

EKOIQ

TEMMUZ - AĞUSTOS 2017 SAYI: 71

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

CLIMATE
VOLUNTEERS
İKLİM GÖNÜLLÜLERİ
Karbon Nötr Yayın

Trump'ın Paris Anlaşması'ndan
Çekilme Kararının Türkiye'ye
Olası Etkileri

Atıksız Bir
Mutfağa Doğru...

Yeşil Ekonomi Politikaları,
Hem de En Somutundan...

“Sizin İçin İyi,
Gezegen İçin İyi”

Dünyayı
Yenilikçiler
Kurtaracak
Yaratıcı
Bir Fikirle
Başlayacak
Her Şey...

Plastik Sürüleri mi,
Balık Sürüleri mi?

www.ekoIQ.com

16 TL (KDV DAHİL)

MUTLU AİLENİN TEMELİ Benim Mahallem'de

Akçansa Mobil Eğitim Merkezi ile Büyükçekmece'yi dolaştık,
17 bin çocuk ve ebeveyne ulaştık.

Akçansa olarak eğitime daima gereken desteği veriyor ve çocukların
sağlam temellere sahip olması için elimizden geleni yapıyoruz.

 Burada olduğunu
arkadaşlarınla paylaş!

 facebook.com/benimmahallemde twitter.com/benimmahallemde instagram.com/benimmahallemde

İyi

Kötülük Kol Gezerken. Geçen yılın en büyük Avrupa tarihi uzmanlarından, Cambridge ve Oxford üniversitelerinde dersler vermiş olan Tony Judt'un ölmeden önce yazdığı son kitabının ismi böyleydi. Aklın karamsarlığı ile iradenin iyimserliğini son derece güçlü bir biçimde anlattığını düşünmüştüm Judt'un kitabını okurken. Araştırırken çok benzer bir isme sahip bir tiyatro eseri olduğunu da fark ettim: Fransız yazar Jacques Audiberti'nin "*Kötülük Kol Geziyor*" eseri.

Bu yazıyı yazarken, Doğan Hızlan'ın yazısından gördüğüm bir sergi ile de karşılaştım internette. 7 Mayıs'ta bitmiş, ne yazık ki görme olanağı bulamayacağım. Jake ve Dinos Chapman'ın **Anlamsızlık Âleminde** başlıklı sergisi Arter sanat galerisinde sergilenmiş. "Sergi, acımasız bir dünyada yaşadığımızı anımsatıyor, insanların savaşlarda nasıl yok olduğunu, nasıl ezildiğini seyrederken bizi ürpertiyor" diyor Hızlan. Oğlum Güney'le Arter'deki bir sonraki sergiyi, **Görme Biçimleri**'ni (13 Ağustos'a kadar devam ediyor

bu sergi) gezerken de, tüylerimi zi diken diken eden bir "iş" çıktı karşımıza. Picasso'nun savaşın ve kötülüğün en ünlü tasviri sayılan Guernica tablosunun önünde atılan çılgınlardan oluşan bir "ses"le karşılaştık galeride. Güney Afrikalı sanatçı James Webb, Madrid'deki Reina Sofia Müzesi çalışanlarından Picasso'nun Guernica tablosunun önünde çılgık atmalarını isteyerek acıyı somutlaştırmak istemiş. Serginin diğer bölümlerini gezerken yavaş yavaş uzaklaştık da kulaklarımızdan gitmeyen o çılgık, kötülüğün hep oralarda, yakınımızda bir yerlerde olduğunu durmadan hatırlatıp durdu.

Evet kötülük hemen oralarda bir yerlerde. Modern toplumun en güçlü eleştirilerine imza attığını düşündüğüm ünlü İtalyan sinemacı **Pier Paolo Pasolini**'nin, hunharca öldürülmesinden önce verdiği son röportajın başlığı da "Hepimiz tehlikedeyiz" idi; sonrasında yayınlanan bu röportajın yer aldığı kitabın başlığı da öyle atılmıştı: *Hepimiz Tehlikedeyiz*.

Barış Doğru
baris@ekoIQ.com

Yanımız, sağımız solumuz, önümüz arkamız kötülükle çevrili. Belki bu yüzden bu kadar çok "iyi"likten bahseder olduk. Belki bu nedenle birçok şirket, aslında son derece jenerik, artık neredeyse hiçbir şey anlatamaz hale gelmiş "iyi" nosyonunu tekrar tedavüle sokuyor, özellikle de sürdürülebilirlik çalışmaları bağlamında (Allianz, Barilla ilk akla gelenler). Birçok sivil toplum kuruluşu ve sosyal girişim de (ilk akla gelen Good4Trust) "iyi"yi tekrar hatırlatmanın hâlâ sağaltıcı ve geleceği kurucu bir yetisi olduğunu düşünüyor gibi...

Cemal Süreya'nın "Kahvaltının mutlulukla bir ilgisi olmalı" dizesinden ilhamla, sürdürülebilirliğin de "iyi" ile bir ilgisi olduğunu düşünüyorum ben. Her zaman hatırlatmaya çalıştığımız gibi, sürdürülebilirlik basitçe teknik bir çözümün ötesinde, bugün tıkanmış, ite kaka giden, her yanı dökülen mevcut uygarlığa karşı yeni bir kurucu irade çağrısı, manifestosu olarak algılanmadıkça işimiz gerçekten zor. Düşürülen emisyonların, dikilen ağaçların ötesinde tüm paydaşlarla ve toplumla birlikte yeşertilen yeni bir umut, anlam ve ortak idealler olmadıkça sürdürülebilirlik, aynı "iyi" gibi jenerik bir slogan olarak kalmaya mahkûm...

Judt, geleceği kurmanın yolunun geçmişe bakmakta, dayanışma, diğerkâmlık ve paylaşım üzerine kurulu bir toplum idealine geri dönmekte olduğunu söylüyor. Yeni yollar, yeni hayatlar ve yeni bir uygarlık üzerine çalışmaya, düşünmeye devam... Geçen bayramdan daha iyi bayramlar olsun tüm gezegene...

EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
adına sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni (Sorumlu)
Barış Doğru baris@ekoig.com

Yayın Koordinatörü
Nevra Yaraç nevra@ekoig.com

Art Direktör
Özlem Sarar D. ozlem@ekoig.com

Dış Haberler Editörü
Zeynep Heyzen Ateş zeynep@ekoig.com

Yerel Yönetimler Editörü Sibel Bülay sibel@ekoig.com

Sürdürülebilirlik Projeleri Koordinatörü
Elif Gökçe Şahin gsahin@g.harvard.edu

Sosyal Medya Editörü Yağmur Çoban yagmur@ekoig.com

Fotoğraf Editörü Özgür Güvenç

Redaksiyon Meral Aslankaya

Katkıda Bulunanlar
Bulut Bağatır, Emrah Kurum, Özgür Öztürk, Serra Titz, Caner Demir,
Hulusi Barlas, Fatma Gül Altındağ, Ateş Uğurel, Berkan Özyer, Ersoy Yaşar,
Cihan Koral Malak

Abonelik dergi@ekoig.com
Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Yayın ve Yönetim Adresi:
EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
Caferağa Mahallesi, Sakız Sokak, Berkel Apt. No: 6/9
Kadıköy, İstanbul
Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Basım Yeri: Uniprint Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Ömerli köyü, Hadımköy - İstanbul Caddesi, No: 159 34555
İstanbul - Turkey
Telefon: 0212 798 28 40 pbx Faks: 0212 798 20 63

İki ayda bir yayınlanır. Yaygın Süreli Yayın ISSN 1309-441-6

Danışma Kurulu
Aynur Acar, Gönüllü Çevre Danışmanı
Prof. Dr. Melsa Ararat, CDP Türkiye Direktörü
Prof. Dr. Nuri Azbar, Ege Üni., Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü
Dr. Erhan Baş, Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü
Dr. Barış Gencer Başkan, Yeditepe Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü
Konca Çalkıvık, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği Genel Sekreteri
Prof. Dr. Nüzhet Dalfes, İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü Müdürü
Ebru Şenel Erim, Unilever Türkiye Kurumsal İletişim Müdürü
Aykan Gülten, Coca-Cola Kurumsal İlişkiler Müdürü
Prof. Dr. Selahattin İncecik, İTÜ Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi,
Meteoroloji Mühendisliği Bölümü
Prof. Dr. M. Pinar Mengüç, Özyeğin Üni., Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü
Selçuk Özdil, ÇEDBİK Yönetim Kurulu Başkanı
Dr. Uygur Özemesi, change.org Türkiye Direktörü
Aysun Sayın, Boyner Holding Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Müdürü
Rifat Ünal Sayman, REC, Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye Direktörü
Neylan Süer, Bosch Ev Aletleri Pazarlama Müdürü
Ergem Şenyuva, Climate Project Türkiye Temsilcisi, Yeşilist.com kurucusu
Ateş Uğurel, Solarbaba Platformu kurucusu

İÇİNDEKİLER

18 Trump'ın Paris Anlaşması'ndan Çekilme Kararının Türkiye'ye Olası Etkileri

WWF-Türkiye İklim ve Enerji Programı Danışmanı Mustafa Özgür Berke, Trump'ın kararna sevinenlere küçük bir uyarı yapıyor...

22 “Dönüşüm Tüm Değer Zincirini Kapsamalı”

BASF Türk CEO'su Buğra Kavuncu doğrusal sistemi döngüsel ekonomiye dönüştürenlerin fark yaratacağını söylüyor.

28 “Atık Problemini Fırsata Dönüştürüyoruz”

E-atıkları dönüştürmeye yardımcı olan Joost De Kluijver ile kurduğu iş modeli aracılığıyla sürdürülebilir yaşama yaptığı katkıları konuştuk.

31 Plastik Sürüleri mi, Balık Sürüleri mi?

BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nden 14'üncüsü “Suda-ki Yaşam” için deniz kaynakları korunmalı, sürdürülebilir kullanılmalı.

32 Yeşil Ekonomi Politikaları, Hem De En Somutundan...

İstanbul Politikalar Merkezi Proje Bilimsel Koordinatörü Ümit Şahin ile “İklim İçin Yeşil Ekonomi Politikaları” raporunu konuştuk.

36 İklim Eylemi Ama Nasıl?

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin 13. başlığı olan “İklim Eylemi”, küresel siyasi gelişmeler nedeniyle ciddi bir risk altında ama bu konuda önemli çabalar da var.

38 “Tasarım Odaklı Düşünmekten Başka Bir Seçeneğimiz Yok”

Zorluteks Genel Müdürü Cemil Çiçek ile sürdürülebilir dünya hedefi için hayata geçirdikleri uygulamaları konuştuk.

44 “Temel Hedefimiz, Çalışanlarımızın Yaptıkları İş ile Sürdürülebilirlik Arasındaki Bağı Görmesiydi”

Türkiye'nin en büyük beş denetim firmasından biri olan Mazars Denge CEO'su Dr. İzel Levi Coşkun, ilk sürdürülebilirlik raporlarının hazırlanma sürecini ve planlarını anlattı.

46 DOSYA: Dünyayı Yenilikçiler Kurtaracak, Yaratıcı Bir Fikirle Başlayacak Her Şey...

Dünyamızın karşı karşıya olduğu karmaşık sorunlar giderek artıyor. BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri çözümler konusunda bir yol haritası sunarken belli ki mevcut iş yapış biçimleri çok da işe yaramıyor. Ancak son yıllarda Türkiye'de yaratıcı çözümler üretenleri desteklemek için düzenlenen programlar, yarışmalar ve etkinliklerin sayısının artması umut vaat eden bir tablo çıkarıyor ortaya...

64 Yenilenebilir Enerji Sektöründe Genç İstihdamı Nasıl Artar?

Yrd. Doç. Dr. Barış Gençer Baykan Türkiye’de yenilenebilir enerji alanında genç istihdamının geliştirilmesinin hedeflendiği “İşini Güneşe Dön Projesi”ni değerlendirdi.

72 Sivil Toplum Kuruluşları için Bireysel Bağış Platformu

Marjinal Sosyal’in oluşturduğu Sosyal Bağış Hareketi, toplumsal sorunlara kalıcı ve sürdürülebilir çözüm üreten sivil toplum kuruluşlarını tanıtarak güven çemberini genişletmeyi amaçlıyor.

74 “Sizin İçin İyi, Gezegen İçin İyi”

2016 yılında 140. yılını kutlayan, dünyanın en büyük makarna üreticisi Barilla, “Sizin için iyi olan, gezegen için de iyidir ama gezegen için iyi olan da hiç kuşkusuz sadece sizin için değil, gelecek nesiller için de iyidir” diyor.

76 Doğayla Bir Arada Öğrenmek, Keşfetmek, Eğlenmek

İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Aydın Uğur, Çanakkale Ayvacık’a bağlı Güzelköy’de düzenlenecek “BİLGİ Doğada” yaz okulunu anlattı.

82 CFO Gündeminde Sürdürülebilirlik

Kâr, hisse değeri, gelir, pazar payı, masraflar, sermaye/yatırım geri dönüşü, risklerin yönetimi derken sürdürülebilirliğin de CFO (Finanstan Sorumlu Yönetici) gündemlerine girdiği görünüyor.

88 Kurumsal Çevre Politikaları Kullanıcı Deneyimi İçin Ne İfade Ediyor?

SHERPA tarafından kaleme alınan yazı, kurumların çevre politikalarını, stratejik temellerden biri kabul ederek değerlendirmeleri gerektiğini ortaya koyuyor.

92 “Meydan Okuyan Markalara İhtiyacımız Var”

İngiltere’deki Radley Yeldar adlı iletişim ajansında danışmanlık görevini yürüten Ben Richards, “amaç” ile birleştirilen sürdürülebilirlik stratejisi için yapılması gerekenleri paylaştı.

98 Atıksız bir Mutfağa Doğru...

Uzun yıllardır “Sürdürülebilir Tasarım” konusunda verdiği dersler ve çalışmalarıyla tanıdığımız Gönül Paksoy bilgi ve deneyimini yemek alanına taşıdı.

HER SAYIDA

4 Haberler 350.org’dan “Harekete Geç” Çağrısı!, Sürdürülebilir Kalkınma İçin Sürdürülebilir Moda, Yollar Yürümekle Yeşillenir, %100 Ekolojik Pazarlar’da Yeni Dönem

26 Yaşanabilir Kentler Sibel Bülay: Adelaide: Güzel Yaşamın Adresi

42 Son Buzul Erimededen Prof. M. Levent Kurnaz: Bir Kez Daha Paris Anlaşması

68 Afetlerle Kalkınma Dr. Murad Tiryakioğlu: Mültencilikten Misafirliğe Geçişte Gözden Kaçanlar...

70 Veri-Analiz Elif Gökçe Şahin: Atmosferik Karbondioksit Seviyesinde Yeni Rekor; Küresel Ekonomi Büyüdü, Karbon Salımları Sabit Kaldı; Elektrikli Arabalar Her Yerde İklim Dostu Değil; Kömür Eşittir Yoksulluk

78 Change.org’dan Kömür Üzmesin!

85 İş Dünyasından Konca Çalkıvık: Küresel Hedefler İçin CEO Etkisini Artırıyoruz

86 Sürdürülebilirlik Akademisi’nden Sürdürülebilir Gıda İçin Tüm Paydaşlar ile Büyük Buluşma, Sürdürülebilir İş Ödülleri 2017 İçin Başvurular Başladı!

90 Sosyal Medyadan Özgür Öztürk: Afrika’ya Yeşil Duvar, Dünya Sahnesindeki Döngüsel Ekonomi, Çin’in İlk “Dikey Ormanı”...

94 ÇEDBİK’ten Selçuk Özdil: Yapılı Çevremiz Kadar Sağlıklıyız!

100 SolarBaba’dan Güneş enerjisi teknolojilerinin seyrini 20 yıldır en yakından takip eden SolarBaba platformu, Türkiye ve dünyadan gelişmeleri paylaşıyor.

102 Gözümüzden Kaçmayanlar

Kadıköy’de kanserojen asbest, gıda enflasyonunu düşürecek tedbirler, okyanuslara plastik tehdidi...

104 Kitap Hukukun Ekolojisi: Doğa ve Toplumla Uyumlu Bir Hukuk Sistemi; Çağdaş Yapı Malzemesi Toprak ve Alker; Drawdown: The Most Comprehensive Plan Ever Proposed to Reverse Global Warming

Çevre Kirliliği Her Yıl 12,6 Milyon Can Alıyor

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) açıkladığı rapora göre her yıl 12,6 milyon insan çevre kirliliğine bağlı hastalıklar yüzünden hayatını kaybediyor, 1,7 milyon insan sağlıksız çevre koşulları sebebiyle kansere yakalanıyor. **Ajans Press**'in derlediği bilgilere göre dünya nüfusunun %92'si yüksek derecede kirliliğe maruz kalan hava soluyor. Dünyada havanın en kirliliği olduğu ülkeler Suudi Arabistan, Katar, Mısır ve Bangladeş; en temiz olduğu ülkeler ise sırasıyla; Solomon Adaları, Yeni Zelanda, Kiribati, Brunei, Vanuatu, İsveç, Mikronezya, Fiji ve Avustralya oldu. Türkiye'de havayı en kirliliği soluyan ilk üç şehir ise sırasıyla Batman, Hakkari ve Gaziantep olarak belirtildi.

350.org'dan "Harekete Geç" Çağrısı!

İklim hareketi 350.org, geçen ay yeni bir uluslararası kampanya başlatarak iklim değişikliği konusunda sessizliğini bozmayan, kültürel ve doğal miras alanlarında planlanan kömürlü termik santral ve fosil yakıt projelerine dur demeyen UNESCO'yu göreve çağırırdı. Türkiye, yaklaşık 70 GW'lık yeni kömürlü termik santral kurmayı planlıyor. Bu santraller antik kent Kyme'yi, zeytin ağaçlarını ve Kaz Dağları'nı tehdit ediyor. Sadece Türkiye'de değil, kömür ve fosil yakıtlar dünyanın dört bir yanında kültürel mirasımızı abluka altına almış durumda. Türkiye'den Bangladeş'e, Avustralya'dan Kenya'ya topluluklar yaşam alanlarını korumak için her gün mücadele ediyor. 350.org, çağrısında artık sadece geleceğimizin değil geçmişimizin de tehlike altında olduğunu belirten UNESCO ve Dünya Mirası Komitesi'nin fosil yakıtlara karşı bir duruş almasını, Paris Anlaşması'na uyum çağrısı yapmasını talep ediyor.

"Türkiye'nin Canı" nı Koruyan Projeler

WWF-Türkiye, biyolojik çeşitliliğin korunması amacıyla yürüttüğü **Türkiye'nin Canı Hibe Programı**'nda, üçüncü dönem proje başvurularını 22 Mayıs Dünya Biyoçeşitlilik Günü'nde almaya başladı. Üçüncü hibe çağrısıyla, tehdit altındaki türleri ve yaşam alanlarını korumayı amaçlayan projelere hem maddi hem de bilimsel/teknik destek veriliyor. Program sayesinde, yerelde biyoçeşitliliğin korunması

Kompost Evlere Taşınıyor

Genç Başarı Eğitim Vakfı'nın öğrencilere çalışma hayatlarının başında girişimcilik, finansal okur-yazarlık ve işgücüne etkin katılım imkanı sağlamak amacıyla hayata geçirdiği **Şirket Programı** kapsamında gerçekleşen Yılın Şirketi Yarışması'nın birincisi **Compose-It** oldu. Lise öğrencileri tarafından kurulan Compose-It, bahçelerde yapılan organik tarımı mutfaklara taşımak amacıyla "Gübreçim" adında bir kompost makinesi tasarlayarak bunu kullanılabilir ev eşyası haline getirmeyi hedefliyor. Ekip hem makine üretimi yapıyor hem de geliştirdikleri uygulamaları ile müşterilerine alacakları makineyi tasarlama imkanı sunuyor. Compose-It, 11-13 Temmuz tarihlerinde Brüksel'de gerçekleşecek 40 ülkenin katılacağı Avrupa Yılın Şirketi Yarışması'nda Türkiye'yi temsil edecek.

için çalışan sivil toplum kuruluşları güçlendiriliyor, türlerin doğal ortamlarında yaşamlarına devam etmesi gibi doğa korumanın önemli ilkelerinden biri hayata geçiriliyor. Hibe programına başvurmak için: turkiyenincani.org

Yollar Yürümele Yeşillenir

Jotun, sürdürülebilirlik politikası **Jotun YeşilAdımlar**'dan yola çıkarak yeni bir sosyal sorumluluk projesini hayata geçiriyor. Proje kapsamında geliştirilen Jotun YeşilAdımlar mobil uygulaması ile yürünen yollar yeşile boyanıyor. Google'ın yayalar için geliştirdiği "Snap to Road" arayüzü ile geliştirilen ilk uygulama özelliği taşıyan uygulama ile kullanıcılar, henüz yeşile boyanmamış yani daha önce yürünmemiş yollardan yürüdükçe her dört kilometre için bir; yeşile boyanmış yollardan yürüyenler ise her altı kilometre için bir ağaç dikilmesine katkı sağlıyor. 31 Temmuz'a kadar devam edecek proje sonunda Jotun, uygulamada 50.000 km yolun yürünmesini ve 10 bin ağaç dikmeyi hedefliyor.

EKOIQ'nun kurucularından
Ayşe Bilge Dicleli

Hep bizimle, sürdürülebilir geleceğin izinde...

İklim İçin Yeşil Ekonomi Politikaları

Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi, Yeşil Düşünce Derneği ve Yeşil Avrupa Vakfı'nın birlikte yürüttüğü "Yeşil İklim, Yeşil Ekonomi" projesinin kapanış toplantısı ve projenin ana çıktısı olan İklim İçin Yeşil Ekonomi Politikaları raporunun tanıtımı 1 Haziran'da yapıldı. İklim değişikliğinin etkilerine karşı çeşitli başlıklarda çalışmalar yürüten ve politika önerileri geliştiren üç kurumun ortak projesi; **iklim dostu kent, iklim dostu enerji ve iklim dostu toprak** başlıkları özelinde çeşitli politika önerileri sunuyor. Rapor, yenilenebilir enerjinin kentsel dönüşüm projeleriyle entegrasyonunu ve bunun önündeki mevzuat engellerinin kaldırılmasını, onarıcı tarım mevzuatının oluşturulmasını, enerji tüketimi ve seragazi salımını en aza indiren pasif binaların teşvikini, 6360 sayılı Büyükşehir Yasası'nın revize edilmesini ve büyükşehirlerde, ilçe içi ulaşımın bisikletlere de uygun olarak planlanmasını öneriyor. Kemerburgaz Üniversitesi'nden Sevil Acar, ODTÜ'den Osman Balaban, Boğaziçi Üniversitesi'nden Barış Karapınar ve SolarBaba'dan Ateş Uğurel de proje sürecine danışman olarak katkı verdi.

Havadan CO2 Toplayan Santral

İsviçre'de dünyanın havadan CO₂ toplayan ilk santrali işletmeye alındı. Laboratuvar ölçeğinden Zürih yakınlarında ticari endüstriyel ölçüğe geçen ilk uygulama olan tesis, yakındaki çöp yakma santralından alacağı enerjiyle yılda yakalayacağı 900t CO₂, yine civarda bulunan bir serada verimi artırmak için kullanılacak.

Bu Gençlikte Gerçekten İş Var!

Türkiye'nin dört bir yanından gelen 1426 iş fikri başvurusu arasından finale kalan beş ekibin iş planı sunumlarını yaptığı **TÜSİAD Bu Gençlikte İş Var!** finalinde ödüller sahiplerini buldu. TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Erol Bilecik, Sabancı Yönetim Kurulu Başkanı Güler Sabancı, TÜSİAD Yönetim Kurulu Üyesi ve Gürallar Yönetim Kurulu Başkan Vekili Esin Güral Argat, BASF Türk CEO'su Buğra Kavuncu ve Yemeksepeti CEO'su Nevzat Aydın'ın jüri koltuğunda oturduğu ödül töreninde, birincilik ödülü Physhome, ikincilik ödülü Bizim Ekip, üçüncülük ödülü ise Buz Dökücüler ekibine verildi. 75 bin liralık birincilik ödülünü kazanan **Physhome**, fizik tedaviyi her zaman, her

Ustalara Yalıtım Semineri

Yalıtım alanında faaliyet gösteren **ODE**, geleneksel hale getirme hedefiyle hayata geçirdiği "**Usta Seminerleri**"nin ilkini Eskişehir'de gerçekleştirdi. İç Anadolu Bölgesi'nin farklı illerinden su yalıtımı konusunda uzmanlaşmış 20 ustayı Eskişehir'deki yeni fabrikasında bir araya getiren seminer kapsamında, su yalıtımı ürünlerinin özellikleri ve kullanım detayları ile ilgili uygulamalı eğitim verildi. ODE Yalıtım Genel Müdürü Ali Türker, konuyla ilgili açıklamasında, geleneksel hale getirmeyi hedefledikleri seminerler ile Türkiye'nin her yerinden ustalarla buluşarak su yalıtımına dikkat çekmeye devam edeceklerini belirtti.

yerde, en doğru şekilde sunma mottosu ile yola çıkan ve fizik tedavi ve ortopedi hastalarının tedavi süreçlerini istedikleri yerden takip edebildikleri bir mobil sağlık çözümü sunuyor. Üniversite öğrencilerine iş fikirlerini, iş dünyasının önde gelen isimleriyle birlikte geliştirerek hayata geçirme imkanını sunan yarışma bu yıl, BASF Türkiye'nin ana sponsorluğunda gerçekleştirildi. Yarışmanın diğer destekçileri arasında Mazars Denge, Gittigidiyor, Özyeğin Üniversitesi, UBS AG, Allianz ve IBM yer aldı.

Karahindiba Köklerinden Lastik!

Continental, sürdürülebilirlik stratejisi kapsamında lastiklerde kullanılan kauçuğa ekolojik, ekonomik ve sosyal anlamda en iyi alternatif olan karahindiba ile otomotiv sektörünü yeni nesil lastiklerle tanıştırmaya hazırlanıyor. Yenilenebilir olmasının yanı sıra kauçuktan daha sürdürülebilir bir bitki olan karahindiba, lastik fabrikalarına yakın yerlerde yetiştirilerek nakliye mesafelerinin kısılmasına, böylelikle de CO₂ emisyonlarını düşürmeye katkı sağlayacak. Karahindiba üretimi de yapan Continental, önümüzdeki dört yılda 15 hektarlık üretim sahasını 800 hektara çıkarmayı planlıyor. Genetik mühendislik kullanmak istemeyen Continental, karahindiba yetiştiriciliğini de geleneksel şekilde gerçekleştiriyor.

SÜR
DÜR
RÜR
LE
BİLİ
LİK
R
A
P
O
R
U
Y
A
Y
I
N
D
A

 MAZARS

DENGE YEARS

Yeşil Binalar İçin İşbirliği

Garanti Bankası, Dünya Bankası grubu üyesi IFC (International Finance Corporation) ile İpotek Teminatlı Menkul Kıymet İhracı programı kapsamında, beş yıl vadeli 150 milyon dolar karşılığında yaklaşık 540 milyon TL tutarında sözleşme imzaladı. Garanti, IFC ile TL cinsinden gerçekleştirdiği ilk işlem olma özelliğini de taşıyan fonu, ağırlıklı olarak "Yeşil Mortgage" olarak nitelenen, enerji verimliliği yüksek binaları kapsayan çevre dostu projelerin finansmanında kullanacak. Anlaşmayı değerlendiren Garanti Bankası Genel Müdürü Fuat Erbil, bu fonla, enerji verimliliği yüksek, çevreci konutların çoğalmasına, bu sayede de sürdürülebilir şehirlerin gelişmesine katkı sağlamayı amaçladıklarını söyledi. IFC Finansal Kurumlar Grubu Başkanı Marcos Brujis ise IFC'nin Türkiye stratejisinde iklim değişikliği ile mücadelede destek olmak, sürdürülebilir şehirler inşa etmek ve sermaye piyasalarının gelişimine katkıda bulunmak gibi öncelikler yer aldığını ifade etti.

Avrupa'dan EÜAŞ'a "Ödül"

Avrupa İklim Eylem Ağı (CAN Avrupa) ve partnerlerinin düzenlediği Fosil Yakıt Teşvik Ödüller'i'nde Türkiye'den Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) ikincilik aldı. Ödüller, Avrupa'nın en kirli ve en ölümcül devlet teşvikleri arasında halk oylaması ile seçildi. 15 ülke/kuruluşun aday gösterildiği ödülde, Türkiye'den EÜAŞ, 10 Nisan- 8 Mayıs tarihleri arasında yapılan oylamada ikinciliğe layık görülerek gümüş madalya aldı ve iklim değişikliğine zarar veren şirket olarak afişe edildi. CAN Avrupa direktörü Wendel Trio, konuyla ilgili açıklamasında, bu ödüllerle görülmeyen kirli desteklerin açığa çıkarılmasını amaçladıklarını ve bu desteklerin 2020'ye kadar geri çekilmesi gerektiğini belirtti.

Meraları Korum, Çölleşmeye Engel Ol!

TEMA Vakfı, 17 Haziran **Dünya Çölleşme İle Mücadele Günü** ve Türkiye'de kutlanan 18 Haziran **Toprak Bayramı** için yayınladığı açıklamada çölleşmenin en önemli nedeninin bitki örtüsünün tahrip edilmesi olduğunu vurgularken, çölleşmenin önlenmesinde meraların öneminin altını çizdi. TEMA Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Deniz Ataç, açıklamasında, "Toprağı koruyan en önemli doğal varlık bitki örtüsü olarak öne çıkıyor. Otsu bitkilerden

oluşan doğal bitki örtüsü olan meraların bu konuda önemli işlevleri bulunuyor. Çünkü meralar erozyonu önleme, su üretimi, karbon depolama ve biyolojik çeşitliliğin korunması gibi önemli ekolojik hizmetler sunuyor" dedi. Ataç, 1950'li yılların başında 39 milyon hektar olan Türkiye mera alanlarının %65'inin tahrip edildiğini, kalan meraların %64'ünde yeterli bitki örtüsünün bulunmaması nedeniyle erozyon görüldüğünü de sözlerine ekledi.

Liseler Bilim İçin Yarıştı

MEF Okulları ve MEF Üniversitesi işbirliği ile düzenlenen ve bilim dünyasının lise düzeyindeki genç yeteneklerini araştırma projeleri geliştirmeye teşvik etmeyi amaçlayan **Uluslararası Araştırma Projeleri Yarışması**'nda ödüller sahiplerini buldu. UNIQ İstanbul'da 23-25 Mayıs'ta sergilenen projeler arasında Türkiye'den fizik alanında İzmir Özel Çakabey Okulları, kimya alanında Ankara Okyanus Koleji ve biyoloji alanında Gaziantep Özel Sanko Fen ve Teknoloji Lisesi öğrencileri birincilik ödülüne layık görüldüler. Yarışmaya yurtdışından katılan projeler arasında yapılan değerlendirme sonucunda ise fizik alanında Slovenya, kimya alanında Makedonya, biyoloji alanında ise Azerbaycan birincilik ödülünün sahibi oldu. İnovasyon ödülünü ise, Gaziantep Özel Sanko Fen ve Teknoloji Lisesi kazandı.

Güneşten Korunalım, Cildimizi Korumamız

HiPP Babysanft güneş ürünleri, içeriğindeki özel filtreler sayesinde bebeğinizin cildini korurken, organik bademyağı ile de cildi nemlendirmeye yardımcı oluyor. Cilde rahat bir şekilde sürülen krem, beyaz tabaka bırakmıyor ve cilt tarafından kolay emiliyor. Pompalı tasarım sayesinde sürülecek miktar da iyi ayarlanabiliyor. Cilt ile uyumlu 30 faktör güneş koruması hassas bebek cildi için optimum koruma sağlıyor. "Yok konsepti" ile hazırlanan Babysanft ürünlerinde alerji yaratabilecek veya cilde zarar verebilecek hiçbir madde yer almıyor. Paraben, PEG (Poli Etilen glikol), mineral yağ ve esansiyel yağ içermeyen HiPP güneş ürünlerini Joker Mağazaları'nda bulabilirsiniz.

Bizim İçin Hep, İlk, Önce

"Sürdürülebilirlik"

Enerji kaynaklarının hızla tükendiği günümüzde, bir enerji şirketi olarak "sürdürülebilir enerji" için üstümüze düşeni yapıyoruz. Enerji üretiminde rüzgardan, sudan, jeotermal kaynaklardan olabildiğince yararlanıyor, çalışmalarımızı yenilenebilir, temiz enerji üzerine yoğunlaştırıyoruz. Türkiye'de kurulu mevcut gücümüzün %73'ünü yenilenebilir ve yerli enerji kaynaklarından sağlıyoruz.

Sürdürülebilirliği sadece faaliyet gösterdiğimiz enerji alanında değil, hayatın her alanında önemsiyoruz. İş yapma biçimimizi buna göre şekillendiriyoruz. Çalışanlarımızla, işbirliği yaptığımız kurumlarla, toplumla, kısacası tüm paydaşlarımızla ilişkilerimizde önceliğimizi sürdürülebilirliğe veriyoruz. İyi ve doğru olan her şeyin sürdürülebilir olması için çalışıyor, çabalyoruz. Çünkü kurumumuz, ülkemiz, dünyamız ve insanlık için bunun gerekli olduğunu biliyoruz. Daha da önemlisi, bunun yapılabilir olduğunu inanıyoruz.

Çin Çevreci, ABD Anti-Çevreci

Her ay yayımlanan KPMG Petrol ve Gaz Raporu'na göre, ekonomik büyüme için ihtiyaç duyduğu enerjinin büyük bölümünü kömürden sağlayan Çin, çevresel felaketlerin kapıda olduğunu görünce geri adım attı. ABD'de ise Trump yönetimi, Oahe Gölü'nün altından petrol boru hattı geçirmeyi planlıyor. Raporda, "Çin'de şehirlerde hava kalitesinin düşmesi endişelere neden oldu. Buna enerji güvenliğine yönelik endişeler de eklenince yenilenebilir enerji çare olarak seçildi" denildi. Trump yönetiminin ise, boru hattı projelerinin önündeki engelleri ortadan kaldırmak için çok hızlı hareket ettiği belirtilerek, "Sektöre verdiği desteğe rağmen, izin sürecinde yaşanan zorluklar eyalet düzeyinde sürmeye devam edecek ve ticari korumacılık yanlısı kampanya vaatlerinin bazılarını yerine getirememesine neden olacak" deniyor.

%100 Ekolojik Pazarlar'da Yeni Dönem

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, 11 yıldır yerel yönetimlerle işbirliği çerçevesinde, gönüllülükle yürüttüğü **%100 Ekolojik Pazarlar**'daki operasyonel sorumluluğu üreticilere, ekopazar esnafına ve yerel yöneticilere aktarma kararı aldı. Dernek, sorumluluk alanını -kademeli olarak- rutin pazar denetimlerinden, sistem/model denetimine taşıyacak. Bu aktarımının ardından halihazırda kurulmuş olan üreticiler, pazar esnafı ve pazar müşterilerinin temsilcilerinden oluşan ekolojik pazar komisyonunda yer almaya ve %100 Ekolojik Pazarlar'ın sağlıklı işleme için izlemeye, organik sektöründeki yasal boşlukların giderilmesi için çabalamaya, yerel yönetimlere eğitim ve danışmanlık hizmeti vermeye devam edecek.

Sürdürülebilir Kalkınma İçin, Sürdürülebilir Moda

İstanbul çıkışlı moda markası **reflect**, Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri doğrultusunda, "sorumlu üretim" ve "sorumlu tüketim" kavramlarını çıkış noktası olarak seçti. Üretim her aşamasında adil ticaret şartlarının gözetildiğinden ve kullanılan her materyalin çevre dostu (organik, geri dönüştürülmüş veya ileri dönüştürülmüş) olduğundan emin olan reflect; üretimden, paketlenme ve dağıtıma kadar bütün süreçlerini sürdürülebilir bir çerçevede yapıyor.

Her koleksiyonda farklı bir sosyal meseleye odaklanacak reflect'in "Solidarity" adını taşıyan ilk koleksiyonu "**Eğitimde Fırsat Eşitsizliği**" konusuyla ilişkili olarak İstanbul'daki Suriyeli çocukların eğitime entegrasyonunu hedefliyor. Koleksiyondan satın alınan ürünlerin tüm tasarım maliyeti Small Projects İstanbul'un Suriyeli

mültecilerin eğitime entegrasyonu üzerine çalışılan Back to School projesine aktarılacak. reflect'in tüm ürünlerine markanın web sitesi **reflect.ist** adresinden ulaşılabilir.

Yazın Sıcığına Tasarruf Çözümü

Akıllı ev sistemleri ve motorlu uygulamalar markası **Somfy**, iç ortam sıcaklık sensörleri ile yazın ısı artan evlerde klimaların yüksek ayarda çalışması yani daha fazla enerji kullanımına pratik bir çözüm sunuyor. Ortam ısı arttığında perde ve panjurlarınızın otomatik olarak kapanmasını sağlayan çözüm, konfor ve enerji tasarrufu sağlıyor. İç ortam sıcaklık sensörleri vantuz yardımıyla istediğiniz yere yerleştirilebiliyor. Örneğin bir tane pencere camına, bir tane de pencere çerçevesi veya masa için konumlandırma yapılabilir. Bu sayede güneş ışığına ve montajcı tarafından önceden ayarlanmış eşige bağlı olarak motorlu uygulamaları otomatik olarak indiriyor veya kaldırıyor. Herhangi bir kablolamaya ihtiyaç duyulmaması da bir diğer avantaj olarak öne çıkıyor.

Çocuklar İçin Sürdürülebilirlik

Henkel, Koruncuk Vakfı'ndaki çocuklarla **Keşif Dünyası** projesi kapsamında eğlenceli bilim deneyleri gerçekleştirdi. Henkel'in çalışanlarından oluşan Sürdürülebilirlik Elçileri çevre bilinci oluşturmak üzere çocuklara bilgi verirken, çeşitli etkinliklerle bu bilgileri pekiştirdi. Etkinlikler kapsamında gerçekleştirilen sürdürülebilirlik sunumunun ardından çocukların stres atmalarına yardımcı olmak; koordinasyon, ritim ve denge becerilerini geliştirmek üzere poi kullanımı, anlatımı ve uygulaması yapıldı. Daha sonra ise bahçeye geçilerek çiçekler ekildi. Kuruluş, bugüne dek 79 ülkede yaklaşık 10 bin çalışanına eğitim vererek onların sürdürülebilirlik elçisi olmalarını sağladı.

Ailenin En Cool Üyesi

Baymak'ın 5 yıl garantili, çok sessiz, soğutmada A++ enerji verimli inverter kliması ile bu yaz çok cool geçecek.

baymak

www.baymak.com.tr

444 0 235
7/24 çağrı merkezi

BDR THERMEA GROUP

Bonus'a özel **9 taksit**

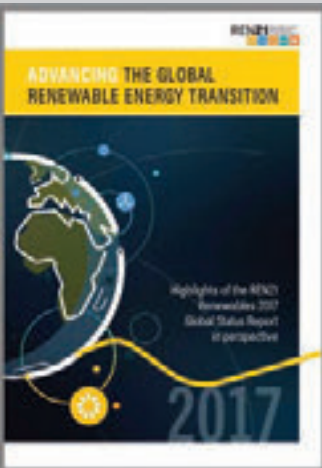

Yenilenebilir Enerjide Geçen Yıl...

REN21 (Renewable Energy Policy Network for the 21st Century), **Yenilenebilir Enerji 2017: Küresel Durum Raporu**'nu yayınladı.

Rapora göre kurulu yenilenebilir enerji kapasitesindeki artış 2016'da yeni rekorlar kırdı; toplam küresel kapasite 2015'e göre %9 artarak yaklaşık 2,017 GW'a ulaştı. Hesaplanan güneş enerjisi kapasitesi yaklaşık %47 artarken, bunu %34'le rüzgar ve %15,5'le hidroelektrik takip etti. Raporun Türkiye ile ilgili bulguları arasında ise şunlar yer alıyor:

- Endonezya ile birlikte, jeotermal kurulumunda dünya lideri konumunda ve 197 MW jeotermal kurulu gücünü sisteme ekledi.
- 2016 yılı sonu itibarıyla, solar ısıtma sistemleri alanında Çin ve ABD'den sonra dünya üçüncüsü.
- 2016 yılında sisteme 0,8 GW yeni hidroelektrik kapasitesi ekledi, toplam kapasite 26,7 GW seviyesine ulaştı.
- 2016 yılında rekor kırarak, 1,4 GW yeni rüzgar kapasitesini sisteme ekledi, rüzgar kurulu gücü 2016 yılı sonu itibarıyla 6,1 GW seviyesine ulaştı.
- 2016 yılında elektriğinin %33'ünü yenilenebilir enerjiden karşıladı.

“Su Kaşifi” nin Etkisi Dalga Dalga Yayılıyor

HSBC Su Programı kapsamında, Türkiye’de Mikado Sürdürülebilir Kalkınma Danışmanlığı tarafından yürütülen **Su Kaşifi** programının üçüncü dönem ülke finaline kalan altı okul arasından, Kocaeli’ne bağlı Çayırova Güzeltepe Ahmet **Yesevi İlkokulu** Türkiye birincisi seçildi.

Okulun Su Kaşifi ekibi, Ekim ayında 11 ülkenin katılacağı uluslararası finalde Türkiye’yi temsil edecek. 8-14 yaş grubu öğrencilerin su tasarrufu ve suya erişim konularında farkındalık kazanmasını hedefleyen programa bu sene 25 ilden 215 ilkokul ve ortaokul kayıt oldu. Üç yılın sonunda programda toplam 7000 öğrenci, kendi okulları, aileleri

ve çevrelerinde su bilinci oluşturmak için projeler geliştirdi. Bu öğrenciler çalışmalarlarıyla yaşadıkları bölgelerde büyük bir etki yaratarak 42 bin kişiye ulaştı. Ayrıca 16 Su Kaşifi okulunda su temalı şarkılar, oyunlar, tiyatro gösterileri, sergiler ve yarışmalar içeren Su Festivalleri düzenlendi.

30 Yaş Altı 30 Profesyonel

GreenBiz, sürdürülebilirlik alanından umut vaat eden genç profesyonellere yer verdiği ikinci yıllık listesini yayınladı. GreenBiz editörleri ile Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi tarafından belirlenen “**30 Yaş Altı 30**” listesi, yeni nesil sürdürülebilir iş yaklaşımını şekillendiren genç liderler arasından seçilen isimlerden oluşuyor. Farklı sektörlerden büyük ve küçük şirketler, medya, akademi ve sivil toplumdan 30 isme yer veren onur listesinde yer alanlar kaynakların kıt, fırsatların sınırsız olduğu bir dünyada işletmelerin nasıl faaliyet gösterebileceklerini ortaya koyuyorlar. En önemlisi özel sektörün önderliğindeki toplumun dünyanın en acil çözüm gerektiren çevresel ve sosyal sorunlarına nasıl etkin ve kârlı çözümler getirilebileceğini göstermeleri. Listeyi görmek için: www.greenbiz.com.

İyilik Yap, Paylaş, Çoğalt!

Sosyal ve ekolojik açıdan sorumlu ve adil “üretici” ve onlardan hizmet alan “türetici”leri buluşturmayı hedefleyen Good4Trust.org, Şişli Belediyesi’nin desteğiyle, Maçka Sanat Parkı’nda 30’a yakın yerel üreticiyi buluşturdu. Türkiye’nin farklı illerinden gelen Good4Trust.org üreticileri doğaya ve insana dost ürünlerini, Maçka Sanat Parkı’nda kurulan tezgahlarda ziyaretçilere tanıttı. Buluşmada, ürünlerin tanıtım ve satışının yanı sıra, yoga ve çocuk oyun aktiviteleri, “Yeni Bir Ekonomik Sistem Önerisi: Türetim Ekonomisi” ve “Ekolojik Beslenmenin Çocuklar Üzerindeki Olumlu Etkileri” konulu söyleşiler yapıldı. Kullanılan elektriğin bir kısmı ise kurulan güneş panellerinden sağlandı. Good4Trust’ın kurucusu ve kışkırtıcısı Dr. Uygur Özemesi, İyilik Şenliği’yle ilgili olarak “Bugün ekolojik ve sosyal açıdan adil bir türetim ekonomisinin hayal değil, gerçek olabileceğini gördük” diyerek, herkesi Good4Trust.org’u ziyaret ederek önerdikleri ekonomik sistemi incelemeye davet etti.

VARLIĞI TEHLİKEDE PEKİ, SIRA KİMDE?

İzocam, küresel ısınmaya karşı sürdürülebilir enerji kaynaklarının kullanımı ve korunması konusunda doğa dostu, üstün yalıtım sağlayan Camyünü ve Taşyünü yalıtım ürünlerine güveniyor, bugünü ve yarınımızı koruma altına almak için çalışıyor!

www.izocam.com.tr

Eşitlik Olmadan Sürdürülebilir Kalkınma Olmaz!

Kadının İnsan Hakları -Yeni Çözümler Derneği'nin 1 Haziran'da İstanbul'da gerçekleştirdiği "Karşılaşmalar: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Sivil Toplum Buluşması"nda farklı alanlarda çalışma yürüten sivil toplum kuruluşu temsilcileri bir araya geldi. Toplantıda, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin (SKH) yerleştirilmesi ve farklı çalışma alanlarında toplumsal cinsiyete duyarlı bir biçimde uygulanması ve izlenmesi konuları ele alındı. Açılış konuşmasında söz alan Kadının İnsan Hakları -Yeni Çözümler Derneği'nden Yeşim Erkan Yetişer, "2030 yılına kadar SKH'lere bütüncül ve kapsamlı bir şekilde ulaşılması, yeni ve sürdürülebilir uygulamaların ve politikaların hayata geçirilmesi ancak kadınların ve sivil toplumun sürece etkin katılımı ile mümkün olacaktır" dedi. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Türkiye'den Atıla Uras ise SKH'lerin şimdiki nesil üzerinde büyük bir sorumluluk yarattığını ve hedeflere ulaşmak için 13,5 yılımızın kaldığını vurgulayarak hızlı hareket edilmesi gerektiğinin altını çizdi.

İstanbul Sözleşmesi Grevio Komitesi Başkanı ve CEDAW (BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesi Sözleşmesi) Komite Üyesi Prof. Dr. Feride Acar sözleşmenin yasal ve biçimsel eşitliğe ek olarak, "**gerçek eşitlik**" (*substantive equality*) talebini içerdiğini ifade etti. Bunun için de uygulamalarda ve sonuçlarda eşitliğe ihtiyaç olduğunu belirterek toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin hayatın her alanında yaygınlaştırılmasının önemini vurguladı. Birleşmiş Milletler (BM) Türkiye Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Uzmanı Zeliha Ünal'dı'nın moderatörlüğünü üstlendiği SKH sürecindeki farklı kurumlardan paydaşların konuştuğu panelde sivil toplum, özel sektör ve yerel yönetimden temsilciler SKH'ler ve toplumsal cinsiyet eşitliği odağında yaptıkları çalışmaları ve bu konudaki yaklaşımlarını aktardılar. Panelde, SKH'lerin **sihirli bir çözüm reçetesi olmadığı**, hedeflere ulaşmak için başta kamu olmak üzere farklı paydaşların ulusal ve uluslararası işbirlikleri kurması gerektiği dile getirildi. Derneğin kurucularından, İTÜ Kadın

Çalışmaları ve Uygulama Merkezi Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. İpek İlkaracan'ın kolaylaştırıcısı olduğu panelde ise mülteci, gençlik, iklim ve ekonomi gibi farklı alanlarda çalışan STK'ların toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki çalışmaları konuşuldu. Katılımcıların katkılarıyla gerçekleştirilen değerlendirme oturumunda da, daha eşit, daha adil ve daha sürdürülebilir bir yaşam için Türkiye'de kamu, sivil toplum ve diğer tüm paydaşların katılımıyla bu hedeflerin yerleştirilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliği odağında hayata geçirilmesinin önemi vurgulandı. STK temsilcileri, bu alandaki politikaların ve uygulamaların izlenmesi, işbirliklerinin geliştirilmesi ve örnek uygulamaların hayata geçirilmesi konusunda fikir alışverişinde bulundu. SKH'lerin aslında uluslararası bir araç olduğu, **hiç kimseyi geride bırakmayacak şekilde** sivil toplumun anlamlı katılımıyla yerleştirilmesinin gerektiği tartışıldı. Katılımcılar, bu toplantının bundan sonraki süreç ve işbirlikleri için bir başlangıç olması konusunda ortaklaştılar.

YENİ SEZONA HAZIRIZ!

AÇILIŞ KONSERİ

19 Ekim 2017 20.00
İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

MÜZİKTE YENİ SÖZLEMLER

16 Kasım 2017 20.00
İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

PROKOFYEV MARATONU-I

13 Aralık 2017 20.00
İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

PROKOFYEV MARATONU-II

14 Aralık 2017 20.00
İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

YENİ YIL KONSERİ

11 Ocak 2018 20.00
İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

BİFO İLE BİR PRÖMİYER

8 Şubat 2018 20.00
İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

BİFO & BORUSAN QUARTET

22 Şubat 2018 20.00
İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

20. YÜZYILIN KIYISINDA

8 Mart 2018 20.00
İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

BİFO & NEMANJA RADULOVIĆ

22 Mart 2018 20.00
İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

RING WITHOUT WORDS

5 Nisan 2018 20.00
İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

BİFO & ZEE ZEE

19 Nisan 2018 20.00
İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

LEYLA GENCER ANISINA: DONIZETTI VE PUCCINI

17 Mayıs 2018 20.00
İSTANBUL LÜTFİ KIRDAR İCEC

BORUSAN QUARTET

6 Kasım 2017 | 25 Aralık 2017
12 Şubat 2018 | 30 Nisan 2018

BORUSAN MÜZİK EVİ

alternatif sesleriyle
yıl boyunca sizlerle...

BİLETLER

Genel Satış 7 Ekim 2017
BİFOKART Klasik 9-21 Eylül 2017
BİFOKART Gold 21-26 Ağustos 2017
Biletler Biletix'te

“Yeşil Çocuk”, Doğa İle Çocuklar Arasında Bağ Kuruyor

Çocuğunuzun doğa ile bağ kurmasını, sağlıklı beslenmesini, ekolojik yaşamı tanınmasını ve yeryüzünü tüm canlılarla paylaştığının farkında olmasını istiyorsanız YesilCocuk.com tam size göre! Site üzerinden çocuklara yönelik yeşil yaşam etkinlikleri, eğitimler, atölyeler, ürünler ve yararlı bilgilere ulaşabilirsiniz.

Ekolojik yaşam bilincinin gelişmesi ile birlikte, ebeveynler çocuklarına iyi bir yaşam sunmak için, daha anne karnındayken doğa dostu seçenekleri araştırmaya başlıyor. Önce hamile, bebek beslenmesi ve bakımı gündeme geliyor. Bebek büyürken oluşan yeni ihtiyaçlara göre yeşil çözüm arayışları devam ediyor. Ebeveynler bebekle ekolojik tatil yapmak istiyor ya da bebekleri için en doğal taşıma aracı ve yöntemini merak ediyor. Yaşları ilerledikçe çocukları doğa ile bağ kursun, sağlıklı beslensin, ekolojik yaşamı tanısin ve yeryüzünü tüm canlılar ile paylaştığımızı algılasın istiyorlar. Çocuklara yönelik yeşil yaşam etkinliklerini, eğitimleri, atölyeleri, ürünleri ve yararlı bilgileri izlemeye çalışıyorlar. Tüm bu süreçlerde ebeveynlerin sorularına cevap bulabilmeleri amacıyla yeni bir internet sitesi yayına başladı: **YesilCocuk.com**. Beslenme, sağlık, bakım, oyun, eğitim, çevre, enerji, dönüşüm, etkinlik, ev, bahçe, tatil, giyim, sivil toplum ve alışveriş kategorilerinde, çocuklu yaşama yönelik yeşil yaşam bilgileri sunuluyor. Yeşil Çocuk Bülten'e üye olarak e-posta adresinizden de yeni bilgileri takip edebiliyorsunuz.

Çocuklar Temiz Bir Dünya İstiyor

YesilCocuk.com sitesinin kuruluşunu, 2006'dan bugüne ekolojik yaşam için çalışan ve radyo programları hazırlayan **Aslı Dede** şöyle anlatıyor: “23 Nisan'da Eko-tim üyesi ilkokul öğrencileri radyoda konuşum oldu. İkinci sınıf öğrencisi Mehmet Emin, 'temiz ve coşkulu bir dünya' istediğini söyledi. Biraz da utanarak 'Biz size yeterince temiz bir dünya bırakamadık, özür

dileriz Mehmet Emin' dediğimde beni şöyle teselli etti: 'Önemli değil öğretmenim, biz önümüzdeki nesilleri düşüneceğiz'. Dede sözlerine şöyle devam ediyor: “Çocuklar temiz ve coşkulu bir dünya istiyor. Peki biz bunun için neler yapıyoruz? Bu sorunun cevabını ararken 'çocuk ve doğal yaşam ile bağlantılı haberlerin ve yararlı bilgilerin paylaşıldığı bir internet sitesi olsa ne iyi olur' diye düşündüm ve YesilCocuk.com fikri oluştu. Yeşil yaşamı desteklemek isteyenlerin katılımını ve önerilerini @yesilcocukcom sosyal medya kanallarımızda bekliyoruz. Yeşil Çocuk Bülten'e üye olup yenilikleri e-posta adresinizden de izleyebilirsiniz”.

3D: Değişim, Dönüşüm, Davet

Yeşil Çocuk mottosu ise şöyle; **3D: Değişim, Dönüşüm, Davet**. Farkındalık ile **Değişim** başlayacak. Değişim ile birlikte **Dönüşüm** oluşacak. Dönüşen çocuklar ve yetişkinler olarak herkes doğa ile bağ kurmaya **Davet** edilecek. Çocukluğumuz için, içimizdeki çocuk için, çocuklarımız için... Değişmeye, Dönüşmeye ve Davet etmeye hazır mısınız?

Müsaitseniz serinlik bu yaz size gelecek.

BOSCH

Yaşam için teknoloji

Dünya'nın iklimini değiştirmeden evinizin iklimini değiştiren, aile bütçenizi de koruyan, farklı ihtiyaçlara ve bütçelere uygun A+ ve A++ klimalar. Bosch Yetkili Satıcıları'nda.
www.bosch-home.com.tr

Trump'ın Paris Anlaşması'ndan Çekilme Kararının Türkiye'ye Olası Etkileri

ABD Başkanı Donald Trump'ın Paris Anlaşması'ndan çıkma kararı, dünyada geniş bir yankı buldu, bulmaya devam ediyor. Peki bu kararın Türkiye için nasıl bir etkisi olacak? WWF-Türkiye İklim ve Enerji Programı Danışmanı Mustafa Özgür Berke, bu kararın Türkiye açısından pek de mühim olmadığını düşünüyor: "Geçtiğimiz yıl Türkiye, ABD'nin onayına rağmen anlaşmayı onaylamamıştı. Trump'ın çekilme kararının Türkiye'nin iklim politikalarını destekleyen ya da müzakere pozisyonunu güçlendiren bir etkisi yok".

 Mustafa Özgür BERKE, WWF-Türkiye İklim ve Enerji Programı Danışmanı

ABD Başkanı Donald Trump 1 Haziran 2017 tarihinde yaptığı açıklamayla ABD'nin Paris Anlaşması'ndan çekilmesine ilişkin aldığı kararı dünya kamuoyuyla paylaştı. 4 Kasım 2016'da yürürlüğe giren anlaşma hükümleri gereğince ABD'nin onayını çekmesi 4 Kasım 2020'yi bulacak. Bu, ABD'deki bir sonraki başkanlık seçimlerinden bir gün sonraya denk geliyor. İlginç bir tesadüf, değil mi?

ABD'nin Paris Anlaşması'ndan çekilebilmesi için 3,5 yıllık bir takvim var. Trump'ın maruz kaldığı soruşturma gibi unsurlar hesaba katıldığında, bu pilavın daha çok su kaldıracığı aşikâr. Öte yandan, Trump'ın kararı Türkiye'nin iklim politikasının da tekrar gündeme gelmesine vesile oldu. Sıkça rastladığım ve biraz şaşırdığım görüş şu: Trump'ın kararı Türkiye'nin Paris Anlaşması'nı onaylamama kararının doğruluğunu ve haklılığını teyit ediyor. Bu yazıda, bu argüman etrafında kararın Türkiye'nin iklim politikasına olası etkilerini tartışmak istiyorum.

Baştan belirteyim. Ben Trump'ın Paris Anlaşması'ndan çıkış kararının Türkiye açısından pek de mühim olmadığını düşünüyorum. Geçtiğimiz yıl Türkiye, ABD'nin onayına rağmen anlaşmayı onaylamamıştı. Trump'ın çekilme kararının Türkiye'nin iklim politikalarını destekleyen ya da müzakere pozisyonunu güçlendiren bir etkisi yok.

İklim Müzakerelerinde Masasının Neresindeyiz?

OECD üyesi olan ülkemiz, çeyrek yüzyıl önce imzalanan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) altında hem emisyon azaltım sorumluluğu olan Ek-1, hem de geliştirmekte olan ülkelere yardım yükümlülüğü bulunan Ek-2 listelerinde yer almıştı. Bu gruplarda bulunmanın olası etkileri anlaşıldığında ise "**geliştirmekte olan ülke**" statümüzün tanınması için uzun bir mücadele başlamıştı.

2001'de Marakeş'te gerçekleştirilen İklim Zirvesi'nde bu amaca kısmen ulaşılmış, Ek-2'den çıkılırken Ek-1'de Türkiye'nin "özel şartları"na atıfta bulunulmuştu.

Paris Anlaşması, kimin gelişmiş, kimin gelişmekte olan ülke olduğu mevzusunda net bir tanım içermiyor. Bununla beraber, müzakerelere heyetimizin yoğun çabalarına rağmen, Türkiye'nin özel şartlarına da atıfta bulunulmuyor. Bu, Türkiye'nin iklim politikasına yön veren yetkililer tarafından kritik bir boşluk olarak değerlendiriliyor. Bunun giderilmesi için Türkiye'ye **Yeşil İklim Fonu**'ndan yararlanma hakkının açıkça tanınması, teknoloji transferi gibi mekanizmalardan yararlanma hakkının karara bağlanması isteniyor. Söz konusu talepler Türkiye'nin mevcut müzakere stratejisinin kalbini teşkil ediyor, bu konularda bir ilerleme sağlanmadığı durumda Paris Anlaşması'nın onayının mümkün olamayacağı dile getiriliyor.

İklim müzakereleri Küçük Ada Ülkeleri, G-77 (Gelişmekte Olan Ülkeler), Avrupa Birliği (AB), En Az Gelişmiş Ülkeler gibi değişik ülke gruplarının mücadelesine sahne oluyor. Herhangi bir ülke grubunun içerisinde bulunmayan Türkiye, iklim finansmanına ilişkin taleplerine destekçi bulmakta da zorlanıyor.

İklim Fonları Bizim İçin Ne İfade Ediyor?

Temiz Teknoloji Fonu (CTF), Türkiye'nin bugüne kadar yararlandığı başlıca iklim fonu. Enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji projelerinde kullanılan TurSEFF ve TuREEFF gibi fonlar CTF altında Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) aracılığıyla ülkemize ulaşıyor. Türkiye, 2014'ten bu yana EBRD fonlarından en çok yararlanan ülke konumunda. EBRD'nin Türkiye'deki portföyünün ise neredeyse yarısı yenilenebilir enerji,

İklim politikalarını stratejik, ekonomik ve diplomatik bir kazanımı olmayan oyun (zero-sum game) olarak görecekssek bile, anlaşmanın dışında kalmak Türkiye'ye herhangi bir fayda sağlamayacak.

enerji verimliliği vb. projelerinden oluşurken 2009-2016 yıllarında söz konusu projeler için 3 milyar doların üzerinde kredi sağlandı.

Türkiye bugün itibarıyla, çok taraflı iklim fonlarından en fazla pay alan yedinci ülke konumunda. Mitigasyon amaçlı çok taraflı iklim fonlarında ise beşinci sıradayız (Climate Funds Update verilerine göre). Kişi başına alınan fon üzerine bir değerlendirme yapacak olursak, Çin, Hindistan gibi ülkelere daha fazla fona erişim sağlamış durumdayız.

Trump'ın Kararının Türkiye'nin Pozisyonuna Neden Etkisi Yok?

● Trump, ABD'nin iklim fonlarına vereceği desteğin son bulacağını Paris Anlaşması'ndan çekilme kararının öncesinde, Mart ayında duyurmuştu. Bu karar sonrasında iklim fonları işlevlerini kaybedecekse, bunun ülkemize herhangi bir yararı yok. Yorgan gitmiş, kavga bitmiş olur. Yorgan talebi olanlar üşümeye devam eder.

● ABD'nin kararı sonrasında AB ve Çin'den Paris Anlaşması'na desteklerinin artacağı yönünde kuvvetli açıklamalar geldi. Uluslararası ik-

lim rejiminde ağırlıklarının artması beklenen bu aktörler iklim fonlarını ayakta tutacak başka kaynaklar bulursa, bu Türkiye'nin mevcut pozisyonu açısından bir değişime neden olmayacak. Yorgandan pay almak için mücadele devam edecek.

● Öte yandan Trump'ın kararına tepki olarak anlaşma dışında kalan ülkelere yönelik duruş sertleşirse, bu, Türkiye'nin defansif pozisyonunu daha görünür kılabilir, birtakım fonlara erişimine zarar verebilir (Türkiye'nin EBRD fonlarından en çok yararlanan ülke, çok taraflı iklim fonlarından ise en fazla pay alan yedinci ülke olduğunu bir kez daha hatırlatayım).

● Trump'ın kararına ABD içindeki tepkileri dikkatle izlemek lazım. **TESLA, GE, Bloomberg** ve **Apple**, karara açıkça karşı çıkan şirketlerden bazıları. Yenilenebilir enerji, elektrikli araçlar, bilgi teknolojileri gibi alanlara yatırım yapan, geleceğin ekonomisini kurgulayan bu şirketlerin Paris Anlaşması'na verdikleri destek kimseyi şaşırtmadı. Öte yandan **Shell, Goldman Sachs, Exxon** ve **Chevron** da Trump'a teessüflerini belirttiler, Paris Anlaşması'na

desteklerinin sürdüğünü açıkladılar (Paris Anlaşması'nda koyulan hedeflere ulaşılması için kömürün ilk etapta doğalgaz ile ikamesinin gerektiğine, bu desteğin arkasında da doğalgaz yatırımlarının yattığına dair yorumlar mevcut).

New York eski Belediye Başkanı Michael Bloomberg ile Seattle şehri, bu tepkilerini Yeşil İklim Fonu'na katkı koyacaklarına dair açıklamalarla desteklediler bile. Bu kulvarı **“Biz Halen Paris Anlaşması'nın Bir Parçasıyız” (We Are Still In/ wearestillin.com)** mektubuna imza atan dokuz eyalet, 200 şehir, 1500 özel şirket de takip eder, iklim finansmanı için yeni kapılar açılırsa, Paris Anlaşması'nın dışında kalan Türkiye'nin bundan yararlanma imkanı pek de yüksek olmaz.

● Kısa bir süreliğine “üst akıl” modasına kapılalım: Trump'ın açıklamasının bir domino etkisi yaratacağını, Paris Anlaşması ya da BMİDÇS sisteminin tamamen çökeceğini öngören senaryoların gerçekleşeceğini varsayalım. Açıkçası bunun da hiçbir açıdan Türkiye'nin resmi pozisyonuna faydası olmaz. Ülkemizde iş yapış biçimlerinde herhangi bir dönüşüm gerektiren bir emisyon azaltım hedefimiz hiç olmadı, Paris Anlaşması'nın altına da böyle bir hedef koymadık. Aksine, BM'ye sunduğumuz ulusal katkımızda (INDC) yer alan “azaltım senaryosu” ile emisyon artış hızımızın 1990-2013 dönemine göre %40 artacağını, emisyonlarımızın önümüzdeki 15 yılda ikiye katlanacağını belirttik. Dolayısıyla Paris Anlaşması ve/veya BMİDÇS'nin varlığı ya da yokluğu *business-as-usual* -yani hiç bir şeyin değişmeyeceği- varsayımına dayalı gelecek tahayyülümüze ve bugünkü düzenimize ne yarar sağlıyor, ne de zarar veriyor.

● Daha olası bir senaryoyu ele alalım. Trump'ın kararı uluslararası iklim politikalarını sarstı, finansal kararları etkiledi, düşük karbonlu

Trump'ın kararına tepki olarak anlaşma dışında kalan ülkelere yönelik duruş sertleşirse, bu, Türkiye'nin defansif pozisyonunu daha görünür kılabilir, birtakım fonlara erişimine zarar verebilir.

ekonomiye dönüşümü yavaşlattı diyelim. Bu senaryo da Türkiye'nin mevcut pozisyonunu doğrulamıyor. Zira Türkiye'nin mevcut pozisyonu statik bir dünya görüşüne dayanıyor. Teknolojik gelişmeler, yenilenebilir kaynaklardan enerji üretim maliyetlerindeki düşüş vb. ışığında bu duruş zaten geçerli değil. Örneğin, *Bloomberg New Energy Finance*'in henüz geçen hafta yayımladığı **Yeni Enerji Görünümü** (New Energy Outlook) raporuna göre önümüzdeki 23 yılda güneş enerjisi maliyetlerinin üçte iki oranında, rüzgar enerjisi maliyetlerinin ise yarı yarıya azalması, söz konusu dönemde yeni elektrik kurulu gücüne yapılacak yatırımın %72'sinin yenilenebilir enerjiyle gerçekleştirilmesi bekleniyor. Türkiye'nin 2030'a uzanan planlarının ise belkemiğini kömür ve nükleer enerji oluşturuyor.

Türkiye Ne Yapabilir?

17 Haziran 2017 tarihinde Kolombiya meclisinden çıkan kararla, Paris Anlaşması'na taraf olan ülke sayısı 149'a yükseldi. Bu 149 ülke, küresel emisyonların %84'ünden sorumlu. Henüz taraf olmayan ülkeler listesine baktığımızda ekonomisi fosil yakıt üretimi ve ihracatına bağlı İran, Katar, Kuveyt, Libya, Rusya, Venezuela, Özbekistan ile iç çatışmalardan kafasını kaldıramayan Irak ve Suriye gibi ülkeleri görüyoruz.

İklim politikalarını stratejik, ekonomik ve diplomatik bir kazanımı olmayan oyun (*zero-sum game*) olarak görecekssek bile, anlaşmanın dışında kalmak Türkiye'ye herhangi bir fayda sağlamayacak. Bu anlayışla, iklim politika tartışmalarımızı da, iklim diplomamızı de başka bir zemine oturtmamız gerekiyor. Ülkemizin mevcut argümanları bizi en iyi ihtimalle **“haklısın ama alacağın yok”** pozisyonuna getiriyor. Bunun da ne siyasetçimize, ne bürokratımıza, ne iş dünyamıza, ne de insanımıza bir yararı var.

Önümüzde küçük bir fırsat penceresi var. G20 zirvesi Temmuz ayının başında Almanya'da toplanıyor. AB, Çin ve Hindistan'ın başını çektiği bir grup, G20 zirvesinden Paris Anlaşması'na yönelik kuvvetli bir destek çıkması için çalışıyorlar. Türkiye, Rusya ile beraber Paris Anlaşması'nı onaylamayan tek G20 ülkesi; Suudi Arabistan bile anlaşmayı onayladı. Türkiye'nin muhtemelen Rusya, ABD ve bir ihtimal Endonezya ve Suudi Arabistan dışındaki ülkelerin imza atacağı bir Paris Anlaşması'na destek metnini imzalaması, beraberinde de anlaşmanın onayı için adımlarını hızlandırması uluslararası müzakerelerdeki yandaş arayışına olumlu yansıtılabilir, iklim finansmanından yararlanma hedefine ulaşmasını kolaylaştırabilir. ○

Hassas Ciltler için Etkili Güneş Koruması HiPP Babysanft Güneş Losyonu & Güneş Kremi

- Nanopartikül içermez
- Su geçirmez
- Pratik uygulama

HiPP Babysanft, bebek kadar narin olmayan her şeyden arınmıştır. Alerji riskleri kararlılıkla minimize edilerek ucucu yağlar, paraben, mineral yağlar ve diğer tüm istenmeyen maddelerden arındırılmıştır. Değerli organik badem yağı içeren HiPP Babysanft ürünleri cilt tarafından iyi tolere edilerek hassas bebek cildinin bakım ve korunmasını sağlar. Tüm HiPP Babysanft ürünleri diğer bütün HiPP Bebek ve Çocuk ürünleri gibi titizlikle üretilmiştir.

Sahsen garanti ederim.

Aras HiPP

“Dönüşüm Tüm Değer Zincirini Kapsamalı”

BASF Türk CEO'su Buğra Kavuncu “Üret-kullan-at” şeklinde özetlenebilecek doğrusal sistemi döngüsel ekonomiye dönüştürenlerin fark yaratacağını söylüyor ve ekliyor “Ancak bunun için değer zinciri ve iş modellerinizde büyük değişimler gerekli. Bu da işletmelerin mücadele edeceği en büyük ve önemli zorluk olacaktır”. Kavuncu ile BASF'nin bu alanda yürüttüğü çalışmaları ve elde ettikleri kazanımları konuştuk.

 Nevra YARAÇ

BASF'nin döngüsel ekonomi yaklaşımı hangi prensipler etrafında şekilleniyor?

Kimya endüstrisi, döngüsel ekonomi için bir başlangıç noktası niteliğinde. Döngüsel ekonomi kapsamındaki tüm değer zincirleri için çözüm üretmesiyle anahtar bir role sahip. BASF'nin değer zincirindeki herkes sürdürülebilirlik hakkında bilgi sahibidir ve bu kapsamda her ürünün sahip olması gereken özellikleri bilir. Bu bilinçle, ilişkide buldukları tüm sektörlerle sürdürülebilir çözümleri ve bu ürünleri etkili bir biçimde nasıl kullanabileceklerini anlatırlar. Bu, BASF bünyesindeki herkesin izlediği bir yaklaşımdır.

BASF bünyesinde çalışan 110 bin kişinin hepsine de tek tek sürdürülebilirlik anlamında katkılarının ne kadar önemli olduğu anlatılır.

BASF olarak yürüttüğümüz döngüsel ekonomi çalışmalarımızın arkasında iki temel yaklaşım bulunuyor. Bunlardan birisi “**Keep It Smart**”. Bunun anlamı ürettiğimiz ürünlerle, kullandığımız tekniklerle müşterilerimizin hammadde tüketimini azaltmaya; işlev ve dayanıklılığı ise devamlı kılmaya çalışıyoruz. Örneğin, kullandığımız katkı maddeleriyle tuzlu suyu içme suyuna dönüştürebiliyoruz. Bu işlem ters osmoz motorları ile yapılıyor, ancak kullandığımız bazı materyallerle bu işlemi yapan maki-

nelerin enerji tüketimini de azaltıyoruz. Bu, Keep It Smart yaklaşımına verilebilecek örneklerden sadece birisi. Bir diğer yaklaşımımız ise “**Close the Loops**”. Döngüsel ekonominin temel fikri ile yaşam döngüsüne geri dönen atıklardan enerji üretebilir ya da onları yeniden ürün haline getirebilirsiniz. Örneğin, çimento dünyada en yaygın kullanılan malzemelerden biri fakat aynı zamanda üretimi esnasında ortaya çıkan CO₂ emisyonu da çok büyük oranlarda. BASF olarak çimentonun geridönüşümünün sağlanması için kullandığımız bazı katkı maddeleriyle şirketlere çimento yerine kül ya da başka atıkları kullanma olanağı veriyoruz. Çok daha

az ve zararsız malzemeden fakat aynı sağlamlıkta yapılar inşa edilebiliyor. Böylece, müşterilerimizin de dögüsel ekonomiye katkıda bulunmalarını sağlıyoruz.

Dögüsel ekonomi yaklaşımı uygulanmaya başlandığından beri çevresel ve ekonomik olarak nasıl bir kazanım elde edildi?

Dögüsel ekonomi, kurulduğu 1865 yılından bugüne BASF'nin köklerinde var olan bir düşünce ve şu anda da şirketimizin tam odağında bulunuyor.

BASF araştırmacıları bir atık söz konusu olduğunda, bu atıklarla hangi malzemeleri üretebilecekleri üzerine çalışıyor. Avrupa'da, Asya'da, Amerika'da ve dünyanın dört bir tarafında sahip olduğumuz altı **Verbund** (entegre üretim sistemi) tesisimizle, her yıl toplamda 3,5 milyon ton CO₂ emisyonunun doğaya salımını önlüyoruz. Ayrıca BASF olarak yaptığımız çalışmalar sonucunda, gereksiz yere kullandığımızı keşfettiğimiz hammaddeden, enerjiden ve daha pek çok şeyden tasarruf ederek, toplamda 1 milyar euro değerinde maliyet tasarrufu sağladık. BASF'nin Verbund tesislerinde ihtiyaç duyulan enerjinin %60'ı atıklardan geliyor. Yani sek-

törlere sağladığımız ürünlerin üretimi için gereken enerjinin sadece %40'ını petrol ve gazdan sağlıyoruz.

BASF Sürdürülebilirlik Stratejisi Direktörü Dr. Andreas Kicherer, İstanbul'da düzenlenen Sürdürülebilir Markalar Konferansı'ndaki konuşmasında dögüsel ekonominin sadece atık yönetiminden ibaret olmadığını, başkalarının toplam atıklarını azaltmalarına yardımcı olmayı gerektirdiğini, bunun da ancak değer zincirindeki tüm paydaşların işbirliği ile gerçekleştirilebileceğini söyledi. BASF, tedarikçilerini ve müşterilerini dögüsel ekonomi prensiplerini uygulamaya teşvik amacıyla ne gibi iş modelleri geliştiriyor?

Dögüsel ekonomiyi gerçekten hayata geçirmek isterseniz, bu dönüşüm firmanın tüm değer zincirinde olmalı. Bundan dolayı, BASF olarak iş ilişkisi içinde olduğumuz herkesle işbirliği yapıyoruz. Bu süreçte ilk olarak "öncüleri" belirleyerek, öncü müşterilerinizle işbirliği içinde çalışıyoruz. Ayrıca öncü müşterilerimiz ile dögüsel ekonomi için neler yapacağımızı planlıyor, iş modellerini yeniliyor ve diğer müşterilerimizin de bizi takip etmesi için çalışmalar yürütüyoruz.

Bununla birlikte, yukarıda da belirttiğim iki uygulama ile müşterilerimizi de dögüsel ekonomi prensiplerini uygulamaya teşvik ediyoruz.

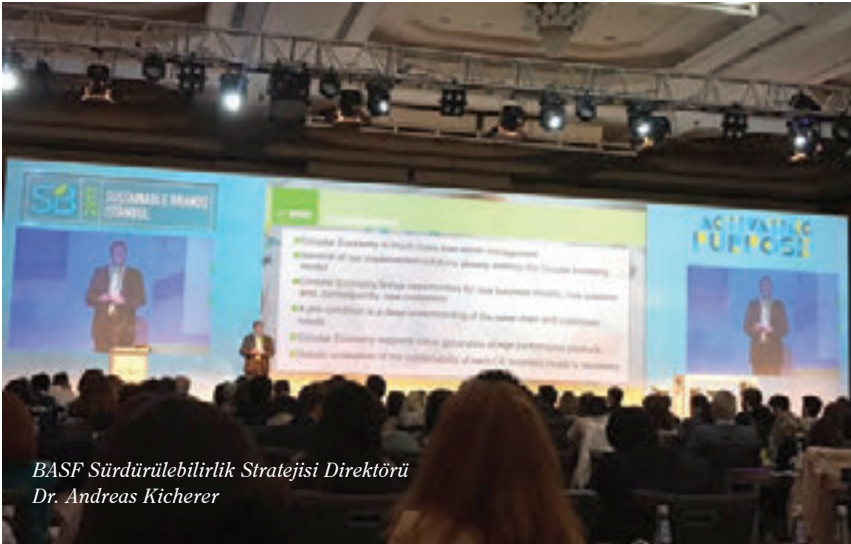
Dögüsel ekonomi yaklaşımı özellikle Avrupa ülkelerinde giderek yaygınlaşıyor. Hangi sektörlere önemli roller düşüyor? Hangileri bu yaklaşımı benimseme noktasında daha aktif?

Mobilite, gıda ve inşaat, dögüsel ekonomi açısından üç önemli sektör. Bu sektörler Avrupa hane halkı harcamalarının %60'ını ve kaynak kullanımının %80'ini temsil ediyor. Dögüsel ekonomi anlamında bu üç önemli sektörün potansiyelleri oldukça farklı.

Örneğin mobilitede, paylaşımlı ulaşım hizmeti kullanımının yaygınlaşmasıyla otomobillerin materyallerinin daha dayanıklı olması ve bunun neticesinde de belirli üretim süreçlerinin yeniden yapılandırılması gerekecektir. Bu da otomobil üreticilerini ve tedarik zincirinin her noktasındaki tedarikçileri etkileyecektir.

Tarım endüstrisinde ise bilgi teknolojisi sistemlerindeki yenilikler sayesinde hassas uygulamalı tarım muhtemelen daha da kolaylaşacak ve tüm değer zinciri kapsamında gıda atığı miktarını azaltarak tüm tedarik zincirini dijital olarak koordine etme fırsatını oluşturabilecektir. Tarım endüstrisindeki değişiklikler ayrıca yüksek kaynak verimliliği sağlayabilir ve daha iyi besin kaynağı dögüsü sunan rejeneratif tarım uygulamalarına imkan verebilir. Dünyanın giderek artan nüfusunu besleyebilmek için tarım endüstrisinin şehir çevresinde (kırsal bölge ve şehir arasındaki geçiş bölgesi) ve şehir tarımına yönelik alternatif yollar bulması çok önemli.

İnşaat endüstrisinde ise yeni binaların inşaatları, 3D baskı ve fabrika tabanlı endüstriyel inşaat süreçleri gibi yeni teknolojilerden etkileni-

BASF Sürdürülebilirlik Stratejisi Direktörü Dr. Andreas Kicherer

BASF'nin Ludwigshafen'de yer alan Verbund tesisinin tamamı birbiriyle entegre çalışıyor. 110 farklı üretim tesisi var ve hepsi 2.800 km'lik boru hattıyla birbiriyle ilişkilendirilmiş durumda. Örneğin, bazı üretim hatlarında açığa çıkan yan ürünler, diğer üretim hattında hammadde olarak kullanılabilir.

yor. İnşaat ve konut sektörü de konut paylaşımı, ortak ofis binaları, ofis paylaşımı ve evden çalışma gibi yeni çalışma modelleri nedeniyle değişiyor.

Nesnelerin İnterneti (IoT), Makineler arasındaki iletişim (M2M) gibi teknolojiler, döngüsel ekonominin yaygınlaşmasına nasıl katkıda bulunuyor? Önümüzdeki dönemde bu amaca hizmet edecek ne gibi teknolojiler bekliyor bizi?

BASF'nin globalde uyguladığı **Endüstri 4.0** çağına uygun yaklaşımlar, döngüsel ekonomiye birebir hizmet ediyor. Örneğin fabrikalarda kullanılan yapay zeka aygıtları sayesinde, fabrikalardaki her bir çalışmamız mobil cihazlarla bakım gereken alanları önceden tespit edip önlem alabiliyor ya da beklenmeyen kesintilerin azalmasını sağlayabiliyor. Mesela pompanın verisinden faydalanarak yakın zamanda arızalanacağı bilgisini çıkarabilirseniz, her bir pompayı iki yılda bir değiştirmenize gerek kalmaz. Bu tür çalışmalar bize üretim maliyetlerini azaltmak için büyük fırsatlar sağlı-

“BASF olarak yaptığımız çalışmalar sonucunda, gereksiz yere kullandığımızı keşfettiğimiz hammaddeden, enerjiden ve daha pek çok şeyden tasarruf ederek, toplamda 1 milyar euro değerinde maliyet tasarrufu sağladık”

yor. Diğer taraftan müşterilerimizle yaptığımız işbirlikleri ile **Büyük Veri**'nin gücünden lojistik için de faydalanıyoruz.

Sanallaştırma (virtualization) da giderek artarak döngüsel ekonomiye katkıda bulunuyor. Sanallaştırma sayesinde arabada var olan bir mobil cihazla diğer aracın nerede durduğunu kolaylıkla görüyorsunuz yani döngüsel ekonomi için örnek olarak verdiğimiz ulaşım paylaşımı sistemi gerçekleştiriliyor. Bir diğer konu, elektrikli araçların ihtiyacı olan bataryalar. Burada da kimya endüstrisi işe dahil oluyor. Aynı şekilde 3 boyutlu yazıcılar da oldukça etkili. Yeni bir materyal ve işinizi hızlandırıyor. Tüm bu yeni

teknolojiler hayatı kolaylaştırırken döngüsel ekonomiye doğrudan hizmet ediyor. Biz BASF olarak burarlarda da devreye giriyor ve aktif rol almaya çalışıyoruz.

“Üret-kullan-at” şeklinde özetlenebilecek doğrusal ekonomi anlayışının terk edilmemesi, hem şirketler hem de dünya açısından nasıl riskler barındırıyor?

Şu anda insanlığın karşı karşıya olduğu en büyük tehlike iklim değişikliği. İklim değişikliğinin direkt etkisi de su kaynaklarının azalması. Başka bir deyişle, insanlar yakın bir gelecekte hem temiz sudan hem de tarım alanları için kullanılan sudan mahrum kalma tehlikesiyle karşı karşıya. Eğer gelecek 20 yılda bu durumu değiştiremezsek, tüm dünya büyük bir zorlukla mücadele etmek zorunda kalacak. Bununla birlikte sistemi doğrusal bir düzenden döngüsel bir ekonomiye dönüştürürseniz o zaman bir fark yaratabilirsiniz. Ancak bunun için değer zinciri ve iş modellerinizde büyük değişimler gerekli. Bu da işletmelerin mücadele edeceği en büyük ve önemli zorluk olacaktır. ○

EMPATİ ÖZVERİ BARIŞ

—“Açık Radyo.”
94.9

Adelaide: Güzel Yaşamın Adresi

Economist Intelligence Unit'in hazırladığı yaşanabilir kentler raporunda Avustralya'nın Adelaide kenti 5. sırada yer alıyor. Kentleri değerlendirmede kullanılan kriterler sağlık hizmetleri, istikrar, kültür ve çevre, eğitim ve alt yapı. Şubat ayında Adelaide'i ziyaret etme fırsatı buldum.

Adelaide Halkını Seviyor

Otelden dışarı çıktığımda Adelaide hakkında ilk izlenimim "Bu kent halkını seviyor" oldu. Kaldırım yeni yapılmıştı ve yol ile aynı seviyedeydi. Araba ve yaya arasına da güzel bir yeşillik alan yerleştirilmiş. Engelli, çoluk, çocuk, yaşlı, pusetli anne... Herkes için yürümek ancak bu kadar rahat olabilir. Otelden şehir merkezine yürüdüm ve oradan da şehrin ortasından geçen Torrens Nehri'nin kıyısına indim. Sağımda tiyatro kompleksi, solumda Kongre Merkezi, karşı kıyıda yeni Adelaide Oval stadyumu ve iki kıyıyı birleştiren zarif bir yaya köprüsü. Nehrin her iki kıyısında yaya ve bisiklet yolu. Kongre merkezinin ilerisinde sıra sıra kürek kulüpleri. Ve yeşillik nehir boyu... Nehrin üzerinde onlarca teknede her yaşta insan kürek sporu yapıyor. Bugün okul takımları nehirde antrenman yapıyor. Antrenman bitiminde tekne kulüp binasına taşınıyor, yıkılıyor ve kaldırılıyor. Nüfusu 1,5 milyon olan Adelaide'in olimpiyatlarda ve dünya şampiyonalarında çok sayıda başarısı var.

Özellikle Türkiye'den gelen birisi için şehir merkezinde bu kadar yeşil alanın olması şaşırtıcı. Adelaide şehir planı 1837'de Albay William

Light tarafından hazırlanmış ve kentin yarısı yeşil alana ayrılmış. Daha da şaşırtıcı olan, şehir planının 1837'den beri ana hatlarıyla korunmuş olması. Belediye Meclis üyeleriyle yaptığım görüşmede planın hâlâ yürürlükte olmasına şaşırdığımı söylüyorum.

Parklar Adelaide'in kimliği, ruhu. Kentin her caddesi, sokağı ve tüm kamu alanlarının yeşil olmasına özen gösteriliyor. Adelaide halkı parkların ve kent meydanlarının kentin en büyük değerleri olduğuna inanıyor. Ve bu değerlerin korunmasını kendi görevleri olarak görüyorlar. Halkın bu hassasiyetini anlayan yöneticiler nehir kenarında ve yeşil alanlarda yapılacak değişiklikleri büyük bir titizlikle, **halkın katılımıyla**, şeffaf olarak yapıyor. Örneğin Eski Royal Adelaide Hastanesi'nin yıkılmasına, yenisinin başka yere yapılmasına beş yıl önce karar verilmiş. Arazi nehir kenarında olduğundan eski hastane arazisinin nasıl kullanılacağı beş yıldır kamuoyunda tartışılıyor. "Değişiklik yapılı-

yorsa mutlaka kamu yararına olmalı. Ve acele edilmemeli. Önemli olan doğru kararın verilmesi." Kentte **760 hektar yeşil alan** var ve bunun 10 hektar daha artırılması hedefleniyor.

Yaşanabilirlik konusunda başarıyı ortaklık sayesinde yakaladıklarını anlatıyorlar. Kentin geleceğini ilgilendiren çalışmalar yerel yönetim, halk, müteahhitler, iş dünyası, küçük esnaf ve sivil toplumdan oluşan ortaklık tarafından ele alınıyor. Kent vizyonu ve bunu gerçekleştirecek kentsel dönüşüm stratejisi bu paydaşların katılımıyla oluşturulmuş ve dört temadan oluşuyor: **Yaşanabilir, yeşil, yaratıcı ve akıllı kent**.

Çalışmalara ulaşım ve kentin diğer sorunlarını çözecek altyapı iyileştirmesinden başlanmıştır. Değişiklikler yapıldıkça halkın memnuniyeti ölçülmüş. Yapılan işte yanlışlık varsa yanlıştan hemen dönüldüğünü anlatıyorlar. Altyapı iyileştirmelerinin yanı sıra yaşanabilirlik kriterlerinde istikrarın sağlanması için büyük çaba harcıyor.

Sibel BÜLAY
sibel.bulay@gmail.com

Bugün okul takımları nehrde antrenman yapıyor. Antrenman bitiminde tekne kulüp binasına taşıyor, yıkıyor ve kaldırılıyor.

Toplumsal huzur ve aidiyet duygusunun üzerinde duruyorlar. Her kesiminden insanların kent yaşantısına katılımını sağlamak için çok sayıda etkinliğe yatırım yapılıyor. 2014-15 yılında 10 büyük festivale ev sahipliği yapan Adelaide bu etkinliklerden 75 Milyon Avustralya doları gelir elde etmiş.

Çeşitli kültürlerin bir araya geldiği bu kentte Aborijinler de kentin kültürel yaşantısına damgasını vurmuş. Adelaide'in müzeleri zengin Aborijin koleksiyonlarıyla isim yapmış. Kültür ekonomisinin büyüyor olması; yaratıcı kent vizyonunun kentin geleceğinde daha büyük rol oynayacağından belediye "Adelaide Sanat ve Kültür Stratejisi" oluşturuluyor. İş dünyasının da kültür ve yaratıcılığın öne

çıkacağı iş olanaklarını geliştirerek bu girişime destek vermesi bekleniyor. Bütün bu çalışmaların amacı vatandaşın mutlu olması, Adelaide'de yaşamaktan zevk alması. Tabii sorunlar yok değil. Yaşanabilir kent olmanın getirdiği en önemli sorun kontrolsüz büyüme riski. Nüfusu 1,5 milyon olan bu kent "Ne kadar büyümeliyiz? Fiziksel olarak büyümeye sınırlar getirsek mi?" konularını tartışıyor.

Adelaideliler Kentlerini Seviyor

Halkla konuştukça anladım ki bu halk da kentini seviyor. İnsanlar burada yaşamaktan memnun. Birbirine ve kentine bağlı, huzurlu bir toplum. Liseden sonra daha hareketli bir yaşam arayan gençler üniversite eğitimi ya da iş bulmak için Melbourne, Sydney, İngiltere veya ABD'ye gidiyor. Ama bir süre sonra çoğu tekrar

Adelaide'e dönüyormuş. Pusette çocuğunu gezdiren bir anneyle konuşuyorum. Üniversiteyi bitirdikten sonra eşile Sydney'e taşındıklarını anlatıyor. Ama çocukları olduktan sonra Adelaide'e dönmüşler. Burada yaşamın rahat ve keyifli olduğunu söylüyor. "Çocuk yetiştirmek için çok uygun. Bizim gibi çok arkadaşımız çocukları olduktan sonra Adelaide'e döndü. Pahalı değil.

Okullar çok iyi. Her tarafa rahatlıkla gidebiliyorsun. Ulaşım sorun değil. Ve burada herkes birbirini kolluyor. Ailelerimiz de burada olduğundan, burası bizim için ideal" diyor. Garsonumuz genç bir oyuncu. "Burada sıkılmıyor musun?" diye sorduğumda "Asla, burada kültürel yaşantı çok renkli" diyor. "Ama sabaha kadar gece kulübünde eğlenmek isteyenler için burası sıkıcı. Burada onu bulamazsın."

İki hafta sonra başlayacak olan Adelaide Alternatif Tiyatro Festivali'nin onlarca sayfalık program kitapçığını beraber inceliyoruz. Dünyanın her köşesinden ekiplerin geleceğini anlatırken heyecanını hissetmemek mümkün değil.

Önemli olan da bu değil mi? Yaşadığın kentin seni heyecanlandırması. Yaşamdan beklentilerini anlayıp onlara cevap vermesi. Bizim ülkede sözü çok edilen, ama bir türlü gerçekleştiremediğimiz, birlik ve beraberlik içinde huzurlu, keyifli yaşamak. Belediye meclis üyeleri "Amacımız Adelaide'in yaşam kalitesini zenginleştirmek, gıpta edilecek yaşam tarzı oluşturmak" diyorlar ve ekliyorlar "varlığın ölçüsü para değil, o kentte yaşayan insanların yaşam kalitesi". Darısı başımıza...

Economist Intelligence Unit 2016 Yaşanabilir Kentler Sıralaması

- 1- Melbourne, Avustralya
 - 2- Viyana, Avusturya
 - 3- Vancouver, Kanada
 - 4- Toronto, Kanada
 - 5- Adelaide, Avustralya ve Calgary, Kanada
- En sonda, 140. sırada Şam, Suriye'nin yer aldığı listede İstanbul 113. sırada.

“Atık Problemini Fırsata Dönüştürüyoruz”

Yılda 2 milyar telefonun piyasaya sunulduğu bir dünyanın e-atıklarını dönüştürmeye yardımcı olan ve Sürdürülebilir Markalar İstanbul 2017 Konferansı'na konuşmacı olarak katılan Joost De Kluijver ile kurduğu iş modeli aracılığıyla sürdürülebilir yaşama yaptığı katkıları konuştuk.

 Bulut BAGATIR

 Özgür GÜVENÇ

Joost de Kluijver, 2012 yılında e-atıkların geri dönüşümünü sağlamak için kurduğu **Cloosing the Loop** adlı şirket ile dünyayı daha temiz bir yer haline getirmeye çalışıyor. Kluijver'in farkı ise e-atıkları geliştirmekte olan ülkelerden satın alması ve geridönüşüm sürecini o bölgelerde uygulanmasında yatıyor. Kendi firmasını kurmadan önce çalıştığı işyerinde ikinci el cep telefonlarını Afrika'daki alıcılarla buluşturan Kluijver'in hikayesi işte tam da orada başlıyor. Afrika'daki milyonlarca e-atığın büyük bir probleme dönüştüğünü öğrenen girişimci “Açıkçası kendimi sorumlu hissettim” diyor. Kluijver şu an var gücüyle geridönüşüm uygulamalarını dünyanın her yanına taşımaya çalışıyor.

Ortaya koyduğunuz iş modelinizden bize bahseder misiniz?

Böyle bir işte para kazanmak için birkaç yol var. En azından şimdiye kadar başarılı bir iş çıkardık diyebilirim. İlk olarak artık kullanılmayan telefonları satın alıyoruz. Bu telefonları atık olarak adlandırabiliriz. Birçok defa tamirden geçmiş ve kullanılmış telefonlardan bahsediyoruz. Bu alımları da geliştirmekte olan ülkelere yapıyoruz. Afrika ve Asya gibi kitarelere gönderilen ve insanlar tarafından birçok kez kullanılmış ve artık kullanılmayacak durumda olduğundan emin olduğumuz telefonları alıyoruz. İnsanların atıklarını satın alarak geliştirmekte olan ülkelerdeki bu atık problemini bir fırsata dönüştürüyoruz. Aynı zamanda,

“Tüketiciler üzerinde de büyük bir baskı var. Son model ürünleri hemen tüketmeleri isteniyor. Burada endüstriye de iş düşüyor. Yeni teknolojilerle daha uzun dayanacak ürünler mi sunmak istiyorlar yoksa daha az dayanan düşük kapasiteli ürünler mi, buna karar vermeliler”

özellikle Avrupa ülkeleri için geridönüşümde bir çözüm sunuyoruz. Bir başka yöntemimiz ise kullanılmış telefonları alarak telefonları ikinci hayatlarına kavuşturmak. Bu yöntemde materyal dengeleme diyerek adlandırdığımız bir konsept geliştirdik. Şirketler adına atık olarak değerlendirilen cep telefonlarını topluyoruz. Eğer şirketler yeni telefon satın alırlarsa bize bir miktar ödeme yapıyorlar. Yani şirketler çalışanları için yeni bir telefon aldıklarında ortaya nötr bir durum çıkıyor. Çünkü biz aynı oranda malzemeyi geri dönüştürüyoruz ve onlar da dönüştürülen malzemenin ortaya çıkartılan bir telefon almış oluyorlar.

İş yaptığımız bölgeler sadece bu bahsettiğiniz alanlarla mı sınırlı? İş hacminizi genişletmeyi ve başka kıtalara da taşımayı düşünüyor musunuz?

Şu an Afrika, Asya ve Avrupa kıtalarına odaklanmış durumdayız. Bizim elektronik atıklarda gördüğümüz problem çoğu ülkede geridönüşüm yapılamaması. Afrika'daki, Asya'daki ve hatta Avrupa'daki çoğu ülkede geridönüşüm yapılmıyor. Maalesef yapılması gereken çok şey var daha. Ancak kesinlikle bizim de üzerimize

düşen görevler var. Biz de ortaklarımızla elimizden geldiğince bunu yapmaya çalışıyoruz.

Bu projeyi hayata geçirirken motivasyon kaynağınız neydi?

Daha önce çalıştığım şirket de cep telefonlarının tekrar kullanımı üzerine iş modelini kurmuştu. Aldığımız telefonları tekrar piyasaya sunuyorduk. Bu iş için de Afrika'ya iş ziyaretlerinde bulunuyordum ve bu cep telefonlarını almak isteyen kişilere satıyordum. Bu ziyaretlerde öğrendim ki buradaki atık telefonlar çok büyük bir sorun teşkil ediyor. Atık telefonların böyle bir problem yaratması hiç de gerekli değildi. Açıkçası kendimi de sorumlu hissettim. Çünkü o telefonların bir kısmını geridönüşüm yapılamayan bir ülkeye ben getiriyordum. Bu döngüyü durdurmak, kırmak istedim. Bu şekilde yola koyuldum ve bu yol kârlı bir iş modeline de dönüştü.

Burada gelişmiş ülkelerin sorumluluğu neler? Nasıl bir aksiyon almaları gerekiyor? Aynı soruyu teknoloji endüstrisi için de sorabiliriz.

Avrupa'nın şu anki teknoloji politikalarına bakarsanız kıtayı daha te-

miz hale getirmek üzerine olduklarını görürsünüz ki kendi ülkem olan Hollanda için de aynı şey geçerli. Çoğu ilke Hollanda'yı özellikle cep telefonları konusunda daha temiz bir yer haline getirmeyi hedefliyor. Eğer Hollanda'yı bu konuda temiz tutarsanız kirlenen bir dünyada temiz bir ülkeniz olur. Ancak sadece kendi ülkenizi temiz tutmaya odaklanmanın hiçbir anlamı yok. Aksiyon almanız gereken yer, atıkların geridönüştürülemediği alanlardır. Afrika'daki kirlilik, Çin'deki illegal geridönüşüm gibi etkenler bizim de yaşayacağımız olumsuz sonuçlar doğuracaktır ki belki de şu an o sonuçları yaşıyoruz. Bu yüzden parayı sadece zaten geridönüşümüne belli oranda sahip olan Avrupa için kullanmak mantıksız geliyor. Avrupa'nın ve belki de Hollanda'nın bu konuda lider rolü bulunduğunu düşünüyorum. Bu rolü problemin anlaşılması için kullanıp fırsatı değerlendirebiliriz. İnsanlara geridönüşümün olmazsa olmaz olduğunu bu sayede anlatılabiliriz.

Diğer bir konu ise telefon endüstrisinde ki doğrusal çalışma yönteminin şu an endüstrinin benimsediği tek yol olması. Çok büyük bir endüstriden bahsediyoruz ve izledik-

leri ekonomik yol bu. Bu elbette bir gecede de değişmeyecek. Ancak bu endüstride yer alan bazı büyük markalarla çalışmak, birbirimizi anlamak ve birbirimizden öğrenmek için iyi bir başlangıç olabilir. Diğer türlü büyük, **doğrusal ekonomiyi** benimsemiş bir dünya ile küçük, **döngüsel ekonomiyi** benimsemiş bir dünyanın mücadelesini görüyoruz ki bu iki dünyada birbiriyle çatışıyor. Bunu yerine beraber çalışırlarsa gerçekten büyük bir etki yaratabileceklerini düşünüyorum. Bence bunu teşvik etmeliyiz.

Yerel düşünmek yerine daha genel düşünmemiz gerektiğini vurguluyorsunuz. Sonuçta hepimiz aynı dünyada yaşıyoruz ve korumamız gereken bir gezegenimiz var...

Evet tabii ki öyle. Özellikle cep telefonları söz konusu olduğunda. Cep telefonları genellikle Kaliforniya'da tasarlanıyor, Çin'de üretiliyor, tüm dünyaya yayılıyor ve ikinci kullanımlar için gelişmekte olan ülkelere gönderiliyor. Cep telefonlarının tek bir ülkeyi ilgilendirdiğini düşünmek aptalca olur. Aynı durum **dizüstü bilgisayarlar** ve **tabletler** gibi diğer elektronik araçlar için de geçerli. Bütün bu araçların hepsi ikinci defa kullanıma uygun mallar ve küresel bir pazardan bahsediyoruz. Eğer bu sorunu tek bir ülke için çözmeye çalışırsanız temiz bir ülkeye sahip olabilirsiniz ama temiz bir dünyanız olmaz.

Sosyal ve çevresel anlamda iş yaptığımız bölgelere bir fayda sağladığımız ortada. Aynı faydayı ekonomik olarak bölge halkına da sağlayabiliyor musunuz?

Bu projeyi başlatmamızın nedeni Afrika gibi yerlerde elektronik atıkların geridönüşümünün yapılabilmesini göstermekti. Geridönüşümden sorumlu olması gereken endüstriye göstermek istedik bunu. Çünkü onlar telefonların ortadan kayboldu-

“Hedefimiz sadece çözüm üretmek değil. İnsanlara bir fırsat yaratmak istiyoruz. Bunun için de yerel geridönüşüm mekanizmalarına ihtiyacımız var”

ğunu, nerede olduklarını bilmediklerini ve bu yüzden geridönüşüme sokamadıklarını söylüyorlardı. Biz, onlara bu atıkların toplanabileceğini ve yerel olarak geridönüşüme sokulabileceğini gösterdik. Bahsettiğimiz bölgelerde Avrupa'da uygulanan teknikleri uygulamak en azından kısa bir sürede mümkün değil. Çünkü Avrupa'daki fabrikalar çok büyük ve oldukça pahalı yöntemler kullanıyorlar. Ancak pazarda daha ufak yetenekler gerektiren konseptler mevcut ki bunları Afrika gibi yerlerde, yerel değerleri de işin içine katarak uygulayabilirsiniz. Yerel olan böyle bir geridönüşüm yolculuğu yeni kaynaklara dönüşebilir. Bu sayede insanları, yerel endüstrileri ve hükümetleri motive edebiliriz. Burada hedefimiz sadece çözüm üretmek değil. İnsanlara bir fırsat yaratmak istiyoruz. Bunun için de yerel geridönüşüm mekanizmalarına ihtiyacımız var.

Konferanstaki sunumunuzda dünyada yıllık 2 milyar cep telefonu üretimi olduğunu belirttiniz. Bu gerçekten çok büyük bir rakam. Böyle bir üretime ihtiyacımız olabileceğini zannetmiyorum. 2 milyar telefon üretmenin yerine koya-bileceğimiz bir yol var mı?

Hayır, böyle bir üretime ihtiyacımız yok. Bunun yerine uygulayabileceğimiz birkaç yol mevcut. Öncelikle **döngüsel ekonomi** fikrini benimseyebiliriz. Daha zekice üretim yapabiliriz. Yani kullanılan materyalleri gözden geçirip, ürünlerin ne kadar dayanıklı olduğu ve ne zamana kadar kullanılabilirdiği gibi soruları cevaplayarak işe koyulabiliriz. Aynı zamanda ürünün ne derece modüler olduğu da önemli. Mesela bazı ürünlerin bataryasını çıkarmak neredeyse imkansız. Günümüzde üretilen telefonları kendi başımıza sökmemiz gerekiyor. Bunun yerine ürünleri modüler yapmak, daha uzun dayanan ürünler üretmek bu açıdan önemli. Mesela Avrupa'da bir cep telefonunun kullanım süresi yaklaşık 1,5 sene. Bu gerçekten çok kısa bir süre. Eskiden Nokia marka telefonlarımızı üç yıla yakın bir ortalama ile kullanıyorduk. Bu süre gittikçe kısalıyor. Tüketiciler üzerinde de büyük bir baskı var. Son model ürünleri hemen tüketmeleri isteniyor. Burada endüstriye de iş düşüyor. Yeni teknolojilerle daha uzun dayanacak ürünler mi sunmak istiyorlar yoksa daha az dayanan düşük kapasiteli ürünler mi, buna karar vermeliler.

Bir başka çözüm ise telefon artık kullanılmayacak durumdaysa o telefondan belirli parçaları almak ve yeni telefon üretiminde kullanmak. Yeniden kullanılan parçalar ve telefonların pazarı büyüyor. Avrupa'da yıllık 18 milyar euro gibi bir rakama ulaştı. Ancak yeni telefon pazarı 800 milyar euro civarında. Yani daha gidilmesi gereken çok yol var. ○

Plastik Sürüleri mi, Balık Sürüleri mi?

Birleşmiş Milletler tarafından 2015 Eylül ayında ilan edilen 17 Küresel Hedef'ten 14'üncüsü olan "Sudaki Yaşam", sürdürülebilir kalkınma için okyanuslar, denizler ve deniz kaynaklarının korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını hedefliyor. Heinrich Böll Vakfı'nın hazırladığı Deniz Atlası 2017 ise okyanusların hayati önem taşıyan birer sistem olarak korunması için yapılabileceklerin tartışılacağı toplumsal ve siyasi tartışma zemini açmayı amaçlıyor.

BM Genel Sekreteri Antonio Guterres, 5-9 Haziran'da New York'ta düzenlenen Okyanus Konferansı'nda "Okyanuslar daha önce hiç olmadığı kadar büyük bir tehdit altında. Hiçbir şey yapılmazsa 2050'de plastik çöpler balıklardan fazla olabilir" dedi. Gözünüzün önüne getirmeye çalışın... BM Çevre Programı'na göre ise, denizlerin kirlenmesi ve aşırı balık avı nedeniyle dünya balıkçılık sektörünün yıllık kaybı yaklaşık 50 milyar; deniz işletmeciliğindeki yanlış uygulamaların toplam maliyeti ise yılda 200 milyar dolar.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin 14'üncüsü olan "Sudaki Yaşam", sürdürülebilir kalkınma için okyanuslar, denizler ve deniz kaynaklarının korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını hedefliyor. Karasal kökenli faaliyetlerden kaynaklanan deniz kirliliğinin önlenmesi ve azaltılması; deniz ve kıyı ekosistemlerinin sürdürülebilir biçimde yönetilmesi ve korunması; balık stoklarının en kısa zamanda eski durumuna getirilmesi gibi alt başlıklar, hedef için bir yol haritası sunuyor. Heinrich Böll Vakfı, Kieler Exzellenzcluster "Ozean der Zukunft" ve Le Monde Diplomatique işbirliğiyle hazırlanan **Deniz Atlası 2017**, denizlerin ve ekosistemlerinin, sadece kıyılarda yaşayan insanlar için değil, hepimiz için önemini ön plana çıkarmayı amaçlayan bir yayın. Şimdi yüzen "plastik sürülerini" tekrar gözünüzün önüne getirin ve bireysel olarak bunun önüne geçmek için hemen harekete geçin! Deniz Atlası 2017'ye tr.boell.org/tr/2017/06/07/deniz-atlasi adresinden ulaşabilirsiniz.

Deniz Atlası 2017

12 Ders - Denizler ve İnsanlar Hakkında

- 1- Denizler, giderek artan dünya nüfusunun yaşam temelini oluşturuyor. Dünya çapında 2,9 milyar insan, protein gereksinimlerinin %20'sini balıkla karşılıyor. Yerküreye hakim olan iklim, esas itibarıyla atmosfer ile okyanus arasındaki etkileşim tarafından belirleniyor. Deniz olmasaydı bu gezegen üzerinde hayatta kalamazdık.
- 2- Farklı faktörler denizler üzerinde ciddi stres etkileri yaratıyor. Bu durumun sorumlusu ise sadece bir tane değil, bir krizler bütünü. **Bir deniz krizi yaşıyoruz!**
- 3- Okyanuslar yerkürenin %71'ini kaplıyor. **Denizler iklim değişikliğinin etkisi altında.** Asitleşme oranlarının artması, ısınma ve deniz seviyesinin yükselmesi, daha şimdiden yaşam alanlarını değiştirmeye başladı. Küresel deniz seviyesi son 100 yıl içerisinde yaklaşık 20 cm civarında yükseldi. Yüzyılın sonuna kadar bu artışın bir metreyi bulabileceği tahmin ediliyor.
- 4- **Denizlerin verebileceğinden fazlasını alıyoruz.** Aşırı kullanıma bağlı olarak denizde vahşi balıkçılık yapılıyor. Küresel balık mevcudunun %90'ı azami düzeyde tüketiliyor. Daha şimdiden durum tehlikeli boyutlarda. Bilhassa biyolojik çeşitliliğin gerilemesi kaygı verici.
- 5- **Denizi çöplük gibi kullanıyoruz.** Deniz çok şeyi, hatta kaldıracabileceğinden fazlasını taşıyor: Seragazları, gübre ve gübre şerbeti, plastik atıklar, yağ sızıntıları ve daha birçok kirlilik unsuru. Bunun sonucunda deniz ekosistemi zarar görüyor.
- 6- **Denizle olan ilişkimiz çoğu zaman görünmez kalıyor.** Yediklerimiz, dışladığımızı, giydiklerimiz, kullandığımız ürünler, tatil için nereye seyahat ettiğimiz, hangi kıyafetleri tercih ettiğimiz... Tüm bunların denizler üzerinde etkisi var.
- 7- **Oysa okyanusların sanayileşmesi** başlangıç aşamasında! Büyük akın daha başlamadı bile. Derin denizden elde edilen hammadde ve enerji son derece cazip, talep ise hızla artıyor.
- 8- **Derin denizin birçok sırrı keşfedilmeyi bekliyor.** Derin deniz madenciliği nedeniyle bazı ekosistemleri daha keşfetmeden yok ediyor olabiliriz.
- 9- **Herkese yetecek kadar var.** Bir doğal kaynak olan denizlere, sürdürülebilir ve adil şekilde yaklaşmak mümkün. Bunun ana koşulu, bilinçli tüketim, adil paylaşım ve akıllı bir balıkçılık yönetimi.
- 10- **Şu ana kadar izlediğimiz yolu sürdürmeye devam edersek, yaşam için gerekli gereksinimlerimizi kaybedeceğiz.** En yoksul kesim en çok etkilenen aynı zamanda.

Son çözüm ise genellikle göç.

- 11- Okyanuslar tüm dünyayı çevreliyor olsa da gerçek anlamda tüm denizlerin korunmasından sorumlu uluslararası bir üst merci bulunmuyor. Bu nedenle sorumluluk alanları iç içe geçmiş durumda, yasalarda eksiklik ve boşluklar var.
- 12- **Günümüzde doğru yönde harekete geçildi.** Denizlerdeki kriz artık odak noktamızda yer alıyor. Dünyada insanlar davranışlarını ve tüketim alışkanlıklarını değiştirmeye başladı. Birleşmiş Milletler, 2017'de New York'ta düzenlediği Okyanus Konferansı aracılığıyla Denizleri hep birlikte korumanın ilk adımını atıyor.

Yeşil Ekonomi Politikaları, Hem de En Somutundan...

Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi, Yeşil Düşünce Derneği ve Yeşil Avrupa Vakfı'nın birlikte yürüttüğü "Yeşil İklim, Yeşil Ekonomi" projesi kapsamında gerçekleştirilen İklim İçin Yeşil Ekonomi Politikaları raporu geçtiğimiz günlerde yayınlandı. İstanbul Politikalar Merkezi Proje Bilimsel Koordinatörü Ümit Şahin ile hem raporun temel önerilerini, hem de bağlantılı olarak dünyada yeşil siyasetin genel durumunu konuştuk...

 Barış DOĞRU

Raporun hazırlanma sürecine dair biraz bilgi alabilir miyiz?

İklim İçin Yeşil Ekonomi Politikaları, artan bir ihtiyacın ürünü olarak ortaya çıktı. Yıllardır iklim değişikliğiyle mücadele için yapılması gerekenleri konuşuyoruz. Fosil yakıtların terk edilmesi, yenilenebilir enerji, motorlu ulaşımdan vazgeçilmesi, orman alanlarının korunması gibi. Bu politikalar artık yaygın olarak biliniyor. Ama bu politikalara yönelmenin gerçekçi ve uygulanabilir olduğuna dair bir fikir birliği yok. Gerçi bu geçişin zorunlu olduğuna dair bir anlaşmaya da varmış değiliz henüz ama anlaşmış bile olsak bunlar hâlâ ütopyik, yapılabilir olmayan öneriler gibi algılanıyor. Bu nedenle artık geçişin ne yöne doğru olması gerektiğini söylemekle yetinmeyip, başarılı örneklerden yola çıkarak bu geçişin nasıl olacağını da gösterecek somut ve yapılabilir politika önerilerine ihtiyacımız var.

İstanbul Politikalar Merkezi olarak 2015'de yayımladığımız **Türkiye İçin Düşük Karbonlu Kalkınma**

Yolları ve Öncelikleri başlıklı raporda Bilkent Üniversitesi'nden **Eriñç Yeldan** ile ODTÜ'den **Ebru Voyvoda**'nın yaptığı bir makroekonomik analizle, Türkiye'nin, ekonomik büyümesine ciddi bir olumsuz etkide bulunmadan, hatta bu sayede enerji ithalatını da ciddi bir biçimde düşürerek CO₂ emisyonlarını 2030'a kadar 2020 seviyesinde sabit tutabileceğini, yani seragazı salımlarının artışında resmi INDC'de öngörülenden çok daha yüksek (%40'a yakın) bir azaltım yapmasının mümkün olduğunu göstermiştik. Bu azaltımın ekonomik araçları karbon vergisi ve toplanan vergilerin yenilenebilir enerji yatırımları için kullanılmasıydı. Enerji verimliliğindeki otonom artış da buna eşlik ediyordu. Ancak biliyoruz ki yenilenebilir olmayan kaynaklardan elektrik üretimi çok önemli bir iklim değişikliği sebebi olsa da seragazı salımlarının önemli bir bölümü binalardan, ulaşımdan, toprak kullanımından, sanayiden ve enerjiye ihtiyaç duyan diğer alanlardan kaynaklanıyor.

Ama bu alanlarda yapılacak politika değişiklikleri hem zor hem de tali görünüyor. Kaldı ki yenilenebilir enerjiye geçişin başarılı olması da ancak işe yarar ekonomik teşviklerden mevzuat değişikliklerine kadar doğru politik araçlar kullanmakla mümkün.

Önceki yıl **New Climate Economy** girişimi tarafından yayımlanan **Better Growth, Better Climate** başlıklı rapor bu eksiği doldurma yönünde bize ilham verdi. **Sir Nicholas Stern**'in de aralarında olduğu çok sayıda saygın iktisatçı ve politika analistinin hazırladığı bu raporda ekonomik büyümeyle uyumlu bir iklim politikasının uluslararası anahtarı sunuluyor. Ancak uluslararası bir çerçeveyi aynen alıp uygulamaya çalışmak mümkün değil. Biz de bu nedenle bu rapordan aldığımız ilhamla, düşük karbonlu kalkınma raporumuzun bir anlamda devamı niteliğinde yeni bir rapor üzerine çalışmak için **Yeşil Düşünce Derneği**'yle bir araya geldik. **Avrupa Yeşil Vakfı**'nın da deste-

“Yenilenebilir enerjiye geçişin başarılı olması ancak işe yarar ekonomik teşviklerden mevzuat değişikliklerine kadar doğru politik araçlar kullanmakla mümkün”

ğiyile **Avrupa Birliği Sivil Toplum Diyalogu** programından aldığımız fonla yürüttüğümüz bir yıldan uzun süren bir proje sonucunda da İklim İçin Yeşil Ekonomi Raporu’nu hazırladık.

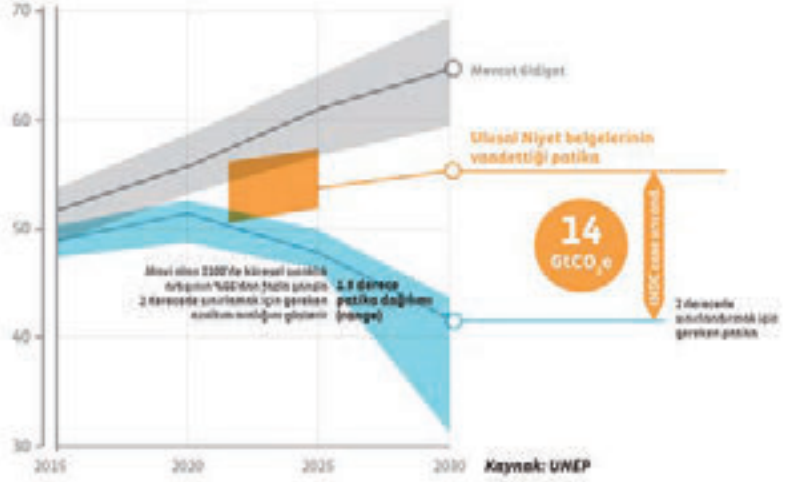
Raporun yazarı İstanbul Teknik Üniversitesi’nde yeşil ekonomi üzerine çalışan bir iktisatçı olan **Doç. Dr. Ahmet Atıl Aşıcı**. Raporun yazım süreci ise bir masa başı çalışmasının çok ötesine geçti. Üzerinde durmaya karar verdiğimiz kent, enerji ve toprak kullanımı alanlarında üçü İstanbul’da olmak üzere altı atölye çalışması düzenledik. İstanbul’daki çalıştaylara uzmanlar ve ilgili sivil toplum temsilcileri, Çanakkale, İzmir ve Bursa’da yaptığımız yuvarlak masa toplantılarına ise yerel yönetim temsilcileriyle yerelde çalışan aktivistler ve akademisyenler katıldı. Ayrıca Yeşil Avrupa Vakfı’nın desteğiyle Belçika’ya yaptığımız araştırma gezisinde bu alanlarda yapılan çok sayıda çalışmayı ve projeyi yerinde inceleyerek iyi örnekleri buradaki toplantılara taşıma şansını bulduk. Raporun yazımına değişik üniversitelerden değerli akademisyenler de danışman olarak destek verdi.

Sonuç olarak hazırladığımız raporda, Avrupa’daki iyi örneklerden yola çıkarak ama Türkiye için uygulanabilir bulduğumuz önerileri seçerek ve bunları atölye toplantılarında dile getirilen önerilerle harmanlayarak derlediğimiz somut politika önerileri yer aldı. Sanırım İklim İçin Yeşil Ekonomi Politikaları bu alanda ve bu somutlukta yazılan ilk rapor olma niteliğini taşıyor.

Paris İklim Anlaşması sevindirici ancak iyi “niyet” iklimi kurtarmaya yetmiyor!

Paris’te bir iklim anlaşması imzalanmış olmak önemli ancak 2100 yılında sıcaklık artışını 2 derecenin altında tutacaksa, 2030’a kadar 14 gr CO₂e daha azaltım yapmalıyız.

Yıllık Küresel Seragazi Emisyonları (GtCO₂e)

Size göre, raporun en temel önerileri nasıl özetlenebilir? Bu konudaki gelişmeler için düğüm noktaları nelerdir?

Raporda **kent, enerji ve toprak kullanımını** ele aldık çünkü bu üç alan toplam seragazi salımlarının yarısından fazlasından sorumlu ve ilk elde değişim potansiyeline sahip. Enerji alanını dönüşümün acilen başlaması gereken ilk sektör olan elektrik üretimiyle sınırlı tuttuğumuzu ve sanayi emisyonlarını kapsam dışı bıraktığımızı da eklemeliyim. Aynı şekilde ulaşım sektörü de kent politikaları kapsamında kısmen değerlendirilmeye birlikte rapor kapsamında yer almadı. Toprak kullanımına da ormancılığı dahil etmedik. Bu tür bir seçim yapmamızın nedeni politika önerilerinin çok genel kalmasını önlemektir.

Raporda ele aldığımız alanları uygulanabilir politika örnekleriyle sınırladık ama aynı zamanda bütünsel bir politika ihtiyacına vurgu

yaptık. Raporunda **Brüksel Mucizesi** olarak yer verdiğimiz bir örnek var. Belçika’da Brüksel bölge hükümetinde 2004’te Yeşiller’in Çevre Bakanlığı’na almasından sonra binalarda enerji verimliliğinin ve pasif binaların teşvik edilip, zamanla zorunlu hale getirilmesi sayesinde nüfus artarken enerji tüketimi ve seragazi salımı düşmeye başlamış ve bununla birlikte istihdam da artmıştı. Bu olgu bütünsel yaklaşımın bir örneği olduğu gibi, hangi ölçekteyseniz o ölçek için somut politika üretmenin önemini de gösteriyor (burada kent ölçeğinde pasif binalara öncelik vermek). Tabii ekonomi, istihdam ve iklim politikalarına bir bütün olarak yaklaşmak gerektiğini de; aksi takdirde bunların birbiriyle çeliştiği önyargısını kırmak mümkün değil. Zaten raporda yeşil ekonomi vurgusu yapma nedenimiz de bu.

Üç alanla ilgili somut öneriler arasında öne çıkanları da şöyle özet-

leyebiliriz: Kent alanında pasif binalar, bisikletli ulaşım ve kentsel tarım; enerji alanında yenilenebilir enerji kooperatifleri ve çatılara kolaylıkla uygulanabilen bireysel güneş enerjisi santralleri (bu ikisine **Alper Öktem**'in önerisiyle **Yurttaşın Enerji Santrali**, ya da kısaca **YES** adını verdik), toprak kullanımı alanında ise onarıcı tarım ve gıda topluluklarının yaygınlaşması yoluyla küçük üreticinin desteklediği organik tarımsal üretim biçimleri. Raporda onarıcı tarım konusunda **Durukan Dudu**'nun yazdığı ayrı bir orijinal makale de yer alıyor. Bu önerilerin ortak noktasına baktığımızda, tabanda uygulanan, bireylerin girişimlerine dayanan ve küçük ölçekli ama yaygın ve kapsayıcı bir model olarak anlaşılan bir yeşil ekonomi modeli önerdiğimiz görülüyor. Yani büyük şirketlerin, merkeziyetçi, kâr odaklı ve kitle tüketimi esaslı üretim biçimini değil, enerjinin merkezlessiz, hatta gerektiğinde şebeke dışı, şirketler değil kooperatifler ve bireyler tarafında üretildiği; ulaşımın büyük kısmının gerçekleştiği kısa mesafede motorsuz ulaşımın ön plana geçtiği; kentlerin sadece bir tüketim alanı olmakla kalmayıp aynı zamanda ısı adası etkisini de azaltan kent bostanları yoluyla küçük tarımsal üretimin yeri haline geldiği; tasarımında bireysel tercihlerin çok önemli olduğu binalarda enerji kullanımını %90 azaltan ama inşaat maliyetini %10'dan fazla artırmayan pasif binaların zorunlu hale getirildiği; gıda alışverişinin endüstriyel tarımın yayılma alanı olan süpermarketlerle değil, küçük üreticiyi ve organik üretimi destekleyen gıda toplulukları yoluyla yapıldığı; hayvancılığın küçük çiftçiler eliyle ve toprağın karbon tutma kapasitesini artıran bütüncül yönetim ve onarıcı tarım anlayışıyla mera ve çayırlarda yapıldığı bir yeşil ekonomi modelinden bahsediyoruz. Bu modelin

“Hazırladığımız raporda, Avrupa’daki iyi örneklerden yola çıkarak ama Türkiye için uygulanabilir bulduğumuz önerileri seçerek ve bunları atölye toplantılarında dile getirilen önerilerle harmanlayarak derlediğimiz somut politika önerileri yer aldı”

hayata geçirilmesi bir bütün olarak iklim dostu bir ekonomik sistem yönünde geniş çaplı bir dönüşümün, bütün topluma yayılacak şekilde gerçekleşeceği anlamına gelir. Üretim-tüketim şablonlarının aynı kaldığı bir ekonomik sistemde büyük şirketlerin yenilenebilir enerji veya organik tarım alanında girişimde bulunmasından tamamen farklı bir anlayış söz konusu burada.

Dünyada halihazırdaki gelişmelerin, yeşil ekonomi için çok uygun koşullar arz ettiğini söylemek zor. Trump, Brexit, Ortadoğu ve Türkiye’deki gelişmeler... Bu politikaları sahiplenecek çok fazla özne görünmüyor ortada. Doğrudan bu politikaların sahiplenicisi olacak yeşil siyasi hareket ve partiler ise büyük bir geri çekilme yaşıyor. Avrupa’da bile... Ancak diğer yandan yerel yönetimlerin konuya ilgisi artıyor. Yine Amerika ve İngiltere’deki ana muhalefet denebilecek siyasi hareketlerin de yeşil ekono-

miyi programlarına yedirmeye başladıkları görülüyor. Bu konularda düşüncelerinizi alabilir miyiz?

Ben tam tersine yeşil ekonomi için uygun koşulların her zamankinden fazla olduğunu düşünüyorum. **Trump’ın seçilmesi bir yanıyla bu yöndeki dönüşümün başlamasına karşı fosil yakıt şirketlerinin reaksiyonunun bir sonucu**du. Eğer düşük karbonlu sisteme yönelik dönüşüm başlamamış olsaydı veya bildiğimiz çevrelerde kaygı yaratmasaydı durum farklı olurdu. Ama umutsuz bir çaba bu. Dönüşümü geciktirecekleri ve bu gecikmenin gezegene bedelinin yüksek olacağı açık. Buna karşı da mücadele etmek gerek. Ama dönüşümü durduramayacaklar. Bence bizim ağırlık vermemiz gereken şey endüstriyel ölçekte devam eden ve dediğim gibi artık durdurulması mümkün olmayan bu geçişten çok, geçişin nasıl toplumsal faydaya hizmet edecek şekilde yayılabileceğine odaklanmak.

Bu nedenle küçük ölçekli, yaygın ve tabana yayılmış ekonomik girişimlerle kurgulanan bir yeşil ekonomi anlayışı her zamankinden daha önemli. Böyle bir model bir yandan istihdam, bir yandan da doğrudan gelir sağlayarak, hatta yurttaşların elektrik ve gıda satın alma ihtiyacını düşürerek toplumsal eşitsizlikleri azaltmaya hizmet edecektir. Önemli olan bu tür girişimlerin yüksek gelirli kent sakinlerinin erişebileceği bir lüks olmaktan çıkarılıp tam tersine az gelirli insanların kullanımını sağlayacak şekilde toplumsallaştırılmasıdır. Bunun için de elbette öncelikle yerel yönetimlerin ve devletin

mevzuat kolaylıkları, teşvik gibi yollarla yolu açması gerekiyor. Güneş panellerinde olduğu gibi piyasadaki maliyetlerin düşmesi ve teknolojinin ve yenilikçi tasarımların daha kolay erişilebilir hale gelmesi ortamı zaten olumlu hale getirmiş durumda. Yeşil siyasetin Avrupa'da geri çekildiği de söylenemez bence. En son Hollanda seçimlerinde ve eski Yeşiller liderinin Avusturya cumhurbaşkanı seçilmesinde olduğu gibi yeşil partiler Avrupa'nın ana siyasi akımındaki yerlerini koruyorlar. Koalisyon hükümetlerinde seslerini eskisi kadar fazla duymuyor da olsak bölgesel ve yerel hükümetlerde

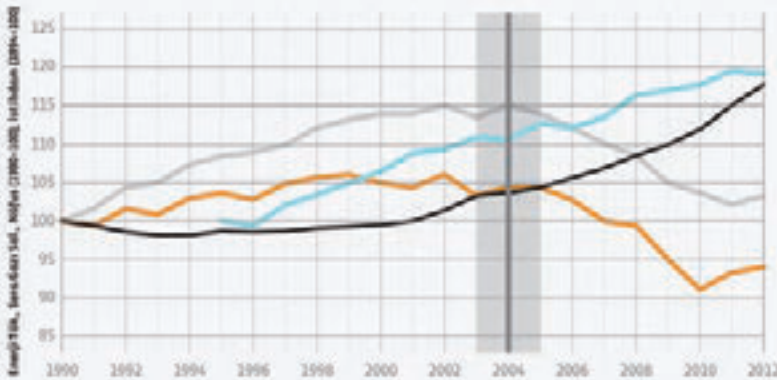
yaygın bir yeşil siyaset ağırlığı var. Hatta yeşil siyasetin popülizme karşı bir panzehir işlevi yapabileceğini Hollanda'da gördük. Tabii yeşillerin etkili olması için aşırı sağın baskısına rağmen yerleşik demokratik kurumların gücünü sürdürmesi gerekiyor, Avrupa'nın pek çok ülkesinde olduğu gibi. Yeşil olmayan siyasi partilerin yeşillerin programına sahip çıkması da eskiden beri yaygın bir şeydir. Ama burada şirketlerin yeşil ekonomisi ile tabanın ve yurttaşların yeşil ekonomisi arasındaki farka bir kez daha dikkat çekmek gerekiyor.

“Yeşil ekonomi tabandan yeşerecek ama bu yine de siyasi mücadeleden geri durarak olmaz. Ekonomik, ekolojik ve toplumsal bir kriz bu yaşadığımız. Ama aynı zamanda da siyasi bir kriz. Yeşil bakış açısından da verilecek mücadelenin bu dört sacayağının eksiksiz olması gerekiyor”

İklim dostu politikalar sağlık, konfor, tasarruf ve istihdam demek!

1,2 milyon sabit ve şehre gelen 300 bini aşkın göndürlük nüfuslu Brüksel sürdürülebilir kent olma yolunda hızla ilerliyor.

1990-2004 arasında kentte enerji tüketimi %16, seragazi salımı %8 artmışken, nüfusun %14 arttığı 2004-2012 arasında, enerji tüketimi %14, seragazi emisyonu ise %17,5 düşmüştür. 2004 yılı, Brüksel'de yeşil hükümetin iktidara geldiği yıldır.

Kaynak: Brüksel Belediyesi Çevre Bakanlığı verilerinden derlenmiştir.

— Enerji Tüketimi — Sera Gazı Salınımı — İstihdam — Şehir Nüfusu

Peki siyasi iradelerden bağımsız olarak, yurttaşların yeşil ekonomiyi fiilen geliştirebilecekleri, tabiri caizse çimlendirebilecekleri alanlar var mı sizce?

Daha önce de değindiğim gibi yeşil ekonomi öncelikle yurttaşların girişimleriyle yaygınlaşmalı. Ancak siyasi irade bunun önüne geçmeye kararlı olduğu sürece bu mümkün değil. Enerji kooperatifi kurmak da çatımıza güneş paneli koymak da izne bağlı. Mevzuat önünüzü tikiyorsa yapamazsınız. Evde ürettiğiniz elektriğin fazlasını şebekeye satmak istiyorsanız da mevzuatın sizin önünüzü açması, şebekelerin ve trafoların ona göre geliştirilmesi lazım. Aynı şekilde bisikletli ulaşım için de, kent bostanları kurmak için de yerel yönetimlerin yurttaşlara yer tahsis etmesi, trafiği ona göre ayarlaması vb. gerekiyor. Onarıcı tarım yapacaksınız ama devlet meraları korumak yerine sanayiye açmayı tercih ediyor. Ne yapabilirsiniz ki? Onun için evet, yeşil ekonomi tabandan yeşerecek ama bu yine de siyasi mücadeleden geri durarak olmaz. Ekonomik, ekolojik ve toplumsal bir kriz bu yaşadığımız. Ama aynı zamanda da siyasi bir kriz. Yeşil bakış açısından da verilecek mücadelenin bu dört sacayağının eksiksiz olması gerekiyor. ○

İKLİM EYLEMİ Ama Nasıl?

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin 13. başlığı olan İklim Eylemi, küresel siyasi gelişmeler nedeniyle ciddi bir risk altında. Yeni ABD Başkanı Donald Trump'ın Paris İklim Anlaşması'ndan çekilme kararı, bu tehditlerin başında geliyor. "İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele konusunda acilen eyleme geçilmesi" alt başlığıyla ortaya konan İklim Eylemi konusunda neyse ki, hem özel sektörden hem de sivil toplumdan önemli çabalar var.

Birleşmiş Milletler Küresel Kalkınma Hedefleri'nin (SDG) ilan edilmesinin üzerinden neredeyse iki yıl geçti. 17 kalkınma hedefinin her birinde çeşitli ilerlemeler kaydedilmesine karşın, yakın zamanda yaşanan siyasi gelişmeler, 13. Hedef olan İklim Eylemi konusunda ciddi sıkıntılar yaratıyor. İklimle ilgili tehlikelere ve doğal afetlere karşı dayanıklılığın ve uyum kapasitesinin bütün ülkelerde güçlendirilmesi, İklim değişikliğiyle ilgili önlemlerin ulusal politikalara, stratejilere ve planlara entegre edilmesi ve İklim değişikliği azaltım, iklim değişikliğine uyum, etkinin azaltılması ve erken uyarı konularında eğitimin, farkındalık yaratmanın ve insani ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi olmak üzere üç ana başlık altında ele alınan İklim Eylemi, ABD'nin yeni başkanı Donald Trump'ın Paris İklim Anlaşması'ndan çekilme kararı ile önemli bir darbe yemiştir.

Ulusal yönetimlerin İklim Eylemi konusundaki kararsız politikalarının, hepimizin geleceği üzerinde önemli etkilerinin

olabileceği açık bir gerçek. Ancak hükümet politikalarındaki inişli çıkışlı grafiğe ve yavaşlığa karşın, hem sivil toplum hem de özel sektör inisiyatifleri arasında önemli gelişmeler yaşanıyor.

Yakın bir zaman önce yayınlanan Allianz 2016 Sürdürülebilirlik Raporu, “İklim Eylemi” konusuna özel sektörün ne kadar büyük bir önem atfettiğinin önemli göstergelerinden biri olarak kabul edilebilir. Dünyanın en büyük sigorta ve finans kuruluşlarından biri olan Allianz’ın raporunda en önemli bölümlerden biri, “A Call to Action on Climate Change” (İklim Değişikliği Konusunda Bir Eylem Çağrısı). Şirketin yönetim kurulu başkanı Oliver Bäte, bu durumu raporda, “Bugün, iklim değişikliğinin işimiz üzerindeki etkilerini görüyor ve gelecekte yol açacağı riskleri kavıyoruz. Düşük karbonlu bir dünyaya geçişte finans sektörünün öncü bir rol oynayabileceğini ve Allianz’ın bu yolculukta uzun dönemli bir yatırımcı ve risk uzmanı olarak müşterilerimize yol arkadaşlığı yapmaya hazır olduğunu düşünüyoruz” sözleriyle

“Düşük karbonlu bir dünyaya geçişte finans sektörünün öncü bir rol oynayabileceğini ve Allianz’ın bu yolculukta uzun dönemli bir yatırımcı ve risk uzmanı olarak müşterilerimize yol arkadaşlığı yapmaya hazır olduğunu düşünüyoruz”

le açıklıyor. *Divestment* (Kömürden Çekilme) hareketinin de parçası olan Allianz Grubu’nun iklim değişikliği stratejilerinden sorumlu birimi Allianz Climate Solutions yönetici direktörü Simone Ruiz-Vergote ise, 2016 Sürdürülebilirlik Raporu’nda “İklim değişikliği stratejimiz, değişen zamanlara uyum sağlamak konusunda müşterilerimize ve topluma yardım etmemiz için bize bir pusula sağlıyor. Allianz İklim Çözümleri ile, bir yetenek avcısı gibi, yeni fikirler toplayacak, yeni iş modelleri geliştirecek olan doğru insanları bulmak için çalışıyoruz. Böylece kamu, akademi ve sivil toplumla müşterek bir iklim riskleri anlayışı geliştirebilir ve çözüm araçları üretebilmeyi umuyoruz” diyor.

Gezegeni, güvenli sınır olan 1,5 derecelik ısı artışında tutabilmek ve iklim istikrarını koruyabilmek için daha gidilecek çok yol var. Ama bunun yolu işbirliklerinden ve özverili çalışmadan geçiyor. Siyasi belirsizliklere rağmen bir yurttaş, bir çalışan, bir yönetici, bir tüketici olarak, iklim eylemine daha sıkı sarılmaktan başka çare yok... ○

İklim Eylemi: İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele konusunda acilen eyleme geçilmesi

13.1. İklimle ilgili tehlikelere ve doğal afetlere karşı dayanıklılığın ve uyum kapasitesinin bütün ülkelerde güçlendirilmesi

13.2. İklim değişikliğiyle ilgili önlemlerin ulusal politikalara, stratejilere ve planlara entegre edilmesi

13.3. İklim değişikliği azaltım, iklim değişikliğine uyum, etkinin azaltılması ve erken uyarı konularında eğitimin, farkındalık yaratmanın ve insani ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi

13.a Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi’ne taraf olan gelişmiş ülkeler tarafından üstlenilen, anlamlı azaltım eylemleri ve uygulamada şeffaflık bağlamında, gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını ele almak için 2020’ye kadar yıllık 100 milyar doların ortaklaşa seferber edilmesi taahhüdünün uygulanması ve Yeşil İklim Fonu’nun sermayelendirme yoluyla olabildiğince kısa sürede tam olarak faaliyete geçirilmesi

13.a.1. 2020 itibarıyla 100 milyar dolarlık ödenebilir taahhüt doğrultusunda (gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını ele almak için BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi’ne taraf ülkelerce üstlenilen) her

yıl için seferber edilen ABD doları miktarı
13.b Kadınlara, gençlere, yerel topluluklara ve dışlanmış gruplara odaklanarak en az gelişmiş ülkelerde ve gelişmekte olan küçük ada devletlerinde iklim değişikliğiyle ilgili etkili planlama ve yönetim kapasitesini artıracak mekanizmaların desteklenmesi
13.b.1. Kadınlara, gençlere, yerel ve dışlanmış topluluklara odaklanmayı içeren iklim değişikliğiyle ilişkili etkili yönetim ve planlama kapasitelerinin yükseltilmesi mekanizmaları için finans, teknoloji ve kapasite geliştirmeyi kapsayan özel destek ve bir miktar destek alan en az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletlerinin sayısı

“Tasarım Odaklı Düşünmekten Başka Bir Seçeneğimiz Yok”

Faaliyet gösterdiği pazarlarda çevre ve sürdürülebilirlik esasını hedef alarak çalışmalarını sürdüren Zorluteks, Ar-Ge, teknoloji, inovasyon, tasarım gibi fonksiyonları kendisini geliştirecek ve geleceğin ihtiyaçlarına göre dönüştürecek en önemli unsurlar olarak görüyor. Tüketicinin beklenti ve ihtiyaçlarını odağına alan bir Ar-Ge ve inovasyona birçok sektörden daha fazla ihtiyaç duyduklarını söyleyen Zorluteks Genel Müdürü Cemil Çiçek ile sürdürülebilir dünya hedefi için hayata geçirdikleri uygulamaları konuştuk.

 Nevra YARAÇ

Dünya genelinde en fazla atık üreten sektörlerden biri olan tekstil endüstrisinde, Zorlu Tekstil olarak atıklarınızı azaltma yönünde ne gibi uygulamalar hayata geçirdiniz? Bu bağlamda, dünyada önemli adımlar atılan Döngüsel Ekonomi konusunda neler düşünüyorsunuz? Bu konuda ne gibi çalışmalar yürütüyorsunuz?

Çevre ve sürdürülebilirlik Zorlu Tekstil'in hassasiyet gösterdiği en önemli konulardan biri. İplik üretiminden dokumaya, boya ve baskıdan konfeksiyona kadar üretimin tüm aşamalarını kendi bünyesinde gerçekleştiren ve bunu kendi kanalları ile tüketiciye sunan dünyanın tek entegre tesisi olarak ekonomik sürdürülebilirliği sağlıyoruz. Ekonomik sürdürülebilirlikte paydaşlarımıza da önem veriyoruz.

Atıkları azaltabilmek için öncelikle atıkları tanımalı, nereden geldiğini bilmeliyiz. Bunu gerçekleştirebilmek için de **kaynağında ayırım** çok önemli. Böylelikle tekrar kullanıma olanak sağlayan atıkları kolaylıkla görmek ve değerlendirmek daha kolay oluyor. Aynı zamanda işletme içi firelerimizi, bölüm bazında yıllık hedefler koyarak takip ediyoruz.

Atıkları çöp olarak değil hammadde olarak görüyoruz. Bunun bir diğer yolu endüstriyel simbiyoz. Kendi işletmemizde elimizden geldiği kadar üretim atıklarını tekrar üretim başına çevirmek bir diğer hedefimiz. Örneğin yıllık ortalama %20 kostik geri kazanımı yaparak hammadde tüketimimizi azaltıp arıtma tesisimize giden Ph yükünü dengelemiş oluyoruz.

Baskı tesisimizde artan boyalar için geri kazanım sistemine sahibiz. Kullanılmayan boyaları karıştırarak siyah boya elde edip yeniden kullanıyoruz. Ayrıca konfeksiyon fabrikamızda üretim sonrası kalan elyaf-ları geridönüşüm firmasına gönderiyoruz. Burada elyaf açma işlemi uygulanıyor ve ardından elyafı firmadan alıp tekrar kullanıyoruz.

Tekstil endüstrisinde su ve enerjinin de çok fazla tüketildiğini biliyoruz. Enerji ve su verimliliğini sağlama yolunda ne gibi teknolojilerden yararlanıyorsunuz? Bu çalışmaların sonucunda ne kadarlık bir tasarruf elde ettiniz?

Zorluteks, sürdürülebilirlik ve temiz enerji anlamında ihtiyaç duyulan enerjinin en az finansmanla, en az çevresel etki ve sosyal maliyetle sürekli olarak teminine olanak sağlayan politikalar, kullanılan teknolojiler ve uygulamalarla topluma hak ettiği ürünleri sunabilmeyi amaçlıyor.

Proses optimizasyonları ile bütün prosesler sadeleştirilerek zamandan, enerjiden ve ekstra su kullanımından tasarruf ediyoruz. İşletme içerisinde soğutma sularının farklı proseslerde kullanımı için başlatılan su geri kazanım projesi ile kullanılan suda %23 tasarrufu sağladık. Yaptığımız bu çalışmalar sonucu 1 kg pamuklu kumaş başına dünya ortalaması 120 litre su iken, Zorluteks olarak aynı miktarda kumaş ortalama 80 litre su ile üretiyoruz.

SKADA otomasyon projemizle tüm proseslerimiz anlık olarak takip ediliyor. Bu sistem sayesinde tüm makinelerdeki elektrik, su ve buhar sarfiyatları anlık görülebiliyor. Gerçekleştirilen proje ile toplamda 52 bin ton buhar/yıl, 4.025 kwh/yıl tasarruf ettik.

Fabrikamızda floresan lambaların enerji dostu LED'ler ile değişimini hedefledik

ve 2015 yılında başladığımız projemizde bugüne kadar toplam 548.238 kwh enerji tasarrufu sağladık.

Zorluteks olarak yaptığımız yatırımlar ile bugün yedi adet dijital baskı makinesine sahibiz. Bu geniş makine spektrumu ile pamuktan polyester, perdeden, nevresime hatta giyimlik kumaşlara yıllık 15.000 km üretim yapabiliyoruz. Bir başka ifade ile Türkiye'yi baştan başa 10 kez kat edilecek bir üretim rakamına ulaşabiliyoruz.

Yaptığımız teknolojik yatırımın sürdürülebilir bir dünya hedefine de önemli katkılar sağladığını söyleyebiliriz. Dijital baskı makinelerine yaptığımız yatırım sayesinde elektrikte 3700 KW/yıl, su kullanımında ise 200 ton/gün tasarruf sağlıyoruz. Dijital teknolojiye yapılan yatırımlar ile yaklaşık olarak günlük 1000 kişilik hane halkının tüketeceği kadar enerji ve su tasarrufu sağladığımızı söyleyebiliriz.

Su tüketimini kontrol altına almanın yanı sıra tüm dünyada yükselen çevre duyarlılığına paralel olarak teknoloji ve yaşam düzeylerindeki gelişmeleri de dikkate alıyoruz. Bu gelişmeler sonucunda her tür projenin topluma maliyeti, performansı gibi geleneksel parametrelerin yanı sıra doğal kaynakların kullanımı, geridönüşüm ve küresel çevre sorunlarına yol açma olasılığı gibi bileşenler de karar verme süreçlerinde ön sırada bulunduruluyor. Zorlu Tekstil Grubu da bu hassasiyetini koruyor.

"Zorlu Tekstil Grubu, dünyamızdaki kaynakların sınırlı, talebin ise sonsuz olduğunun bilinciyle üretimden yönetime tüm iş süreçlerini düzenliyor, geridönüşüm unsurlarını dikkate alıyor ve aktif olduğu her sektörde bu bilinçle daha az kaynak tüketerek daha yaşanılabilir bir dünya için çalışıyor"

“Yeni dünya bize disiplinler arası çalışma ve takımların işbirliği içinde hareket etmesi gerektiğini söylüyor. Her geçen gün daha da artan küresel rekabet ve her an değişen tüketici beklentilerine ancak bu şekilde cevap verilebilir”

Üretim sürecinde gerçekleştirdiğiniz Yaşam Döngüsü Analizi'nde ne gibi kriterler gözetiliyor?

Zorlu Tekstil Grubu, yaşam boyu değerlendirme ve çevre dostu üretim teknolojileri geliştirme, enerji verimliliği ve tasarrufu, geridönüşüm projeleri, tedarik, üretim, dağıtım, kullanım süresi, sevkiyat, atık bertarafı ile ilgili bütün konularda süreç, ürün tasarımı ve test kabiliyetiyle birlikte tüm tekstil tedarik zinciri içinde öncü rol oynamayı hedefliyor. Bu hedef ışığında en yüksek kalitede ürün üretmek ve çevreye verilebilecek olumsuz etkileri en aza indirmek amacıyla tüm çalışanların katılımıyla “Çevre Yönetim” sistemleri kuruldu. Bu sistemin gereklerine paralel olarak planlı ve disiplinli çalışarak Çevre Yönetim sisteminin sürekliliğini ve gelişimini sağlamak, faaliyetleri ürün ve çevreyle ilgili tüm yasal ve diğer şartların gereklerine

uygun olarak yerine getirmek, prosesler ve teknolojik imkanlar ölçüsünde kirliliği önlemek ve doğal kaynak tüketimini azaltmak için gerekli çalışmaları yapmak, tedarikçi firmaların çevre ile ilgili çalışmalarını teşvik etmek ve Küresel İlkeler Sözleşmesi'nde belirtilen esasları uygulamak taahhüt edildi. Geridönüşüme katkı sağlamak bu işin önemli süreçlerinden biri olduğundan kendi projelerimiz dışında çevresel sosyal sorumluluk projelerine de önem veriyoruz. Her yıl çalışanlarımızın evlerinden getirdikleri bitkisel atık yağların geridönüşüme gönderilmesine katkı sağlıyoruz. Bu proje ile son üç yılda 1.440 litre atık yağ toplayarak 1.440.000 ton içme suyu kaynağını korumuş olduk.

Genel olarak tekstil sektöründe sürdürülebilirliğin sağlanması için Ar-Ge ve inovasyona gereğince yatırım yapmamanın şirketlere getireceği riskler neler olabilir?

Bu sektör son tüketiciye direkt dokunuyor. Bu sebeple özellikle Ar-Ge ve Ür-Ge birbirine çok daha yakın olmak durumunda. Tüketicinin beklenti ve ihtiyaçlarını odağın alan bir Ar-Ge ve inovasyona birçok sektörden daha fazla ihtiyacımız var. Üstelik bu dünya çok hızlı değişiyor. Senede iki koleksiyon yapıyoruz. Bunun için Ür-Ge'mizin çok gelişmiş olması ve her güne yeni bir inovasyon ile başlamamız gerekiyor. Tasarım odaklı düşünmekten başka bir seçeneğimiz yok. Böyle bir refleks geliştirmedığımız zaman tüketiciden koparız. Bu da bizi sürdürülebilir bir marka olmaktan çıkarır. O yüzden işin doğası bunu gerektiriyor diyebilirim. Eğer yenilikçi olmak ve hem kendi ülkenizde lider hem de dünyada bilinen bir marka olmak istiyorsanız açık inovasyona ve işbirliklerine ihtiyaç var. Yeni dünya bize disiplinler arası çalışma ve takımların işbirliği içinde hareket etmesi gerektiğini söylüyor. Her geçen gün daha da artan küresel rekabet ve her an değişen tüketici beklentilerine ancak bu şekilde cevap verilebilir. Kendi Ar-Ge duvarlarımızın arkasına saklandığımızda bu vizyonun ortaya koyamazsınız. İsterseniz dünyanın en iyi tasarımcılarını çalıştırın sözünü ettiğim çalışma kültürü-

ne sahip değilseniz başarılı olma şansınız yok.

Bugün Zorlu Tekstil Grubu, potansiyelini, kaynaklarını ve gücünü Türkiye'yi geleceğe taşıyabilmek için seferber ederek çalışmalarını sürdürüyor, geleceğin Türkiye'sinin dönüşümünde kendi sektöründe "değişim lideri" olarak etkin rol oynama yönünde kararlılık gösteriyor. Bu hedeflere ulaşabilmek için Ar-Ge, teknoloji, inovasyon, tasarım gibi fonksiyonları kendisini geliştirecek ve geleceğin ihtiyaçlarına göre dönüştürecek en önemli unsurlar olarak görüyor ve tüm işlerinin merkezine alıyor.

Lüleburgaz'daki tesislerimizde Ar-Ge merkezimiz var. Tüketicilerin beklentilerini karşılayacak inovatif ürünleri geliştirmek için büyük önemli yatırımlar yapan Zorlu Tekstil, Ar-Ge'ye yılda 4 milyon dolar ayırıyor. Evlerde benzersiz bir konfor alanı yaratmak için çalışıyor; teknoloji ile entegre ev tekstilinde ürettiği akıllı ürünlerle tüketicilerimizin yaşam kalitesini artırmaya devam ediyoruz. Giyilebilir teknoloji dahil akıllı tekstilin her alanında önemli Ar-Ge çalışmaları yapıyor ve bu çalışmaların çok özel ürünlerini tüketicilerle buluşturuyoruz. "Kendini Temizleyen Stor ve Kumaş Perde", "TAÇ Connect", "Serin Tutan Pike" ve "LED Işıklı Perde ve Nevresim Koleksiyonu" gibi TAÇ ürünleri en çok dikkat çeken inovatif ürünler arasında yer alıyor.

Zorlu Tekstil olarak atıkların azaltılmasında Zorlu Grubu'nun diğer sektörlerde faaliyet gösteren şirketleriyle işbirlikleriniz oluyor mu?

Zorlu Tekstil Grubu, dünyamızdaki kaynakların sınırlı, talebin ise sonsuz olduğunun bilinciyle üretimden yönetime tüm iş süreçlerini düzenliyor, geridönüşüm unsurlarını dikkate alıyor ve aktif olduğu her sektörde bu bilinçle daha az kaynak tüketerek daha yaşanılabilir bir dünya için çalışıyor. Örnek olarak grup fabrikalarımızın işletme içi kullanım sonrası kalan paletlerini Zorluteks fabrikamıza alarak burada paletleri tekrar işletmemizde değerlendiriyoruz. Kaynak tüketimini azaltma hedefimiz doğrultusunda grup

fabrikalarımızdan gelen rölik, ara kartonlar atık ayrımına gönderilmeyip farklı proseslerde tekrar kullanılıyor.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, karbon salımının minimuma indirilmesi, binalardaki yeşil alanların özellikle yeşil çatı gibi uygulamalarla desteklenerek artırılması, iş süreçlerinde yararlanılan su ve enerji kaynaklarının dönüşümle tekrar kullanımının sağlanması, tasarruflu, insan sağlığına ve geridönüşüme uygun ürünler kullanmak, geri dönüştürülebilen ürünler üretmek Zorlu Grubu'nun tüm süreçlerinde birincil hedefler arasında geliyor. Bu yaklaşım, kaynakların doğru ve verimli kullanımını da kapsıyor. Çünkü daha yaşanılabilir bir çevre oluşturmak milli sermayemizin korunması açısından da önem taşıyor.

Zorlu Tekstil Grubu tarafından hayata geçirilen sosyal sorumluluk projesi "Ülkem İçin Hatıra Ormanı" projesinde bugüne kadar ne kadar fidan dikildi?

Karbon emisyonumuzu hesaplayarak, emisyon miktarını nötrleyebilecek sayıda ağaçtan çok daha fazlasını doğaya kazandırıyoruz. 2010 yılından bu yana sürekli genişleyen ormanımızda **120 bin** ağacı büyütmemizden gurur duyuyoruz. Önümüzdeki yıllarda da ormanımızı genişletme çalışmalarımız devam edecek. ○

"Lüleburgaz'daki tesislerimizde Ar-Ge merkezimiz var. Tüketicilerin beklentilerini karşılayacak inovatif ürünleri geliştirmek için büyük önemli yatırımlar yapan Zorlu Tekstil, Ar-Ge'ye yılda 4 milyon dolar ayırıyor."

Bir Kez Daha Paris Anlaşması

Küresel ısınma nedeniyle dünyanın 2 dereceden daha fazla ısınmaması gerektiği bilim insanları tarafından kabul ediliyor. Eğer bu 2 derece eşiği aşılsa geri dönülemez bir yola girmiş olacağız. Geri dönülemez yoldan anlamamız gereken şey gelecekte doğanın, insanlığın geçmişinde onlara sağladığı imkanları sağlamayacak olması. Bu, tarımsal verimin azalacağı, fırtınaların artacağı ve salgın hastalıkların çoğalmasıyla deniz seviyesinin de kıyıları tehdit edeceği anlamına geliyor.

Bunu engelleyebilmemizin tek yolu ise karbondioksit salımlarının önüne geçmek. Endüstri Devrimi'nden bu yana saldıığımız karbondioksit zaten dünyanın neredeyse 2 dereceye yakın ısınmasını garantilemiş durumda. Daha da fazla ısınmaması için acil önlemlerin alınması gerekli. Aralık 2015'te Paris'te varılan anlaşmaysa bizi bu hedefe ulaştırmaktan uzak. Bunun nedenlerini uzun

uzun sayabiliriz, ama aklımızda kalması gereken iki önemli nokta var: İlki, bu anlaşma, adı üzerinde bir anlaşmadır, yani bir antlaşma değildir. Aradaki temel fark, Paris Anlaşması'nın gönüllü bir anlaşma olması ve yaptırımı bulunmamasıdır. Bu gönüllülük temeli nedeniyle de tüm ülkelerin onayı sağlanabilmiştir. İkinci önemli nokta ise tüm devletlerin kendi alacakları önlemleri kendilerinin belirlemesidir. Yani küresel ısınmanın 2 dereceyi aşmaması için her devletin yapması gerekenleri o devlet belirliyor ve bu belirlediği önlemleri almayacak olursa da bunun bir yaptırımı yok. Buradan da anlaşılacağı üzere, Paris Anlaşması'nın hedeflenen sonucu doğurabilmesi çok zor görünüyor. Ancak bu anlaşma şu andaki koşullar altında varılabilecek en iyi anlaşma olduğundan hepimizin bu anlaşmayı desteklemekten başka çıkar yolu bulunmuyor.

Trump'ın Kararı...

Gönüllülük esasına dayandığından ABD'nin bu anlaşmaya taraf olabilmesi ABD Meclisi'nden geçmesine bağlı değil. Dolayısıyla bir önceki başkan Barack Obama'nın kararıyla Paris Anlaşması'na taraf olan ABD, seçim kampanyasını bu gibi konular üzerine kuran Donald Trump'ın başkan olmasıyla birlikte Paris Anlaşması'na taraf olmayacağını bildirdi.

Başkan Trump'ın kararını üç boyutta incelemekte fayda var. Öncelikle teknik ve bilimsel açıdan bakıldığında Başkan Trump'ın bu kararı ABD açısından bir fark yaratmıyor. Trump'ın yapmaya çalıştığı bir önceki başkanın yaptığı her şeyi tersine çevirmek olduğundan ABD resmen Paris Anlaşması'ndan çıkma sürecine girdi. Ancak bu, ABD'nin Paris Anlaşması'nın gereklerini yerine getirmeyeceği anlamına gelmiyor. Çünkü bir yandan yenilenebilir

Prof. M. Levent KURNAZ
Boğaziçi Üniv. İklim
Değişikliği ve Politikaları
Uyg. ve Araş. Merk.
mlkurnaz@gmail.com

enerji kaynakları her geçen gün ucuzluyor, öte yandan da küresel ısınmanın verdiği zararların farkına varan eyaletler ve şehirler kömür ve petrolden uzaklaşmak için çalışıyorlar. Bundan dolayı federal hükümetin verdiği kararın eyaletler, şehirler ve iş dünyası üzerinde fazla bir etki yaratması beklenmiyor. Bir örnek vermek gerekirse, elektrikli araba üreticisi **Tesla** geçtiğimiz ay Amerika'nın otomotiv devleri olan Ford ve Chrysler'i geçerek ülkedeki en büyük otomotiv şirketi oldu. Tesla'nın bu derece hızlı büyümesi Amerika'da gelecek yıllarda halkın tercihlerinin ne yönde ilerleyeceği konusunda da yol gösterici oluyor.

Değişen Dengeler

20. yüzyıl, özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bir Amerikan yüzyılı oldu. Ömrümüzün neredeyse tamamını dünyadaki Amerikan hegemonyası altında yaşamış olduğumuzdan, istesek de istemesek de bu bize dünyanın doğal işleyişi gibi gelebiliyor. Ama tarih son yüzyılların her birinde değişik bir devletin öne çıkmasına tanık oldu. Bu hegemonyanın temelinde değişik nedenler vardı. 20. yüzyılda ülkesinde savaş görmeyen ve bilim-sanayi yatırımlarına önem veren ABD dünyanın en önemli gücü oldu. Ancak bu güçlü pozisyonunu devam ettirebilmesi özellikle bilim ve sanayi alanındaki yatırımlarını devam ettirebilmesine bağlı. **Kömür, petrol ve doğalgazın** azaldığı dünyada bilim ve sanayi yatırımları her geçen gün alternatif enerji teknolojilerine ve bu alandaki gelişmelere doğru kayıyor. Gerek Av-

rupa Birliği (AB) gerekse de Çin bu alanlardaki yatırımlarını güçlendirirken ABD'nin Paris Anlaşması'ndan çıkarak kömür, petrol ve doğalgaza yoğunlaşması bir anlamda bu yüzyılın ilerleyen senelerinde dünyadaki güç dengesinin batıdan doğuya doğru kayacağına bir göstergesi olarak alınabilir. Çin Devlet Başkanı Xi Jinping'in Başkan Trump'ın açıklamalarının ardından Paris Anlaşması'na bağlı kalacaklarını açıklaması ve bu açıklamayı bir yandan AB diğer yandan Hindistan'ın da desteklemesi dengelerin değiştiğini anlatıyor. ABD politik çevreleri burada Başkan Trump'ın yanında durmayı tercih edecek olurlarsa bu, **bilim ve teknoloji alanında** ABD'nin geri kalmayı ve içe dönmeyi kabullediğini de gösterecek. Bildiğiniz gibi ABD bilim ve teknolojisinin ana insan kaynağı yurt dışından ve özellikle Çin ve Hindistan'dan aldığı beyin göçü. Başkan Trump'ın uygulamaya çalıştığı yeni vize kurallarını Paris Anlaşması'ndan çekilmesi ile birleştirdiğimizde ABD'nin dünyada kendisine yeni bir rol belirlemiş olduğunu görmemiz zor değildir. ABD'nin Paris Anlaşması'ndan çekilmesinden doğan en önemli zarar, bu anlaşmaya gönülsüzce imza koyan bizim gibi ülkelerin de ayak sürümleri için bir sebep oluştur-

Vardığımız noktada ABD artık "alınacak her kararda fikri sorulacak büyük" rolünden "olsa da olur olmasa da" rolüne kendi tercihi ile inmiştir.

masıdır. ABD'nin içinde bulunduğu herhangi bir uluslararası anlaşmaya diğer devletlerin katılmaması kolay değildir. Ama ABD çıktığı için anlaşmanın gücü kesinlikle azalacaktır. Bu noktada AB ve Çin gibi anlaşmanın kuvvetli taraflarının ABD'yi bir kenara bırakarak küresel ısınmayla mücadeleyi kararlılıkla sürdürmeleri diğer tarafların da aynı yolda devam etmelerini kolaylaştıracaktır. Dolayısıyla vardığımız noktada ABD artık "alınacak her kararda fikri sorulacak büyük" rolünden "olsa da olur olmasa da" rolüne kendi tercihi ile inmiştir. Unutmayalım ki Paris Anlaşması dünya politikasında bugüne kadar varılmış olan anlaşmaların en zorlarından biridir. Üzerinde bunca emek harcanan bir anlaşmanın bir kişinin kaprisine feda edilmesi mümkün değildir. Amerikan Başkanı bunun bilincinde olmasa da Amerikalıların bu bilince sahip olduklarını düşünüyorum. Ülkemiz ise küresel ısınmadan en fazla zarar göreceği bölgelerden birinde bulunuyor. Bu nedenle de bizim yaklaşmakta olan bu büyük sorunu görmezlikten gelme lüksümüz yok. En ideal davranışımız, **en kısa sürede Paris Anlaşması'nı meclisten geçirerek** bu anlaşmanın gerektirdiği hazırlıklara başlamak olur. Ülke gündeminde acil sorunların olduğunu kabul edecek olursak bu anlaşma en hızlı şekilde meclise gelirse de bir yanda geleceğin enerji kaynaklarına sahip olmak için gerekli teknolojik yatırımları yapmak, öte yandan da ülkemizi küresel ısınmanın zararlarından korumak başlıca hedefimiz olmalıdır.

“Temel Hedefimiz, Çalışanlarımızın Yaptıkları İş ile Sürdürülebilirlik Arasındaki Bağı Görmesiydi”

Denetim, muhasebe, vergi ve danışmanlık alanlarında hizmet veren ve Türkiye'nin en büyük beş denetim firmasından biri olan Mazars Denge, ilk sürdürülebilirlik raporunu geçtiğimiz ay yayınladı. Sürdürülebilirlik konusuna hem bireysel hem de kurumsal katkılarıyla yakından tanıdığımız CEO'ları Dr. İzel Levi Coşkun'a raporun hazırlanma sürecini ve bundan sonraki planlarını sorduk.

— Barış DOĞRU

Mazars Denge olarak, GRI G4 uyumlu ilk sürdürülebilirlik raporunuzu yayınladınız kısa bir süre önce. Bu sizin ilk raporunuz ama sanırım sektörünüzün de ilk sürdürülebilirlik raporu. Bize biraz bu raporun hikayesini anlatabilir misiniz?

Mazars Denge olarak 40. yılımızı kutlarken, şimdiye kadar kurmuş olduğumuz altyapımın sürdürülebilir kalkınma ile olan bağlarını, hazırladığımız rapor ile daha kurumsal bir şekilde tanımlamaya çalıştık. Böylece, gelecek 40 yılların da yol haritasını çizdik diyebilirim. Bu, bizim ilk raporumuz ama sektörün ilk raporu değil. E&Y, 2016'da sektördeki ilk raporu yayınlarken hepimize öncülük etmiş oldu.

Yöneticiler hem gündelik çalışmalarında hem de kendilerini bir adım geriye çekip kuşbakışı bir değerlendirme yaptıklarında bazı soruların cevaplarını ararlar. Gündelik sorular her şirkette -özleri itibarıyla- benzer şekilde birlikte; kuşbakışı sorular sorular şirketten şirkete, yöneticiden yöneticiye değişiklik gösterebilir. **“Bir şirketin tek varoluş amacı kâr etmek midir? Şirketin toplum ve çevre ile olan ilişkisi nedir?**

Şirketin çalışanları ile arasında kurduğu bağı nasıl tanımlarız? Bu bağın temelindeki amaç nedir? Gelecek kuşaklara karşı sosyal ve çevresel sorumluluklarımız nelerdir?” soruları benim sorduğum soruların başında geliyordu.

Bir şirket yöneticisi olarak kafamı devamlı kurcalayan bu sorular COP21 toplantısının ardından, devletlerin pek de istenen sonuçlara ulaşamaması ile birlikte, başta şirket yöneticileri olmak üzere, şirketlerin tüm paydaşları ile birlikte bu konuda inisiyatif kullanmaları gerekliliğini bana bir kez daha hatırlattı.

Buradan yola çıkarak dünyamızın daha yaşanabilir kılınabilmesi için “Boşver, sen de! Sana mı kaldı?” şeklinde bir yaklaşım yerine, bir yandan şirket olarak varlığımızı sür-

dürmek, diğer yandan da çevresel ve sosyal sorumluluklarımızı iliklerimize kadar hissederek gereken adımları atmaya bu yolculuğa hazırlanmaya başladık.

Çok çalıştık ve çok emek verdik. Konunun duayeni Prof. Dr. Güler Aras'tan inanılmaz bir destek aldık. Bir yıldan uzun bir süre her hafta çarşamba sabahları toplanarak çalışmalarımızı yürüttük. Bir inancımız vardı: Şirket içinde farkındalık yaratabilmek... Şirketimizde çalışan hemen herkesin yaptıkları iş ile sürdürülebilirlik arasındaki bağı görmesini sağlamak istiyorduk. Konuşmalarında devamlı tekrar ettiğim bir şey var: “Hazırladığımız beyannamelerde, imzaladığımız tasdik raporlarında, görüş verdiğimiz bağımsız denetimlerde yapacağımız en ufak bir hata, değer zincirinin en

Grafik 1

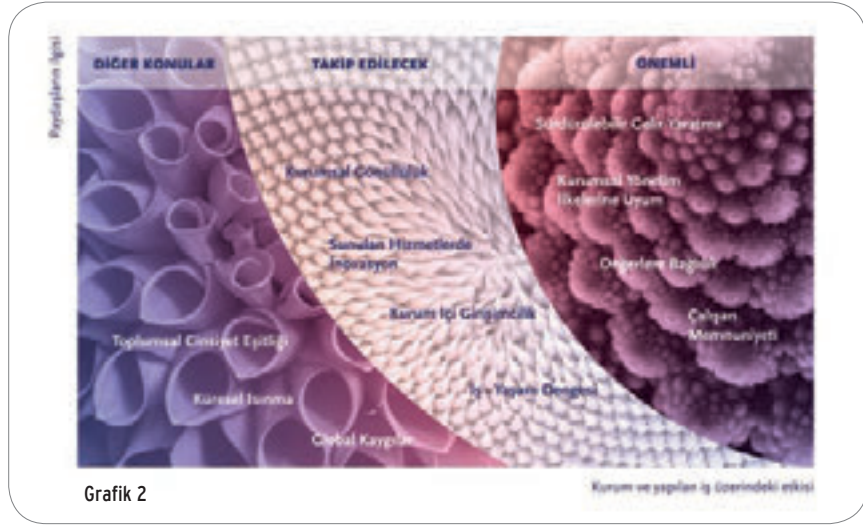
	DIŞ PAYDAŞLAR	İÇ PAYDAŞLAR
1	Çalışan gelişimi ve memnuniyeti	
2	Kurumsal yönetin ilkelerine uyum	
3	Sürdürülebilir ve sorumlu gelir yaratılması	
4	Sunulan hizmetlerde inovasyon	
5	Kurumsal gönüllük	
6	Kurum içi girişimcilik	Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesi
7	Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesi	Kurum içi girişimcilik
8		Küresel iklimle mücadele

uç noktasında sokakta yürüyen vatandaş olumsuz etkileyecektir. Bu yüzden, bu mesleği icra ederken o kadar büyük bir sosyal sorumluluk bilincinde olmalıyız ki, bu bilinç, kesinlikle ve kesinlikle paranın değil insanın en ön planda tutulmasını sağlamalı.”

Yaşadığımız en büyük güçlüklerle de aslında bu noktada karşılaştık. Özellikle üst seviyelerdeki yöneticilerimiz arasında, “Bu kadar işimiz varken, ülkemizde bu kadar ciddi sorunlar yaşanırken bizim CEO’muz neden bu konuya bu kadar önem ve öncelik veriyor; bu işe bu kadar vakit harcayacağına bize bir iki yeni müşteri getirse daha iyi olmaz mı?” gibi serzenişlerde bulunanlar olduğunu hissedebiliyordum. Öte yandan “Raporun sonuçlarını ne zaman alacağız?” diye soranlar da oldu. Sürdürülebilirliğin attığımız her adımda, yaptığımız her işte ve şirketin tüm süreçlerinde var olduğunu; bizi kuruluşumuzdan bugüne taşıyan değerlerimizin kurumsal sürdürülebilirliğin merkezinde yer aldığını ve ancak çalışanlarımızın bu değerlere sahip çıkarak onları gelecek kuşaklara aktarabileceğini anlattık.

Rapor çoğu zaman söylediğimiz gibi bir amaç değil, amaca giden yolda bir çıktıdır. Bu anlamda temel çıktınız ne oldu?

Bizi 40 yıldır ayakta tutan, şirketimizin kurulduğu günden itibaren bağlı kaldığı ve iş yapış tarzımızın ayrılmaz birer parçası olan mesleki ve evrensel değerlere sahip çıkıyor olmamızın, akılcı yaklaşımımızın ve kendimizi sürekli geliştirme çabamızın bizi bir 40 yıl daha ileriye taşıyacağına dair inancımız tam. Öte yandan paydaşlarımız için yarattığımız değer ile ortaya çıkan sosyal ve çevresel etkinin ancak kurumsal bir düzen içinde raporlandığı takdirde, Mazars Denge olarak sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yönelik üzerimize düşen sorumluluğu gerçek-

Grafik 2

leştirmede etkin bir yol olacağını görüyoruz. Bu noktada ilk ve en belirgin çıktımızın farkındalığı yaratmak olduğunu söyleyebilirim. Bu farkındalığı kurumsal bir çerçeve içinde şekillendirerek, tüm paydaşlarımız adına sürdürülebilir değer yaratmak ise nihai hedefimiz. Önceliklendirme çalışmamızı yaparken işimizi en çok kolaylaştıran unsur iç ve dış paydaş sonuçlarının neredeyse birebir aynı olmasıydı.

Bu doğrultuda Grafik 2’de göreceğiniz şekilde bir önceliklendirme yolu çizdik. Şu anda bunlarla ilgili ölçülebilir hedefler koymaya odaklanmış durumdayız. Tabii, ileride bu hedefleri ben dahil tüm çalışanlarımızın performans değerlendirme kriterlerine eklemeyi de amaçlıyoruz.

En geç 2020’ye kadar ilk entegre raporu hazırlama vaadinde de bulunuyorsunuz. Bundan sonrası için nasıl bir süreç öngörüyorsunuz?

Yukarıda da bahsettiğim gibi her şeyden önce ilk adım şirket içinde sürdürülebilirlik konusunda bir farkındalık yaratmak. Bunu raporumuzun yayınlanmasıyla birlikte kısmen de olsa başarabildiğimizi görüyoruz. En azından raporumuzun elle tutulabilir, yaptığımız işlerle ilişkilendirilebilir olduğunu çoğu çalışanımız fark etti. Bu adımı;

- Tüm süreçlerimizde uygulama,
- Kısa, orta ve uzun vadeli kurumsal sürdürülebilirlik hedefleri belirleme,
- Doğru ölçüm yapma ve
- Sürdürülebilirlik elçisi rolünü üstlenme adımları takip edecek.

Raporumuzu yayınlamadan kısa bir süre önce şirketimizde her cuma günü farklı departmanların katılımı ile 10 kişilik gruplar halinde CEO kahvaltıları düzenlemeye başladık. Bu kahvaltılarda hep şu mesajı veriyorum: “Sürdürülebilirlik konusundaki farkındalık, sadece aramızdaki değil, tüm diğer canlı ve cansız varlıklar arasındaki bağın fark edilmesine dayalı bir aydınlanmadır. Bu aydınlanmanın gelecek kuşaklar adına üzerinize yüklediği çok ciddi bir sorumluluk var. Bu şirkette veya başka herhangi bir yerde, nerede çalışırsanız bu sorumluluğun bilincinde olun ve öğrendiklerinizi uygulayın. İş hayatınızda birer sürdürülebilirlik elçisi olmanızı diliyorum.” Aslında bu bağın rakamlandırılmış halinin entegre rapor olduğunu düşünüyorum. Belirttiğim zaman diliminde şirketimizde bu bilince sahip, yaptığı her işte sosyal ve çevresel etkiyi görebilen ve ölçülebilen çalışanlarımızın sayısı ne kadar artarsa entegre raporu hazırlamamız da o kadar kolay olacaktır. ○

Dünyayı Yenilikçiler Kurtaracak Yaratıcı Bir Fikirle Başlayacak Her Şey...

Dünyamız yaratıcılık ve yenilikçilikle beslenen acil çözümler gerektiren sorunlarla boğuşuyor. Birleşmiş Milletler'in 2030 yılı için belirlediği 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi bu konuda bir yol haritası sunarken, sorunlar da karmaşıklaşmaya devam ediyor. Belli ki mevcut iş yapış biçimleri çok da işe yaramıyor. Ancak son yıllarda Türkiye'de bu sorunlar karşısında yaratıcı çözümler üretenleri desteklemek için düzenlenen programlar, yarışmalar ve etkinliklerin sayısı da niteliği de artıyor. Girişimcilik/sosyal girişimcilik, inovasyon/sosyal inovasyon ekosisteminde faaliyet gösteren kurumlardan, isimlerden aldığımız görüşler ve örnekler ise hem dünya hem de Türkiye için umut vaat eden bir tablo çıkarıyor ortaya...

 Nevrâ YARAÇ

Dünyamızın karşı karşıya olduğu sorunlar giderek artıyor. Bu yeni bir haber değil tabii. Ancak birbirlerini tetikleyerek giderek karmaşıklaşmaları, tahmin edemeyeceğimiz olumsuz sonuçlar da ortaya çıkarıyor. Ve belli ki şimdiye kadarki düşünme ve iş yapış biçimleri bu sonuçları engellemeye çok da yardımcı olmuyor. Oysa bu sorunlar, yaratıcılık ve yenilikçilikle beslenen acil çözümler gerektiriyor. Türkiye de bu konuda bir istisna değil.

Diğer taraftan son yıllarda bu türden sorunlara çözüm getirmek isteyenlerin katılımcıları olduğu programların, yarışmaların, etkinliklerin sayısının arttığını gözlemliyoruz. Sorunlar karşısında “ne yapabilirim” sorusunun yerini “nasıl yapabilirim”in alması ve bunun gençlerin “anamlı bir iş yapma” arayışıyla birleşmesi, bugün ve geleceğimiz için umut vaat eden bir tablo çıkarıyor karşımıza.

Girişimcilik ve inovasyon ekosisteminde faaliyet gösteren kurumlara ve isimlere Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’ne (SKH) ulaşmada girişimcilik/sosyal girişimcilik, inovasyonun/sosyal inovasyonun yeri ve önemini; Türkiye’de sayıları giderek artan etkinlikler, programlar ve yarışmalar ile bu alanda yükselen dinamizmi; yeni fikirlerin ne kadarının hayata geçebildiğini, yarışmaların/programların ardından bu girişimlerin gereğince takip edilip edilmediğini; çevresel ve sosyal konularda artan farkındalığı ve Türkiye’nin sunduğu engeller ile fırsatları sorduk. Ayrıca dünyadan ve Türkiye’den SKH’lere ulaşma yolunda katkı sunan girişimlere dair örnekler istedik. Genel kanı, engellerin fırsatları çoğalttığı yönünde. Örnekler de bu kanıyı destekliyor ve cesur girişimciler yarattıkları sosyal, çevresel ve ekonomik etkilerle toplumları ve dünyayı dönüştürüyorlar. Ama elbette farklılaşmış destek mekanizmalarına hâlâ çok ihtiyaç var.

İlerleyen sayfalarda okuyacağınız görüşler “nasıl yapmalı”yı, örnekler ise “yapılabildiğini” ortaya koyuyor. Biraz önce bahsi geçen “umut vaat eden tablo”ya bakmak güzel elbette ama bu tabloda bir fırça darbesi de sizin elinizden çıksa, daha da güzelleşmez mi o tablo? İlham vermesi dileğiyle...

Aysun Sayın

Boyner Grup Kurumsal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Direktörü

İnovasyon, Hayatı Dönüştürmenin Umudu

BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri bağlamında sosyal inovasyon, tüm hedeflere ulaşabilmek için çok önemli zira mevcut yöntemler ile 13,5 yılda bu hedeflere ulaşmak çok zor. Yenilikçi, etkili çözümlere ihtiyacımız var bunu da sosyal inovasyon bize verecek.

Bence aynı zamanda hayatı dönüştürmenin umudu inovasyon ve Türkiye'de de sayıları giderek artan bu yenilikçi fikirler.

Yaratıcılığa Elverişli Ekosistem

Bu fikirleri hayata geçiren kişilere baktığımızda ise bu topraklardan daha çok dışarda eğitim almış, gelişmelere tanıklık etmiş ve bunu

ülkesine taşıyan bir topluluğu görüyoruz. Yani bizim ekosistemimiz buna uygun değil ama bu girişimciler de zaten bu ekosistemde gelişmediler, üretmediler. Hâlâ yaratıcılıklarını kullanabilecekleri bir ekosistemden ülkemize bunu taşıma gayretindedeler.

Destek Verdiklerimiz Büyüyor ve Etkiliyor

BULUŞUM, Boyner Vakfı'nın sosyal girişimleri desteklediği bir platform. Aynı zamanda bir kitlesel fonlama platformu da olan BULUŞUM, sosyal girişimlere ihtiyaç duydukları kaynağı yaratmayı hedefliyor. Projelerin web sitesine yüklenebildiği platformda bugüne kadar sekiz proje hayata geçti. 1,5

yıllık bir hikayemiz var yani biz görece yeniyiz sosyal girişimcilik alanına yatırımda. Dolayısıyla programımız henüz başarı veya başarısızlığı teslim edecek kadar uzun bir geçmişe dayanmıyor. Şu anda baktığımızda, destek verdiklerimizin tamamı hayatta, üretiyor, büyüyor ve etkiliyor.

Sorunlar Motive Ediyor, Dayanışma Sağlıyor

Artan farkındalık aslında hayata bu insanların kendi odaklarından ve güncel dertlerinin ötesinden baktıklarını gösteriyor; dert ediniyorlar nasıl bir çevrede yaşamak istediklerini ve bir dünya hayalleri var. Henüz gündelik pratiklerin rutinleri veya dertlerinde kaybolmadılar ve umarım kaybolmazlar. Türkiye'de engel fırsattan daha çok, "sen çok iyi iş yapıyorsun" diye bırakın yatırım yapmayı alkışlamayı bile bilmiyoruz ama bir taraftan da o kadar çok sorun ve konu var ki üzerinde çalışılabilecek. Bence konu çokluğu motive ederken, kendi yarattıkları ekosistemde birbirleri ile dayanışıyor olmaya devam etmelerini sağlıyor.

Yuvarla: E-ticaret sitelerinden alışveriş yaparken fiyatın küsuratlı kısmını yuvarlıyorsunuz ve bu tutar bağış olarak sivil toplum kuruluşlarına gidiyor. Amaç, bireysel bağışçılık kültürünü geliştirmeye yardımcı olmak ve STK'ları daha görünür hale getirerek insanlara kolay bir bağış deneyimi yaşatmak. yuvarla.com

e-Bursum: Türkiye'deki manuel burs sistemini dijitale taşıyor ve bunu yaparken burs sistemini daha şeffaf, demokratik, ulaşılabilir ve eşitlikçi yapmayı hedefliyor. Sistematiğe hale getirilmiş burs sisteminin yanı sıra, temel finansal okuryazarlık eğitimi, sosyal

etki ölçümü ve online mentorluk ile burs verenlerin etkilerini en üst düzeye çıkarmayı amaçlıyor. e-bursum.com

Good4Trust: İyiliklerin, güvenin, ekolojik ve sosyal açıdan adaletli ilişkilerin paylaşarak çoğalması için insanları; sosyal ve ekolojik açıdan sorumlu ve adil "üretici" ve onlardan hizmet alan "türetici"leri buluşturmayı hedefleyen bir platform. Good4Trust Çarşısı'ndan sosyal ve ekolojik açıdan adil ürünler satın alarak adil bir ekonomiyi güçlendirebilirsiniz. Good4Trust.org

Ayşe Sabuncu

Impact Hub İstanbul Kurucu Ortağı

“Ne Yapabilirim” Yerini “Nasıl Yapabilirim” e Bıraktı

Sadece 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi (SKH) çerçevesinde değil, şu an dünyada üzerine eğilmemiz gereken her başlıkta sosyal inovasyon ve inovasyon kilit rol oynuyor. Sosyal inovasyon doğası gereği çözüm getirdiği her alanda konunun faydalanıcılarını çözümün odağına yerleştirerek; hızlı, etkili ve doğru/yerinde bilgilerden hareketle kimi zaman teknoloji, kimi zaman insan üzerinden rahatlatıcı ve düzeltici yaklaşımlar getiriyor hayatımıza. İnovasyon halihazırda etkili olamadığımız yöntemleri bir kenara bırakıp yenilikçi yaklaşımlar ve iş yapış biçimleri ile aynı konuları ele almak demek. SKH'lere ulaşmamız için bazı yöntemleri ters yüz etmemiz, bunu yapacak cesareti göstermemiz ve daha geniş bir kitlenin insan odaklı düşünmesini sağlamamız gerekiyor.

Kısıtlamalar Motive Ediyor

Zor bir dönemden geçiyoruz, farklı konularda birçok sıkıntımız var. Bu konuları, Türkiye’de gelişen ve hareketlenen girişimcilik ekosistemi ile yan yana koyduğunuz zaman aslında birbirini tamamladıklarını görüyorsunuz. Yoksullukla kaynaklara ulaşamama ile ilgili bir sıkıntı varsa, mutlaka bu konuda çözüm üreten bir girişim karşımıza çıkıyor. Aslında kısıtlamalardan söz ettiğimiz her durum, özellikle sosyal inovasyonu motive edici bir faktör.

Birebir Takip

Biz kendi düzenlediğimiz tüm program ve yarışmaların katılımcılarını birebir takip ediyoruz. Onlar için

gruplar hazırladık ve hatta kendileri de bu grupları aralarında bilgi paylaşmak için aktif olarak kullanıyorlar. Genel olarak bu tür programların mezunlarının takip edilip edilmediği ise programın kurgusu ve yürütücüsü ile ilgili. Programı sahiplenen, uzmanlaşmış ve içeride gerek kaynak gerek sektörel kapasite konusunda olgun bir yapı varsa mutlaka takip ediliyordur, edilmesi de gerekir. Eğer program daha çok “kurumsal sosyal sorumluluk” veya iletişim kampanyası çerçevesinde organize ediliyorsa zaten bir bitiş tarihi oluyor.

Başarı Hikayeleri Gündeme Taşınmalı

Sadece Türkiye’de değil, dünyada da son yıllarda çevre konusunda ve sosyal konularda kimi zaman çözümün parçası olabileceğimizi

hissettiğimiz, kimi zaman konunun büyüklüğü ve karmaşıklığından çaresizlik duyduğumuz birçok şey yaşadık. Karşımıza çıkan her yeni haber veya gelişmede ilk sorduğumuz soru aslında hep aynıydı: “Ben ne yapabilirim”. Fakat tüm bunlara paralel; gerek insanları dijital ortamda bir araya getirerek aralarında ortak çalışmayı kolaylaştıran teknolojilerin gelişmesi, gerekse Türkiye’de de yazılım konusunda uzman bir jenerasyonun ortaya çıkması ile o soru yerini “Nasıl yapabilirim”e bıraktı. Fırsat anlamında Türkiye’de bilgi aktarımı, kapasite geliştirme, koçluk ve finansal kaynaklara erişimi sağlama anlamında çok yol geldik, toplumun her kesiminde artan farkındalıkla da gelişmeye devam edeceğiz. Farkındalığın artması ise iyi projelere, iyi girişimlere ait başarı hikayelerinin gündeme taşınması ile mümkün. Ancak etki odaklı girişim alanında daha çok kişinin harekete geçirilebilmesi için bu alana daha çok yatırım yapılıyor olması lazım. Bu noktada bize de büyük görev düşüyor. Konvansiyonel yatırımcı maalesef etki girişimi dendiği zaman büyük bir anlam karmaşası yaşıyor. Halbuki etki girişimi, herhangi bir girişim gibi bir iş planına sahip fakat karşılık ürettiği pazar ihtiyacı veya isteğini sosyal veya çevresel bir konu çevresinde etki odaklı kurgulayan girişimlere deniyor. Impact Hub gibi destek mekanizmaları arttıkça, kaynak sağlayıcılar ve yatırımcılar bu alanda bilinçlendikçe, etki odaklı girişimciliğin Türkiye’de yaygınlaşması önündeki engellerin hızlıca kalktığını göreceğiz.

Fazla Gıda: Impact Hub çatısı altında olan girişimlerden Fazla Gıda, gıda atığını ortadan kaldırmak için süpermarketler ve sosyal-marketler arasında köprü kuran teknolojik bir platform sağlıyor. www.fazlagida.com

Kutuda Sanat Var: Her ay sanat üretimi için seçilen sanat konusunda çizmeye/ boyamaya/karalamaya başlanması için kılavuz bir çalışma ve malzemeleri seçip adresinize gönderiyor. www.kutudasanatvar.com

Solarheap: Akıllı yazılımı sayesinde farklı aşamalardaki güneş enerjisi projelerini yatırımcılarla bir araya getiriyor. www.solarheap.com

Didem Altop

Endeavor Türkiye Kurucu Genel Sekreteri

Girişimcilik Ana Gündem Olmalı

Girişimcilik, halihazırda var olan bir ihtiyaç veya sorunu gidermek üzere yenilikçi iş modelleri etrafında kaynakları örgütlenme becerisidir. Etkin girişimciler değer ve etki yaratmak niyetiyle yola çıkarlar. Günümüzde bir sürü yeni teknolojinin doğurduğu, henüz keşfedilmemiş yeni çözüm fırsatları bulunuyor. Bu yeni teknolojileri yaratan ve/veya bunları farklı uygulama alanlarına yönlendiren girişimciler geleceğimizi şekillendirenlerdir. Daha hızlı yol almak için BM'nin 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi'ni anlayan ve içselleştiren girişimcileri desteklemek ve geliştirmek özel sektörün, sivil toplumun, akademinin ve kamunun ana gündemi haline gelmiştir.

Başarılı Girişimciler Ekosistemi Besliyor

Betonla döşenmiş bir kaldırımda bile çatlaklar arasından filizlenen çiçekler görebilirsiniz. Girişimcilik içgüdüğü üç şekilde tetiklenir; biri fayda yaratma içgüdüğü, ikincisi zorluklara göğüs germe motivasyonu, üçüncüsü de mecburiyet temelli harekete geçme ihtiyacı. Birçok girişimci bu üç hissi de içinde barındırabiliyor. Girişimciliği kolaylaştıran veya zorlaştıran her ortamda bu üç motivasyonun olması, önlenemez bir gerçektir. Diğer yandan önderlik vizyonuna sahip olan yerel ekosistem paydaşları daima ülkelerini bir üst seviyeye taşımak için cesaretle çabalyor. Bir ekosistemin oluşması için binlerce kişiden ziyade, elini taşın altına koyan bir avuç dolusu insan, girişimcilerin önünü açmaya yeterli. Sonuç olarak da bu

girişimciler başarıya ulaştıkça kazandıkları deneyimler ile ekosistemi beslemeye başlıyorlar. Dış etkenler sebebiyle bir adım geri iki adım ileri olsa bile, ekosistemin gelişmesi daima devam edecektir.

Sürdürülebilir Başarı İçin 5 Faktör

Fikirlerin sürdürülebilir bir başarıya ulaşmasının yolu ise beş ana faktörden geçiyor: Teknik beceri, liderlik becerisi, uygulama becerisi, pazar erişimi ve içgörü ile finans-

mana erişim. Bu faktörleri doğru şekilde uygulayan girişimciler başarılı şirketlerin mimarları olabiliyor. Endeavor olarak bu potansiyeli gösteren etkin girişimcileri tespit edip onların mentorluğa, pazara ve finansmana erişmeleri konusunda önlerini açmaya çalışıyoruz. Seçilen Endeavor Girişimcileri şirketlerini satana veya kapatana kadar her zaman desteklerimizden faydalanabiliyor.

Erişilebilir Rol Modelleri Yaratmak

Öncelikle bütün dünyada yeni jenerasyonda sosyal konulara, yenilikçi yaklaşımlara ve adalet kavramına ciddi bir eğilim var. Bunun önemli bir sebebi internetle bilgiye erişimin artmış olması. Aradaki bariyerler kalktıkça hem iletişim kolaylaştı hem de farkındalık ve ilham kaynağı arttı. Bu bağlamda, ciddi bir genç popülasyona sahip olmanın yanında bu grubun internet ve sosyal kanallarını ciddi oranda kullanması Türkiye'nin en büyük potansiyellerinden biri. Fakat öte yandan kişisel farkındalık konusunda ciddi bariyerler var. Gençler kapasitelerinin bilincinde değil ve bu kapasiteyi geliştirmeleri için yeterli kaynağa erişemiyorlar. Bu kaynaklar arasında çok önemli ve yaratılması kolay bir kaynak bulunuyor aslında: Erişilebilir rol modeller yaratmak. Başarılı girişimcilerle yakın temasta olmak, onları daha insancıl yapıyor, böylece gençler onlardan daha rahat ilham alıp başarıya ulaşmak konusunda kendilerine daha çok güveniyor ve girişimciliği de bir kariyer seçeneği olarak düşünebiliyorlar.

Chobani: Kurucusu Hamdi Ulukaya, bahsettiğimiz fayda yaratma içgüdüğü, zorluklara göğüs germe ve mecburiyet temelli harekete geçme ihtiyacı motivasyonlarının hepsini taşıyor. Kendisi kişisel mecburiyet sebebiyle şirketini kurma adımını atsa da zaman içinde zorlukları fırsata çevirerek büyüttüğü şirketiyle fayda yaratmayı başardı ve dünyaca bilinen, topluma geri veren bir filantropist oldu.

www.chobani.com

Yemeksepeti.com: Nevzat Aydın'ın kurduğu Yemeksepeti'nin yıllar içinde ciddi bir çarpan etkisi yaratarak nasıl restoran, kurye, paketleme gibi yan sektörleri etkileyip geliştirdiğine şahit olduk. Aydın, şirketini sattığında bu yolculukta yanında olanlara hisse dağıtarak çok anlamlı bir hediye de verdi. www.yemeksepeti.com

b-fit: Kurucusu Bedriye Hülya, 200 kadını iş sahibi yaptı, 2000 kişiye istihdam sağladı ve 60 bin kadını sağlıklı yaşam konseptiyle buluşturdu. b-fit.com.tr

Duygu Kambur

imece, Koordinatör

Yenilikçi Çözümlere Yöneliyoruz Çünkü Hayatta Kalmak İstiyoruz

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşmak için devlet, özel sektör ve üçüncü sektörün bir arada çalışması, münferit çabaların ve kaynakların ortaklaşması çok önemli. Sosyal inovasyon bürokratik yapılanmadan ötürü ağır işleyen mekanizmaları harekete geçiren ve bireysel girişimleri anlamlandıran bir araç. Geliştirilen yöntemleri girişimlere dönüştürmek ise yaratılan sosyal faydanın ölçeklenmesini sağlıyor. Bu noktada sosyal inovasyonu ve girişimleri destekleyen platformların da, sosyal alanda yenilikçi fikirlerin ortaya çıkması için gerekli ortamı yaratabilmesi, farklı yetkinliklerdeki birey ve kurumları bir araya getirebilmesi gerekli.

Kesişim Paydası

Şu an Türkiye'de eğitimde, sağlıkta, cinsiyet eşitliğinde, yeşil alanda, toplum içi diyalogda karşılaştığımız problemler salt Türkiye'nin problemi değil. Bu ve benzeri problemlerin şiddeti tabii ki ülkeler arasında farklılaşıyor, ama bunlar insanlığın karşı karşıya olduğu global problemler. Kendini tekrarlayan, inan-

dırıcılığını ve işlevini yitirmiş sistemleri dönüştürmek, yeni yaşam alanları yaratmak için her şeyden önce içgüdüsel olarak yenilikçi yaklaşımlara, yeni çözüm arayışlarına yöneliyoruz çünkü hayatta kalmak istiyoruz. Sosyal girişimcilik de bu bağlamda toplumsal dönüşümler için başvurulabilecek araçlardan biri. Hem üçüncü sektör hem özel sektörün kesişim paydası. İş dünyasındaki mekanizmaları daha verimli çalışacak şekilde yeniden tasarlıyor. Yaşamımızı devam ettirmek için para kazanabilirsiniz ama aynı zamanda işinizin odağına sosyal değer yaratmayı da koyabilirsiniz. Bu farkındalığın daha fazla birey ve kurumu ortak paydada birleştireceğini düşünüyoruz. Yaptığı işte anlam arayan, salt para kazanma hedefinde olmayan ve yavaş yavaş iş dünyasını dönüştürmeye başlayan genç kitlede de artış söz konusu.

Farklı Destek Mekanizmaları

ATÖLYE ve Zorlu Holding kurucu ortaklığı, S360'ın stratejik partnerliğiyle bir sosyal inovasyon platformu olan imece'yi yaklaşık altı ay önce hayata geçirdik. Üç aylık yoğun bir

eğitim ve mentorluk desteği alan takımlarla ön kuluçka sürecini tamamlayıp bir ara eleme gerçekleştiriyoruz. Bu elemenden geçen üç takım 30 biner euro hibe almaya ve kuluçka dönemine girmeye hak kazanıyor. Şu anki kuluçka dönemine salt eğitim alanındaki meselelere çözüm üretmek isteyen takımları dahil ettik. Bir sonraki alanımız 17 Hedef ile ilintili farklı bir alanda olacak. Tasarladığımız modelde, takımların fikir aşamasından aldıkları yatırımı değerlendirme ve yeni bir yatırıma hazır olma süreçlerinden birlikte geçiyoruz. Tek bir destek mekanizmasının girişimin tüm aşamalarını takip etmesi çok verimli değil. Farklı evreler için özelleşerek birbirini tamamlayan destek mekanizmalarının sayısının artması girişimcilik ekosistemi için daha sağlıklı.

Birlikte İş Yapamama

Türkiye'de halihazırda çok gelişmiş bir girişimcilik ekosistemi var ve bu bir iş yapış biçimine dönüşmüş durumda. Girişimcilik potansiyelini, gençlerin çözüm üretme istekleriyle birleştirdiğimizde potansiyelin büyüklüğünü görebiliriz. Mesela dünyanın en önemli sorunlarından olan yerinden edilmiş insanlarla ilgili çalışmalar sayesinde çok ciddi bir bilgi birikimi oluştu ya da güneş enerjisi alanında yatırımlar giderek artıyor. Bu pozitif gelişmelere karşın aşılması gereken en önemli engel birlikte iş yapabilme kabiliyeti. Hem bireysel olarak hem de kurumlar bazında masanın etrafında ortak amaçlarla oturup gerçek çözümler üretebilme konusunda ilerlememiz gerekiyor.

reflect: Sürdürülebilir moda alanında çalışan Reflect çok geniş ve dinamik bir ekip. SKH'ler doğrultusunda, sorumlu üretim ve sorumlu tüketim kavramlarını çıkış noktası olarak seçti. www.reflect.ist

ALYA: Çocukların yaratıcılıklarını körüklemek, üç boyutlu düşünme yeteneklerini geliştirmek ve teknoloji üretmelerine destek olmak için

tasarlanmış bir üç boyutlu yazıcı. Teknik bilgi birikimini öğretmenlerle ve öğrencilerle buluşturma noktasında başarılı adımlar atıyorlar. www.alya3dp.com

DOKTAR: Türkiye'nin en önemli potansiyellerinden biri olan DOKTAR çiftçileri inovatif yöntemlerle buluşturarak onları güçlendirmeyi hedefliyor. www.doktar.com

Prof. Dr. Erhan Erkut

MEF Üniversitesi Rektör Yardımcısı

Bu Kuşak İnsanlık İçin Önemli

BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile açlığın, fakirliğin olmadığı, herkesin kaliteli eğitim ve sağlık hizmetlerine ulaşabildiği, temiz su ve enerji ile çalışan, eşitsizliklerin ortadan kalktığı, barış ve işbirliğinin öne çıktığı bir dünya hedefleniyor. Bir çeşit ütopya. Alıştığımız şekilde yaşamaya devam edersek bu hedeflere ulaşamayacağımız da çok açık. Sadece yüksek teknoloji kullanan sektörlerde değil her sektörde, özellikle eğitim, sağlık, tarım, devlet gibi inovasyon denince akla ilk gelenlerden olmayan alanlarda inovasyon son derece önemli. İnsanoğlu bu hedeflere ulaşacak kapasiteye sahip. Fakat bu hedeflere ilk önce dünyayı yöneten siyasi, sosyal ve ekonomik güç odaklarının inanması gerekiyor.

İnşaat ile Sürdürülebilir Kalkınma Mümkün Değil

En azından kağıt üzerinde ülkenin önemli aktörleri Türkiye'nin sürdürülebilir

kalkınmasında girişimcilik ve inovasyonun önemini anlamış görünüyorlar. Fakat girişimcilik ve inovasyon için gereken sistemin özellikleri içselleştirilemedi. Bir yanda yarışmalar, hibeler, destekler, öte yanda kısıtlanan özgürlükler, kapatılan siteler, getirilen yasaklar. Kanımca bugünkü şartlarda Türkiye'de büyük etki yaratabilecek yüksek teknoloji girişimciliği için şartlar pek uygun değil. Çimi herkes sevdiği için betona çim tohumu atmaya devam ediyoruz. Mutlaka betonun çatlaklarından toprağa sızmayı başaran birkaç tohum yeşerecektir. Fakat bunlar girişimci dostu bir ortam olduğundan değil, tam tersine girişimciliği destekleyen şartlara rağmen başarılı olmayı beceren istisnalar olacaktır. Her şeye rağmen iyiniyetli çabalara devam etmemiz gerek çünkü ülkenin sürdürülebilir ekonomik kalkınması, istihdam ve cari açığın kapanması için tekno-girişim ve inovasyon di-

Paylaşım Ekonomisi: Paylaşım ekonomisini geliştiren (Airbnb, Uber vb.) her girişim sürdürülebilir kalkınmaya hizmet ediyor, kaynakların daha akıllı kullanılmasını sağlıyor.

Enerji: Yeni girişimlerin veritabanı olarak düşünebileceğimiz Angel.co sitesinde sadece "temiz enerji" başlığı altında şu anda ortalama şirket değeri 4,8 milyon dolar olan tam 2475 yeni girişim var.

- **Higi Enerji:** Filipinler merkezli şirket, bir bitkiden yakıt üreterek odun ve kömür tüketimini azaltmayı hedefliyor. www.higi.biz

- **Trina Solar:** Çin merkezli şirket şu anda dünyanın konut ve endüstriyel güneş enerjisi konusunda en iddialı

girişimlerinden birisi ve 1 milyar dolar değerlemeye ulaştı. www.trinasolar.com

Elon Musk: Otonom araba, araç üretimini (ve getirdiği tüm sorunları) yarı yarıya azaltma potansiyeline sahip. Tekrar kullanılabilir füzeler, uzay yolculuğunun maliyetini (ve kaynak tüketimini) ciddi olarak azaltıyor. Solar City ise konutların enerji kullanım sorununu güneş enerjisi ile çözmeye çalışıyor. www.solarcity.com

İmece.com: Sosyal meselelere yenilikçi ve sürdürülebilir çözümler getirmeyi hedefleyen platformun çalışmalarının odak noktası teknolojiyi kullanarak erişimi artırmak. imece.com

şında bir alternatif göremiyorum. İnşaat ile sürdürülebilir kalkınma mümkün değil.

Doğal Seleksiyon

Yeni fikirlerin hayata geçme oranı zaten tüm dünyada çok düşüktür; bu işin doğasında doğal seleksiyon var. Türkiye'nin ilk üniversite-içi hızlandırıcısını açtığımız 2011 yılına kadar yeni fikirler pek takip edilmiyordu. Fakat son yıllarda çok sayıda kuluçka merkezi ve hızlandırıcı açıldı ve başarı ihtimali nispeten yüksek olduğu düşünülen fikirlerin hayata geçebilme olasılığı arttı. Benim girişimci adaylarına önerilerimden birisi 10 kadar yeni girişim seçip onları takip etmeleri, hatta bazılarında ücretsiz staj yapmaları.

Eğitilmiş Gençlik En Önde

Tüm dünyada bu kuşağa bizim kuşağımıza kıyasla çevre ve sosyal bilincinin daha yüksek olduğunu görüyorum. Türkiye'nin genelinde çevresel ve sosyal konularda yaygın bir bilinçsizlik ve cehalet olduğunu gözlemlemem de eğitim ile bunun çok kolay aşılabildiğini deneyimledim. Aslında bu kuşağın insanlık için önemli bir fırsat olduğunu düşünüyorum. Bu konularda eğitilmiş gençliğimiz en önde, önemli öngörü ve talepleri var. Özel sektörümüz yeni kuşağı anlamaya ve değişen bilinç düzeyine ayak uydurmaya çalışıyor fakat siyasi karar vericiler en gerideler. Bu da sürpriz değil çünkü çoğu eski kuşağın pek de iyi eğitim alamamış bir kesiminden geliyorlar.

Doç. Dr. Ezgi Yıldırım Saatçi

Okan Üniversitesi Sosyal Girişimcilik ve Sosyal Sorumluluk Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Sosyal İnovasyon, Hedefler İçin Çözüm Anahtarı

İnovasyon yenilikçilik demek ve doğal olarak BM'nin ortadan kaldırmaya çalıştığı pek çok sorunu mevcut bakış açımızla biz insanlar oluşturduğumuza göre, sadece kutunun dışına çıkıp ve aslında hiç kutu olmadığını düşünerek iyileşme sürecine girebiliriz. Sosyal inovasyon ise toplumların sorunlarına odaklandığı ve yenilikçilikle buna çareler aradığı için tam da BM'nin Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri için bir çözüm anahtarı.

Bizi Öldürmeyen Güçlü Kılıyor

Aslında ortamın bu kadar engembeli olması, sorunlarla yüzleşen insanların bu engellerle ve engellerle mücadele etmesi için uygun koşulları yaratıyor. Örneğin iki ay önce Finlandiya'da sosyal girişimcilik ile ilgili bir seminerde öğrencilere sosyal sorunlarını sorduğumda aldığım cevaplar o kadar kıstıltılıydı ki sosyal

girişim kurma aşamasının sosyal ihtiyaç analizinde takıldık kaldık. Özetle, bizi öldürmeyen bizi güçlü kılıyor ve girişimcilik ekosistemindeki dinamizm de buradan ivme kazanıyor.

Üç Yılda, 100'de 1

Üniversiteler içinde yapılan bir araştırmaya göre 1000 fikrin sadece 100 civarı iş fikrine dönüşebiliyor ve bu 100 tanesinden üç sene sonra hayatta kalan işletme sayısı sadece bir tane. Bizim Okan Üniversitesi'nde düzenlediğimiz Sosyal Girişimcilik Kampı, Liseli Gençler Sosyal Girişimcilik Yarışması, Sosyal Sorumluluk Projeleri, KOSGEB ve TÜBİTAK ile düzenlenen girişimcilik eğitim programları sonucunda ortaya çıkan her projeyi takip ediyoruz. Şunu büyük bir mutlulukla söyleyebilirim ki, bizdeki projelerin ayağa kalkması, kurulması ve büyü-

mesi aşamasında ortalama rakamların oldukça üzerindeyiz. Örneğin Sosyal Girişimcilik Kampı'na katılan 60 kişiden 15'i sosyal girişimlerini kurdu, ödüller aldı ve yollarına devam ediyorlar.

İcat Çıkaranları Alkışlamalı

Z kuşağı ve Kristal Çocuklar farkındalığı çok yüksek nesiller, gözlemlediklerini özümsemeleri çok kısa sürelerde oluyor. Doğal olarak, yaşadıkları gerçeklikten farklı projeler üretmiyorlar, nitelik çevresel ve sosyal sorunlar görmezden gelinebilecek bir durumda değil. Özümstediklerini hayata geçirmeye çalışırken takıldıkları yerlerde de bu düzenlenen yarışmalar onlar için motive edici, itici güçler haline geliyor. Farkındalıklardan ziyade, sorunları iyileştirebileceklerine dair inancı topluma yaymak istiyorlar. Türkiye'deki yapı hem en büyük fırsat hem de en büyük engel. "Çocuk icat çıkarma başımıza" sözü ile "Sağ elin verdiğini sol el görmez" deyişi arasında bir kültür bizimkisi. Bu sebeple iyilikle yoğrulmuş icat çıkarıcı çocukları desteklememiz, alkışlamamız ve örnekleri çoğaltmamız gerekiyor.

Grameen Bank: Dünyada öncülerden sayılan ve Okan Üniversitesi'nde de merkezi bulunan Muhammed Yunus ve ona 2006 Nobel Barış Ödülü'nü getiren, toplumsal inovasyon örneği olarak Grameen. İş fikrinin özünü, yoksullar için banka oluşturuyor. Paraya ihtiyacı olan yoksullara teminatsız mikrokredi veriyor ve ödeme sisteminin yanına krediyi aldıktan sonra takip ve mentorluk sistemi getiriyor. Dünyada bugüne kadar 110 milyon kişi bu sistemden yararlanmış; aileleri ile birlikte sosyal etki alanı 700 milyon. www.grameen.com

Dr. Gonca Ongan

Koç Üniversitesi Sosyal Etki Forumu
(KUSIF) Yönetici Direktörü

İşbirliği Büyük Potansiyel

Su anda hem ülke hem de dünya olarak uğraştığımız birçok problem çok büyük ve karmaşık. Mevcut sistemlerle ve geleneksel iş modelleri ile bu problemlere çözüm bulmak mümkün görünmüyor. Mümkün olsa idi, zaten problemlerimiz de bu kadar büyük ve karmaşık hale gelmezdi. Bu nedenle Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşmak için yeni iş modellerinin oluşmasında inovasyon ve sosyal inovasyon çok önemli bir rol oynuyor ve teşvik edilmeli.

Ekonomik Motivasyon

Ekonomik motivasyonun olduğu her işte hareketin de doğal olarak var olduğunu düşünüyorum. Girişimcilik ve inovasyon ise daha fazla işgücüne katılım ve para demek. Bu nedenle girişimcilik ve inovasyon alanındaki bu dinamik halin devam edeceğine eminim. Buradaki önemli nokta, sosyal girişimcilik ve sosyal inovasyonun da öneminin ve etkisinin farkına varılması ve bu yapının içine eklenmesi.

Destekleyici Mekanizmalar Az

Sosyal girişimcilik alanı için destekleyici mekanizmalar olmadığı için fikirlerin hayata geçmesi zor oluyor. Hayata geçse bile sağlam bir iş modeline dayandırılmadığı takdirde ekonomik sürdürülebilirliği ne yazık ki olmuyor ve çoğu sosyal girişimcinin fikir aşamasından ileriye gidemediğini görüyoruz. Bizim için güçlü bir sosyal girişimin kuvvetli bir iş modelinin, sürdürülebilir gelir kaynağının ve ölçülebilir pozitif sosyal etkisinin olması gerekli. Birbir kendi programlarımıza katılan ve destek verdiğimiz sosyal girişim-

leri takip ediyoruz. Bu üç başlıkta başarılı olan sosyal girişimlerin de düzenli olarak ilerleme kaydettiğini ve farklı programlardan ve fırsatlardan da faydalanıp büyüdüğünü söyleyebiliriz. Sosyal girişimlere destek olan kurumlar, genel olarak çalıştıkları sosyal girişimleri takip ediyorlar sonrasında.

Finans Sektörü İle Kopukluk

Gençler hem para kazanmak hem de kendileri için anlamlı bir iş yapmak istiyorlar. Bu nedenle çevresel ve sosyal problemlere çözüm arayan yarışmalara ilgi duyuyorlar. Örnek sosyal girişimcilerden Muhammed Yunus, çözmek istediği her sosyal problem için bir sosyal girişim kurduğunu söylüyor. Bunun nedeni de ekonomik sürdürülebilirliği olmayan hiçbir modelin geleceğinin olmaması. Bu gözle baktığımızda Türkiye'nin önündeki en büyük fırsat sağlam bir girişimcilik ve finans sektörüne sahip olması. Şu andaki engel ise sosyal girişimcilik ve girişimcilik

mekanizmalarının bir arada çalışmaması ve birbirlerinden bağımsız hareket etmesi. Mesela, finans sektörü ve sosyal girişimciler bir araya gelemiyor ve çalışabilecekleri bir mekanizma da henüz oluşmadı. Bir diğer büyük fırsat sosyal girişimlerin ve şirketlerin de işbirliği yapabilir hale gelmesidir. Sosyal girişimler ve şirketlerin sürdürülebilir ve ölçülenebilir etki hedefiyle sağlam iş modellerine dayalı işbirliklerini daha kolay kurabileceklerini düşünüyoruz. Yeni ürün ve hizmet geliştirme, yeni iş modelleri oluşturma, müşteri ve pazar bilgisini artırma, yeni kanallar ve yeni müşteriler elde etme, çalışan katılımı ve gelişimi ve daha iyi tedarik zincirleri oluşturabilmek için sosyal girişimler ve şirketler işbirliği yapabilirler. Amerika'ya baktığımızda, sosyal girişimler GSYH'nin %3,5'ini oluşturuyor. Bu, Silikon Vadisi'nin katkısından daha fazla. Demek ki sosyal girişimler ve şirketlerin işbirlikleri büyük bir potansiyel taşıyor.

The Specialist: Ashoka Fellow Thorkil Sonne, otizmliliği için destek mekanizmalarını araştırırken, Danimarka'da otizmliliği olan bireylerin iş hayatına girme olanağının çok düşük olduğunu fark ediyor. Sonne'nin kurduğu şirket şu anda 15 ülkede 1000 otizmliliği IT sektöründe çalıştırıyor. dk.specialisterne.com

Önemiyoruz: "Çünkü koşullarından bağımsız oyuncak her çocuğun hakkı" diyerek hapisanede annesi ile yaşayan 0-6 yaş aralığındaki çocuklara odaklanıyor. Online ve perakende

satış yoluyla her bir oyuncuğun kardeş oyuncuğu olmasını; eş barkedli iki oyuncuğun birini müşteriye, diğerini hapisaneye ulaştırmak üzere paketlemeyi hedefliyorlar. onemsiyoruz.org

Düşler Akademisi: Alternatif Yaşam Derneği, Türkiye Vodafone Vakfı, Kalkınma Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ortaklığında 2008'de kurulan Düşler Akademisi, engelli ve sosyal dezavantajlı bireylerin sanat yoluyla sosyal hayata katılımını hedefliyor. www.duslerakademisi.org

Hanzade Sarıççek

ODTÜ TEKNOKENT Genel Müdür Yardımcısı

Yeni Fikirler Yeni İşlere Dönüşüyor

ODTÜ TEKNOKENT, bünyesinde barındırdığı girişimciler ve girişimci adayları için çok çeşitli programlar yürütüyor. Teknoloji tabanlı girişimciliğin desteklenmesi kapsamında “Yeni Fikirler Yeni İşler Hızlandırma Programı” (YFYİ) ve “Animasyon Teknolojileri ve Oyun Geliştirme Merkezi” (ATOM) ön kuluçka programları ve yeni kurulan şirketleri desteklemek üzere oluşturduğu farklı Kuluçka Merkezleri’ni bünyesinde bulunduruyor.

2005 yılından bu yana ODTÜ ve ODTÜ TEKNOKENT işbirliği ile yürütülen Türkiye’nin ilk ve en başarılı hızlandırma programı YFYİ,

ODTÜ TEKNOKENT’in San Francisco merkezi T-JUMP’ın da desteği ile artık global düzeyde yürütülüyor.

Silikon Vadisi’nde Eğitim Fırsatı

YFYİ ile 13 yılda 6500 teknoloji temelli iş fikri değerlendirildi ve başarılı olan iş fikirlerine toplamda 2 milyon dolar çekirdek sermayesi sağlandı. 110’dan fazla patent başvurusu yapılan, doğrudan ve dolaylı olarak 200’den fazla teknoloji tabanlı şirketin kurulmasına ve 750’den fazla kişiye istihdam yaratılmasına destek olan YFYİ’de, birçok teknoloji temelli şirketin ku-

rulmasına destek olundu, yurtiçi ve yurtdışından birçok destek ve yatırım almaları sağlandı

Başından itibaren global düzeyde yürütülen 2017 YFYİ programının başvuru aşamasından sonra başarılı bulunan girişimler, UC Berkeley Innovation Acceleration Group ve T-JUMP işbirliğiyle düzenlenen ön hızlandırma programı ile ABD kampına hazırlandı. Bu yedi haftalık süreci başarıyla tamamlayan girişimlerden seçilenler, altı hafta sürecek “Draper Üniversitesi Hero Training Hızlandırma Programı” ile Silikon Vadisi ekosisteminde yoğun eğitim, mentorluk ve network faaliyetleri gerçekleştirerek global piyasalara girişlerini hızlandırma şansı yakalayacaklar.

ODTÜ TEKNOKENT, 2012 yılından bu yana devam eden “TÜBİTAK 1512 Bireysel Genç Girişimci Programı” (BİGG) uygulayıcısı kuruluşu olarak da birçok girişimciye eğitim ve mentorluk destekleri veriyor, TÜBİTAK sermaye desteği ile yeni girişimlerin doğmasına katkı sağlıyor. ODTÜ TEKNOKENT’in ABD’nin San Francisco şehrinde yer alan T-JUMP Kuluçka ve Hızlandırma merkezi, KOSGEB’in Uluslararası Kuluçka Merkezi desteğini de alarak yürüttüğü etkili hızlandırma programları ile ülkemizdeki girişimcilerin yurtdışına açılan kapısı durumunda.

Evreka Yazılım: ODTÜ TEKNOKENT’te kurulan ve YFYİ kapsamında desteklenen Evreka, akıllı atık toplama sistemi ile geleneksel atık toplama sistemlerine yenilikçi ve çevreci bir çözüm sunuyor. Akıllı şehirler konseptinde teknolojiler üreten Evreka, atık toplama sistemlerini iyileştirme amaçlı geliştirdiği atık konteyner doluluk ölçüm sensörleri ve rotalama algoritması ile atık toplama firmaları ve belediyelerle çalışıyor, rota optimizasyonu ile çevresel etkileri minimize eden önemli bir çözüm sunuyor. Sahada bulunan yüzlerce ürünü ile yurtiçinde önemli bir pazara erişen ve 2017 yılında 500 Startups, Sankonline, Nexus Ventures gibi yapıardan yatırım almayı başaran firma, yurtdışında da çalışmalarına devam ediyor. evreka.co/tr

Otsimo: ODTÜ TEKNOKENT’te kurulan ve YFYİ kapsamında desteklenen firma tarafından geliştirilen Otsimo ürünü,

otizmli çocukların yoğun ve kaliteli bir eğitim almaları için çocuklara gereken ve eksik kalan eğitimin tablet bilgisayarlar aracılığıyla evde verilmesini amaçlıyor. Galata Business Angels’tan yatırım alan firma aynı zamanda TÜSİAD Bu Gençlikte İş Var! yarışmasında da büyük ödülün sahibi oldu. otsimo.com

Momentum Ar-Ge: ODTÜ TEKNOKENT’te kurulan ve YFYİ kapsamında desteklenen firma, ürettiği yerli teknolojiler ile enerji üretiminin temiz ve sürdürülebilir kaynaklardan elde edilmesine ve ülkemizin enerjide dışa bağımlılığını ortadan kaldırarak doğal zenginliklerini korumasına katkıda bulunuyor. Firma, küçük ve orta ölçekli rüzgar türbinleri, rüzgar enerji potansiyeli ölçüm ve analizi, modelleme, prototip tasarımı ve üretimi gibi özgün çözümleri ile temiz ve sürdürülebilir enerjiyi destekliyor. www.momentumarge.com.tr

İzel Levi Coşkun

Mazars Denge CEO'su,

Bu Gençlikte İŞ Var! Çalışma Grubu Üyesi

Gençler Geleceğe Umutla Bakmak İstiyor

Bu Gençlikte İŞ Var! (BGİV) yarışmasının yoğun bir başvuru almasının sebebini çok çalışma ve emek olarak açıklayabilirim. Geçen seneki yarışmada doğru temelleri attık. Bu temeller üzerine yapmamız gerekenleri ekledik. Web sitemizi güncelledik, tüm paydaşlarımızla daha etkin bir iletişim kurduk, geçen seneki öğrencilerimizden destek aldık, başvuru kriterlerimizi yeniledik ve sosyal medyayı daha iyi kullandık. Tabii bunların yanı sıra, çok uyumlu ve sorumluluk sahibi bir TÜSİAD çalışma grubumuz olduğunu ve bu yıl grup üyelerimizin de katılım sayısını artırdığımızı eklememde fayda var. Geçen seneki yarışmamızda, öğrenciler için sadece para ödülü olan bir yarışma düzenlemediğimiz, gerçekten tüm katılımcılara çok ciddi bir gelişim imkanı sağladığımız, gerçek bir değer kattığımız öğrenciler dahil tüm paydaşlar tarafından görüldü. Sosyal medyanın da etkisiyle bu çok çabuk yayıldı. Öğrencilerle kurduğumuz iletişim, aralarından seçtiğimiz bir grubun bu sene bize yardımcı olması ve üniversitelerle oluşturduğumuz güven bağı da bir araya gelince bu direkt olarak başvuru sayısına yansdı.

Sosyal Etki, Ekonomik Getiri ile Dengelenebilir

Gençlerin özellikle son zamanlarda çevresel ve sosyal sorumluluk konusundaki farkındalıklarının arttığını düşünüyorum. Öte yandan başvuru kriterlerinin arasına sosyal ve çev-

resel etkinin değerlendirildiği bir bölüm de ekledik. Bu, öğrencilerin baştan konuya dikkat etmelerini sağlıyor. Ayrıca eğitim kampı esnasında öğrencilere sürdürülebilirlik hakkında kısa bir sunum da yaptım. Bu sunumun amacı, yaptığımız her işte çevresel ve sosyal etkimizin ekonomik getiri ile dengelenebileceğini ve fikirlerini bir iş planına çevirirken çevresel ve sosyal sorumluluklarının da farkında olmaları gerektiğini kendilerine göstermekti.

Fikri, Sürdürülebilirlik Bakış Açısıyla Şekillendirmek

Aslında uzun yıllar boyunca birtakım prensiplerle hareket etmiş ve belli bir şekilde yoğunlaşmış bir kültüre sahip bir işletmenin sürdürülebilirlik yaklaşımını benimsemesi, bu yaklaşımı tüm operasyonlarına entegre etmesi ve bu doğrultuda bir dönüşüm yaşaması kolay bir iş değil. Ancak bir girişimci için aynı şeyi söyleyemeyiz. Girişimcinin daha fikir aşamasındayken fikrini sürdürülebilirlik bakış açısıyla şekillendirmesi ve gelecek kuşakların ihtiyaçlarını da hesaba katarak yola çıkması çok daha kolay. Bu yüzden bu tip yarışmalarda bu bilinci aşılamanın ve yapılan her işte topluma ve çevreye dokunan bir taraf olduğunu göstermenin çok önemli olduğunu düşünüyorum. BGİV'de de böyle düşünen, buna inanan ekip arkadaşlarımız var. Sanırım bu inancımızı başvuru yapan öğrencilerden, finale kalanlara kadar geniş bir kitleye yaymayı başarabildik.

Gençler Öğrenmeye ve İlgiye Aç

Öğrenciler tüm yaşam enerjileriyle bir şeyler başarmaya, dönüştürmeye, daha iyiyi yaratmaya odaklanmış durumdadır. Aralarında eğitim kampı boyunca çalışmaktan uyumayanlar oldu. Öğrenmeye açlar. Tabii ilgiye de... Öğlen saatinde yemek yemek yerine baştan sona projelerini anlatıp yorumlarımızı almak isteyen, "hedef kitleme şu yolla mı daha rahat ulaşırım", "böyle yaparsam başa baş noktasına sizce ne kadar zamanda varırım" gibi sorularla yanımızdan ayrılmayan öğrenciler oldu. Hayallerini gerçekleştirmek için bizim gibi TÜSİAD rehberlerinin onlara yol gösterebileceğinin, iyi bir network sağlayabileceğinin, ufuklarını açabileceğinin çok net farkındalar. Finale kalmaları bile TÜSİAD'dan birilerinin onlarla ilgileceğini, projelerine gerçekten değer verildiğini ve verilmeye devam edileceğini, bütün bu işlerin de gerçek bir samimiyetle, tamamen gönülden yapıldığını biliyorlar. Şartlar ne kadar olumsuz olursa olsun gençler geleceğe umutla bakmak istiyor. TÜSİAD olarak öğrencilerin bu umudunu tüm paydaşlarımızla birlikte yarattığımız kolektif bir öğrenme ve paylaşma ekosistemi içinde hem bol bol çalışarak hem de eğlenerek yeşertmeye çalışıyoruz.

Mehru Aygöl

Türkiye Girişimcilik Vakfı Genel Müdürü

Yeterli İlham, Cesaret ve Doğru Network...

Daha önceki yıllardaki BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne (SKH) baktığımızda en büyük sorunun yerel ihtiyaçlara cevap verebilmek olduğunu görmüştük. Tam bu noktada, ülke çapındaki veya daha mikro düzeydeki toplumsal ve sektörel ihtiyaçlardan doğan inovasyonların sürdürülebilirliğe etkisini iyi anlamak gerekiyor. Sosyal inovasyonlar, tek bir bireye ya da belli bir zümreye değil, toplumsal faydaya yönelik, doğrudan ihtiyaca cevap veren, etkili, gerekli ve sürdürülebilir çözümler üretiyor. Hem toplumun gelişimine katkıda bulunuyor hem de daha sonra üretilecek fikirlere zemin hazırlıyor. Sorumluluklarını SKH'lere uygun bir bilinçle yerine getiren girişimler, sadece kendini besleyerek değil hem ekosistemi hem de sektörü besleyerek büyüyor. Böylelikle paydaşlarını, girişimcilik ekosistemini ve toplumu ekonomik ve sosyokültürel anlamda kalkındırıyor. Bu anlamda "rekabetçi" duygudan arınmış, kolektif ve sosyal kaygılar edinmiş inovasyonlar, sürdürülebilir hedefler doğrultusunda önemli bir yere sahip.

Başarısızlıktan Korkmuyorlar

Türkiye'de, özellikle Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesinin önemli merkezlerinden biri olan İstanbul'da 2010 yılından itibaren girişimciliğe artan bir merak ve ilgi söz konusu. Bu ilginin kaynağını, yerel ve global çapta artan başarı hikayeleri olarak gösterebiliriz. Türkiye Girişimcilik Vakfı olarak genç girişimcilerin ilham alması ve ekosistemin

büyümesi için çalışıyoruz. Gençler de bizden ve başarı hikayelerinden aldıkları ilhamla yeni fikirler üretiyorlar, başarısızlıktan korkmuyorlar. Çünkü önceden "başarısızlık" olarak adlandırılan çoğu hikaye, şimdi sürdürülebilir fikirler için değerli birer tecrübe olarak ele alınıyor. Bu felsefeyle yola çıktığında, iş fikirleri cesaret ve istekle taçlanıyor. Somut başarılar elde ediliyor, ilham ve etki yaratıyor. Türkiye'den çıkan girişimcilik fikirlerini ilginç ve desteklenebilir bulmakla beraber, ekosistemin hâlâ yeterince hızla büyümediğini de belirtmek gerek. Faaliyetler hız kazansa da özellikle Berlin ve Tel Aviv gibi girişimcilik ekosistemleriyle karşılaştığımızda yavaş bir gelişim izliyoruz. Daha çok ilham ve cesaretle, girişimcilik ekosistemi adına daha dinamik günleri göreceğimizi düşünüyorum.

İnsana Yatırım

Fellow Programımız aracılığıyla her yıl ortalama 40-50 üniversite öğrencisini Girişimcilik Vakfı ailesine dahil ediyoruz. Amacımız bu program sayesinde değişimi gerçekleştirebilecek gençlere ulaşmak ve onların enerjisiyle eşsiz bir yolculuğa çıkmak. Fellow Programı'na katılmak isteyen öğrenciler temelde keşfetme merakı taşıyan, dünyaya bakabilen, eleştiriye açık, geri verme motivasyonuna (*give back*) sahip ve kendi yolundan giderek iz bırakmak isteyen gençler. Seçim sürecimizin hiçbir aşamasında Fellow adaylarına iş fikri sormuyoruz çünkü biz iş fikirlerine değil insana yatırım yapıyoruz. İnanıyoruz ki fark yaratacak olan

bireylerdir. Fellow Programı üç temel öge üzerine kurgulandı: İlham, network ve geri verme (*give back*). Bizler Fellow'ları doğru ilham ve network'le buluşturup potansiyellerini gerçekleştirmek için onlara bir kapı açıyoruz. Gerisi onların azim ve cesaretine kalıyor. Mutlaka girişimci olsunlar gibi bir beklentimiz de yok, buradan aldıkları ilhamı ve kültürü yaygınlaştırmalarını bekliyoruz. Ancak tabii ki alınan ilham ve kurulan network'lerle şu anda Fellow'larımız arasından çıkan 32 startup'ın üçü yatırım aldı. Ekosistemin büyümesi için bu önemli.

Girişimcilik Kariyer Alternatifi

Dünya nüfusu büyüdükçe sorunlarımız da artıyor. Ancak globalleşme etki alanlarını genişleterek insanlık adına ortak bir dil yaratıyor. İnsani değerleri, sosyal sorumluluğu yani "insanı" birçok düşüncenin ve girişimin merkezine yerleştiriyor. Bu anlamda ekosistemin ve tüm paydaşların birlikte büyüdüğü bir süreci izlemek, toplumsal kalkınma adına çok değerli. Genç zihinler de daha yaşanılabilir bir dünya için, farklı sorunlara veya ihtiyaçlara yönelik fikirler üretiyor. En büyük engel ise mezun olan gençlere dayatılan geleneksel kariyer yolları. Biz bu algıyı kırmak, gençlere girişimciliğin bir kariyer alternatifi olduğunu göstermek istiyoruz. Her genç, bir iş fikri olsun ya da olmasın, yeterli ilham, cesaret ve doğru network'le kendi yolunu çizip bu yolda ilerleyebilir; hem paydaşlarına hem ekosisteme hem de küresel ve yerel sorunlara sürdürülebilir çözümler üretebilir.

Murat Özyeğin

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı & Girişimcilik ve Gençlik Yuvarlak Masası Lideri

Çevresel ve Sosyal Sürdürülebilirlik Gençlerin de Ajandasında

Bu Gençlikte İş Var! yarışmasına her yıl artan bir profilde aldığımız başvurular, aslında Türkiye'nin ne kadar büyük bir potansiyel barındırdığını gösteriyor. 2011 yılında pilot bir proje olarak Ankara'da iki üniversitede başlattığımız yarışmaya, bu sene 73 il, 152 üniversiteden 3700'ün üzerinde genç başvurdu. Başvuruların niteliksel olarak da gelişmiş olmasından büyük mutluluk duyduk. TÜSİAD olarak Türkiye'nin rekabet gücünü artırmanın ve küresel ekonomideki konumunu güçlendirmenin yolunun gençlere yatırım yapmaktan geçtiğine inanıyoruz. Bu anlamda gençlerimizin girişimcilik ve inovasyon farkındalığını artırmaya yönelik her türlü çalışmayı destekliyoruz.

Sürdürülebilirliği

Yarışma Sürecine Taşındık

TÜSİAD bünyesinde çevre, sosyal kalkınma ve ekonomi politikaları alanlarında yapılan tüm çalışmalar bir yönetim kurulu üyemiz ve yuvarlak masamız tarafından sürdürülebilirlik merceğinden takip ediliyor, söylemler yeknesaklaştırılıyor ve politikalar oluşturuluyor. Yarışma sürecine de bu sürdürülebilirliği taşıdık. Aldığımız iş fikirleri girişimcilik ekosisteminde yer alan ve TÜSİAD'dan bağımsız 100'e yakın ön jüri tarafından değerlendiriliyor. İlk 30 ekip de İstanbul'da üç günlük bir eğitim kampına davet ediliyorlar. Kamp esnasında katılımcılar girişimcilğe ilişkin temel konulardan etkili sunum tekniklerine kadar birçok alanda eğitim alma ve

başarılı girişimcilerden kendi hikayelerini dinleme fırsatı buluyorlar. Bu konular arasında sürdürülebilirlik de var çünkü bizler inanıyoruz ki bir iş daha girişim aşmasında sürdürülebilirliği merkezine alarak kurulmalı, kurgulanmalı.

“Hedefler İçin Ortaklıklar”

Öte yandan, çevresel ve sosyal sürdürülebilirliğin gençlerin de ajandasında olduğunu, aldığımız başvurulardan görebiliyoruz. Bu yıl başvuruları alırken sorduğumuz sorulardan birisi de iş fikirlerini hangi etiketlerle ifade ettikleriydi. 1426 iş fikri arasından 685'i, “sürdürülebilirlik” etiketiyle ifade edilmiş. Bu gençlerin önemli bir bölümü mühendislik fakültelerinin öğrencileri. Dijital dönüşümle birlikte gençlerin gündeminde daha da önemli bir yere konumlanan sürdürülebilirlik ve verimlilik kavramlarının iş fikirlerine de yansıdığını gözlemliyoruz. BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin 17'ncisi olan Hedefler İçin Ortaklıklar hedefine yönelik olarak gençlerin şimdiden ekipler kurarak, ilgili paydaşlar ile işbirliği yaparak iş fikirleriyle çözümler üretmeye çalıştıklarını görebiliyoruz.

Girişimcilik Kaslarını Güçlendirmeye Çalışıyoruz

TÜSİAD Bu Gençlikte İş Var! yarışmasına fikri ve ekibi olan üniversite öğrencisi her genç başvuru yapabiliyor. Başvuruda herhangi bir prototip ya da ön bir çalışma aramıyoruz. Bunun nedeni, gençleri ve onların fikirlerini desteklemek. Tabii yarış-

ma sürecinde TÜSİAD üyesi rehberleriyle çalışan gençlerin birçoğu iş fikirlerini geliştirip bir iş planı ortaya koyuyorlar. Bu aşamadan sonra onların yatırım ve rehberlik alabilecekleri network'lerle iletişime geçebilmelerini sağlıyoruz. 2015-2016 dönemi birincimiz yarışma sonrasında bir melek yatırım ağından da destek olarak yoluna devam ediyor. 2011 dönemindeki bir yarışmacımız da iş fikrini güncelleyerek yarışma sonrasında melek yatırım ağlarından ya da kamu desteklerinden yararlanarak girişimcilik serüvenine devam edebiliyor. İş fikirlerinin hayata geçebilme süreçleriyle ve sürdürülebilir iş modelleriyle ilgili onları takip edebilmek için bu yıl yarışma sonrasında da onların yanında olabileceğimiz bir ağ kurma çalışmamız var. Böylece aslında yarışma, onların TÜSİAD'la olan ilişkilerinin başladığı ama sonlanmadığı bir süreç olarak düşünülebilir. Önemsemişimiz bir başka konuya, iş fikrinin başarısı kadar girişimcinin başarısı. Yarışma kapsamında düzenlenen eğitim kampı ve TÜSİAD üyesi rehberlerle çalışma sürecinde gençlere girişimciliği bir kariyer alternatifi olarak sunuyoruz ve onların girişimcilik kaslarını güçlendirmek için çalışıyoruz. Bazen bir iş fikri hedefine ulaşmasa da o ekipteki girişimci başka bir iş fikriyle çok daha büyük bir yol kat edebiliyor. Bu da yarışmamızın girişimcilik ekosistemini desteklemek için gençlerde bir girişimci kültürü oluşturmayı amaçlamasının ne kadar doğru olduğunu bize gösteriyor.

Pınar Şardar

ClimateLaunchpad Türkiye Pazarlama Sorumlusu

Baskı, Girişimcilerde Katalizör Etkisi Yaratıyor

BM'nin koymuş olduğu hedeflere ulaşılmasında 2000-2014 yılında gelişmiş ülkelerden gelen kaynaklar %66 artırılmış olmasına rağmen halen çalışmalar devam ediyor. Bu da o politikaların yapısal süreçlerine ayrılan kaynaklardaki inovasyon ihtiyacını gösteriyor. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nden (SKH) iklim eylemi, sorumlu tüketim-üretim, erişilebilir ve temiz enerji gibi başlıklar halinde birçok girişimin beslendiği alanlar olmakla beraber daha çok katılıma ihtiyaç olduğu aşikar. Girişim denince insanların aklına sadece iş fikirleri gelirdi ancak son iki-üç yıldır sosyal girişimler ve sosyal inovasyon gerek dünyada gerekse Türkiye'de yankı buluyor.

Öne Çıkmak İçin Farklılaşmak

Girişimcilik biraz içsel bir rahatsızlık olmasına bağlı. Hepimiz bir şeylerin eksikliğinden ötürü yeni işler yaratmaya çalışan insanlarız. Evet, eğitim sistemi ve sosyal ortam sü-

rekli ket vurma ve var olan potansiyeli daraltma üzerine kurulu ancak bu baskı girişimcilerde katalizör etkisi yaratıyor bizce. SKH'ler de bu profillere uygun koşulları sunabiliyor. AB, melek yatırımcılar, BM programları ve teknokentlere ulaşmak daha da kolaylaştı. Ancak öne çıkma ve seçilme noktasında sizin farklılaşmanız gerekiyor.

Program Çeşitliliği Önemli

Startup'lar için fikirlerinin hayata geçme oranı 2015 *Forbes* verisine göre 10'da bir. Türkiye için bu oranın daha iyimser olduğunu düşünmüyorum. Geçen yıl ilkini gerçekleştirdiğimiz ClimateLaunchpad yarışmasının Türkiye finalisti ve Avrupa ikincisi olan Sponge şu anda Amsterdam'da Climate-KIC Kuluçka programında hem koçluk hem de yatırım alıyor. Türkiye finalistlerinden Momentum Ar-Ge ise rüzgar enerjisi çözümleri ile ODTÜ'nün iş fikri yarışmasından Kaliforniya'da bir iş fikri kampı ve yatırım kazandı. Şu an

ilk prototiplerini üretilip siparişlerini almış durumdadır. Genel olarak bu takip biraz girişimciye kalıyor ancak biz ClimateLaunchpad olarak Türkiye'ye daha önce başvuruların yeniden, kendilerini geliştirerek yarışmamıza katılmalarını bekliyoruz. Katıldıkları her program onlar için bir deneyim ve ne kadar farklı noktalarda kendilerini sunarlarsa o kadar emin adımlarla yukarıdaki "1" rakamının yerinde olacaklar.

Sadece Teknoloji Yeterli Değil

Her kuşağın içine doğup büyüdüğü ve yaşlandığında çözmek için belki de mecalinin kalmayacağı sorunu şimdiden fark etmesinden daha haklı ne olabilir ki? Ve onlar bu değiştiremeyecekleri duruma; buna sebep olan kuşaktan daha uzun yıllar maruz kalacaklar. Günümüzde bizi birbirimizden uzaklaştırıyor diye yakındığımız teknolojiyi en iyi kullanan gençler, tepkilerini, erişimlerini ve kaynaklara ulaşmalarını kolektif bir şekilde teknoloji üzerinden hiçbir jenerasyonun yapmadığı kadar iyi yapıyor. Marka imajları satılabilir içinde yerle bir oluyor, imzalar toplanıyor. Gençler bilgiye, kişilere ulaşıyor. Ancak Türkiye'de mevcuttaki regülasyonlar, potansiyeli doğru kanaldan doğru kitleye ulaştırabilme kurgusunda değil. Bunun yolu okulda gösterilmiyor ve sadece teknoloji kanalı da yeterli olmuyor gençlere ulaşmak için. Yazılı basın, üniversiteler, girişimcilik, kuluçka merkezleri, Türkiye'de yaygınlaşan *co-working space*'ler (ortak çalışma alanları) sanal ortamı gerçeğe taşıyarak bir adım öteye götürüyor.

Reverse Resources: ClimateLaunchpad 2015 finalistlerinden. Yazdıkları software, tekstil endüstrisinden artanlar için diğer tasarımcılara ve markalara bir online marketplace yaratıyor. reverseresources.net

Leyla'dan Sonra: Onkoloji servisinde yatan Leyla ile tanışan ve onun minik dileğini geç kalmadan gerçekleştirmek adına adım atan üç tıp öğrencisinin inisiyatifleriyle başlamış sosyal bir hareket. Türkiye'de 44 tıp fakültesinde 3219 çocuğa

ulaşmış durumdadır. Bu dilek bir ünlü ile tanışmak ya da patates kızartması olabiliyor. İnsanlardan bağış yerine direkt olarak bu ögenin istenmesi onları farklı kılan modelleri. www.leyladansonra.com

Sponge: Laboratuvarında karbon bazlı üretilen, suyu iten ve yağı kendi hacminin 15 katı kadar çeken bir madde sponge. Bu maddeyi ilk olarak giyilebilir teknoloji (bikini) olarak tasarladılar. Maddenin çeşitli formlarda geliştirilerek büyük parçalarla denizlerdeki kirliliğin temizlenmesinde önemli rol oynaması bekleniyor. spongeinc.com

Serdar Apaydın

*İstanbul Bilgi Üniversitesi Uluslararası
Tanıtım Koordinatörü*

Yenilikçiliğe ve Girişimciliğe Destek Veren Politikalar Oluşturulmalı

Yeni uygulamaların, yaklaşımların ve sosyal misyon sahibi girişimlerin sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşılabilmesi ve uygulanabilmesi ile ilgili çok önemli bir rolü olduğunu düşünüyorum. Bu rol aslında yenilikçi politikaların oluşturulması ile başlayan ve bu politikaların uygulanması ile birlikte sonuca ulaşılmasını sağlayan tüm süreci kapsıyor.

Hükümetler genel olarak yenilikçi yaklaşımlara ve girişimcilere hak ettikleri desteği vermiyor. Politika yapımcılar ve bürokratlar yenilikçi yaklaşımların olası pozitif etkilerini anlamakta zorlanıyorlar. Öte yandan büyük ve kurumsal şirketler ile STK'lara girişimcilerden daha fazla güveniyorlar. İşte tam bu noktada yeni politikaların oluşturulması ihtiyacı ortaya çıkıyor. Hükümetler ve bağlı kurumları, her alanda, en iyi ve yenilikçi teknolojilere yer vermeli ve tüm girişimcilere bu yaklaşımları kul-

lanarak daha faydalı çözümler ortaya koymaları için yardımcı olmalılar.

Teknoloji ve Yenilik Transferi

Biz BİLGİ Genç Sosyal Girişimci Ödülleri ile fikrini hayata geçirmiş, toplumsal farkındalık ve fayda sağlamış gençleri destekliyoruz. Kendi ürettiğimiz yenilikler haricinde gelişmiş ülkelerde toplumsal problemlerin çözümü ile ilgili geleneksel yöntemlere alternatif, çok daha olumlu sonuçlar veren ve çok daha düşük maliyetli çözümler mevcut. Bilginin bu denli ulaşılabilir olduğu bir dönemde gençlerin aslında teknoloji ve yenilik transferi konusunda önemli bir aracı olduğunu görüyoruz. Bu farkındalığın artmasının ülkemize pozitif yansımaları olduğunu ve sosyal amaçlı çalışmalarını artırdığını düşünüyorum. Devamının artarak geleceğini ve toplumsal farkındalığın gelişerek yaygınlaşacağını umuyorum.

Başarıda Girişimcinin Bireysel Özellikleri Önemli

Her fikrin önemli ve sürdürülebilir bir proje haline gelmesi tabii ki mümkün değil ancak çözümün yenilikçi olması en önemli etken. Takip eden süreçte girişimcinin bireysel özellikleri başarıya giden yolda daha fazla önem arz ediyor. Biz ödül verdikten sonra bir sene boyunca projeleri takip ediyoruz. Yarattıkları pozitif değişimi artırarak büyüyenlerin yanı sıra çalışmalarına farklı alanlarda devam eden ya da etmeyen finalistlerimiz de var.

Gençler Sonuca Ulaşma Konusunda Daha Azimli

Genelde etrafımızdaki gelişmelere tepki veriyoruz. Detaylarını iyi anladığımız, empati yapabildiğimiz, ortak noktalar yakalayabildiğimiz, duygularımızı ifade edecek kadar tecrübe sahibi olduğumuz alanlarda daha çok var oluyoruz. Ülkemizde çevre ve sosyal eşitsizlik ile ilgili problemler var. Doğal olarak bu alanlarda daha fazla girişim ile karşılaşılıyor. Gençler öğrenmeye daha açık, daha kolay risk alabilen, mevcut teknolojik fırsatları kullanarak daha hızlı gelişen ve bilgiye daha çabuk erişen, sonuca ulaşmak için daha azimli davranan bir yapıya sahipler. Bu özellikler de zaten bizim bir girişimcide aradığımız özellikler. Engeller ve fırsatlar konusunda ise TÜSEV tarafından 2010 yılında hazırlanan "Sosyal Girişimler ve Türkiye" başlıklı İhtiyaç Analizi Raporu çok önemli bilgiler içeren bir referans kaynağı.

SineMasal: Dezavantajlı bölgelerde yaşayan çocukları sinema başta olmak üzere sanatın tüm renkleriyle tanıştıran bir sosyal girişim. 2013'ten bu yana Türkiye'nin farklı illerinde gerçekleştirdiği açık hava festivalleriyle on binlerce çocuk ve genci sanatla buluşturdu.

www.sinemasal.org

Yasemin-Yırca: 6000 ağacın kesilmesine karşı çıkan Yırca'da kadınlar "Kömürün isini Sabunun Misine" dönüştürerek sabun üretiyor, Yırca Hanımeli markasıyla tüketicilere ulaştırıyor.

good4trust.org/yircahanimeli

SosyalBen Vakfı: Dezavantajlı bölgelerde yaşayan 7-13 yaş arası çocukların sosyal becerilerini ve benliklerini keşfetmelerini ve geliştirmelerini amaçlayan vakıf, ulusal ve uluslararası düzeyde saha ve eğitim çalışmaları gerçekleştiriyor. www.sosyalben.com

Askıda Ne Var?: Üniversite öğrencilerine yemek, kıyafet, tiyatro bileti, konser bileti, kitap, yurtdışı staj gibi ürün ve hizmetlerin ücretsiz sunulmasını sağlayan bir sosyal girişim. Gönüllü kişiler, askıya yemek bırakabilirken markalar kendi ürün ve/veya hizmetlerini askıya bırakarak destek sağlıyor. www.askidanevar.com

Serra Titiz

Mikado Sürdürülebilir Kalkınma Danışmanlığı Kurucu ve Yöneticisi

İyi Örnekler Arttıkça Yeni Bir Ekonomik Alan Oluşuyor

Sosyal inovasyonun önemi son 10-15 yılda artmaya başladı; sosyal girişimciliği teşvik eden mekanizmaların sayısı da artıyor. Bunun ana nedeni mevcut sistemlerin dünyanın mücadele ettiği sosyal ve çevresel sorunları çözmekte yetersiz kalması. Yenilikçi, sistem değiştiren ve yaygınlaştırılabilir çözümlere ihtiyaç var. Bunu da bir sorunun çözümüne kendini adanmış, sistem araçlarını kullanarak yeni çözümler geliştiren sosyal girişimciler yapabilir. 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi için tüm paydaşların aksiyon alması ve işbirliği yapması bekleniyor. Sosyal girişimcilerin sunabilecekleri de her zamankinden daha önemli bir rol oynayabilir. Tüm sektörlerin sosyal girişimleri desteklemesi ve kendilerinin de kurumsal girişimciliği teşvik etmesi, yaratıcı çözümlerin sayısını artıracak. Bu yüzden tanımlarda sıkışıp kalmadan, yaratıcılığı ve katılımcılığı artıran yaklaşımlar her zamankinden daha değerli.

Daha Anlamlı Hayatlar

Girişimcilik, son dönemde özellikle sosyal girişimcilik, gençlerin ilgisini çekiyor. Daha anlamlı hayatlar yaşamak, yaratıcı ve üretken bireyler olarak kendi girişimlerini oluşturmak ve dünya sorunlarına çare aramak istiyorlar. Bu da gelecek için ümit vaat ediyor.

Türkiye’de son beş-altı senedir girişimciliği teşvik eden destekler arttı; yenilikçi ve yaratıcı düşünme daha fazla kabul görüyor, farklı sektörlerin kaynak ve uzmanlıklarının birle-

şiminden faydalı çözümler doğabiliyor. İyi örneklerin sayısı da arttıkça yeni bir ekonomik alan oluşuyor.

Kârla Büyüme Anlayışı

Türkiye’de sosyal girişimci sayısının 100'lere yaklaştığını söyleyebiliriz. Şirket statüsünde kurulan girişimlerde de artış görülüyor. Yani sosyal girişimlerin kâr etmesi ve oluşun

Gelecek Daha Net Gençlik Platformu:

Online ve offline araçlarla gençlerin kendilerine uygun meslek alanlarını bulmalarına yardımcı oluyor. Ana faydalancı kitlesi 15-29 yaş arası gençler; şirket çalışanları, rehber öğretmenler ve ebeveynler de faydalancılar arasına katıldı. 11 bin öğrencisi ve 1500'den fazla gönüllüsü olan platform bir model olarak genç işsizliğinin yüksek olduğu Avrupa ülkelerine ölçeklendirilebilir durumda. www.gelecekdaha.net

TABİT Akıllı Tarım Teknolojileri AŞ:

Türkiye’deki 3 milyon çiftçi ve ailesinin ekonomiyi ve toplumsal hayata daha aktif bir şekilde katılmalarını sağlayan sosyal girişim, güncel ve teknik bilgiler ve mesleki gelişim imkanları sağlamak amacıyla çiftçiler ve bilgi teknolojilerini bir araya getiriyor. www.tabit.com.tr

Discovering Hands: Almanya merkezli sosyal girişim, görme engelli bireyleri meme kanseri tanısında kullanarak hem erken teşhise inovatif bir çözüm getiriyor, hem de atıl kalan bir kitleyi yetenekleri üzerinden ekonomik olarak etkin kılıyor.

www.discovering-hands.de/en/

kârla büyümesi anlayışı geliyor; bu da ekonomik katma değer artacağına bir göstergesi olabilir. Sosyal girişimcilerin hayatı kolay değil Türkiye’de. Çoğunun hem bir şirketi, hem de bir STK’sı bulunuyor. Ancak sosyal girişimcilerde sosyal fayda güdüsü daha yüksek olduğu için dayanıklılık oranı da girişimcilere göre daha yüksek. Dünya genelinde de bu böyle.

Sosyal girişimlerdeki gelişimi takip ediyoruz, iyi örneklerin sayısının arttığını görmek umudumuzu büyütüyor.

16 Haziran’da başlayan “Yatırıma Hazır Sosyal Girişimciler” kapasite geliştirme programımızla ileri seviye sosyal girişimleri yatırım almaya hazırlıyoruz. Eğitimlerin yanı sıra, mentorluk ve yurtdışı saha ziyaretleri yaparak yatırım alma kapasitelerini artıracakız. Program katılımcısı sosyal girişimcilerin hepsi pek çok destekten faydalanmış, girişimlerini büyütmüş girişimler. Artık özel sektör ve yatırım dünyasının sosyal girişimcileri fark etmeye başladığı bir döneme giriyoruz. Sektörün büyümesi için bu gelişme önemli.

Destek Olan Kurumlar Artıyor

Sosyal girişimcilik dünyada da bir trend; Türkiye de bu trendin bir yansımasını yaşıyor aslında. Pek çok kısıt var evet ama buna rağmen ekosistemin oluşmasına ve gelişmesine katkı sağlayan kurumların artması ve işbirlikleriyle yürütülen projeler sayesinde sosyal girişimci olmak isteyenleri destekleyen mekanizmalar da artıyor.

Suat Özçağdaş

Sosyal İnovasyon Merkezi Kurucusu

Çocuk ve Gençlere Uzun Vadeli Yatırım Devam Etmeli

Dünyanın beslenme, barınma, suya erişim, sağlık gibi çok bilindik, çok uzun dönemlerdir devam eden sorunları var. Çevre ve iklim değişikliği gibi görece yeni sorunları da. Einstein, “Karşı karşıya olduğumuz sorunlar, onları yarattığımız düşünce düzleminde çözülemez” diyor. Tam da bu doğrultuda yeni bir bakış açısına, teknolojik ve ekonomik inovasyonlara, birbiri içine geçmiş ve dallanıp budaklanmış sorunların çözümü için etkin sosyal inovasyonlara ihtiyacımız var.

Vestergaard Frandsen: Milyonlarca insan temiz suya erişemediği için hayatını kaybediyor. Bunun için uzun vadeli kalkınma programlarına ihtiyaç olduğu kesin. Ama kısa vadede de çözüm üretmek gerek. Bu sosyal şirketin geliştirdiği LifeStraw adlı pratik bir su arıtma cihazı erişilebilir, yaygınlaştırılabilir, hızla etkili edilebilir bir çözüm sunuyor.
www.vestergaard.com

FogQuest: Sis ağları aracılığıyla doğrudan sisleri topluyor, depoluyor ve su ihtiyacını karşılamaya katkı yapıyor. Çok pahalı bir altyapı yatırımı gerektiren su sistemleri için oldukça pratik, ayrıca yerel çözüm sunma potansiyeli de var. www.fogquest.org

Oy ve Ötesi: Türkiye’de insanların seçim sonuçlarına güvenmemesi demokrasi için en büyük tehdit. Bir sivil toplum organizasyonu olarak devreye giren Oy ve Ötesi, siyasi parti gözlemcisi olmayan/olmak istemeyen binlerce kişiyi gönüllü olarak sürece dahil etti. Hareketin tüm Türkiye’de yaygınlaşması, güven sorununun daha büyük toplumsal gerginliklere yol açmadan çözülmesi bakımından büyük bir potansiyel taşıyor. oyveotesi.org

İyilik Üretmeye Devam

İnsanın olduğu her yerde devinin ve umut var. Karşılaştığımız, işittiğimiz, şahit olduğumuz adaletsizlikler, haksızlıklar, beceriksizlikler bizi deli ediyor olabilir. Ama bu ülkenin dünyadaki gelişmeleri izleyen; kendini sadece bir din veya etnik kimliğin değil, büyük insanlığın parçası olarak gören; iyi yetişmiş, kendini geliştirmeye çalışan bir kişisi de var. İşte bu yurttaşlar, her şeye rağmen iyilik üretmeye devam ediyorlar. Bu zor günlerde, akıl ve beden sağlığımızı korumanın en rasyonel çözümü bu. Oturup kızmanın bir yararı yok! Bu ülke, tam da bu yılmayan insanların yüzü suyu hürmetine ayakta. Bundan sonra da bu süreç devam edecektir.

Bilimsel Araştırma İhtiyacı

Yeni fikirlerin istenilen düzeyde hayata geçtiğini söylemek zor ama içinde bulunduğumuz koşullarda bu, çok da sürpriz sayılmaz. İçinde yer aldığım etkinliklerde, çok sayıda yeni sosyal proje ve girişim ile tanışma fırsatım oldu. Bunların bir kısmı destekleyici olmayan dışsal koşullar nedeniyle başarılı olamazken, bir kısmı da bireylerin motivasyonlarının değişkenliği, yaşam döngülerinin doğası gereği son buluyor. Örneğin, genç sosyal girişimcilerin önemli bir kısmı belirli bir yarışma ya da programda başarılı olduktan sonra birkaç yıl içinde başka bir yöne doğru evriliyorlar. Bunu çok doğal buluyorum. Zira 20’li yaşlarda hayata geçirdikleri bir proje ile ömürlerinin sonuna kadar devam etmelerini beklemek doğru değil. Gerçekte önemli olan bu bireyle-

rin/ekiplerin, hangi pozisyonda ya da projede olurlarsa olsunlar, sosyal fayda üretmeye devam etmesi. Bu projeleri yakından takip ediyoruz, ihtiyaç duydukları destekleri veriyoruz. Ancak bu bilgi sadece belli bir grup insanda var. Oysa daha bilimsel, daha derinlemesine çalışılmış araştırmalara ihtiyaç var.

Gezegene Sırtını Dönen Siyaset

Küresel kapitalizmin ve onun yarattığı tüketim toplumunun sonuçları ortada. Yediğimiz, içtiğimiz, giydiğimiz her şeyin olumsuz bir sosyal ve/veya çevresel etkisi var. Gençler, bu gerçeklikle büyüyorlar. Bu kişisel süreçlerin yanı sıra, sosyal medya ve bilişim teknolojileri aracılığıyla dünyadaki deneyimi takip edip bilgileniyorlar. Bugün toplumdaki genel kanaat, “bir şey yapmalı” diye özetlenebilecek kanaattir. Her ne kadar ne yapılacağı konusunda genel bir kabul yoksa da gençler durmuyor ve kendi çevrelerinden başlayarak sürece müdahil oluyorlar. Türkiye, zengin insan çeşitliliği, gereğinden fazla sosyal ve çevresel sorunu, çevre ve insana sırtını dönmüş sağ iktidarların piyasacılığı ve hukuksuzluğu nedeniyle her gün yeni bir macera sunuyor kendi insanına. Dağını, ağacını, suyunu, ormanını, kendi devletinden ve siyasi iktidarlarından korumaya çalışan bir insan grubuyuz biz. Günlük hayatta hiç umut vaat etmiyor gibi görünse de çocuk ve gençlere yönelik uzun vadeli yatırıma devam etmeli; kısa ve orta vadede, insana, topluma ve gezegene sırtını dönmüş bu sağ popülist siyasetlere ve onun iktidarına son verecek adımlar atmalıyız.

Zeynep Meydanoğlu

Ashoka Vakfı-Türkiye Direktörü

Engeller “Sayesinde” Etkili Çözümler Ortaya Çıkıyor

Günümüzün sosyal sorunları hiç olmadığı kadar köklü ve zor. Limitsiz kaynağa sahip olmamız sebebiyle bu köklü sorunların ortadan kalkması için çözüm süreçlerinin etkili ve sürdürülebilir olması gerekiyor. Sistem dönüştüren etkili çözümlere baktığımızda çoğunun geleneksel yöntemlerin ötesine geçip sosyal bir yenilik/sosyal inovasyon sunduğunu görüyoruz. Örneğin; Ashoka Fellow Pradip Sarmah, kurucusu olduğu Rickshaw Bank ile sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı (günde 1 dolar ve altında kazanan) sekiz milyon bisiklet-taksi sürücüsüne mikro krediler ve başka ekonomik olanaklar sağlıyor. Bu sayede onların sürdürükleri bisiklet-taksileri satın almalarını kolaylaştırıyor ve BM’in kalkınma hedeflerinden olan eşitsizliklerin ve yoksulluğun giderilmesine katkı sağlıyor.

Sosyal Girişimciliğin Bilinirliği Artıyor

Son zamanlarda sosyal girişimcilik hakkında sıkça yazılıyor, haberler yapılıyor, eğitimler ve çeşitli programlar düzenleniyor. Doğal olarak sosyal girişimciliğin bilinirliği artıyor. Engellerin sayesinde diyemeyeceğimiz fakat bu engellere rağmen son zamanlarda sosyal girişim ve girişim projelerinin sayısında ciddi bir artış var çünkü bu engeller ve dezavantajlı ortam bir süre sonra insanları harekete geçip çözümün bir parçası olmaları için motive ediyor. Yani “rağmen” dediğimiz engeller “sayesinde” etkili çözümler ortaya çıkıyor. Geliştirilen modellerin

büyümesi ve devamlılıklarının sağlanması için ise büyük oyuncuların desteğine ihtiyaç var.

Takibi Yapılmadığında Fikirler İşe Dönüşmüyor

Fikir aşamasındaki bir işi aksiyona dökmek ve başlamak zor fakat devam ettirmek daha da zor. Bu sebeple yarışma formatındaki tek seferlik programlardan ziyade uzun soluklu destek programları fikirlerin ve iş modellerinin devamlılığı için daha etkili. Ashoka Fellowship gibi sosyal girişimcileri desteklediğimiz programlarımız bir yarışma değil, uzun soluklu global destek ağına dahil olma deneyimi. Genelde yarışma formatındaki programlar ödülü verdikten sonrasında pek ilgilenmiyor ve takibi yapılmadığında fikrin işe dönüşmesi ihtimali oldukça düşüyor. Biz en azından pilot çalışmasını yapmış ve halihazırda etkisini gösterebilen sosyal girişimcileri uzun bir süreçte des-

teklüyor ve iş fikrini yaygınlaştırması/ölçeklendirmesi için global bir ağı parçası olma gibi fırsatlar sunuyoruz.

Anadolu’da Büyük Bir Potansiyel Var

Günümüzde milenyum kuşağı teknolojiyle çok ilgili ve bu sayede bilgiye daha hızlı erişiyorlar. Aynı zamanda sosyal medyanın güçlü bir iletişim kanalı olarak kullanılması insanların olan bitenden hızlıca haberdar olmalarını sağlıyor. Güçlü görsellerin ve iletişim materyallerinin kullanılmasıyla da gençlerin bu konudaki farkındalığı ve hassasiyeti oldukça yüksek. Lakin bu farkındalık seviyesinin ve harekete geçme oranının genellikle Türkiye’nin batısında yüksek olduğunu görüyoruz. Anadolu’da ise büyük bir potansiyel var. Bu potansiyel çeşitli program ve olanakların sağlanmasıyla etkili çözümlerine dönüşecektir diye düşünüyoruz.

Vodafone Akıllı Köy: Tarımsal üretimde verimliliği bilgi ve iletişim teknolojileriyle artırmak, gençlere çiftçiliği sevdirek göç ve işsizliğin önüne geçmek ve diğer köylere de dijitalleşmenin yayılmasını sağlamak amacıyla çalışan yeni nesil kırsal yaşam modeli sunuyor. www.vodafoneakillikoy.com

Chapputz: Atık malzemeleri kullanarak çaput kilim dokumacılığını modern tasarım çözümleriyle bir araya getiriyor. Böylece geleneksel sanatı yaşatırken tüketimi azaltıyor ve çaput kilimlerin

dokunması sürecinde çalışan kadınlara istihdam imkanı sunuyor. www.chapputz.com

Simprints: Cambridge Üniversitesi’nden bir grup öğrencinin kurduğu kâr amacı gütmeyen bir teknoloji firması. Biyometrik veri toplamadaki eksikliği gidermek adına geliştirdikleri düşük maliyetli cihaz ile Afrika’daki bireyler için sağlık, eğitim ve ekonomi alanında daha hızlı doğrulanabilir kimlik tanıma hizmeti sunuyor. www.simprints.com

Yenilenebilir Enerji Sektöründe Genç İstihdamı Nasıl Artar?

Türkiye’de yenilenebilir enerji sektörü halen emekleme aşamasında ancak ufukta önemli fırsatlar beliriyor. Peki bu sektörel gelişme için insan kaynağı, özellikle de gençler hazır mı? İşte bu konuda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın Sektörle Yatırım Alanlarında Genç İstihdamının Desteklenmesi (PYE-II) Hibe Programı kapsamında Yeşil Düşünce Derneği’nce yürütülen “İşini Güneşe Dön Projesi” önemli bir adım attı. Gençlerin yenilenebilir enerji alanında girişimciliklerinin artırılması ve istihdam kapasitelerinin geliştirilmesinin hedeflendiği projeyi ve sonuçlarını, dostumuz Yrd. Doç. Dr. Barış Gençer Baykan anlattı.

 Yrd. Doç. Dr. Barış Gençer BAYKAN,
Yeditepe Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü

Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı’nın (IRENA-International Renewable Energy Agency) Yenilenebilir Enerji ve İşler Yıllık Değerlendirme Raporu, 2015 yılında dünyada yaklaşık 8,1 milyon kişinin yenilenebilir enerji sektöründe istihdam edildiğini tahmin ediyor. En yüksek istihdam seviyelerine sahip olan ülkeler ise Çin, Brezilya, ABD, Hindistan, Japonya ve Almanya olarak sıralanıyor.

Türkiye’de yenilenebilir enerji sektöründe kaç kişinin istihdam edildiğine, istihdam edilenlerin hangi alt sektörlerde çalıştığına (İnşaat, Kurulum, İşletme, Bakım) veya eğitim, yaş, cinsiyet gibi sosyal demografik

özelliklerine dair henüz resmi bir veri yok. GÜNDER, (Uluslararası Güneş Enerjisi Topluluğu - Türkiye Bölümü) 2017 yılında Fotovoltaik alanında 12 bin 700 ve Güneş Isıtma/Soğutma alanında 16 bin 600 olmak üzere toplam 29 bin 300 kişinin istihdam edildiğini ifade ediyor. S. A. Yılmaz'ın *Yeşil İşler ve Türkiye'de Yenilenebilir Enerji Alanındaki Potansiyeli* isimli 2014 tarihli çalışmasına göre ise, rüzgar enerjisi alanında, 2012 yılında toplam 4.280 kişilik bir istihdam yaratıldığı tahmin ediliyor.

2016-2017 yıllarında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın Sektörle Yatırım Alanlarında Genç İstihdamının Desteklenmesi (PYE-

II) Hibe Programı kapsamında Yeşil Düşünce Derneği'nce yürütülen **İş-ni Güneşe Dön** Projesi ile gençlerin yenilenebilir enerji alanında girişimciliklerinin artırılması ve istihdam kapasitelerinin geliştirilmesi hedeflendi. Bu kapsamda **Troya Genç Çevre Derneği, İŞKUR, Yeditepe Üniversitesi, Adatepe Köyü Muhtarlığı, Orman Evi Kırsalda Sürdürülebilir Gelecek Derneği**'nin

Mavi yakalı teknik personel için yenilenebilir enerji sektörüne özel bir online kariyer portalının kurulması önemli bir boşluğu doldurabilir.

katkılarıyla Çanakkale ve yakın çevresinde teknik liseler ve dengi okullarda bilgilendirme ve seminer programları düzenlendi, uygulamalı eğitim faaliyetleri yürütüldü ve yenilenebilir enerji kooperatiflerinin teşvik edilmesi amaçlandı. Projenin bir diğer hedefi de yenilenebilir enerji sektöründe gençlerin istihdamı üzerine araştırma yapmak ve ilgili mercilere ve kamuoyuna sunulacak bir rapor hazırlamaktı. Bu çerçevede yenilenebilir enerji sektöründe faaliyet gösteren rüzgar ve güneş şirketlerinden yetkililerle görüşmeler yapılmış ve genç istihdamının artırılması için aşağıda görebileceğiniz başlıklarda ortaklaşma sağlandığı gözlemlendi.

Yenilenebilir Enerji Sektörüne Yönelik Becerilerin Geliştirilmesi

Mesleki ve teknik eğitimde anahtar yetkinliklerin geliştirilmesi hep sorunlu olmuştur. Yenilenebilir enerji sektörü de benzer şekilde iş piyasasında nitelikli eleman bulmakta sorunlar yaşıyor. Halihazırda 24 teknik ve meslek lisesinde Yenilenebilir Enerji Teknolojileri Alanı açılmış durumda. Bu alanda yetişmiş eğitmen ve uzmanların bulunması, eğitim için uygun ekipmanların tedarik edilmesi, alanın tanıtımı ve yaygınlaştırılması önem arz ediyor. Mezunların izlenmesi, becerilerinin geliştirilmesi ve Meslek Yüksek Okullarının **Alternatif Enerji Kaynakları** bölümlerine yönlendirilmesi de son derece önemli. Sektörün ihtiyaç duyduğu pratik becerilerin, daha öğretim hayatı devam ederken öğrencilere kazandırılması gerekiyor.

Mesleki Standartların Oluşturulması

2012 yılı itibarıyla Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından "Rüzgar güç sistemleri personeli", "Güneş ısı sistemleri personeli", "Foto-

2012 yılı itibarıyla Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından “Rüzgar güç sistemleri personeli”, “Güneş ısı sistemleri personeli”, “Fotovoltaik güç sistemleri personeli”, “Biyogaz sistemleri personeli” için mesleki standartlar oluşturulmuş durumda.

voltaik güç sistemleri personeli”, “Biyogaz sistemleri personeli” için mesleki standartlar oluşturulmuş durumda. Mesleki standartların geliştirilmesi, nitelikli işgücü yetiştirilmesi, sektörün işgücüne yönelik ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bireylerin bilgi ve becerilerini belgelendirmesi açısından olumlu bir eşik olarak değerlendiriliyor. Bu alanda iki belgelendirme kuruluşunun akreditasyon sürecinin tamamlanması bekleniyor. Hem yenilenebilir enerji sektörünün nitelikli personel talebini karşılama, hem de meslek ve teknik lise mezunlarının yetkinliklerini belgelendirme açısından bu sürecin hızlandırılması önemli.

Meslek Lisesi Sektör İlişkisinin Güçlendirilmesi

Yeni gelişen iki sektör olan rüzgar ve güneşin, meslek ve teknik liselerle ilişkisinin güçlendirilmesi önem taşıyor. Meslek ve teknik liselerle işbirliği açısından güneş, firmalarının liselerle tek tek iletişime geçmesi ve sürdürülebilir projeler üretmesi yerine güneş ve rüzgar enerjisi

sektörünün çatı örgütlerinin bu işi yüklenmesi çok daha etkili sonuçlar veriyor. Ayrıca bölgesel işbirlikleri çerçevesinde Organize Sanayi Bölgeleri ve Kalkınma Ajanslarının işe davet edildiklerinde başarılı sonuçlar alındığı biliniyor. Meslek ve Teknik liselerde İŞKUR’un bilinirliği yüksek olsa da yenilenebilir enerji sektöründe faaliyet gösteren şirketler İŞKUR aracılığıyla eleman istihdamını henüz bir seçenek olarak iyi değerlendiremiyorlar.

Kadın Çalışanların Desteklenmesi

Ortaöğretimde kadınlar arasında mesleki ve teknik eğitime devam eden öğrencilerin payı %40. Rüzgar ve güneş enerjisi sektörlerinde özellikle RES ve GES kurulum sahalarında genç kadın çalışan ise neredeyse yok. Güneş paneli ve rüzgar türbini üreten fabrikalarda çalışan kadın ve erkeklerin oranı ise eşit. Kadınların çalışma alanlarının “kadın rolleri” yüzünden kısıtlandığı söylenebilir. Bu iki sektörde daha çok genç vasıflı kadın çalışanın yer alması teşvik edilmeli, özel eğitimler

düzenlenmeli ve şirketlerin “kota” uygulamaları desteklenmeli.

Rüzgarda Yerli Üretimin, Güneşte Çatı Pazarının Desteklenmesi

Rüzgar sektöründe faaliyet gösteren yerli firmalar devletin yerli üretimin ve sanayinin gelişmesi için “Güneş YEKA Uygulaması”nın rüzgar sektöründe de gerçekleştirilmesinin istihdamın önünü açacağını belirtiyorlar. Güneş sektörünün ise çatı pazarının önündeki mevzuata dair engellerin kaldırılması halinde alanda yüksek bir istihdam potansiyelinin doğacağını, özellikle de yerel istihdama büyük katkısı olacağını ifade ediyorlar.

Yenilenebilir Enerji Alanında Kariyer Portalları Açılması ve Bölgesel Kariyer Fuarları Düzenlenmesi

İstihdam konusunda mikro önemler açısından yenilenebilir enerji sektörü ile iş arayanları bir araya getirecek etkili mecraların kurulması ve işletilmesi de önem kazanıyor. Mavi yakalı teknik personel için yenilenebilir enerji sektörüne özel bir online kariyer portalının kurulması önemli bir boşluğu doldurabilir. Ayrıca meslek ve teknik lise öğrencilerinin özgeçmiş hazırlama, mülakat teknikleri gibi becerilerinin geliştirilmesi de önem kazanıyor. Bölgesel ölçekte meslek ve teknik liselerin, İŞKUR’un, rüzgar ve güneş şirketlerinin de katılımının sağlanacağı dönemsel kariyer fuarlarının düzenlenmesi de eğitim ve istihdam ilişkisini güçlendirecektir. Proje hakkında daha fazla bilgi için: <http://isinigunesdon.org> ○

Kaynaklar:

IRENA (2016) *Renewable Energy and Jobs – Annual Review 2016*
Yılmaz, S.A (2014) *Yeşil İşler ve Türkiye’de Yenilenebilir Enerji Alanındaki Potansiyeli, Uzmanlık Tezi, T.C. Kalkınma Bakanlığı Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü*

ECOMONDO

THE GREEN TECHNOLOGIES EXPO

YEŞİL & SİRKÜLER EKONOMİ

7-10
KASIM
2017
RİMİNİ İTALYA

21.- ULUSLARARASI MALZEME
VE ENERJİ KAZANIMI VE
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA FUARI

www.ecomondo.com

EŞ ZAMANLI ETKİNLİKLER

KEY ENERGY

www.keyenergy.it

ORGANİZASYON

ITALIAN EXHIBITION GROUP

A merger of
Rimini Fiera and Fiera di Vicenza

DAHA DETAYLI BİLGİ İÇİN LÜTFEN TÜRKİYE TEMSİLCİMİZ AYCE KARADAG İLE İLETİŞİME GEÇİNİZ: Bee2Bee - Ayce KARADAG - Zuhtupasa Mh. Ömer Efendi Sk. Safak Apt. No:3 B Blok K:2 D: 14-1 34724 Kadıköy /İstanbul-TURKEY - Tel. 0090 216 700 1893 - ayce@bee2bee.com.tr - www.bee2bee.com.tr

Dr. Murad TİRYAKIOĞLU
Afet Bilinci Derneği Genel
Koordinatörü
murad@tiryakioglu.org

Mültecilikten Misafirlığe Geçişte Gözden Kaçanlar...

Dünyada yaklaşık 70 milyon insan kuraklık, doğal afetler, siyasal rejim değişiklikleri ve savaşlar sebebiyle vatanını terk etmiş durumda. Bu sayı her geçen gün daha da artıyor ve güncel sayı, dünyanın 21. büyük ülkesinin nüfusuna tekabül ediyor. Bu göç ekonomisi, geçici ya da kalıcı olarak ev sahipliği yapan ülkelerin hem ekonomik faaliyetlerini hem de toplumsal yapısını etkiliyor.

Türkiye açısından bakıldığında bu durum çok daha özellikli hale geliyor. Bunun sebebi Türkiye'nin, dünya üzerinde en fazla mülteci kabul eden ülke olması. Bunun altında yatan sebeplerin en başında "Modern ve Gelişmiş Batı"ya (!) gitmeye çalışan insanların geçiş güzergahında olması; iklim değişikliği, kuraklık ve son yıllarda da özellikle artan siyasal karışıklıklar sebebiyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan insanların yakın coğrafyada yer alması geliyor. Bunun yanı sıra Türkiye'nin Müslüman bir ülke olması, yaşam standartlarının görece yüksek olması ve Osmanlı'dan devralınan çok kültürlü yaşama alışkanlıklarının misafirperverlikle birlikte şekillenmesi gibi unsurları da dikkate almak gerekiyor.

İktisadi Etki

Türkiye ekonomisi açısından mültecilerin ortaya koyduğu iki temel etki var. Birincisi iktisadi etki. Her ne kadar toplumsal algı "**3,5 milyon Suriyeli**" ile sınırlı ise de Türkiye, sayıları azımsanamayacak düzeyde **Iraklı, İranlı, Afgan ve Pakistanlıya** ev sahipliği yapıyor. Toplam sayı 7 milyona yakın. Bu insanların göz ardı edilemeyecek bir kısmı işgücüne katılıyor, üretime katkı sağlıyor. Buna karşın resmi nüfusa dahil olmadık-

ları için kişi başına düşen milli geliri azaltmıyorlar. Bununla birlikte tüketim harcamalarını artırıyor, enflasyon üzerinde azaltıcı bir etki sağlıyorlar. Özellikle Anadolu'da, küçük şehirlerde konut piyasasında oluşan rant artışı da dikkat çekici bir gelişme olarak ortaya çıkıyor.

Toplumsal Etki

İkinci etki ise toplumsal düzeyde görülüyor. Üzücüdür ki, iletişim kurmadıkları insani ihtiyaçlarını bile karşılayamayan bu insanların hem ötekileştirilme baskısı hem beraberinde getirdikleri ağır depresyon hem de yeni bir ülkede belirsiz bir geleceği inşa etme çabaları, biz yerleşikler (şahsen kendimi ev sahibi olarak tanımlamayı tercih ediyorum) açısından tam olarak görülemiyor ve anlaşılamiyor. Ne acıdır ki çarnaçar ülkelerini terk eden insanlar üzerinde "vatan haini" gibi çok ağır bir itham da var. Bu da yanımızda, yanı başımızda var olmaya çalışan misafirlerimizin sosyal içerimini de uyum süreçlerini de iki taraflı olarak zorlaştırıyor.

Hayata Destek Derneği'nin "Hiç karşı karşıya kalmadığımız koşullara dair 'konuşmak' kolay olabilir, ama hayati kararlar vermek öyle değil" sloganı ile hazırladığı "**Neden Ülkelerinde kalmadılar ki?**" ve "**Neden kalıp savaşmadılar ki?**" başlıklı, kapsamlı ve açıklayıcı iki infografik mutlaka incelenmeli (hayatadestek.org/tr/duyuru/nedensavasmadilar)

Bu göç dalgası her ne kadar temelde iktisadi ve toplumsal açıdan etkileri ile gündemde yer alıyorsa da orta ve uzun vadede ortaya çıkabilecek afetlere ve ekolojik dengeye ilişkin alternatif etkileri de dikkate almak, göç ve sosyal uyum politikasını bu potansi-

yel etkiler temelinde şekillendirmek gerekiyor.

Mülteci Ekonomisini Dikkate Almak Şart

Türkiye bir afet ülkesi. Son günlerde İzmir'de yaşanan sarsıntılarla bunu (her ne kadar istemesek de) hatırladık ve unuttuk. Erozyon ve sel gibi afetlerle ekilebilir topraklarımızı, orman yangınları ile ağaçlık alanlarımızı kaybediyoruz. Dünya Bankası tarafından yayımlanan "**Karaya Oturmak: İklim Değişikliği, Su ve Ekonomi**" başlıklı rapor ise Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı büyük kuraklık tehdidine dikkat çekiyor. Bir taraftan da **zeytin alanlarının** endüstri yatırımlarına açılması tartışılıyor. Ve bu yazının kaleme alındığı Haziran ayının son günlerinde yaz mevsiminin geldiğini ancak hissetmeye başlamış durumdayız.

Bu kapsamda gayri resmi nüfusumuzun yaklaşık 7 milyonluk fazlasının da kırılganlığı ve zorlu yaşam koşulları dikkate alındığında Türkiye'de muhkim insanlara yönelik alınan afet önlemlerine, çevre kirliliğine, geridönüşüme, yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin düzenlemelerin yeniden gözden geçirilmesi gerekiyor.

Ezcümle, Türkiye ekonomisi hem finansal hem de yapısal kırılganlıkları yüksek ama bir o kadar da potansiyeli, birikimi ve kültürel değerleri itibarıyla dikkat çeken ve yükselen bir ekonomi olarak mülteci ekonomisini dikkate almak ve bu süreci incelikli ve etkin bir biçimde yönetmek zorundadır. Bu süreç afet yönetimi, ekolojik dengenin korunması ve sürdürülebilir kalkınmanın geleceği açısından önem arz etmektedir. Dikkate almak zorundayız.

SÜRDÜRÜLEBİLİR İŞ ÖDÜLLERİ SUSTAINABLE BUSINESS AWARDS

SUSTAINABLE
BUSINESS
AWARDS
2017

Başvurular Başladı!

4. SÜRDÜRÜLEBİLİR İŞ ÖDÜLLERİ
SUSTAINABLE BUSINESS AWARDS

Katılım ve bilgi için
0212 274 25 16

www.surdurulebilirisodulleri.com/2017
iletisim@surakademi.com

Atmosferik Karbondioksit Seviyesinde Yeni Rekor

Elif Gökçe ŞAHİN, gsahin@g.harvard.edu

ABD'deki Ulusal Okyanus ve Atmosfer Dairesi (NOAA) düzenli olarak ölçüm yaptığı **atmosferik karbondioksit oranlarının** bu sene rekor seviyelere ulaştığını bildirdi. Her sene mayıs ayında içinde bulunduğu yılın zirvesini gören bu oran, ölçümlerin standardı olarak kabul edilen ve Hawaii'de bulunan Mauna Loa Gözlemevi tarafından bu sene mayıs ortalaması olarak 409,65 ppm olarak ölçülmüş. Nisan ayında ise tüm zamanların en yüksek seviyesi olan **410 ppm seviyesini geçtiği** gözlemlenmiş. Ölçümlerin yapılmaya başlandığı 1958 yılında bu oran 315 ppm seviyesindeymiş. Sanayi Devrimi öncesi 280 ppm olan atmosferik karbondioksit ora-

nı, 400 ppm seviyesini ise ilk defa 2013 yılında görmüş.

Milyonlarca yıldan beri bu seviyelere ulaşmış olan bu oran, atmosferdeki sıcak havanın daha fazla tutulması ve iklim değişikliğinin daha da hızlı bir şekilde gerçekleşmesine neden oluyor. Kuzey Kutbu'nda yetişen bitkiler atmosferik karbondioksit oranının küçük bir kısmını yaz boyunca eritse de, insan faaliyetleri sebebiyle artan kirlilik bu oranı daha da yükseltmeye devam ediyor.

Kaynak: <https://www.esrl.noaa.gov/gmd/ccgg/trends/>

Küresel Ekonomi Büyüdü, Karbon Salımları Sabit Kaldı

Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) Mart ayında **Enerji, İklim Değişikliği ve Çevre (Energy, Climate Change and Environment)** adlı raporunu yayımladı. Rapora göre, 2016 yılında küresel ekonomi büyümüş olmasına rağmen, karbon salımları üç senedir yatay bir seyir gösterdi. Bu da ekonomik aktivite ve karbon salımlarının artık birbirlerinden ayrıştığının kanıtı oldu. Bu durumu, yenilenebilir enerji üretimi, kömürden doğalgaza geçiş, enerji verimliliğinde iyileşmeler ve küresel ekonomideki yapısal değişimler sağladı.

Geçen yıl küresel ekonomi yaklaşık %3,1 oranında büyümüş olmasına rağmen, enerji sektörü kaynaklı karbon salımları bir önceki yıl olduğu gibi 32,1 gigaton seviyesindeydi. En büyük karbon salımı yapan ABD ve Çin'de salımlar 2016 yılında azalırken, Avrupa'da sabit kaldı ve karbon salımlarını artıran dünyanın geri kalanı böylece dengelenmiş oldu. ABD ekonomisi 2016 yılında %1,6 oranında büyürken, karbon salımı %3 oranında azalış gösterdi. Bu sayede, ekonominin %80 büyüdüğü 1992

yılından beri ilk defa bu derece düşük bir seviyeye ulaşmış oldu.

2016 yılında küresel elektrik talebinin yarısından fazlası yenilenebilir kaynaklardan sağlandı. Çin, ABD, Güney Kore, Hindistan, Rusya ve Pakistan'da yeni devreye giren nükleer santraller sayesinde, nükleer enerji kapasitesi en yüksek seviyeye ulaştı. Kömür talebi de ABD'de %11 olmak üzere küresel ölçekte düşüş gösterdi. ABD'de ilk defa doğalgaz kaynaklı elektrik üretimi kömürü geçti. Çin'de ise ekonomi %6,7 oranında büyürken, karbon salımları %1 oranında düşüş gösterdi. Çin'de 2016 yılında devreye giren beş nükleer santral sayesinde nükleer kaynaklı enerji üretimi %25 oranında artış gösterdi. Avrupa Birliği'nde ise doğalgaz talebi %8 oranında artarken, kömür talebi %11 oranında düşerek karbon salımlarının sabit kalmasını sağladı.

Kaynak: <https://www.iea.org/publications/freepublications/publication/ECCE2016.pdf>

Elektrikli Arabalar Her Yerde İklim Dostu Değil

İklim Merkezi (Climate Central) adlı platform, arabaların yaşam boyu seragazi salımlarını ölçtüğü periyodik raporların yenisini Mayıs ayında yayımladı. İklim Dost Arabalar 2017 (*Climate Friendly Cars Update 2017*) adlı raporda, kullanıcılar için bir rehber olması amacıyla, ABD’de piyasada olan 88 adet elektrikli, hibrit ve benzinli 2017 model araçlar incelendi. ABD’deki eyaletlerin elektrik kaynakları farklı olduğundan, elektrikli veya hibrit araçların hangi eyalette ne kadar karbon salımı yaptığını ortaya koyan rehberin önemli bir çıktısı, elektrikli veya hibrit araçların fosil yakıt kullanımının yoğun olduğu eyaletlerde kullanıldıklarında sanıldığı kadar iklim dostu olmadığı oldu. Ayrıca, elektrikli araçların bataryalarının üretim süreçlerinde de geleneksel araçların bataryalarına göre çok daha fazla karbon salımı ürettiği belirtiliyor.

Bir aracın iklim dostu olup olmadığının belirlenmesi için aracın yakıt veya elektrik tüketim özelliği kadar kullanıldığı eyaletin enerji kaynakları ve aracın ne kadar yol yaptığı da çok önemli iki belirleyici.

Rapora göre, ABD’de Kaliforniya ve Vermont’un aralarında olduğu ve elektrik üretiminde yenilenebilir enerji payının yüksek olduğu 37 eyalette en iklim dostu araçlar tamamen elektrik ile çalışan arabalar. Florida’nın da içinde olduğu 24 eyalette ise hibrit arabalar en iklim dostu araç sıralamasında ilk beşe girmeyi başarıyor. Kentucky ve Batı Virginia’nın da dahil olduğu ve kömür ile elektrik üretimimin yoğun olduğu 13 eyalette ise sadece benzin ile giden arabalar en az karbon salımı yapan araçlar olarak ölçülmüş.

Kaynak: <http://climatefriendlycars.climatecentral.org>

Kömür Eşittir Yoksulluk

Oxfam adlı düşünce kuruluşunun Avustralya şubesi, Mayıs ayında **Daha Çok Kömür Daha Çok Yoksulluk Demek (More Coal Equals More Poverty)** adlı bir rapor yayımladı. Raporun amacı, Avustralya hükümetini yeni kömür madeni açmaması ve kömür madencilikindeki kamu sübvansiyonlarını sona erdirmesi için ikna etmek. Avustralya’da hükümetin yeni açılacak kömür madenlerinin ülke ekonomisine büyük katkı yapacağını belirttiği ifade ediliyor. Öte yandan çevre, insan hakları, sosyal adalet konularında çalışan birçok sivil toplum kuruluşunun direnişine rağmen, hükümetin hâlâ kömür madenlerine büyük altyapı destekleri ve vergi indirimleri vermesi bu raporun ortaya çıkmasını tetiklemiş.

Rapora göre, kömür madencilikinden kaynaklanan iklim değişikliği toplumun yoksul kesimlerini orantısız bir şekilde daha fazla etkiliyor ve bu madenlerden çıkan kömürün özellikle şebekeden uzak alanlarda yaşayan yoksul kesimin elektriğe ulaşmasına herhangi bir katkısı bulunmuyor. Tam tersine, kömür madenlerinin sebep olduğu kirlilik, yoksul kesimlerde açlık, hastalık ve ölümlerin artmasına sebep oluyor.

Raporda, orta sosyoekonomik sınıfı hızla gelişen Çin ve Hindistan örnek verilerek bu ülkelerde yenilenebilir enerjiyi teşvik etmek için yeni kömür madenlerinin açılmasının önünün kapandığı belirtiliyor. Çin’de bu politika sayesinde planlanmış veya inşasına başlanmış 100’den fazla kömür madeninin işletmeye açılmadan kapandığı vurgulanıyor.

Kaynak: <https://www.oxfam.org.au/wp-content/uploads/2017/05/More-Coal-Equals-More-Poverty.pdf>

Sivil Toplum Kuruluşları için Bireysel Bağış Platformu: Sosyal Bağış Hareketi

Günümüzde, dünyada olduğu gibi Türkiye’de de sosyal ve çevresel sorunların boyutu herkesi zorluyor ve her birimiz yaşamımızı bu sorunların baskısı altında sürdürmeye çalışıyoruz.

Marjinal Sosyal’in bu noktadan yola çıkarak oluşturduğu Sosyal Bağış Hareketi, toplumsal sorunlara kalıcı ve sürdürülebilir çözüm üreten sivil toplum kuruluşlarını tanıtmak; faaliyetleri, aldıkları olumlu sonuçlar, yarattıkları etki, gerçekleştirdikleri değişimle onları görünür kılmak, yaratılan toplam faydayı ortaya koyarak güven çemberini genişletmek amacını taşıyor.

 ışık ELPEK, Marjinal Sosyal Kurucu Ortağı

Dünyada yaşamın sürdürülebilirliği için sosyal ve çevresel sorunlara yönelik belirlenen sınır değerlerinin birçoğunu aşmış durumdayız. Uluslararası kurumların kabul ettiği, Birleşmiş Milletler’in (BM) Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’ne bağladığı sosyal ve çevresel sorunlar, dünyada yaşayan herkesin günlük hayatına etki edebilecek düzeye ulaştı. Sorunlara ilişkin göstergelerse yaşam olanaklarının tükeneneğini ve yaşam ka-

Sosyal
Bağış
Hareketi

Biriniz,
hepimiz için.

litesinin her geçen gün düşeceğini doğrularken sorunların boyutlarını da ortaya koyuyor.

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de sosyal ve çevresel sorunların boyutu herkesi zorluyor ve her birimiz yaşamımızı bu sorunların baskısı altında sürdürmeye çalışıyoruz.

Gıdaya erişimi de içeren **gıda güvenliği**, **sosyal adaletsizlik** ve yaşamın temel yapı taşları olan su, hava ve toprağın kalitesinin düşmesi; azot, fosfor döngüleri, **yoksulluk**, **yoksunluk**, cinsiyet eşitsizliği, gelir eşitsizliği, iklim değişikliği, insan hakları, arazi ve orman kayıpları, gibi sorunlarla nasıl yaşıyoruz? Bu sorunları çözmeden yaşama devam etmek mümkün mü? Sorunları çözülebilir görüyor muyuz?

Bu tablo karşısında bu soruları sormak, kendimize ve yaşadığımız dünyaya karşı en büyük sorumluluğumuz. Cevaplarımız da elbette sorular kadar önemli çünkü sorunları yok sayarak yaşayamayacağımız için sorunlar karşısında tutumumuzu belirleyerek ilk adımı atmamız.

Değişen Roller

Sosyal Bağış Hareketi de bu anlamda atılan adımlardan biri. Temel fonksiyonumuz ulaşabildiğimiz herkese yukarıdaki soruları sorarak bir cevap almaya çalışırken, bir yandan da çözümün bir parçası olmaya davet etmek.

Bize göre yaşadığımız tüm sorunlar

çözülebilir. Çözümün yanı sıra olmak ve harekete geçmek için öncelikle yeni dünya düzeni içinde değişen rollerimiz ve sorumluluklarımızın farkına varmalıyız. Sosyal ve çevresel sorunlar bugün her kesim ve yapının sorumluluk alanını genişletiyor, yeni davranış önermeleriyle alışkanlıklarımızı değiştirmemizi zorunlu kılıyor. Sorunun bir parçası olduğumuz gibi çözümün de bir parçası olmamız gerektiği yönünde beklentiler de yükseliyor. Sorunların baskısıyla beklentilerin yöneldiği taraflar arasında **birey**, **toplum**, **sivil toplum**, **devlet**, **özel sektör** ve **akademi dünyası** da yer alıyor.

Sosyal Bağış Hareketi olarak odağımızda sivil toplum kuruluşları (STK) var. Çünkü hemen her gün karşılaştığımız, isyan ettiğimiz ve çaresiz hissettiğimiz yıkıcı, yıpratıcı sorunlara çözüm üreten STK’lar, ilgili tüm taraflar için kritik bir konumda bulunuyor. Odaklandıkları sorun ve ihtiyaç alanında, kalıcı çözüm üreten STK’lar, boyutlarıyla korkutan sorunların köklü olarak çözümlenmesi için çözüm modeli ve yöntem ortaya koyarak doğru yolu gösteriyor.

Türkiye’de sivil toplumun gelişimine baktığımızdaysa son 10 yılda rollerinin belirginleştiğini, sorumluluklarının büyüdüğünü ve konumlarının güçlendiğini görebiliyoruz. Ancak diğer yandan tanımlanma, konum-

lanma ve sınıflandırma sorunları yaşadıklarını da biliyoruz. Türkiye’de İçişleri Bakanlığı 2017 verilerine göre **110 binin üzerinde aktif dernek ve vakıf kaydı var**. Bu sayı dünya ortalamasının altında olmakla birlikte tanımlama ve sınıflandırma sorunu nedeniyle aynı zamanda sivil topluma güven duyulmamasının nedenleri arasında yer alıyor.

Kaynak İhtiyacı

TDK, STK tanımını “toplumdaki çeşitli sorunları bağımsız olarak ele alıp kamuoyunu bilgilendirme ve aydınlatma görevi yapan, öneriler sunan her türlü birlik, sivil toplum örgütü” olarak yapıyor. Bize göre bu tanım, Türkiye’deki STK’ları tanımlamakta yetersiz.

Sivil topluma yakından baktığımızda, gönüllüler tarafından kurulan, odaklandığı alanda soruna müdahale eden, ihtiyaç analizi yapan, uzmanlıklardan faydalanarak çözüm üreten, sonuç alan, etki yaratan, toplum yararına çalışan, kâr amacı gütmeyen, şeffaf ve kendi gelirlerini kendileri yaratarak değişim gerçekleştiren bağımsız kurumlar olduklarını görüyoruz. **En büyük sıkıntıları ise gelir yaratmak.**

Değer yaratıp toplumsal fayda sağladıkça etki alanı genişleyen, etki alanları genişledikçe kaynak ihtiyacı büyüyen ve ihtiyaç büyüdükçe kaynak arayışının çapı genişleyen STK’ların fonksiyon ve nitelik olarak önemi ve değeri artarken gelirleri paralel şekilde artmıyor.

Buna bağlı olarak STK tanımının içine kaynak arayışını da eklemek gerekiyor. STK tanımını “toplumsal bir sorun veya ihtiyaç alanına odaklanarak ürettiği çözümlerle toplumsal fayda sağlayan, toplum yararına çalışan ve faaliyetlerini sürdürebilmek için ihtiyaç duyduğu gelirleri elde etmek için sürekli çalışan, çabalayan kuruluşlar” olarak değiştirmek uygun olur mu?

Sivil toplumu tanımlama arayışı sü-

“Bize göre yaşadığımız tüm sorunlar çözülebilir. Çözümünden yana olmak ve harekete geçmek için öncelikle yeni dünya düzeni içinde değişen rollerimiz ve sorumluluklarımızın farkına varmalıyız”

rerken STK’ların nitelikli kaynak ihtiyacını kesinlikle göz ardı etmemiz gerektiğini ortaya koyarak kaynak sorununun yanı sıra nitelikli kaynak ihtiyacı olgusu üzerine de düşünelim, düşündürelim istiyoruz. Sivil toplumun yaşaması için nitelikli kaynağın, bireyden, toplumdaki gelen kaynak olduğunu biliyoruz. İşbirlikleri, fonlar ve benzer kaynakların faaliyetleri destekleyici nitelikte olması, sivil toplumun varlığını sürdürmesi için toplum desteğini alması, güçlendirici etkisiyle vazgeçilmez öneme sahip.

Bireysel Bağışçılık

Toplumdan ve bireyden STK’lara gelen kaynağı tarif eden bireysel bağış tanımı da hayatımıza yeni giren kavramlardan biri oldu. Desteklemek istediğimiz STK’ya yaptığımız maddi katkıyı ifade eden bireysel bağış konusunda, toplumsal tutumumuz ve yaklaşımımızı TÜSEV’in **Bireysel Bağışçılık Araştırması** sonuçlarından görmek mümkün. Araştırma, birey ve toplum olarak STK’lara bağış yapmadığımız sonucunu açığa çıkarıyor. Bu sonucun nedenlerini irdelemek amacıyla Poltio işbirliğinde yaptığımız anket, bağış konusunda en büyük sorunun **güvensizlik** olduğunu ve bunun da etkin bir tanımla aşılabileceğini ortaya koyuyor. Araştırmalar doğrultusunda STK’ları daha etkin iletişim yöntemleriyle anlatmamız, kendi ekosistemlerinde destek kazanmış STK’ların etki alanını genişletmemiz ve STK’lar için destek

tabanı sağlamamız gerektiği sonucuna vardık.

Sosyal Bağış Hareketi’ni 15 Sivil Toplum Kuruluşu’nun katılımıyla toplumsal sorunlara kalıcı ve sürdürülebilir çözüm üreten STK’ları tanıtmak; faaliyetleri, aldıkları olumlu sonuçlar, yarattıkları etki, gerçekleştirdikleri değişimle onları görünür kılmak, yaratılan toplam faydayı ortaya koyarak güven çemberini genişletmek için kurduk.

STK’lara bireysel bağış çağrısı yapan bir Facebook sayfası olarak kurulan Sosyal Bağış Hareketi, toplumsal duyarlılıkları ve sorunlara üretilen çözümleri paylaşarak daha geniş kitlelere ulaşıp ilgilileri *like*’lamaktan bir adım öteye taşımayı amaçlıyor. Hareket, nitelikli bilgiyle etkileşim sağlayarak umutla yapılan paylaşım sayısını artırmak ve bireysel bağışın artırılması için STK’lara toplumsal destek tabanı oluşturmayı hedefliyor. Türkiye’de bireysel bağış kültürü oluşturmaya katkı sağlamak amacıyla, her ay bir STK için sosyal medyada yüksek görünürlük sağlayarak ortalama 2 milyon tekil kişiye erişiyoruz.

Türkiye’de bireysel bağış alışkanlık haline gelmesi için **her ayın ikinci perşembe gününü Sosyal Bağış Günü ilan ettik**. Eriştığımız her kişiye mesajımız, her ay, ayda sadece bir kez, küçük bir tutarla STK’lara bağış yapması yönünde. Küçük bağışlarla büyük farklar yaratmak için her ay bir kez, tavrımızı çözümünden yana koyarak duyarlı olduğumuz konularda değişimi tetiklemek için harekete geçebileceğimizi biliyor ve topluma bu çağrısı yapıyoruz. ○

Sosyal Bağış Hareketi

Sosyal Medya Hesapları

facebook.com/sosyalbagishareketi

instagram.com/sosyalbagis

twitter.com/BagisHareketi

#birinizhepimizicin

“Sizin İçin İyi, Gezegen İçin İyi”

Zaten kendi bedenimiz ve ruhumuzla, gezegenin mutluluğu ve esenliğini bir ve aynı şey olarak düşünmek değil mi asıl mesele. Bu ikisini birbirinden ayıran her adım ve ruh hali, kendisiyle beraber gezegeni de bir cehenneme çevirmeye yetiyor ve artıyor bile. 2016 yılında 140. yılını kutlayan, dünyanın en büyük makarna üreticisi Barilla, işte bu yoldan gidiyor ve “Sizin için iyi olan, gezegen için de iyidir ama gezegen için iyi olan da hiç kuşkusuz sadece sizin için değil, gelecek nesiller için de iyidir” diyor. Buradan yola çıkınca, tesislerindeki çevresel etkiyi azaltmaktan sürdürülebilir tarımı desteklemeye ve doğru beslenme alışkanlıklarını tüm dünyaya yaygınlaştırmaya kadar uzanan sonsuz bir patika ile karşılaşmak tabii ki kaçınılmaz...

 Barış DOĞRU

Bazı şirketler, kuruluşlar, sürdürülebilirlik konusunda ders olarak okutulmalı. Açıkçası “Sağlıklı bir yaşam tarzının teşvik edilmesi, sürdürülebilir tarım ve gıda israfının engellenmesi” olmak üzere üç ana hedef üzerine kurdukları ve EXPO 2015’te ilan ettikleri Milan Protokolü ile dikkatimi çeken, sonra da hep takip etmeye çalıştığım Barilla, tam da öyle bir şirket. Bir aile şirketi olarak da, bir gıda şirketi olarak da incelenmeye değer ama onun da ötesinde bir rota çizmenin, o rotada ısrar etmenin, kendi iş alanı ile toplumsal ve çevresel yararı bir araya getirmenin, içinden çıktığı ülke ve bölgenin kültürel mirasıyla gezegenin ve insanlığın yararını bir birine teyellemenin ne kadar üret-

ken ve sürdürülebilir olduğunu görmek için de iyi bir şans Barilla. 140 yıllık bir şirketten bahsediyoruz. Bugün başında 4. kuşağın bulunduğu Barilla ailesinin, 2016 yılı iş ve sürdürülebilirlik sonuçlarını açıkladığı bir gezi için, şirketin doğduğu, büyüdüğü ve köklerinden hiç kopmadan bir dünya markası haline geldiği İtalya’nın Parma kentindeyiz. İlk kurulduğu küçük fırının önünde, dünyanın dört bir yanından gelmiş gazetecilerle birlikte, bir kurumu ayakta tutabilecek şeylerin neler olabileceğini düşünüyorum. Tüm şirketler için aslında her zaman iki yol var: İyilik ve Kötülük. İkisinden de yürüyebilir, ayakta kalabilir, büyüebilirsiniz. Ancak gece yatağımıza yattığınızda

rahat uyuyabilmeniz için, markanın kurucusu **Pietro Barilla**’nın “Çocuklarımıza yedirmeyeceğiniz hiçbir şeyi üretmeyeceksiniz” prensibini ya da bir benzerini benimsemekten başka çare yok. Zaten bugün motto edindikleri “Sizin için iyi, Gezegen için iyi” (Good for You, Good for the Planet) misyonu da bu tarihsel kökenlerden türemiş gibi...

Kyoto’dan Milano’ya...

Derse devam. Doğru yolda yürümeye niyetliyseniz, baştan hedeflerinizi ve yolunuzu doğru çezeceksiniz. Bugünkü başarının altında, işte o ilk doğrular yatıyor. Barilla Gıda ve Beslenme Merkezi (BCFN) başkanı **Guido Barilla**, 2013 yılında 5. Uluslararası Gıda ve Beslenme

Forumu'nda şöyle demiş: “1997 yılında çevreyi korumak için bir grup öncü lider tarafından sunulan Kyoto Protokolü'nden esinlendiğimiz Milano Protokolü ile dünyanın geleceği için açık bir taahhütte bulunarak tarihin bir parçası olma fırsatımız var”. İşte ilk doğru adım. Peki Milano Protokolü'nün üç makro hedefi neydi? “2020 yılında, farkındalığı artıracak kampanyalar, tarımla başlayacak ve tüm gıda zincirini içine alacak uzun dönemli anlaşmalarla, inanılmaz bir miktar olan yıllık 1,3 milyar ton israf edilen gıda miktarının %50 oranında azaltılması; tarımsal reformların uygulanması ve gıda-temelli biyoyakıt kullanımı ile ilgili sınırlamalarla gıda fiyatlarındaki mali spekülasyonlara karşı mücadele; ABD'de Michelle Obama tarafından gündeme getirilen, çocukluktan başlayarak sağlıklı yaşamın teşvik edildiği gıda eğitime yönelik örnekleri takip ederek obeziteyle mücadele.” İşte bu sacayağından yola çıkarak, ne üretiyor olursanız olun, değer zincirinizin en son halkasına kadar ilerlemeniz ve “iyi”yi kurmanız mümkün.

Dört Derste Sürdürülebilirlik

İşte o ilk sözden yola çıkan Barilla, bugün sözleşmeli tarımla, sürdürülebilir gıda üretimi konusunda dünyanın dört bir yanındaki çiftçilerle işbirliği yapıyor. Türkiye'de de denemelerinin olduğunu, önümüzdeki dönemde yaygınlaştırmak için uğraş vereceklerini söyledikleri sözleşmeli tarım, hem çiftçilerin, hem toprağın, hem de nihai ürünün sürdürülebilirliği için son derece önemli. Bu şekilde hem köylülerin ekonomik gelirini, hem makarnanın hammaddesi durum buğdayının geleceğini, hem de kendi kurumsal kârlılıklarını garanti altına alıyorlar.

İşte taahhütlerin diğer yönü: Kurdukları **Barilla Mutfak Akademisi**'yle dünyanın dört bir yanında sağlıklı Akdeniz mutfağını

yaygınlaştırıyorlar. Tek bir kararla, ürünlerinden palm yağını sonsuza kadar çıkarma kararı alıyorlar. Son yedi yılda 360 ürününün besin profilini iyileştiriyorlar. Sürdürülebilirlik raporlarında, 2016 yılında sürdürülebilir durum buğdayı tedarikini %30 artırdıklarını, 2010'da bu nihai üründe ton başına karbon salımını %28, su tüketimini ise %21 oranında azalttıklarını görebiliyoruz. Ve tabii dünyanın en itibarlı 100 şirketini listeleyen İtibar Endeksi'nde 23. sıraya, gıda şirketleri arasında ise ikinci sıraya yerleşiyorlar.

Ancak işin daha ilginç kısmı -aslında hiç de ilginç değil ama- ekonomik olarak da başarı elde ediyorlar. 2016 yılında tüm ekonomik dalgalanmalara karşın bir önceki yıla göre ciro bazında %2 büyümeyi de başarmışlar.

Parma yakınlarındaki dünyanın en büyük makarna fabrikasında bir yandan sonsuz makarna çubuklarının üretimini, diğer yandan bölüm-

Tüm şirketler için aslında her zaman iki yol var: İyilik ve Kötülük. İkisinden de yürüyebilir, ayakta kalabilir, büyüyebilirsiniz. Ancak gece yatağınıza yattığınızda rahat uyuyabilmeniz için, markanın kurucusu Pietro Barilla'nın “Çocuklarınıza yedirmeyeceğiniz hiçbir şeyi üretmeyeceksiniz” prensibini ya da bir benzerini benimsemekten başka çare yok.

ler arasında bisikletleriyle dolaşan çalışanları izlerken, sürdürülebilirliğin de, iyiliğin de aslında o kadar zor olmadığını düşünüyorum. Sadece biraz ders çalışmak lazım: Ders bir: Neyi, nerede ve ne için ürettiğinizi iyi bileceksiniz. Ders iki: Ne yapıyorsanız onu doğru yapmanın yolları üzerine dikkatlice düşüneceksiniz. Ders üç: Kendi bedeniniz ve ruhunuz, kurumunuz ve gezegen arasındaki bağı hiç unutmayacaksınız. Ders dört: Kendinizin veya çocuğunuzun yemesini, içmesini, kullanmasını, okumasını istemediğiniz hiçbir şeyi üretmeyeceksiniz. Bu derslere uyup da iyiliğin uzağına düşmek, sınıfta kalmak gerçekten zor. ○

Doğayla Bir Arada Öğrenmek, Keşfetmek, Eğlenmek

İstanbul Bilgi Üniversitesi, kültür, çevre ve doğa alanlarıyla ilişkili üç dersi kapsayan yaz okulunu “BİLGİ Doğada” adı altında Çanakkale Ayvacık’a bağlı Güzelköy’de 22 Temmuz-5 Ağustos tarihleri arasında düzenliyor. Çevre, doğa ve kırsal yaşamla tematik bağı olan ders içeriklerinin pratikle zenginleştirileceği yaz okulunun felsefesini ve içeriğini İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Aydın Uğur anlattı.

 Barış DOĞRU

BİLGİ Doğada Yaz Okulu konusunda genel bir bilgi alabilir miyiz? İstanbul Bilgi Üniversitesi olarak kültür, çevre ve doğa alanlarıyla ilişkili üç dersimizi kapsayan yaz okulunu bu yıl “BİLGİ Doğada” adı altında Çanakkale Ayvacık’a bağlı Güzelköy’de açıyoruz. Öğrencilerimizin köy hayatı ve doğa ile ilişkilerini artırmayı ve onlara pratik bilgiler kazandırmayı amaçlayan yaz okulunu, 22 Temmuz-5 Ağustos tarihleri arasında düzenliyoruz. BİLGİ Doğada yaz okulu kapsamında “Çevre Çalışmaları”, “Doğa ve Temsilleri” ve “Kültür, Mekan ve İnanç” derslerini vereceğiz. Dersler, sekiz dershanesi bulunan ve büyük bir bahçe içinde yer alan Güzelköy İlkokulu binasında işlenecek, öğrenci ve akademisyenler ise Ayvacık Öğretmenevi’nde konaklayacak.

Neyi hedefliyorsunuz bu programla? Programın temel felsefesi ve yaklaşımı nedir?

Yaz okulu süresince çevre, doğa ve kırsal yaşamla tematik bağı olan ders içeriklerini pratikle zenginleştirmeyi amaçlıyoruz. Bu anlamda

öğrenmeyi, keşfetmeyi ve eğlenmeyi doğayla bir araya getiriyoruz denebilir. Bu süreç vesilesiyle öğrencilerimizin köy yaşamı ile ilişkilerini artırmayı, derslerini takip ettikleri köyün kültürel ritüellerini deneyimlemelerini, çevre, doğa ve kırsal yaşam hakkında düşünme ve tartışma faaliyetlerini yerinde gerçekleştirmelerini hedefliyoruz. Programın temel felsefesi, eğitim ve öğretimin üniversite binaları ile sınırlı olmadığı fikrine dayanıyor. Özellikle Sosyal Bilimler alanında bu fikrin geliştirilmesine ihtiyacımız var. Bu sebeple öğrencilerin teorik bilgilerini pratik ile birleştirmelerini ve alışık oldukları hayatın dışında bir hayat deneyimlemelerini amaçlayan bir yaklaşım içine girdik.

Öğrenciler BİLGİ Doğada programında nasıl bir eğitim alacaklar? Biraz programın içeriğinden bahsedebilir misiniz?

Program dahilinde öğrenciler hem derslik ortamda teorik dersler alacaklar hem de köy sakinleriyle iletişim kurarak, derslere bağlı olan birtakım pratikleri geliştirebilecek-

leri aktivitelerde deneyim sahibi olacaklar.

Yaz okulunda öğrenciler kültür, çevre ve doğa alanlarıyla ilişkili olan üç ders alacaklar. Çevre Çalışmaları dersinde, insan ve insan olmayan subjeler arasındaki ilişkiler incelenecek. Dersin genel amacı, bir insanın felsefi sınırlarını düşünmek ve toplumsal hayat hakkında bakış açımızı geliştirmek. Üç bölümden oluşan dersin ilk bölümü sorunu belirlemekle başlıyor. Bu bölüm, artmakta olan karbon emisyonları ya da yoğunlaşan eşitsizlikler gibi şu anda hepimizin karşı karşıya kaldığı bazı olası tehditleri gösteriyor.

İkinci bölüm, ekolojik problemlerin tarihini ve kalkınma ajansları, devletler, aktivistler ve bilim insanları tarafından nasıl temsil edildiğini özetliyor. Son bölüm ise seçilmiş vaka analizlerinden oluşuyor.

Doğa ve Temsilleri dersinde öğrenciler felsefe, sosyoloji, antropoloji, sanat tarihi, görsel sanatlar gibi farklı disiplinlerden gelen bilgiler eşliğinde doğayı ve doğal kuvvetleri, doğayla kurduğumuz doğrudan ilişkileri ve doğadan kopuşumuzun tarihini anlamaya çalışacak. Üst paleolitik dönemden günümüze, doğayı temsiller aracılığıyla anlama çabasının tarihi, doğanın içinde keşfedilecek.

Kültür, Mekan ve İnanç dersinde ise, “kültür”, “mekan” ve “inanç” arasında bulunan bağ ve sahip olduğu önem ortaya konacak. Ders süresince, günümüzde var olan kitaplı dinlerin kurallarını ve genel yapılarını anlatmak yerine bu inançların arka planı ve beslendikleri tarihsel süreklilik göz önünde tutulacak; tarih, siyaset ve din gibi disiplinleri hem etkileyen hem de bunlardan etkilenen “kültür”ün değişim süreçleri incelenecek. Dersin amaçları arasında; tarih, siyaset, kültür ve din arasındaki mevcut bağın “mekandan bağımsız düşünülmeceğini köy örneği üzerinden göstermek; “geçmiş”, “hafıza”, “yazı”, “söz”, “bilgi”, “hatırlama”, “belge” ve “anlatı” gibi tarihten ayrı düşünülecek unsurların nasıl ele alındığını ve bu kavramların çoğu zaman felsefi veya tarihi olmaktan öte siyasi bir yapı içerisinde değerlendirildiğini tartışmak yer alıyor.

Yer olarak Çanakkale'nin seçilmesinin özel bir nedeni var mı?

Yaz okulunun gerçekleştirileceği köy, yaklaşık iki yıldır yine **İstanbul Bilgi Üniversitesi** çatısı altında gerçekleşen bir etnografi çalışmasının saha alanı. Dolayısıyla hem köy halkını, hem köyü, hem de o bölgeyi

iyi tanıyoruz. Ayrıca **Kaz Dağları** dediğinde aklımıza eşsiz bir doğa ve zengin bir tarih geliyor. Bu anlamda da kendi tarihi ve doğası ile derslerimize oldukça güçlü malzeme verecek bir bölge. Bu özellikler bir araya gelince, açıkçası başka bir yer düşünmedik bile.

Ders programında teorik olduğu kadar pratik kısımlar da bulunduğunu görüyoruz. Pratik dersler kapsamında neler yapılacak?

Güzelköy İlkokulu binasının yanı sıra teorik derslerin bazı bölümlerini de köyde bulunan ormanlık arazilerde vereceğiz. Pratik dersler ve birlikte yapacağımız etkinlikler kapsamında öğrenciler, köy sakinlerinin kültürel ritüellerine eşlik edecek, Kaz Dağları'ndaki bitkileri kullanarak **doğal boya üretme** atölyesindeki çalışmalara katılacak, yerel malzeme kullanarak köy sakinleriyle birlikte **yemek hazırlayacak**, köy sakinleri eşliğinde çevre yürüyüşleri yapabilecekler.

Öğrencilerin ilgisi nasıl böyle bir eğitim programına?

Çoğu katılımcının büyük bir heves ile bize ulaştığını görmek bizi çok

“Program dahilinde öğrenciler hem derslik ortamında teorik dersler alacaklar hem de köy sakinleriyle iletişim kurarak, derslere bağlı olan birtakım pratikleri geliştirebilecekleri aktivitelerde deneyim sahibi olacaklar”

memnun etti. Siz de biliyorsunuz ki okulumuzdaki öğrenciler bir senede en az 9-10 aylarını şehirde geçirmek durumundalar. Üniversiteye ve şehre olan bağımlı sebebiyle hepimiz aynı durumdayız. 15 gün boyunca sakin bir yerde, doğanın ortasında olmak, derslerini pratikler ve etkinlikler ile beslemek çok sayıda öğrencimizin çok hoşuna gitti.

BİLGİ Doğada sonraki yıllarda da açılacak mı yoksa bu tek bir yaz okulu mu?

Bu sene programın gidişatında bir aksilik çıkmaz ise -ki çıkmayacağını düşünüyor ve umuyoruz- önümüzdeki senelerde de programa mutlaka devam etme niyetindeyiz. Öğrenciler memnun, biz memnunuz ve iyi bir iş yaptığımızı düşünüyoruz, neden etmeyelim?

Eklemek, vurgulamak istedikleriniz...

Uzun yıllardır **İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde görev yapan biri olarak**, nihayet benim için çok önemli olan bir hayalimi gerçekleştiriyorum diyebilirim. Geçen senenin sonlarına denk gelen bir zamanda, bir sohbet sırasında hayal olarak ortaya çıkan yaz okulu fikri gerçek oldu. Bu programa destek olan, programda emeği geçen herkese ve ilk günden itibaren programa gösterdikleri heves ile bizim de bu işe olan inancımızı artıran öğrencilerimize canı gönülden teşekkür ediyorum... ○

Erhan Çokkececi
Change.org Türkiye
Ülke Direktörü

Kömür Üzmesin!

TEMA Vakfı'nın change.org'da **#KömürÜzer** -Tarım alanlarına sahip çık çağrısıyla başlattığı kampanya ses getirmeye devam ediyor. Yaklaşık 23 bin kişinin verdiği imza desteği günden güne artmaya devam ediyor.

Suya, yeterli ve sağlıklı gıdaya erişim için verimli tarım alanlarına olan ihtiyacımızdan yola çıkan kampanyada özellikle, Trakya, Konya

Kapalı Havzası, Ereğli ve Karaman Ovaları, Çanakkale gibi önemli tarım bölgelerinde yapılması planlanan kömür ocakları ve termik santrallerin oluşturduğu tehlikenin altı çiziliyor. TEMA, gelecekte su ile yeterli ve sağlıklı gıdaya erişim sorunu yaşanmaması için tarım alanlarına şimdi sahip çıkılması gerektiğini söylüyor.

Kampanya yetkililerden, soframız-

da sağlıklı gıdaların olmasını, tarım alanlarının verimliliğinin ve çiftçinin ve toprağın korunmasını, enerji verimliliği ve tasarrufunun önceliklendirilmesini ve sağlığımızın ön planda tutularak doğa dostu yenilenebilir enerjilere öncelik verilmesini talep ediyor. Türkiye'nin her yerinden telefonlar ve ıslak imzalı dilekçeler aldıklarını belirten TEMA Vakfı, sosyal medya üzerinden sanatçılardan da destek gördü.

Son zamanlarda, çevre alanında açılan kampanyalara olan duyarlılık, bu alanda yapılacak daha çok şey olduğunu ve aynı zamanda da değişime ihtiyacın büyük olduğunu gösteriyor. Siz de TEMA Vakfı'yla aynı fikirdeyseniz ve change.org'daki kampanyayı henüz imzalamadıysanız imzalayabilir, sosyal medya üzerinden paylaşarak daha fazla insana ulaşmasına yardım edebilirsiniz.

Not: Bu sayfalaraya yansımastını istediğiniz kampanyalarınızı bizimle paylaşmak isterseniz sanem@change.org'dan Asu Sanem Kaya ile bağlantıya geçebilirsiniz.

Change.org'da Kampanya Başlatmak İçin Ne Yapmak Gerekiriyor?

www.change.org sitesine girin, **Kampanya Başlat** kutucuğuna tıklayın; aşağıdaki soruların olduğu formu doldurun, **Kurallar** bölümünü dikkatlice okuyun; sonra isterseniz fotoğraf veya video ekleyip kampanyanızı başlatın.

- 1- Başlatacağınız kampanya kime yönelik? Biliyorsanız birey, kurum ya da hükümet organının adı ve varsa e-posta adresini yazın.
- 2- Muhataplardan ne talep ediyorsunuz?

change.org

- 3- Bu kampanya sizin için neden önemli? Bir başka deyişle, insanlar bu kampanyaya neden destek vermeli?

İmzalarla birlikte siteye giren herkes kampanyanızı görebilir; her imza veren de kendi sosyal medya hesaplarından arkadaşları ve takipçileriyle paylaşabilir. Kampanyanızın muhatabına ilk imzalayan 50 kişinin imzasını içeren bir e-posta gider. Sonrasında da düzenli olarak kampanyanızın durumuna dair bilgilendirme e-postaları iletilir.

Toprağa, Suya, Gıdaya, Sağlığa Büyük Tehdit

Hızla büyüme ve ses getirmeye devam eden #KömürÜzer kampanyasının koordinatörü Özlem Katisöz'le tarım alanlarımızın gündən güne azalması ve kömürlü termik santrallerin çiftçinin suyuna, toprağına nasıl ortak olduğunu konuştuk.

Kömür Üzer kampanyasını hangi gelişmeler üzerine başlattınız?

Kömür Üzer, tarım alanları üzerindeki yeni kömür yatırımlarına ve olası etkilerine dikkat çekmek amacıyla TEMA Vakfı'nın başlattığı bir kampanya. Hedefimiz Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın **kömür yatırımlarına** karşı bir pozisyon almasını sağlamak ve kömür yatırımlarının toprağına, tarım alanlarına ve gıda güvencemize etkisi ile ilgili kamuoyu yaratmak. Kampanyaya başlamamızın nedeni enerjide yerli kaynakların payını artırmak gerekçesiyle mevcut yerli kömürün çıkartılmasının ve kurulacak termik santrallerde kullanılmasının gündeme gelmesi ve bu durumun neden olacağı etkiler ve sonuçlar. Linyit rezervleri, tarım alanlarımızın altında yer alıyor. Trakya, Konya Kapalı Havzası, Karaman, Ereğli, Dinar, Alpu Ovaları, Çukurova, Çanakkale'de kömür yatırımları yapılması planlanıyor. Yatırım denildiğinde olumlu bir algı oluşuyor olabilir, ancak bu yatırımların vereceği zararlar telafi edilemez boyutlara ulaşabilir.

Kömür bizleri nasıl üzebilir?

Kömür madenleri, kömürlü termik santraller gibi kömür yatırımlarının toprak ve su varlıklarımıza yönelik ciddi olumsuz etkileri var. Bu olumsuz durum toprak sağlığına ve dolayısıyla tarımsal üretime, verimliliğe ve gıda güvenliğimize yansıyor. Kömür, madencilik faaliyetinden itibaren zarar vermeye başlıyor. Toprağımız, suyumuz, çiftçimiz, meyvemiz, sebzemiz hepsi tehdit altında.

Toprak nasıl üzülür?

Kömür madenciliği için hektarlarca tarım alanı kazılır, binlerce yılda oluşan verimli üst örtü yok olur. Kömürlü termik santrallerden çıkan kirli, zehirli emisyonlar toprağın sağlığını bozar, toprakta yaşayan canlılara zarar verir. Termik santrallerden çıkan kül, meyve-sebzeleri kaplar, zehirler, kurutur. Termik santrallerin sebep olduğu hava kirliliği asit yağmurlarına ne-

den olur. Asit yağmurları toprağın sağlığını bozar, üretimi de verimi de azaltır.

Su nasıl üzülür?

Kömür çıkarılırken, kömürün su ve hava ile teması asit oluşturur. Asidik hale gelen su, ulaştığı diğer su kaynaklarını da kirletir. Kömür madenciliği için yapılan susuzlaştırma bölgenin su sistemini bozar, tarım alanlarının susuz kalmasına neden olur. Termik santraller sistemlerini soğutmak için su kullanır. Çiftçinin sulama için kullandığı dere, göl, gölet, yeraltı sularına ortak olur.

Tarım alanları nasıl üzülür?

Kömür madenciliği için hektarlarca tarım alanı kazılır. Dolayısıyla kömür madenciliği tarım alanlarını, binlerce yılda oluşan verimli toprakları yok eder, termiklerden çıkan hava kirliliği içerdiği zehirli gazlar ve tozlar nedeniyle toprağın

hem kimyasını hem de fizyolojisini dolayısıyla sağlığını bozar, üretimi de verimi de azaltır. Kömür toprağı kirletir, suyu tüketir.

Çiftçiler ve tüketiciler nasıl üzülür?

Kömür yatırımları çiftçinin toprağına ve suyunu ortak olur. Ayrıca neden olduğu kirlilikle üretiminin, kazancının düşmesine neden olur. **Köylerin taşınması gerekir.** Tarım alanlarının azalması gıda üretimini de olumsuz etkiler. Tüketicilerin sağlıklı ve yeterli gıdaya erişmesi zorlaşır. Diğer yandan insan sağlığına olumsuz etkileri vardır. Dünya Sağlık Örgütü, 2013 yılında hava kirliliğini 1.derece kanserojen ilan etti ve kömürlü termik santral en büyük hava kirliliğı kaynaklarından biri. Hava kirliliğı sadece kalp ve akciğer sağlığını etkilemiyor; çocukların gelişimini de etkilediğı, hatta diyabet ile bağlantılı olduğuna dair kanıtlar artıyor.

Kampanya nasıl tepkiler alıyor? Muhatabınız olan Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan talebiniz nedir?

Tüm Türkiye çapında Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na gönderilmek üzere binlerce dilekçe topladık. Herhangi bir tarım arazisi üzerinde, kömür ocağı ya da termik santral gibi tarım dışı bir iş yapılması için yatırımcının önce İl Toprak Koruma Kurulu'ndan izin alması gerekiyor. Kurul izin verdikten sonra da onay için Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na gidiyor. Talebimiz, kurulların bu izinleri vermemesi, bakanlığın da verilen izinleri onaylamaması, yani tarım alanının tarımsal statüsünü koruması. Aslında tarım bakanımızın da konuyla ilgili bizi destekleyici açıklamaları var. Farklı platformlarda "Toprak son derece önemlidir. Toprağı korumak zorundayız, verimli arazilerimizi betonlaştıramayız" ve

Kömür madenciliğı için hektarlarca tarım alanı kazılır, binlerce yılda oluşan verimli üst örtü yok olur. Kömürlü termik santrallardan çıkan kirli, zehirli emisyonlar toprağın sağlığını bozar.

"Toprağın betonla değil tohumla buluşmasını sağlamalıyız ve sağlıklı kullanmalıyız" diyerek toprağın, tarımın önemini sıkça vurguluyor.

Bahsi geçen maden ve termik santraller işletmeye geçerse çevremiz nasıl bir tehdit altında kalacak?

Bir kaç somut örnek meselenin ne kadar kritik olduğunu anlatmaya yardımcı olabilir.

Yerli kömürün değerlendirilmesine karar verilen 2012'de **Kömür Yılı**'nın ilanı ile ilk gündeme gelen yer Karapınar, Ereğli (Konya) ve Ayrancı (Karaman) oldu. Bölgede 18 bin hektarlık tarım ve mera alanının kömür işletmesine dönüştürülmesi söz konusu. İstanbul'un Tarihi Yarımadası'nın 10 katından büyük bir alandan bahsediyoruz. **Kara-**

man, Türkiye'nin dikili elma ağacı sayısında birinci sırada. 11,5 milyon dikili elma ağacının 10 milyonu Karaman Merkez ve Ayrancı ilçelerinde. Eğer bu kömür işletmesi hayata geçerse çoğu kesilecek, kesilmeyenler de kurulacak santralin neden olacağı hava kirliliğı sebebiyle meyve veremez hale gelecek.

Konya Ovası, Türkiye'nin buğday ambarı olarak bilinir. Yeraltı suları Konya Kapalı Havzası açısından yaşamsal önemde. Zaten iklim değişikliği, kuraklık, aşırı tüketim gibi nedenlerle su sistemi kırılgan durumda, hatta sistemi desteklemek için Gökusu'dan her yıl su taşınması amacıyla çalışmalar yapılıyor. Buna karşılık, kömürün çıkarılması için önce yeraltındaki suyun boşaltılması gerekiyor. Çünkü bölgedeki kö-

mür, yeraltı su seviyesinin altında. 5.900 hektarlık alandaki madencilik çalışması için çekilecek su o kadar fazla ki yeraltı su düzeyi 150 metre aşağı inecek, 57.300 dekar tarım alanında sulu tarım yapma imkanı kalmayacak. Kömür rezervinin üstünde yaşayan 5.000'i aşan nüfus, topraklarını ve çiftçiliği terk etmek zorunda kalacak.

Kömür yatırımlarının tarım alanlarını tehdit ettiği bir diğer bölge ise Çanakkale. Çanakkale'de şu anda zaten çalışmakta olan üç, inşa halinde olan iki kömürlü termik santral var. Başta Biga Yarımadası olmak üzere Çanakkale'ye yapılması planlanan 11 tane daha kömürlü santral bulunuyor. Bunların hava kalitesine olan etkisini modelleyerek sağlık ve toprak üzerinde yaratabileceği olumsuz etkileri gösteren bir rapor hazırladık. Tüm santralların işletmeye geçmesiyle özellikle Bandırma-Çanakkale arasındaki bölge ve Ezine'deki kirlilik düzeyleri %50-150 arasında artabilir. 1400 km²'lik bir alanda yılda hektar başına 50 kg asit birikimi hesaplanıyor. Çanakkale'de toplam 1.556 işletme tarıma dayalı üretim gerçekleştiriyor ve bu işletmeler 12 binden fazla kişiye istihdam sağlıyor. Tarımsal

üretim ve tarıma dayalı geçim kaynakları bakımından Çanakkale'nin 2015 yılı ticaret hacminin %88'ini gıda ürünleri oluşturdu. Bu bakımdan, kömürlü termik santralların toprak sağlığına ve su varlıklarına vereceği zarar, tarım alanlarını ve dolayısıyla binlerce insanın hayatını doğrudan etkileyecek.

Kampanyanız ile ilgili bundan sonra ne yapmayı düşünüyorsunuz?

Change.org'daki imza kampanyamız Eylül 2017'ye kadar sürecek. Bu süre zarfında kömür tehdidi ile karşı karşıya olan illerimizde farkındalık etkinliklerimizi, yereldeki mücadeleye verdiğimiz desteği sürdüreceğiz. İl tarım müdürlükleri ve bakanlık taleplerimizi dikkate almaya kadar çalışmalarımız ve görüşmelerimiz sürecek.

Çanakkale'de şu anda zaten çalışmakta olan üç, inşa halinde olan iki kömürlü termik santral var. Başta Biga Yarımadası olmak üzere Çanakkale'ye yapılması planlanan 11 tane daha kömürlü santral bulunuyor.

Kampanyayla ilgili yürütülen etkinlikler neler?

TEMA Vakfı olarak çalışmalarımızı 81 ildeki gönüllülerimiz sayesinde yürütüyoruz. Gönüllülerimizle yıl boyu takip ettiğimiz bir Saha Faaliyet Programımız bulunuyor ve gönüllülerimiz yerellerinde bu program ışığında çalışmalarımızı yürütüyorlar. Kömür madenciliği ve kömürlü termik santrallara karşı yürüttüğümüz etkinlikler kapsamında da gönüllülerimiz yerellerinde stant/bilgilendirme çalışmaları ve bisiklet turları gerçekleştirerek konuya dikkat çekmeye çalışıyorlar. Gönüllülerimiz bu stant çalışmalarını, buldukları bölgelerin kritik noktalarında ya da bir yerel festival, şenlik gibi özel zaman ve mekanlarda gerçekleştirerek daha çok insana ulaşmaya çalışıyorlar. Stantlarda hem kömür yatırımları konusundaki görüşümüzle ilgili bilgilendirme yapıyor hem de Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na yönelik imza kampanyamızın yaygınlaştırılmasına katkı veriyorlar. Bisiklet turlarıyla da yine yerellerinde kömüre karşı ses çıkarıyor, aynı zamanda yenilenebilir enerjinin kullanılmasına da dikkat çekmiş oluyorlar.

Kampanyanıza destek olan imzacılara bir mesajınız var mı?

İmzacılarımızın hepsine değerli destekleri için teşekkür ediyoruz. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na sesimizi duyurmamızda en büyük pay sahipleri onlar. Ancak kömür madenleri ve kömürlü termik santralların tarım alanlarına kurulmasını engellemek için daha çok desteğe ihtiyacımız var. Tarım alanlarımıza sahip çıkmak için <http://temsilci-haritasi.tema.org.tr>'den en yakın il temsilcisi ya da ilçe sorumlusu ile iletişime geçebilir ve çalışmalarımıza gönüllü destek verebilirler. Bu vesileyle kampanyamızı imzalamamış olan EKÖIQ okurlarını da destek vermeye davet ediyoruz. ○

CFO Gündeminde Sürdürülebilirlik

Kâr, hisse değeri, gelir, pazar payı, masraflar, sermaye/yatırım geri dönüşü, risklerin yönetimi derken sürdürülebilirliğin de artan bir şekilde CFO (Finanstan Sorumlu Yönetici) gündemlerine girdiği görünüyor. Yakın bir zamana kadar denetimin, kurumsal hayırseverliğin ve sosyal sorumluluğun bir parçası gibi görünse, CFO'lar artık sürdürülebilirliği iş stratejisinin, performans iyileşmesinin, inovasyon ve büyümenin parçası olduğunu düşünmeye başlamış durumdalar çünkü sürdürülebilirlik CFO gündeminde kısa dönemde maliyetler üzerindeki baskıyı hafifletirken, uzun dönemli büyüme ve şirket değerinde artış için önemli bir baz oluşturuyor.

 Gülin YÜCEL, Sustineo Sürdürülebilirlik İş Platformu Kurucu Ortağı

Sürdürülebilirlik, uzak görüşlü davranarak, kurumun gelecekte olabilecek problemlerine karşın bugünden akıllı kararlar verilmesidir. Genel olarak çevresel zararın yok edilmesine, sosyal etkinin artırılmasına çalışır. Öte yandan, iklim değişikliği ve malzeme ve kaynak darboğazına karşı mücadele; doğal ekosistemlerinin iyileştirilmesi; yiyecek, su, enerji, ulaşım, konut, sağlık hizmetleri, yerleşim alanlarının dayanıklılığı gibi alanlarda pazar fırsatlarına odaklanabilmektir.

Bu fırsatlar, makroekonomik düzeyde hiç azımsanamayacak boyuttadır. Business and Sustainable Development Commission'ın Ocak 2017'de yayımladığı **Better Business, Better World** isimli raporda, sürdürülebilirlik dönüşümü için gerekli alanlardan 2030 yılına kadar **12 trilyon dolarlık ek gelir** fırsatı olduğu belirtiliyor. Bu listede en baş sıraları mobil sistemler, yeni sağlık hizmeti çözümleri, enerji verimliliği,

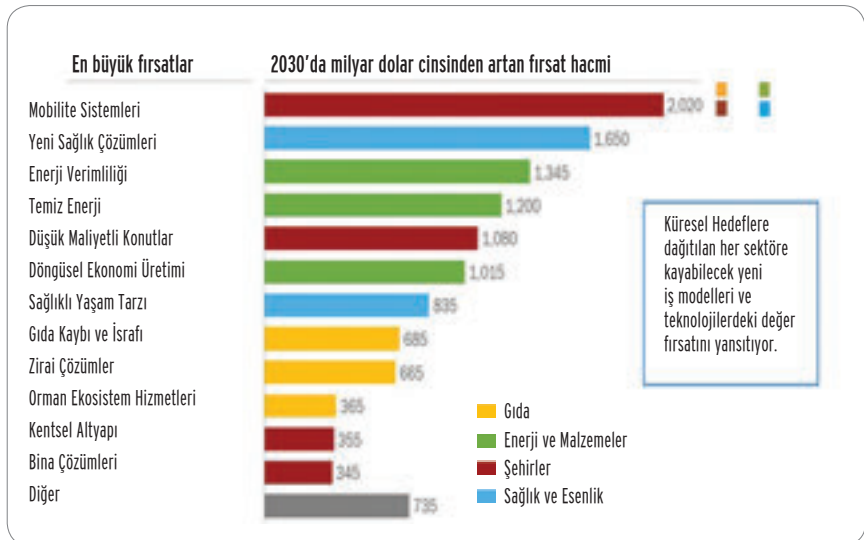
temiz enerji, uygun maliyetli konut ve dögüsel ekonomi bazlı üretim alırken sağlıklı yaşam, yiyecek atığının azaltılması, tarım ve ormancılık sistemleri, şehircilik ve yapı çözümleri bu sırayı takip ediyor.

Ötesinde, Sanayi 4.0'ın getirdiği "robotlar insanların işlerine tehdit mi?" endişesi ise, bu yeni alanların

yine 2030'a kadar olan dönemde **380 milyon yeni iş istihdamı** yaratacağını öngörüsü ile giderilmiş oluyor. (Tablo I)

İş Değerinde Artış

Sürdürülebilirlik ve kurumsal sorumluluk, marka değeri ve itibarını doğrudan besliyor ve geliştiriyor.

Günümüzde şirketlerin değerlendirilmesi, %20 oranında açıklanan finansal verilerden, %80 oranında ise elle tutulmayan, finansal olmayan değerlendirmelerle yapılıyor. (*The Sustainability Advantage*, Bob Willard)

Bu durumda CFO'lar şirketin değer kazanması önceliklerine, marka ve itibarın nasıl iyileştirilebileceği gözüyle bakmak zorundalar.

Project ROI'nin "**Defining the Competitive and Financial Advantages of Corporate Responsibility and Sustainability**" adlı Temmuz 2015 raporuna göre kurumsal sorumluluk şirket değerini %11'e kadar artırma potansiyeline sahip.

Ötesinde raporda şu verilere yer verilmiş:

- Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) programları inceleme yapılan 15 yıllık dönemde hissedar değerini 1,28 milyar dolar artırmış. Bu kuvvetli bir paydaş ilişkisine dönüştüğünde ise %40-80 arası daha fazla değer artışı beklenebilir!
- KSS, çalışanların şirkete olan bağlılıklarını artırarak verimliliklerine %13 katkıda bulunabiliyor. İstenmeyen işten ayrılmalarda %50 azalma olabildiği gibi, iyi KSS programları olan şirketlerde çalışmak için kişiler %5 daha az maaş almayı kabul ediyorlar.

CFO'ları Durduran Ne?

Project ROI'nin araştırmasında yer aldığı şekilde, CFO'ları sürdürülebilirlik konusunda ilerlemekten alıkoyan en büyük etken yine bakış açıları: Sürdürülebilirliğin kendileri için yeterince ana bir alan olmadığını düşünmeleri ve kendi aralarındaki diyalog azlığı. Disney'in CFO'su Jay Rasulo'nun belirttiği gibi, çoğu finansal lider sürdürülebilirliğin bir uyumluluk konusu olduğunu ancak risk yönetiminin parçası olarak değerlendirilebileceğini düşünüyor.

Sürdürülebilirlik ile ilgili gündem, iklim değişikliği ve buna bağlı fosil yakıtların durumundaki belirsizlik, kaynak kısıtları ve tedarik güvenliği, ekosistem dengelerinin bozulması, göçler, salgın hastalıklar gibi konuların da risk değerlendirmesi altında olmasını gerektiriyor.

Bu, CFO'ların kendi kurumlarının KSS programlarını iyi birer yatırım aracı olarak görmelerini öne çıkarıyor. Ancak bu noktada bir uyarı da, tüketicilerin her gün daha bilinçli, güçlü ve bağlantılı olduğu gerçeği ile KSS programlarının kurumların gerçeği ile örtüşürülmesi, samimi ve şeffaf olması ve asla "yeşil badana"ya yer vermemesi oluyor. Doğru KSS programı yapmayan kurumlar için fırsattan öte, beklenmeyen başka riskler de oluşuyor.

Maliyetlerin Azalması, Sermaye Geri Dönüşünün Hızlanması

Sürdürülebilirlik çalışmaları kurumların hem operasyonel maliyetlerini azaltıyor, hem de şirket hisse değerine olumlu katkıda bulunuyor. Kaynakları (enerji, malzeme, su gibi) daha verimli kullanabilen tüm sürdürülebilirlik programlarının en tepedeki gündemi. Bu şekilde, maliyetlerin azalması ve öte-

sinde sürdürülebilirlik standartları sayesinde sermayeye erişim maliyetleri azalıyor.

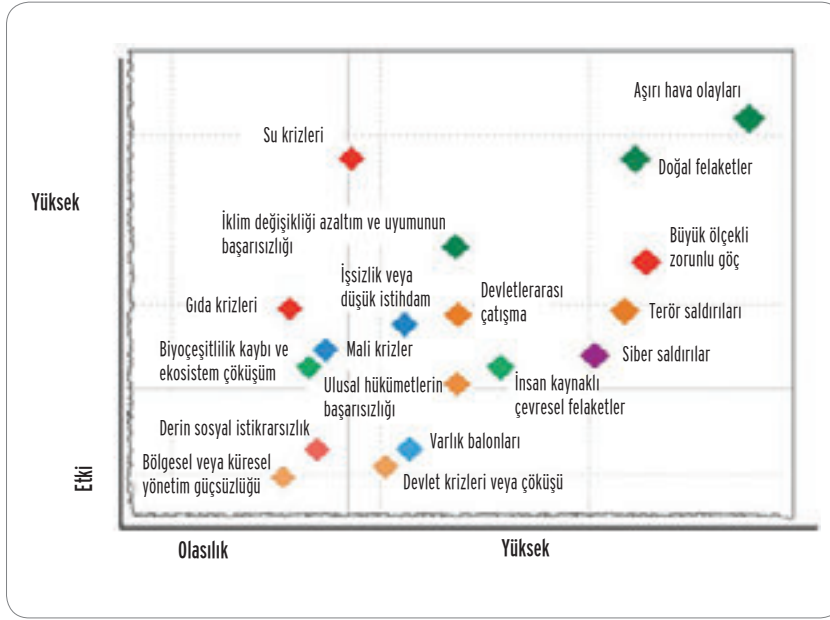
Arabesque Partners ve Oxford Üniversitesi'nin 190 farklı çalışmadan derlediği ve sürdürülebilirlik performansı ile şirket performansı arasındaki bağlantıları ortaya koyduğu çalışmasının sonuçları dikkat çekici (**From the Stockholder to the Stakeholder**, Eylül 2014):

- %88 oranında şirkette, sürdürülebilirlik programları olanlar daha iyi iş performansı sergiliyor.
- %90 şirkette, sürdürülebilirlik standartları sermayeye erişim maliyetlerini azaltıyor.
- %80 oranında şirkette, şirket hisse değerleri sürdürülebilirlik uygulamalarından olumlu etkileniyor.

Sürdürülebilirlik iş vakası analizlerinde, maliyetlerde en büyük azalma ve dolayısıyla kârlılığa olan en büyük katkı, enerji kullanımındaki azalmadan geliyor. Sonraki katkıları ise, atıkta azalma, malzeme kullanımında azalma, çalışan üretkenliğinde artış, çalışan devir hızında azalmadan sağlanıyor. Kurum tipi ve ilgili endüstri bazında değişkenlik gösterse de, benzer faaliyetlerde bulunan şirketlerin değerlendirmeleri bazında, toplamda %51 ile %81 arasında **kâr artışı** gözleniyor. Doğal olarak sürdürülebilirlik dönüşümü gerçekleşirken bazı riskler de öngörülmelidir -örneğin azalan gelir ve artan dönüşüm maliyetleri gibi- ki bunlar da kârı -%16 ile -%36 oranında etkileyebilmektedir. Ancak yine de olası muhtemel kâr oranına bakıldığında, riskler göreceli olarak azdır (*The Sustainability Advantage*, Bob Willard).

Risk Yönetimini İyileştirmek

Geleneksel iş yapış şekillerinde genel olarak dış etkenler (hükümetler, bölgesel riskler, küresel gündem) ve şirketin iş yapış dinamikleri (pazarlar) değerlendiril-

Sürdürülebilirlik çalışmaları kurumların hem operasyonel maliyetlerini azaltıyor, hem de şirket hisse değerine olumlu katkıda bulunuyor. Kaynakları (enerji, malzeme, su gibi) daha verimli kullanabilme tüm sürdürülebilirlik programlarının en tepedeki gündemi.

mektedir ki günümüzde artık bu yeterli değildir. Sürdürülebilirlik ile ilgili gündem, iklim değişikliği ve buna bağlı fosil yakıtların durumundaki belirsizlik, kaynak kısıtları ve tedarik güvenliği, ekosistem dengelerinin bozulması, göçler, salgın hastalıklar gibi konuların da risk değerlendirmesi altında olmasını gerektiriyor. Dünya Ekonomik Forumu'nda Ocak 2017'de sunulan riskler haritası artık iş gündemlerinin hangi riskleri göz önüne alması gerektiğini açıkça sergiliyor. (Tablo 2)

Bu riskler şirket kârlılıklarını açısından çok önemlidir. McKinsey & Co.'nun yaptığı araştırma sürdürülebilirlik ile ilintili risklerin, şirket değerinin %25 ile %70 arasında kârlılık (EBITDA, faiz, vergi, amortisman öncesi kâr) kaybına sebep verebileceğini gösteriyor. Bu risklerin işletme/operasyon izni, itibara ilişkin zarar, artan

işletim maliyetleri ve tedarik zinciri engelleri etrafında olabileceği belirtiliyor (S. Bonini, S. Swartz, *Profits with Purpose: How Organizing for Sustainability Can Benefit the Bottom Line*, McKinsey, 2014).

Dolayısıyla bu gündemi yakından takip etmek, risk yönetimi açısından önemli olacaktır. ○

CFO'lar için Öneriler!

Öncelikle sürdürülebilirlik gündeminin genel faydasının bilinmesi gerekir. Finans özelinde bu fayda alanlarının incelenip kuruma ne şekilde faydası olacağına bakılmalıdır.

Bununla birlikte mutlaka kuruma özel bir iş vakasının çıkarılması gerekir. Hangi alanlarda ne katkı sağlanacağı baştan öngörülmesi, bu doğrultuda ne şekilde önceliklendirme yapılacak; sermaye, işgücü, zaman ne ölçüde ayrılacak, planlanmalıdır. Sonuçta tüm sürdürülebilirlik gündemlerinin bir numaralı önceliği verimliliklerin artırılmasıdır ve sadece kurum için değil, gezegen, çevre, toplum adına da iyi birer yatırım olmak zorundadır.

Kurum özelindeki faydanın tanımlanmasında paydaş ve iş önceliklerinin örtüştürüleceği bir maddesellik çalışması olmalıdır ki CFO ve kilit ekibi burada aktif olarak yer almalıdır.

İlerleme ölçülmelidir. Sürdürülebilirlik bakış açısı -özellikle elle tutulamayanlara yönelik- yönetim sistemlerine yansıtılmalıdır. Bu amaçla sürdürülebilirlik yönetim sisteminin kurum için özelleştirilerek tasarlanması gerekir.

İlerlemenin raporlaması çok önemlidir. Tüm öncelikli paydaşlara yönelik yapılacak bu raporlama, kurumun sürdürülebilirlik gündemine yönelik bir ilerleme paylaşımıdır. Ötesinde, raporlama gereklilikleri, entegre raporlama etrafındaki gelişmeler, yakın gelecekte uyumluluk adına da sürdürülebilirlik raporlamasının önemli olacağına işaret etmektedir.

CFO'nun bu gündemi sahiplenmesi, kurumsal sürdürülebilirlik başarısı için kaçınılmazdır.

Konca Çalkıvık
İş Dünyası ve Sürdürülebilir
Kalkınma Derneği
Genel Sekreteri

Küresel Hedefler İçin CEO Etkisini Artırıyoruz

BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin (SKH'ler) açıklanmasından bu yana iş dünyasının bu hedefleri gerçekleştirmek konusundaki kritik rolü sık sık gündeme geliyor. Küresel iş dünyasında bu konuda farkındalık ve sorumluluk alma isteği yüksek olsa da bunun taraf olan 193 ülkede aynı seviyede olmadığı da bir gerçek.

Sürdürülebilirlik söz konusu olduğunda her fırsatta belirttiğimiz gibi konunun üst yönetim ve liderlik seviyesinde anlaşılması, benimsenmesi ve sahiplenilmesi, çalışmaların uzun vadeli olabilmesi için son derece önemli. Diğer yandan, iş dünyası ve SKH'ler bağlamında önemli çalışmalar gerçekleştiren İş ve Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu'nun (Business and Sustainable Development Commission) yaptığı araştırma gösteriyor ki SKH'lerin gerçekleştirilmesi 2030 yılı itibarıyla bir yılda en az 12 trilyon dolar piyasa değeri ve 380 milyon yeni istihdam yaratabilir.

İş Dünyasında Dönüşümün Rehberi

Çatı örgütümüz WBCSD (Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi), yukarıdaki tespitlerden yola çıkarak doğrudan CEO'lara yönelik bir SKH rehberi hazırladı ve bunu Nisan 2017'de açıkladı. **CEO Guide** isimli bu çalışma, SKH'lerle ilgili kapsamlı bilgi sunmasının yanı sıra aslında tam anlamıyla "az ve öz" nitelikte bir yayın.

Geçtiğimiz günlerde ABD'nin Paris Anlaşması'ndan çekildiğini açıklamasının da gösterdiği gibi politik ve ekonomik belirsizliklerin bu denli yoğun

olduğu bir dönemde güçlü ve vizyoner bir CEO liderliğinin SKH'ler yolunda dönüşümü gerçekleştirebilmek için hayati önemde olduğunu vurgulayan rehber, iş dünyası açısından SKH'lerin uygulanmasını dört ana sütuna dayandırıyor:

Eylemsizliğin riski: Hiçbir şey yapmanın masraflı bir seçenek olması

Fırsatları yakalama: Stratejilerini SKH'lerle uyumlu hale getiren şirketlerin ödülü

Yönetişim ve şeffaflık: Daha iyi bilgi = Daha iyi kararlar

Sürdürülebilirlik söz konusu olduğunda her fırsatta belirttiğimiz gibi konunun üst yönetim ve liderlik seviyesinde anlaşılması, benimsenmesi ve sahiplenilmesi, çalışmaların uzun vadeli olabilmesi için son derece önemli.

İşbirliği ihtiyacı: SKH'lerin tek bir şirketin gücünün ötesinde bir konu olduğunu fark etme.

İş dünyasının var olan fırsatları eyleme dönüştürmesi, hem kendi şirketlerinde hem de küresel sürdürülebilirlik alanında dönüşüme katkı sağlamalarını amaçlayan rehber, iş dünyası liderlerinin bireysel, kurumsal, sektörel ve politik düzeyde alabilecekleri çok çeşitli roller olduğunu ortaya koyarak atılacak önemli adımları özetliyor.

SKD Türkiye olarak biz de bu değerli rehberi Türkçeye çevirme kararı aldık ve çok kısa bir zaman sonra bu kaynağı özellikle CEO seviyesinde tartışmaya ve değerlendirmeye açacak olmaktan dolayı çok heyecanlıyız. CEO'larımızın küresel hedeflerle ilgili etkilerini artırmak amacıyla bu rehberle başlayan çalışmalarımızı çeşitlendirerek devam ettireceğiz. İş dünyasının lider aktörlerini şimdiden güçlerinin farkında olmaya ve bizimle yol arkadaşlığı yapmaya davet ediyoruz.

Sürdürülebilir Gıda İçin Tüm Paydaşlar ile Büyük Buluşma!

Sürdürülebilirlik Akademisi ve TÜGİS işbirliği ile bu yıl üçüncüsü gerçekleştirilecek olan “Sürdürülebilir Gıda Konferansı” Dünya Gıda Günü buluşması ile birleşerek gıda ve sektörün geleceğini ele alıyor. Konferansta; sürdürülebilir büyümeden tarıma, inovasyondan dijital dönüşüme, değişen tüketici davranışlarından sağlıklı beslenmeye, sorumlu üretimden sorumlu pazar-

lamaya, gıda atıklarının azaltılmasından yiyecek içecek sektörüne, gıda perakendeciliğinden finansmana, gıda lojistiğinden yerel gıdalar ve kültüre, kadının rolünün güçlendirilmesine kadar birçok önemli konuya yer verilecek.

Geçen yıl Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Bir-

leşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ve gıda sektörünün işbirliği ile gerçekleştirilen konferansın, bu yıl da sektörün tüm paydaşlarının yoğun katılımıyla gerçekleşmesi bekleniyor. Sürdürülebilir Gıda Konferansı ile ilgili detaylı bilgiye surdurulebilirgidakonferansi.com internet sitesi üzerinden erişebilirsiniz. program detaylarını takip edebilirsiniz.

Sürdürülebilir İş Ödülleri 2017 İçin Başvurular Başladı!

Sürdürülebilirlik Akademisi'nin iş dünyasının örnek projelerini ödüllendirmek üzere dört yıl önce başlattığı Sürdürülebilir İş Ödülleri'ne başvuru süreci başladı. Bu yıl 11 kategoride değerlendirilecek Sürdürülebilir İş Ödülleri'ne başvuracak kuruluşlar Türkiye'de sürdürülebilir gelecek hedefi ile yeni ekonominin örnek lider kuruluşları arasında yer alacak ve Türkiye'de diğer kuruluşlara model teşkil edecek projelerini paylaşmış olacaklar.

İş dünyasının farklı alanlarındaki iş modellerinin ödüllendirildiği Sürdürülebilir İş Ödülleri'ne bu yıl “Sür-

dürülebilir İnovasyon” ve “Sürdürülebilirlik Raporu” olarak iki yeni kategori eklendi. Sosyal Etki, Sürdürülebilirlik İletişimi, İşbirliği, Tedarik Zinciri Yönetimi, Çeşitlilik ve Dahil Etme, Karbon ve Enerji Yönetimi, Atık Yönetimi, Su Yönetimi ve Startup kategorilerinin yanı sıra şirketler bu kategorilerde de başvuru yapabiliyor.

Bu yıl ilk kez **yerel yönetimler** de Sürdürülebilir İş Ödülleri'ne başvurabiliyor. Yerel yönetimlerin çevresel ve toplumsal projeleri, Türkiye'nin sürdürülebilir büyümesine katkıları kapsamında ödüllен-

diriliyor. Bu yıl yerel yönetimlerin de eklenmesiyle her kategoride dört projeye ödül verilebilecek.

Bugüne kadar aralarında Unilever, Vodafone, Garanti Bankası, Ülker, Tofaş, Arçelik gibi Türkiye'nin lider şirketlerinin aldığı ödüllere başvurular 15 Ağustos'a kadar devam edecek. Sürdürülebilir İş Ödülleri'nde bu yıl da yine her kategoride Türkiye'nin alanında lider isimlerinden oluşan jüri üyeleri başvuruları değerlendirecek. Ayrıntılı bilgi için; surdurulebilirisodulleri.com/2017/.

18 Ekim 2017

Sürdürülebilir Gıda İçin Tüm Paydaşlar İle Büyük Buluşma...

- GIDA SİSTEMLERİNDE KÜRESEL UYGULAMALAR VE TRENDLER
- KAMU POLİTİKALARI, YASAL DÜZENLEMELER VE TEŞVİKLER
- BIG DATA SORUMLU ÜRETİM VE TÜKETİM İÇİN NASIL KULLANILABİLİR?
- DİJİTAL DÖNÜŞÜM İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR GIDA DEVRİMİ
- ŞEFFAF VE İZLENİBİLİR TEDARİK ZİNCİRİ
- İNOVASYON VE START-UPLAR
- SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIM VE TEDARİK ZİNCİRİNDEKİ ROLÜ
- YENİ NESİLDE TÜKETİM VE BESLENME ALIŞKANLIKLARI
- SÜRDÜRÜLEBİLİR GIDA PERAKENDECİLİĞİ
- GIDA ATIKLARININ AZALTILMASI
- GIDA SANAYİNDE ENERJİ VERİMLİLİĞİ, SU VE KARBON YÖNETİMİ
- YİYECEK, İÇECEK SEKTÖRÜ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR GIDA
- SORUMLU PAZARLAMA VE SAĞLIK
- GIDA LOJİSTİĞİ
- KADININ ROLÜ VE GÜÇLENDİRİLMESİ
- SORUMLU ÜRETİM VE SORUMLU TÜKETİM İÇİN AMBALAJ
- YEREL GIDALAR VE KÜLTÜR
- SÜRDÜRÜLEBİLİR GIDA FİNANSMANI

www.surdurulebilirgidakonferansi.com

Kurumsal Çevre Politikaları Kullanıcı Deneyimi İçin Ne İfade Ediyor?

DAM Startup Studio'nun ilk girişimi olarak 2013'te kurulan SHERPA, masaüstü, mobil ve Smart TV'lerde yayınlanan dijital ürün ve servisler için sonuç odaklı kullanıcı deneyimi (UX) tasarımları yaratıyor. SHERPA tarafından hazırlanan bu yazıda kurumların çevre politikalarını neden yalnızca itibar ve sosyal sorumluluk unsuru bakışıyla değil, bu politikaların artık stratejik temellerden biri olduğunu kabul ederek değerlendirmeleri gerektiği ortaya konuyor.

 SHERPA, sherpa.digital

Hem bireysel hem de kurumsal açıdan çevre bilincinin günden güne arttığı, tüketim odaklı ekonominin yol açtığı sorunların farkına varıldığı ve bunun için karşı eylem planlarının uygulamaya konduğu bu dönemde, kurumların çevre politikaları mevcut ve potansiyel kullanıcılar için her zamankinden daha büyük bir önem taşıyor.

Pazar araştırması ve danışmanlık şirketi Penn Schoen Berland 2010 yılında, Burson-Marsteller ve Landor işbirliğiyle, ABD'de 1001 kişiyle çevrimiçi görüşmeler gerçekleştirerek kurumsal sosyal sorumluluk

algıları üzerine kapsamlı bir rapor hazırladı. Raporda dikkat çeken veriler şu şekilde özetlenebilir:

- Katılımcıların %55'i benzer ürünler arasından bir amacı destekleyen ürünü tercih edebileceklerini ifade etti.
- Tüketicilerin %70'i sosyal sorumluluğu olan şirketlerin ürünlerine daha fazla ücret ödemeyi düşündüklerini belirtirken; bu tüketicilerin %28'i ise en az 10 dolar daha fazla ödeyeceğini belirtti.

- Şirketlerin web sitelerinden, şirketin kurumsal sosyal sorumluluk çalışmaları hakkında bilgi alan tüketicilerin oranı oldukça az (%13) olsa da, bu tüketicilerin bu şirketlerden alışveriş yapmaya daha meyilli olduğu görüldü.

Pazar araştırmalarında dünyanın önde gelen şirketlerinden Nielsen'in 2015 yılında, 60 ülkeden 30 binden fazla tüketiciyle yaptığı **The Sustainability Imperative: New Insights**

People's Climate March, 29 Nisan 2017, Washington D.C.

on Consumer Expectations (Sürdürülebilirlik Zorunluluğu: Tüketici Beklentileri Üzerine Yeni İçgörüler) isimli çalışma da Burson-Marsteller çalışmasını destekler nitelikte. Çalışma, sosyal sorumluluğun ürün ve markalar için farklılaştırıcı bir unsur olduğunu vurguluyor. Katılımcılar, 2014 yılına oranla %5'lik bir artışla, sürdürülebilir ürünler için daha fazla para harcamak niyetinde olduklarını belirtirken önceki çalışmalara bakıldığında, bu trendin

ortalama her yıl %5 oranında arttığı gözlemleniyor.

Bu araştırmaların sonuçları bize çevre sorunlarına, sürdürülebilirlik kavramına ve bilinçli tüketim olan eğilimin giderek arttığını gösteriyor. Bu farkındalık da çevreye duyarlı ve sürdürülebilir ürün ya da servis olmanın bir ekstra özellik ya da bir pazarlama unsuru değil, çoktan bir temel gereksinim olarak kabul görmeye başladığını ortaya koyuyor.

Kurumsal Çevre Politikaları Kullanıcı Deneyimini Etkiliyor

Kullanılabilirlik ve kullanıcı deneyimi tasarımında dünyanın en önde gelen otoritelerinden biri ve Nielsen-Norman Group kurucularından Don Norman, kullanıcı deneyimini

“kullanıcı ile temas eden her şey” olarak tanımlıyor. Evet, **kullanıcı deneyimi tasarımı** bu kadar geniş bir kavram; birçok yanlış tanımın aksine yalnızca web sitesi ya da uygulama tasarlamakla tanımlanamaz. Bir örnekleme yapalım: Apple deneyimi, kullanıcı çevrimiçiye web sitesini ilk kez açtığı andan itibaren, çevrimdışıya Apple Store’a adım attığı andan itibaren başlar. Hatta bir arkadaşından Apple ile ilgili duyduğu ilk yorumlar bile o kişinin Apple deneyiminin bir parçasıdır.

Marka, aslında deneyimle iç içe geçmiş bir olgu. Ünlü Amerikalı yazar **Seth Godin**, markayı bir müşterinin bir ürün ya da servisi diğerine tercih etmesine sebep olan beklentiler, hatıralar, hikayeler ve ilişkiler bütünü olarak tanımlıyor. Yine Nielsen-Norman Group’tan kullanıcı deneyimi tasarımcısı Kate Kaplan, dijital çağda markanın deneyim demek olduğuna dikkat çekiyor ve bir şirketin yüksek kalitede kullanıcı deneyimi sunabilmesi için mühendislik, pazarlama, grafik ve endüstriyel tasarım ve arabirim tasarımı dahil olmak üzere, birden çok disiplin

Tesla, çevre dostu teknolojiler kullanan bir ürünün de bir statü sembolü haline gelebileceğine en güzel örnek.

arasında kusursuz bir akış olması gerektiğinin altını çiziyor.

Kullanıcı deneyimi, kullanıcı ile temas eden her şeyi kapsıyorsa; ürünün çevre dostu olduğuna dair reklam, ürünün geridönüşümden kazanılmış malzemeye yapılmış paketi, düşük enerji kullanımı gibi birçok unsurun da kullanıcı deneyimine dahil olduğu sonucuna ulaşabiliriz. Yani, bir kurumun çevre politikası, aslında potansiyel ve mevcut kullanıcıların deneyimine doğrudan etki ediyor; özellikle de çevre bilinci yüksek olan kullanıcılar üzerinde bu etki çok daha büyük. Yazının girişinde bahsettiğimiz araştırmaların sonuçlarına baktığımızda, çevre bilinci yüksek kullanıcıların sayısının giderek arttığını görüyoruz ve işte bu yüzden de kurumların çevre politikalarının kullanıcı deneyimi alanındaki izdüşümünün yıldan yıla artacağı sonucuna varabiliriz.

Bu koşullarda, rekabetin bir parçası olmak ya da bir parçası olarak kalmak isteyen kurumlar çevre politikalarını yalnızca itibar ve sosyal sorumluluk unsuru bakışıyla değil, bu politikaların artık stratejik temellerden biri olduğunu kabul ederek değerlendirmeliler. Kullanıcı deneyiminin ürünlerin kendisiyle, tasarımıyla ve özellikleriyle sınırlı olmadığı, bir kurumun marka olarak kullanıcıyla temas kurduğu tüm noktaların kullanıcı deneyimine etki ettiği bilinci, sürdürülebilir bir stratejinin tek çıkış noktası. ○

Gelecek Ne Gösteriyor?

● Üretim ekonomisinin yerini yavaş da olsa hizmet ekonomisinin almaya başladığı ve bu trendin ivme kazanarak devam edeceği öngörülebilir bir gerçek. Gezegenin kaynaklarının, bugüne kadar yaptığımız gibi hunharca sömürülmeye takati kalmadı artık. Üret-tüket-at ekonomisinin yerini döngüsel ekonominin almasıyla birlikte sürdürülebilirlik, kurumlar için yalnızca bir itibar unsuru olmaktan çıkıp önce bir gereksinim, sonra da bir zorunluluk halini alacak. Bu da, tıpkı kullanılabilirlik, erişilebilirlik, kapsayıcılık gibi sürdürülebilirliğin de deneyim tasarımının bir parçası olarak görülmesini sağlayacak.

● Tasarımcılar, yarattıkları çözümlerde yapacakları değişikliklerle müşteri davranışlarını daha yeşil bir doğrultuya yönlendirmek için çok uygun bir konumdalar. Tasarım odaklı düşünme ve kullanıcı deneyimi (UX) kavramlarının tanınırlığının ve benimsenme oranının giderek artması, beraberinde analog ve dijital birçok ürün ve servisin de daha yeşil, daha sürdürülebilir olma potansiyelini getiriyor. Bir önceki sayıdaki yazısında kurucumuz Yakup Bayrak’ın da vurguladığı gibi, artık tasarımcılar da bir problem için çözüm tasarlarken sürdürülebilirlik özelinde sorumluluklarının bilincinde olarak hareket etmek zorunda.

SHERPA

Afrika'ya Yeşil Duvar, Dünya Sahnesindeki Döngüsel Ekonomi, Çin'in İlk "Dikey Ormanı" ...

Döngüsel Ekonomi Dünya Sahnesinde

Dünya ekonomisi doğal bir doğrusalılık içinde süregeliyor. İnsanoğlu doğadan sağladığı malzemeler ile bir şeyler üretiyor, onu kullanıyor ve bir süre sonra ya artık işe yaramadığından veya kullanılmaktan sıkıldığı için atık olarak çöpe atıyor. Bu "üret-kullan-at" döngüsünü giderek hızlandırıyor, daha çok tüketip daha fazla atık yaratıyoruz. Okyanuslardaki plastik, vücudumuzdaki kimyasallar, havadaki kirlilik hep bu yüzden. İşte bu nedenle bu modeli hiç vakit geçirmeden terk edip yüzümüzü tükettiğimizden tekrar üreterek atık oluşumunu önler bir modele çevirmemiz lazım. Böylelikle sadece dünyamızı kurtarmayacak; değer, kârlılık ve yeni iş fırsatları yaratacağız. Üstelik önümüzde muhteşem bir örnek, döngüsel ekonomi uygulamasında öncü bir ülke olan Finlandiya var. Ülke bu modele geçtiğinden beri yılda 2-3 milyar euro değer yaratıyor. Geçen yıl hükümet tarafından ulusal döngüsel ekonomi yol haritası oluşturuldu, bu dünyada bir ilk! Yol haritası ile vizyon, projeler ve sorumluluklar belirlendi. Çalışmalara halktan kamuya, ticari birliklerden sanayi ve çevre gruplarına tam 1000 kişi katkı sağladı. Şimdi sıra bu muhteşem başarıyı duyurmakta ki benzerleri gelsin. İş dünyası, akademisyenler, kanun yapıcılar da konuyu tartışmak için Haziran'da Helsinki'de yapılan Dünya Döngüsel Ekonomi Forumu'nda bir araya geldi.

CECHR@CECHR_UoD
<https://t.co/kXxF1wMFm>

Sahra Çölü'ne Dev Yeşil Duvar

11 Afrika ülkesi, Sahel-Sahra bölgesinde çölleşmeyi önlemek amacıyla yeşil kuşak oluşturmak için 7.775 km uzunluğunda ağaçtan bir duvar örüyor. Toplam bedeli 2 milyar dolar olması beklenen projenin iki ucu batıda Senegal'e, doğuda ise Cibuti'ye uzanıyor. Çölleşme bölgede büyük sorun ve bugüne dek 500 milyon insanın göç etmesine neden olmuş. Erozyon ve azalan yağış sonucu tarım verimliliğinin çok düşmesi, kum fırtınaları ve gıda kıtlığı halk sağlığını olumsuz etkiliyor. Fikir 2005'te Nijerya Devlet Başkanı tarafından ortaya atıldı ve 2007'de benimsendi. COP21 sırasında Fransa Cumhurbaşkanı 2020'ye kadar çölleşme karşıtı çalışmalara ayrılacak 1 milyar dolar içinde bu projenin de yer alacağını açıkladı. Çalışmalarda şu ana kadar Senegal başı çekiyor; ülkede bugüne dek 40 bin hektar alanda 12 milyon ağaç dikildi. 21 Afrika ülkesi, Dünya Bankası ve Fransa hükümetinin de desteğiyle beklenenin çok üzerinde, toplam 4

milyar dolarlık fon oluşturdu. Proje kapsamında 2016 sonu itibarıyla büyük kısmı Senegal'de olmak üzere %15 ağaç dikimi tamamlandı. CECHR @CECHR_UoD

Net-Sıfır Emisyon 2060'ta Mümkün

Uluslararası Enerji Ajansı'na (IAE) göre küresel ısınmada 2°C limitini tutturmak 2060 yılında teknik olarak mümkün ancak mevcut aksiyonlarla zor! En büyük belirsizliklerden biri dünyanın emisyon artışına ne kadar hassas olduğu ve sürekli artan karbonu nereye kadar yutabileceğinin bilinmemesi. Küresel ısınmanın 2°C altında tutulabilmesi, yüzyılım ikinci yarısında kesinlikle sıfır emisyona ulaşmayı gerektiriyor. IEA'nın çalışmaları daha önce mevcut politika ve iklim taahhütlerinin yetersiz olduğunu ve bu nedenle sıcaklığın 2100 yılında 2,7°C olacağını gösteriyordu (tabii bu çalışmalar Donald Trump'ın ABD'nin artık oyunda olmadığını açıklamasından önceydi). IEA en son rapo-

Özgür ÖZTÜRK
ozgur.ozturk@akcansa.com.tr

runda şunu vurguluyor: Teknoloji, ekonomik gelişme ve enerji güvenliğinin yanı sıra küresel iklim hedeflerine ulaşmada daha belirleyici ve kilit bir rol oynayacak! IAE ilk kez teknolojik gelişimi ve etkilerini de öngören modelinde 2060 yılında enerji sektöründe net-sıfır karbon emisyonu ulaşılmışın mümkün olduğunu ortaya koydu. Bunun başarısına ulaşılması için temiz enerji teknolojilerinin yaratıcı buluşlarla tüm sektörleri maksimum itmesi, tüm siyasi kaldıraçların topyekün harekete geçmesi ve tüm paydaşların bu çabaya dahil olması gerekiyor. Raporda emisyonadaki azaltımın %75'inin enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji, %14'ünün karbon tutma ve depolama, %6'sının nükleer ve %5'inin de yakıt değişimiyle sağlanacağı hesaplandı. Oluşturulan senaryoya göre fosil yakıtların enerji karışımı içindeki payı 2060 yılında %35'e düşecek, bu rakam 2014 yılında %82 idi. Eğer 2°C altına inilebilirse fosil yakıtın payı 2060 yılında %26'ya geriliyor.

Carbon Brief@CarbonBrief
<https://t.co/MOLMGE5Qx7>

Bu Isı Nerede Gizleniyor?

Atmosfere tüm gücümüzle sera gazları pompalıyoruz, buna rağmen son 15 yıldaki atmosferik ısınma önceki

30 yıla kıyasla yavaşlamış durumda. Peki bu ilginç bilgi, 1857'den bugüne sera gazları hakkında öğrendiğimiz her şeyin yanlış olduğunu mu söylüyor? Hayır. İnsanoğlu üzerinde yaşadığı "kara"nın yüzey sıcaklığına odaklanmış durumda. Halbuki içinde bulunduğumuz iklim sistemi içinde unutmamız gereken bir bileşen daha var: Okyanuslar. Ve bu dev su kütleleri aslında muazzam miktarda ısı enerjisini yutarak saklıyorlar. IPCC'nin raporuna göre küresel ısınmanın başlangıcından itibaren okyanuslar tarafından tutulan ısı enerjisi olağanüstü arttı. Günümüzde dünyada tutulan enerjinin %7'si hava, kara ve buzullarda iken, kalan %93'ü okyanuslarda bulunuyor. Bir yılda okyanuslar tarafından yutulan enerji, ABD'de harcanan enerjinin tam 43 katı (2012 yılı verisi). 2010 yılı itibarıyla okyanuslarda tutulan enerjinin 251 zetajul olduğu hesaplandı (1 zetajul ABD'deki 25 milyar evin bir yıllık enerjisini karşılayabilir). Bunun yanı sıra CO₂'nin okyanuslara başka direkt etkileri de var: CO₂ suyla karıştığında oluşan kimyasal reaksiyon (bilinen adıyla asitleşme) karbonat iyonlarının kullanılmasına sebep olduğundan mercanların ve diğer varlıkların kabuk ve dış iskelet oluşturma kabiliyetlerini önemli ölçüde zayıflatıyor ve okyanus yaşamına büyük zarar veriyor. Üstelik asitleşme süratle artıyor. Buna karşın okyanusların ısı tutma limitleri sınırsız. Daha sıcak su kütleleri daha fazla buharlaşmaya ve dolayısıyla çok daha fazla ve şiddetli yağışlara sebep oluyor. *UN Climate Action @UNFCCC*
<https://t.co/GEvWluVWo8>

Çin'in İlk "Dikey Ormanı"

Nüfusun ve hava kirliliğinin muazzam biçimde arttığı Çin'de yaratıcı bir proje yükseliyor: "Dikey orman". Ülkenin doğusunda bulunan Nanjing şehrinde yükselen proje, içinde 247 odalı bir otel, alışveriş alanları, restoranlar, ofisler, konferans ve sergi alanı, müze, çatısında da eğlence kulübü ve yeşil mimari okulunun bulunacağı 200 ve 108 metre yüksekliğinde iki gökdelen oluşuyor. Proje Milano'daki Bosco Verticale'yi inşa eden İtalyan mimar Stefano Boeri ve ekibi tarafından tasarlandı. Kuleleri 23 yerel türden 1.100 ağaç ile 2.500 bitki ve çalı türü kaplayacak. Mimarlar dikey ormanın yılda 25 ton CO₂ tutacağını ve günde 60 kg oksijen üreteceğini hesapladı. 25 ton CO₂ yılda beş aracın trafikten çekilmesine eşdeğer. Geçen Aralık'ta doğusundaki 24 şehirde aşırı kirlilik nedeniyle kırmızı alarm verilmesi üzerine okulların tatil, uçak seferlerinin iptal edildiği, araçların yola çıkmasının yasaklandığı, halkın evden çıkamadığı bir ülke için projenin sağlayacağı fayda son derece küçük. Ancak projenin örnek oluşturmasıyla bu tip yeşil mimari projelerin artması bekleniyor. Örneğin kuzeyde bir endüstri merkezi olan ve hava kirliliğinden çok fazla etkilenen Schijiazhuang'da 100 bin kişinin yaşayacağı, ağaç ve bitkilerle kaplı değişik yüksekliklerdeki binalardan mini bir şehir kurulması planlanıyor. Dikey yeşil alanlar dünyada yaygınlaşmaya başladı, en bilinen örnekler Singapur (Supertrees) ve Sidney'de (One Central Park). *World Economic Forum@wef*
<https://t.co/XhnUG42fZA>

“Meydan Okuyan Markalara İhtiyacımız Var”

Sürdürülebilirlik stratejisi, sürdürülebilir bir dünyaya ihtiyacın arttığı dönemde markalar için kritik bir hal alıyor. İngiltere’deki Radley Yeldar adlı iletişim ajansında danışmanlık görevini yürüten ve Sürdürülebilir Markalar İstanbul 2017 Konferansı’na konuşmacı olarak katılan Ben Richards, “amaç” ile birleştirilen sürdürülebilirlik stratejisinde hikaye anlatıcılığından büyük firmaların ve startup’ların rollerine kadar yapılması gerekenleri EKOIQ okurlarıyla paylaştı.

 Bulut BAGATIR

 Özgür GÜVENÇ

İngiltere’deki Radley Yeldar adlı iletişim ajansında danışmanlık görevini yürüten Ben Richard, sürdürülebilir bir dünya için ufak diye nitelendirilebilecek ancak kendi sektöründe sürdürülebilir adımlar atacak markaların artık öne çıkma vaktinin geldiğine inanıyor. Richard’a göre, doğru bir sürdürülebilirlik stratejisiyle ve bu stratejinin “en önemli evresi” olarak gördüğü “dinlemek” eylemiyle birlikte amacını belirlemiş bir markanın dünyayı değiştirememesi için hiçbir neden yok. Eğer sürdürülebilir bir dünya istiyorsak daha da geç olmadan harekete geçmenin tam zamanı...

Sürdürülebilir bir dünyaya ihtiyacımızı anlatmak için iletişimin gücüne ve olanaklarına çok ihtiyacımız olduğu bir dönemden geçiy-

ruz. Markalar özelinde de iletişim güçlü bir araç. Bu iki kavram aynı potada nasıl eriyebilir?

İletişim ve sürdürülebilirlik birbirlerine uyumlu kavramlardır. Bu iki kavramın birbirine uygunluğunu iki şekilde anlatabiliriz. Öncelikle **değişimi yaratmak** için insanlara değişimin nasıl bir şey olduğunu anlatmak zorundasınız. Bu da çok net bir vizyonunuz olmasını gerektirir. Aynı zamanda nasıl bir değişim yaratmak istiyorsanız bunun için ortaya kelimelerle donatılmış bir resim çıkarmanız gerekir. İnsanların kalbine ve kafalarına hitap edebilecek, böyle bir sözlü iletişim gerçekten çok önemli. Diğer önemli nokta ise markaların sürdürülebilirliğinde gizli. Marka olgusu ve sürdürülebilirlik hiç olmadığı kadar birbirine yakınlıktı. Bu iki şey, en iyi kurum-

ların kalbinde buluşuyor. Marka ve marka amacı “neden”i iletirlerken, sürdürülebilirlik de “nasıl” sorusunun cevabı olmak için kurumlara yardımcı oluyor.

Hikaye anlatıcılığı bütün endüstrilerce kullanılmaya başlanan bir yöntem oldu. Verilmek istenen mesajın iletilmesini şirketler adına kolaylaştırdığını söyleyebiliriz. Sürdürülebilirlikte nasıl bir role sahip?

Aslına bakarsanız hikaye anlatıcılığı bütün insanlık için önemli çünkü tarih boyunca hikayeleri önemli bilgileri geleceğe taşımak için kullandık. Beyinlerimiz hikayeleri seviyor ve buna alışkımız. Önce hikayeleri anlamamız ve hatırlamamız gerekiyor. Bütün bu süreçten sonra da onları paylaşabiliyoruz. Başka her şeyde

olduğu gibi sürdürülebilirlikte de hikayenin işlevini yadsıyamayız. Çok karışık bir mesajı çok basit bir şekilde iletmemizde büyük yardımcı dokunuyor. Bu da o mesajı neden paylaşmak istediğimizi, neye ulaşmak istediğimizi anlatıyor. İnsanların bu doğrultuda ne yapmaları gerektiğini anlamalarını sağlıyor. Hikayeler sürdürülebilirlik gibi zor konuları dolaysız bir şekilde anlatmamıza yardımcı diyebiliriz.

Sürdürülebilirlik daha fazla tartışılmaya ve daha fazla insan tarafından kabul edilmeye başlandı. Bu grubun dışında kalan ve sürdürülebilirliğe karşı direnen şirketlerin veya startup'ların yaşama şansı nedir?

Bana kalırsa çoğu şirket sürdürülebilirliğin değerini anladı veya anlamaya başladı. Ancak bazı sektörler hâlâ direnç gösteriyor. Bugün ve yarın arasında hassas bir denge var. İlk olarak bunu anlamamız gerekiyor ki meseleye doğru yaklaşabilelim. Mesela petrol ve gaz sektöründe birçok organizasyon fosil yakıtlar, petrol, enerji ve kömür açısından bugünün ihtiyaçlarını harika bir şekilde karşılayabiliyorlar. Bugün için bu yol doğru gelebilir fakat yarın için doğru geleceğini hiç sanmıyorum. Bütün mesele gerçekten zorlayıcı olabilecek bu değişimin yaşanmasına yani bugünden yarıya o değişimin sağlanmasına yardımcı olabilmek. Bu dediklerim sadece petrol ve gaz sektörünü de kapsamıyor. Birçok sektör aynı zorlukları yaşıyor ve üzerinde çalışılması gereken birden fazla yer var.

Bu sektörler için ne yapılabilir peki? Bahsettiğimiz petrol ve gaz sektörü hem çok büyük ve bir o kadar da paranın olduğu bir sektör.

Biz çoğu zaman prensipleri anlattık. Ancak bu işin uygulanmasında eksikliklerimiz olduğunu düşünüyö-

“Dünyayı değiştirmek istiyorsanız, sürdürülebilir bir dünyaya sahip olmak istiyorsanız ‘amaç’, elinizdeki en önemli güçtür”

rum. Bu da gerekli yerlere çok dokunamadığımızı gösteriyor. Yani bu kurumlara bu işin farklı yollarla da yapılabileceğini, farklı seçeneklerin de olduğunu göstermek hayati bir önem taşıyor. Bu yüzden meydan okuyan markalara, ufak ama öncü diye adlandırabileceğimiz organizasyonlara ihtiyacımız var. Bu durum markalar için de kritik. Çünkü her attıkları adım kamuoyu tarafından tartışılıyor ve yargılanıyor. Şunu da atlamayalım. Değişimin gelmediğini söyleyemeyiz. **Danimarka** ve hatta **Kosta Rika** gibi ülkelere baktığımızda buralardan gelen değişim enerjisini görebiliyorsunuz. Bahsettiğimiz bu değişimin yavaş ilerlediğini kabul etmeliyiz. Ekonomiye bunun yansımaları elbette yavaş olacaktır. Ancak değişim geliyor. En azından ben öyle umuyorum.

Bir firma için sürdürülebilirlik stratejisinde en önemli parçayı ne oluşturur?

Bu işin en önemli tarafı dinlemektir. Dinleme evresini çok iyi geçirmeniz gerekiyor. Büyük resmi görebilmek adına mega trendler gibi, Birleşmiş Milletler’in Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri gibi çok farklı değişkenleri göz önünde bulundurmanız gerekiyor. Çalıştığımız işteki önemli kişilerle sürekli iletişim halinde kalmanız, onların sizden önce neleri görebildiğini anlamamız önem taşıyor. Dinleme evresini doğru geçirmek sizin bütün parçaları doğru yerleştirmenize yardımcı olur.

Peki “amacı” sürdürülebilirlik stratejisinde nereye koyabiliriz? Yeni kurulan bir girişimle 100

yüz yıllık bir firmanın amaçlarını sürdürülebilirlik çerçevesinde ortaya koymalarında nasıl farklılıklar olabilir?

Şöyle bir soru sorabiliriz. Amaç, katalizör gibi görev gören ve dünyayı daha sürdürülebilir bir noktaya taşımaya yardımcı eden bir yol mudur? Evet bence öyle. Bu amacı nasıl gördüğümüz ve tanımladığımız ile ilgili. Donald Trump’ın da bir amacı vardı. ABD’nin bozulmuş bir yapıya sahip olduğunu ve bunu sadece kendisinin düzeltebileceğini söyledi. Bunu da belli başlı kesimlere saldırarak yaptı ve başkan seçildi. Bütün politik yargılardan sıyrılarak demek istediğim şu; amaç milyonlarca insanı harekete geçirebilir. Bu yüzden amacımızı iyi belirlemeniz gerekir. Amaç, sürdürülebilir bir stratejiyi de canlandıran en büyük etkidir ve aslında rolü de budur. Dünyayı değiştirmek istiyorsanız, sürdürülebilir bir dünyaya sahip olmak istiyorsanız amaç, elinizdeki en önemli güçtür. Neden buradasın, işin sonunda neyi başarmak istiyorsun gibi soruları amaç ile birlikte sorarsınız. Ardından da sürdürülebilirlik stratejisi de “nasıl” sorusuyla işe koyulur. Ürün veya pazarlama stratejisi amacı başlangıç noktası olarak alır. Sürdürülebilirlik stratejisi ise bunu çevre yararını merkeze alarak yapar.

Diğer soruya gelince, elbette 100 yıllık bir firmanın geçmişten getirdiği ve bütün bu süreçte evrilen bir kültürel ve ekonomik tarihi var. Bu tarihle birlikte özgün amaçlara sahip olmaları çok doğal. Ancak bu demek değil ki sadece bu şirketler özgün amaçlara sahip olabilir. Sport England adlı marka bunun en güzel cevabını İngiltere’de verdi. Asıl sorulması gereken soru amaçları olan markalar dünyayı kurtarabilir mi kurtaramaz mı? Kulağa aptalca bir soru gibi gelebilir ama üzerine düşünmenizi tavsiye ederim. Bence keşfetmeye değer bir olasılık. ○

Yapılı Çevremiz Kadar Sağlıklıyız!

Dünya Yeşil Binalar Konseyi (WGBC) üyesi olan ÇEDBİK, kurulduğu 2007 yılından bu yana yeşil binaların Türk yapı sektöründe bilinirliğinin artması ve yaygınlaşması için eğitimler ve yeşil bina kılavuzlarının geliştirilmesi için çalışmalar yapıyor; bu konularda kamu, özel sektör kurum ve kuruluşları ve STK'larla işbirliği geliştiriyor. Çevre dostu binalar konusunda dünyadan ve Türkiye'den gelişmeleri de EKOIQ sayfalarına taşıyor.

✍ Selçuk ÖZDİL, ÇEDBİK Yönetim Kurulu Başkanı

Günlük hayatımızın çok büyük bir bölümünü çalıştığımız veya yaşadığımız binaların içinde geçiriyoruz. Binalar bizlere barınma, güvenlik ve konfor sağlarken fiziksel, sosyal, psikolojik sağlığımızı da çeşitli yollardan etkiliyorlar. Pek çok güncel araştırmanın sonuçları, sağlıklı mekânlarda yaşayan ve çalışan insanların daha az hastalandığını, verimlerinin ve bilişsel yeteneklerinin ciddi ölçüde arttığını, kendilerini daha iyi hissedip daha mutlu olduklarını gösteriyor. Sağlıklı bir bina öncelikle sosyal

donatılara, toplu taşımaya, yerel olanaklara bağlantılı olan doğru arazilerde; yürünebilir kaldırımları, bisiklet yolları, spor olanakları olan, yeşil ve mavi altyapıları iyi planlanmış yerleşimlerde; yapısal olarak güvenli bir yaşam ortamı sağlamalı, iklim değişikliklerine karşı dayanıklı, kullanımda esnek olmalıdır. Isıtma, havalandırma, nem konforu ve gürültü yalıtımı konusunda güncel standartların gereklerini karşılayan, ekonomik, çevre ve sağlıklı yaşam dostu sistemler ve yapı malzemeleri ile donatılmış olması gerekir. Tüm bu anlattıklarımızın

bir arada olabilmesi için de yerleşimlerimizin ve binalarımızın bütünsel olarak bu hedeflere uygun olarak tasarlanması, işletilmesi ve kullanılması gerekiyor. Bu tür uygulamalar sadece yeni yerleşim ve binalarda değil mevcut yapı çevrelerinde de yapılabilir.

Sağlıklı yapı çevrelerinde yaşayan insanlar konforlu çalışma, dinlenme, sağlıklı yaşam, spor, uyku düzenleriyle olumlu, mutlu ve yaratıcı oluyorlar. Böylece çevreyi bozmadan toplumsal yaşamda, ekonomide sürdürülebilir sağlık, huzur ve başarılar elde edilebiliyor.

ÇEDBİK'ten Haberler

ÇEDBİK Diyalog Günleri

Uzun zamandır hazırlıkları sürmekte olan ÇEDBİK diyalog günlerinin ilki 11 Mayıs 2017 tarihinde Garanti Bankası Eğitim tesislerinde yapıldı. Ana yazıda bahsettiğimiz konunun önemi nedeniyle toplantının gündemi “Yaşam Alanlarında Sağlık ve Konfor” olarak belirlenmişti.

ÇEDBİK üyeleri ve yapı sektörünün önde gelen topluluk ve kuruluşlarından çok sayıda katılımcının bulunduğu toplantıda uzmanların görüşlerini dinledik, bilgilendik, sorduk, öğrendik ve tartıştık. Yapılı çevremiz için yaşamsal önemde olan konunun sektörümüz tarafından önemsenmesi, bundan sonra yapılacak çalışmaların önünü açması, yönlendirmesi ve başlayan diyalogun sürmesi en büyük dileğimiz. Toplantının ilk konuşmacısı ÇEDBİK Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı **Dr. Duygu Erten**, International Well Building Institute ve GBCI tarafından verilen “WELL Bina Belgeleme Programı”nın iç mekan konforunu, sağlıklı yaşam kalitesini ölçen ve bu ölçümlerle alınan değerlere göre binaları ayrıntılı olarak değerlendirip derecelendirerek belgelendirdiğini anlattı. Dr. Erten, bu ölçümlerin temiz iç ortam hava kalitesini, uygun ışığı ve aydınlatmayı, sağlıklı erişilebilir kullanım suyunu, sağlıklı beslenme kültürünü, sporun günlük yaşama katılması olanaklarını, yaşam alanlarının konforunu, yenilikçiliği, kullanıcıların bilişsel ve ruhsal sağlığını iyileştiren teknolojileri destekleyen tasarımlar ana başlıkları üzerinden

yapıldığını belirtti. Sağladığı konforlu ve sağlıklı iç ortamla, kullanıcıların yaşam kalitesi ve verimliliklerini yükselten WELL belgeli yapıların bu nedenlerle değerlerinin de arttığını anlattı.

Günün ikinci konuşmacısı **İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı,**

Çevre Sağlığı Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. A. Emel Önal “İç Ortam Hava Kalitesi ve İnsan Sağlığı” konulu konuşmasında iç ortam hava kalitesinin ısıtma ve soğutma sistemleri, yapı malzemeleri, mobilya ve döşeme malzemeleri seçimi ile bina içi kullanıcıların sayısı, temizlik ve kişisel bakım, hobiler, ilaçlama, elektrikli ve elektronik ev aletlerinin çalıştırılması, ortamda sigara içilmesi gibi eylemlerden etkilendiğini anlattı.

Prof. Önal, kapalı mekanlarda 100m²'ye düşen kişi sayısının yediden fazla olmasının getirdiği hava kirliliği ile 2,4 m'den alçak tavanlar, binaların 15 yıldan eski olması, kirli dış ortam havasının temizlenmeden içeriye az ya da çok fazla miktarda girmesi, aşırı nem ve mantar üremesi gibi bina fiziksel özellikleri nedeniyle de iç ortam hava koşullarının kullanıcıların sağlığını olumsuz yönde etkileyecek şekilde bozulacağına dikkat çekti. İç ortam hava kalitesinde bozulmanın insan sağlığı üzerinde olumsuz etkilerini, kirleticilerin insan vücudunda yarattığı birikimi, bunların neden olduğu sağlık sorunlarını ve hastalıkların oluşumunu da ayrıntılı olarak anlattı.

Dünyadan

İklim için İş Başa Düştü...

ABD Başkanı Donald Trump sonunda korkulandı yaptı ve bir sürü yanlış bilgi, çarpıtma ve demagojiyle ABD'nin Paris Anlaşması'ndan çekileceğini buyurdu. Tabii bu çekilmenin nasıl olacağı ve ne kadar zaman alacağı ayrı bir politik sorun ama dünyanın en büyük kirleticisi olarak iş şimdi Amerikalılara düştü ve tepkiler hemen başladı; gittikçe de büyüyecek gibi görünüyor. Yerel yöneticiler şimdiden baskı altında. Bir kısmı sürdürülebilirlik yol haritalarından vazgeçemeyeceklerini açıkladılar bile. Exxon genel kurulunda hissedarlar üst yönetimin itirazlarına karşın %62 oyla iklim değişikliğinin uzun erimli etkilerinin araştırılmasını istediler.

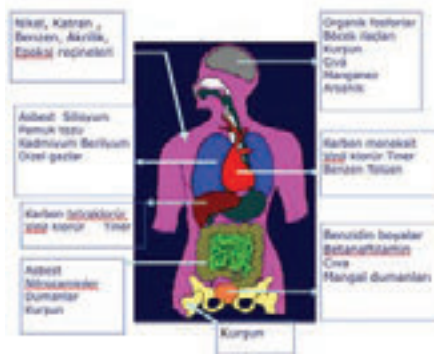
Aslında çevre konularında hepimizin bireysel sorumluluğu var, bu konu doğrudan bizleri ilgilendiriyor. Bizler tüketmezsek kirleticiler de sonsuza dek üretilmezler. İklim konusunda geriye değil ilerde ileriyeye gitme zamanı, yönetimleri hızlandırmak ve doğru yönde harekete geçirmek için sesimizi de yükseltmek zorundayız. BM Habitat raporunda yeşil bina derecelendirme programlarının Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne katkı yaptığını belirtiyor. Raporla özellikle kalkınmakta olan ülkelerde yeşil bina gereksinimi konusunda daha fazla araştırma yapılması isteniyor.

Çözüm önerileri arasında ise uçuculuğu ve zehirliliği düşük olan bileşiklerden oluşan yapı malzemelerini kullanmak; yeni mobilya, halı, yumuşak döşemelerin içeri alınmadan önce varsa uçucu maddelerden arınmasını sağlamak; silinerek temizlenebilen yüzeyleri artırmak; dosya, kitap ve kağıtları kapalı dolaplarda saklamak; binaya yağmur gibi nedenlerle su sızıntısını engellemek; özellikle işyerlerinde sigara yasağına uymak; binaların hava girişlerini yoldan ve diğer kirlilik kaynaklarından uzağa yapmak; filtrelerin bakımlarını zamanında yaparak kirlenmelerini ve kirliliği geçirmelerini engellemek gibi önlemler vardı.

ÇEDBİK üyelerinden Alarko Carrier Sistem Satış Müdürü **Ali Fuat Kolaçan** "Mekanik Havalandırmada Hava Dağıtım Sisteminin İç Hava Kalitesine Etkisi" başlıklı konuşmasında iç hava kalitesinin, yaşayanların rahatlık ve sağlığını etkileyen etmenlerin hepsini ilgilendirdiğini, dikkat edilmezse hasta bina sendromu da denilen ciddi sağlık sorunlarına, işletme verimliliğinde düşüşe ve tesis ömründe kısalmaya yol açacağını anlatarak başladı. İç ortam hava kalitesini bozan etmenleri havadaki CO₂ ve nem oranlarındaki artış, koku, mikroorganizmalar, radon gazı, organik buharlar, toz, alerjen maddeler, sigara dumanı ve diğer çevre, insan ve malzeme kaynaklı etmenler olarak sıraladı. İç hava kalitesinin artırılması için kirlenme kaynaklarını ortadan kaldırılması veya ortamdan uzaklaştırılmasının, havadaki kirlenmelerin temiz hava ve filtreleme ile azaltılması gerektiğini belirtti. Hava dağıtım düzenlerinin yapılarını, özelliklerini ve tasarım ölçütlerini ayrıntılı olarak anlattı.

Yine ÇEDBİK üyelerinden SBA Halton kuruluşundan Ülke Müdürü **Kenan Akkırman** "İnsanlara Refah Sağlamak" konulu konuşmasında

profesyonel ofis, mutfak ile hastane gibi özellikli iç ortam şartları gerektiren uygulamalardan Avrupa'dan örnekleri katılımcılarla paylaşırken yaşam konforunu daha yüksek enerji verimliliği ile birleştiren güvenli ve sağlıklı mekanların önemine değindi. Hava kalitesinin kötü olmasının yarattığı sorunların obezite ve alkolün neden olduklarından daha fazla olduğunu anlattı.

Sağlıklı Toplumlar İçin...

Diyalog oturumunda sorular özellikle iç hava kalitesi sağlık ilişkilerine yöneldi. Mevcut binalarda sağlıklı hava ortamlarının nasıl ölçülüp kontrol edilebileceği sorusuna Prof. Önal, istediği takdirde

onaylı kurumların ölçüm yaptığını ancak bu konuda bir zorunluluk olmadığını belirterek yanıt verdi. Özellikle toplu kullanım mekanlarında bazı yerel yönetimlerin kontroller yürüttüğünü ancak bunların her yerde düzenli yapılmadığını vurguladı. Kolaçan'ın, klima sistemleri ve özellikle kanalların temizliği konusundaki soruya yanıtı ise, bazı özel kimyasalların bu iş kullanıldığı ancak kanalların kurulumunda temiz olmasının ve filtre bakımlarının iyi yapılmasının daha önemli olduğu şeklindeydi. Katılımcılar, uluslararası boyutta da sağlıklı toplumlar için büyük etkisi olan bu konulara Türkiye'de de gereken önemin verilmesi gerektiğine dikkat çekerken, çevre dostu bina tasarım kılavuzları ve WELL gibi belgeleme programlarının önemli katkı sağlayacağını ve bir an önce sektörde gereken düzenlemelerin yapılmasının önemi olduğunu vurguladılar.

ÇEDBİK Diyalog Günleri, yaz sezonu sonrası sektör için önemli yeni konularla devam edecek. Web sitemiz ve sosyal medyadan programlarımızı takip edebilirsiniz. ○

Build Upon Projesi Sonuç Raporu Yayınlandı

Horizon 2020 Build Upon projesi kapanışından sonra kamu ve özel sektör paydaşlarına yararlı olacağını düşündüğümüz Sonuç Raporu da yayınlandı. Rapora www.cedbik.org web sitemizden erişebilirsiniz. Proje süresince bizlere destek olan tüm üyelerimize ve paydaşlarımıza, kişi ve kuruluşlara, sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

ÇEDBİK Eğitimleri Sürüyor

30-31 Mayıs eğitim maratonumuz İzmir'de Karşıyaka Kent Konseyi Salonu'nda iki gün üst üste IFC Edge, ÇEDBİK Konut tanıtım ve LEED v4 teknik eğitimleri ile sürdü. Sektörden çok sayıda mimar, mühendis ve akademisyenin yanı sıra öğrencilerin de katıldığı toplantılarda eğitimleri LEED AP (akredite uzmanlar) olan ÇEDBİK Eğitim Komitesi üyeleri verdiler. Katılımcılara eğitimlerin bitiminde katılım sertifikaları verildi.

AKUT yaz
2930'a gönder,
10TL bağış yap,
bir can da sen
kurtar!

Atıksız bir Mutfağa Doğru...

Uzun yıllardır “Sürdürülebilir Tasarım” konusunda verdiği dersler ve çalışmalarıyla tanıdığımız Gönül Paksoy, bu sefer de iki kitapla çıkageldi: *Türk Yemekleri ve Atıksız Mutfak*. Paksoy, sürdürülebilir tasarım alalındaki bilgi ve deneyimini yemek alanına taşımış desek yeridir. Karpuz kabuğundan patlıcanın taç yapraklarına, atık diye bildiğimiz sebze ve meyve parçalarından ürettiği tatları bir kere tatmanız yeterli...

 Barış DOĞRU

Dünyada gıda sorunu giderek büyüyor, özellikle de yemek israfı önemli konulardan biri haline geliyor. Peki gerçekten atıksız bir mutfak ne kadar mümkün? Ve Türk mutfağı bu konuda çözüm önerileri sunuyor mu? %100 atıksız bir mutfak zor bir hedef. Ama atıkları azaltılmış bir mutfak mümkün. Bu hedefe ulaşmak bizim elimizde. Çünkü denklemin gücü biziz. Geleneksel Türk mutfağı atıksız çözümleri olan, tu-

tumlu yaratıcılığı önemseyen bir mutfak. Örneğin ekmek atılmaz Türk mutfağında... Tutumlu yaratıcılık dediğim yemeklerle doludur. Kabak içinden mücver, ekşimiş süttten çökelek yapılır. Bir gece önce artan pilavdan ertesi günün bir öğününe pirinç çorbası çıkar ya da bazı yörelerde pirinç böreği yapılır. Atmamaya özendirilen, artanla, atılanlarla yapılan reçetelerin olduğu bir mutfaktır. Çok pişirilen ve artan da paylaşılır. Tabakta bırakılmaz. **Geleneksel Türk mutfağının birçok reçetesi atıksızlığa çözüm önerileriyle doludur.**

Okuyucularımıza atıksız bir mutfak için ne gibi önerileriniz olabilir?

Kendi atıksız mutfağım için yaptıklarım aynı zamanda önerilerimdir. Doğal rafine edilmemiş yerel ürünler satın alırım, mevsiminde sebze ve meyve tüketirim. Tüketeceğim kadar satın alırım. Atmamaya özen gösteririm. Artan sebze uygunsa turşu yaparım, değilse çürütmeden yakınlarımla değerlendiririm diye paylaşıyorum. Aşırı tüketimden kaçınırım. Kesme ve pişirme tekniklerinde seçici davranırım. Bir bal kabağı dilimini iri iri kesmek yerine incecik kesen bir aletle çok kişiye yeten bir tatlıya

“Geleneksel Türk mutfağı atıksız çözümleri olan, tutumlu yaratıcılığı önemseyen bir mutfak. Örneğin ekmek atılmaz Türk mutfağında... Tutumlu yaratıcılık dediğim yemeklerle doludur. Kabak içinden mücver, ekşimiş süttten çökelek yapılır...”

Balık Derisinde
Fırınlanmış Sebzeler

Maş Fasulyesi Kabuklu Çorba

Zeytinyağlı Barbunya Kabuğu

çevirmeyi hedeflerim. Sebzeleri az pişiririm, yağı sonradan ilave ederim. Böylece hem enerji tasarrufu yaparım hem de daha sağlıklı yiyecekler elde ederim.

En çok neleri israf ediyoruz mutfaklarımızda?

Bu mevsim en çok karpuz kabuğu ve patlıcanın yeşil taç yapraklarını atıyoruz. İkisi de çok değerli. *Atıksız Mutfak* kitabımda hem bu taç yapraklarından, hem de karpuz kabuğundan yaptığım reçeteler var. Karpuz kabuğu; yemek, turşu, salata ve tatlı malzemesi olarak değerlendirilmeli çünkü karpuzun atılan kabuğu aslında önemli bir antioksidandır.

Burada kitabım çıktıktan sonra yaptığım, dolayısıyla kitabımda yer almayan karpuz kabuğu turşusunu paylaşmak isterim. Yöntem diğer turşularla aynı. Bu turşuyu yapmak isteyenler bildikleri gibi bir turşu suyu hazırlasınlar. Karpuz kabuğunun en dış koyu yeşil kısmını 2 mm gibi soysunlar. İstedikleri gibi dilimlesinler ve cam kavanoza yerleştirsinler. Üzerini kapatıncaya kadar turşu suyunu ilave edip üç-dört gün beklesinler. Lezzetli bir yaz turşusu için bu kısa süre yeterlidir. ○

Zeytinyağlı Karpuz Kabuğu

Malzemeler:

Karpuz kabuğu, 2 dilim
Soğan, 2 adet
Tane kimyon, 1 çay kaşığı
Tane karabiber, 1 tatlı kaşığı
Zeytinyağı, 1/4 su bardağı
Yarım limon
Su, 1/4 su bardağı
Yeterince Tuz

Tarifi

Karpuz kabuğunun en dış koyu yeşil kısmını 1-2 mm kalınlığında soyun. Kalan kısmını istediğiniz şekilde doğrayın. Soğanı soyup dik olarak dilimleyin, limon kabuğunu incecik kıyın. Karpuz kabuğu, soğan, biraz limon kabuğu, tuz ve baharatları pişirme kabına koyup suyu ilave edin. Orta ısıda kabuk istediğiniz yumuşaklığa gelinceye kadar pişirip yağ ve bir kaşık limon suyu ekleyin. Bir taşım kaynatıp soğuyuncaya kadar kapağını açmayın. Ilık veya soğuk servis yapın.

Zeytinyağlı Günebakan Goncası

Zeytinyağlı Salatalık Kabuğu

Zeytinyağlı Biber Başları

Taze Yerfıstığı Kabuğunda Köfte

Güneş'ten Gelen

Güneş enerjisi, iklim değişikliğine neden olan devasa karbon emisyonlarımızın azaltılmasına yönelik en hızlı gelişen teknolojilerden biri. Bu teknolojilerin seyrini 20 yıldır en yakından takip eden SolarBaba platformu, Türkiye ve dünyadan gelişmeleri EKOIQ sayfalarına taşıyor.

TÜRKİYE'DEN

Talas Belediyesi Elektrikli Güneşten Üretecek

Kayseri'nin Talas Belediyesi, kendi elektrikliğini güneşten üreterek yılda 400 bin liradan fazla tasarruf etmeyi hedefliyor. Belediye, tükettiği elektrik enerjisini karşılamak için Süleymanlı Mahallesi'nde 1 MW gücünde güneş enerjisi santrali (GES) kurulumunu gerçekleştirdi. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından projenin resmi kabulü Mart ayında yapıldı. 20 dönüm alana kurulan 1 MW gücündeki güneş enerjisi tesisi, yaklaşık 6 milyon liraya mal oldu. Yatırımın, 673 bin lirası Kalkınma Ajansı'na sunulan proje ile karşılandı.

Proje hakkında bilgi veren **Talas Belediye Başkanı Mustafa Palancıoğlu**, "Belediyemizin yıllık elektrik tüketimini bu projeden karşılayacağız. Kendi enerjimizi, kendimiz üretmeye başladık. Enerjiye ayırdığımız bütçe kasamızda kalacak" dedi. Talas Belediyesi'nde doktora ve mühendis bir ekipten oluşan bir proje ofisi bulunduğunu söyleyen Palancıoğlu, Türkiye'nin en çok proje yazan belediyelerinden birisi olduklarını belirtiyor.

Elektrikliğin Dörtte Birini Güneşten Üreten Hastane

Antalya Kamu Hastaneleri Birliği'nden yapılan yazılı açıklamaya göre, **Kepez Devlet Hastanesi** kazan dairesinin çatısına 17,16 kW kurulu gücünde 66 güneş paneli yerleştirildi. Antalya Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreteri Prof. Dr. Necat Yılmaz, Türkiye'nin coğrafi

konumu nedeniyle sahip olduğu güneş enerjisi potansiyeli açısından birçok ülkeye göre şanslı durumda olduğunu söyledi. Ancak bu potansiyelin yeterince kullanılmadığını altını çizen Yılmaz, sözlerine şöyle devam etti: "Burada üretilen elektrik enerjisi ile Genel Sekreterlik binasının tükettiği elektrikliğin %25'ini karşılamayı planlıyoruz. Bu da yıllık yaklaşık 8.600 liralık bir tasarruf anlamına geliyor. Tasarruftan öte, bu projedeki amacımız kamu kurumlarının böyle projeler gerçekleştirebileceğini ortaya koymak, yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanarak enerji tasarrufu sağlamak ve çevreye duyarlılığımızı bir kez daha göstermektir. Kurulan bu sistem ile yılda yaklaşık 15 tonluk

karbondioksit salımı engellenmiş ve dolayısıyla 86 ağaç kurtarılmış olacaktır." Yaklaşık 55 bin lira maliyet ile gerçekleştirilen tesisin şu anki elektrik fiyatlarıyla yaklaşık yedi yılda kendini amorti edeceğini belirten Yılmaz, "Panellerin 30 yıl ömrü olduğunu düşündüğümüzde 23 yıl boyunca bedava elektrik üretecek bir tesis kurmuş olduk" dedi.

ESHOT 1,38 MW Kapasiteli Solar Park İnşa Ediyor

İzmir Elektrik, Su, Havagazı, Otobüs ve Trolleybüs (ESHOT) Genel Müdürlüğü filosundaki 20 elektrikli otobüs için yeşil enerji üretme amaçlı planının bir parçası olarak, 1,38 MW kapasiteli bir solar park inşa ediyor. 3.680 fotovoltaiik panel içeren güneş enerjisi santrali, ESHOT'un Buca ilçesindeki fabrikasının çatısına kuruluyor ve çevre dostu otobüslerin şarj edilmesi hedefleniyor. Bu sayede, yılda yaklaşık 5.000 ton karbondioksit salımının önüne geçilmesi planlanıyor.

İzmir Büyükşehir Belediyesi filosundaki 20 elektrikli otobüse ek olarak belediye son yıllarda çevre dostu vapur, tramvay ve metrolara da yatırım yaptı. Belediye, bir AB kuruluşu olan ve karbondioksit salımını azaltmayı amaçlayan Covenant of Mayors'a 2015 yılında üye olmuş; enerji verimliliğini artırma ve kendi bölgesinde yenilenebilir enerji kullanımını konularında kararlılığını belirtmişti.

Vietnam'daki "Gökyüzü Ormanı" 50 bin Ağaç İle Kaplanıyor

Hanoi'deki yemyeşil yerleşim kompleksi, yeşil yaşamı en uç noktasına taşıyor. Gökyüzü Ormanı'nı kaplamak için 50 binden fazla ağaç, çalı ve renkli çiçek açan sarmaşıklar kullanıldı ve onu çevreleyen orman ile iç içe geçti. Yeşil alanın yanı sıra bina gelişmiş yeşil teknolojilerle donatıldı ve geleneksel olarak inşa edilmiş bir binadan %20 oranında daha az enerji ve su kullanıyor. Bu yeşil "orman" yapısı, yeşil yaşamın başlıca örneği olarak Vietnam'daki bina uygulamaları için yeni bir sürdürülebilirlik standardı oluşturacak. Bina aynı zamanda yüksek verimli sıcak su kazanları, düşük akışlı tesisat armatürleri ve enerji kullanımını azaltmak için enerji tasarruflu aydınlatma kullanıyor. Müstakbel site sakinleri, bu muhteşem yeşilliklerin ve çarpıcı manzaranın keyfini sürmekle kalmayacak aynı zamanda düşük faturalar gibi yeşil hayatın avantajlarından da yararlanacaklar.

Almanya'dan Yeni Rekor

Almanya, temiz enerji söz konusu olduğunda kendini bir kez daha aştı. 30 Nisan-1 Mayıs tarihlerinde ülke rüzgar, güneş, biyokütle ve hidroelektrik enerjisini kullanarak tüm

enerji ihtiyaçlarının %85'ini yenilenebilir kaynaklardan sağlayarak ulusal bir rekora imza attı. Ve uzmanlar bunun 2030'da Almanya için olağan bir durum olacağına inanıyor. Almanya, yenilenebilir enerjinin destekçisi olan Angela Merkel'in desteğiyle temiz enerji kaynaklarına yatırım yapmak ciddi çaba sarf ediyor ve bunun karşılığını da alıyor. 30 Nisan'daki gibi hafta sonu böyle bir rekora imza atan ülkede, enerji giderek daha fazla yenilenebilir kaynaklardan elde ediliyor. Mart ayında, ülke enerjisinin ortalama %40'ı yeşil kaynaklardan sağlandı.

Tesla'dan Güneş Toplayan Kiremitler

Elon Musk, Tesla'nın Solar Çatı sipariş sayfasından Solar Çatı kiremitlerinin siparişe açıldığını duyurdu. Yenilikçi kiremitler, Toskana veya padavra çatı gibi geleneksel görünümlü olsa da evinize enerji sağlamak için güneş enerjisi topluyor.

Musk, site üzerinden siyah ve doku lu kiremitlerin de sipariş edilebileceğini, gelecek sene yeni versiyonlarının siparişe açılacağını duyurdu. Solar Çatı, bir eve tamamen sürdürülebilir enerji sağlamak için Tesla'nın Powerwall piliyle birlikte kullanılabilir. Musk'a göre her kiremit benzersiz bir görünüme sahip, dışarıdan bakıldığında da ise geleneksel bir kiremit gibi görünüyor.

Fransız PV Tarifeleri 2017'nin İkinci Çeyreğinde Düşüşe Geçti

Fransa, 1 Nisan'dan 30 Haziran 2017'ye kadar şebekeye bağlanan küçük fotovoltaik (PV) tesislerden elektrik alımı için tarifeleri düşürdü. Enerji düzenleyici kurumu Commission de Regulation de l'Energie'den (CRE) yapılan açıklamaya göre, 2017'nin ilk çeyreğinde 9 kWp'ye eşit veya daha düşük bina entegre güneş sistemlerinin şebeke bağlantısına ilişkin talep toplamının 26 MWp olduğunu belirtildi. 100 kWp'ye eşit veya daha düşük kapasiteye sahip basitleştirilmiş bina entegre veya çatı sistemleri için talepler ise 69 MWp olarak gerçekleşti. CRE, çatı sistemlerinin satın alma fiyatında %2, binaya entegre edilenlerde ise %1,5 oranında indirim imkanı sundu. ○

İstanbul'da adeta kentsel dönüşümün merkezi haline gelen Kadıköy'de yıkılan binaların neredeyse üçte birinde **kanserojen asbest** tespit edildi. Son bir buçuk yıl içinde 1517 inşaat sahasını denetleyen Kadıköy Belediyesi, toplam 498,5 ton asbestin bertaraf edilmesini sağladı. İlçede bu denetimlerin dışında kalacak şekilde yıkım yapıp yapılmadığı ise bilinmiyor.

“**Genç Çiftçi**” desteklemelerini almaya hak kazanan projeler belli oldu. Bu yıl, 16 bin 67 genç çiftçiye 483 milyon liralık hibe kullanılacak.

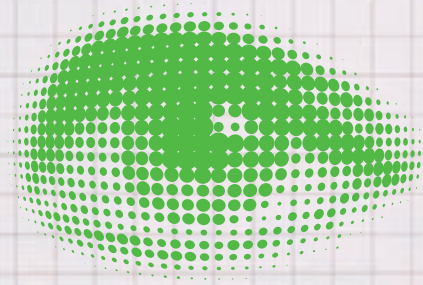
Türkiye Ormancılar Derneği Denetleme Kurulu üyesi Yüksel Erdoğan, İstanbul'daki **yeşil alanların** azlığına dikkat çekerek, “**Belediyenin beş sene önceki verilerine göre İstanbul'da kişi başına düşen yeşil alan miktarı 6,2 metrekare. Bizim tespitlerimize göre ise 1 metrekare**” dedi.

Sinop'ta yapılması planlanan nükleer santral için alınacak Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporu öncesinde bölgede 350 binden fazla ağacın kesildiği iddia edildi.

Tokat'ın Erbaa ilçesinde Erbaa Belediyesi tarafından başlatılan 2,5 milyon liraya mal olacak Çamlık Korum Park projesi, 30 yıllık çınar ağacının kesilmemesi için değiştirildi.

Halk sağlığını hava kirliliğinden korumak için bir araya gelen sivil toplum kuruluşları, Kaz Dağı'ndaki tehlide dikkat çekmek için basın toplantısı düzenledi. **Hava kirliliğinin** Türkiye'nin en büyük halk sağlığı sorunu olduğunu ifade eden uzmanlar, Çanakkale'de toplamı 16'ya yaklaşan termik santral projesinin iptal edilmesini istedi.

GÖZÜMÜZDEN

KAÇMAYANLAR

Kadıköy'de kanserojen asbest, gıda enflasyonunu düşürecek tedbirler, okyanuslara plastik tehdidi...

 Gözde İVGİN

Anadolu folklorunun önemli figürlerinden olduğu halde bugün nesli tükenme tehdidi ile karşı karşıya olan kuş türlerinden **telli turna** (*grus virgo*) İstanbul'da 45 yıl sonra ilk kez kuş gözlemcileri tarafından görüldü.

Kayseri Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Kayseri Büyükşehir Belediyesi ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü ortaklığıyla sürdürülen proje kapsamında açılan **Kadın Çiftçiler Ekolojik Eğitim ve Üretim Merkezi**'nde, bugüne kadar 40 kadın çiftçiye sertifikalı organik tarım eğitimi verildi. Eğitime katılan çiftçiler ayrıca hijyen, iş ve

işçi sağlığı ve üretim yöntemleri gibi konularda da toplam 20 günlük eğitim aldılar.

İstanbul Fındık İhracatçıları Birliği Başkanı Ali Haydar Gören, Türkiye'de **fındığın** külleme hastalığı nedeniyle 100 bin ton kayıp yaşadığını açıkladı. “Biz Türk fındığıyız diye sloganımız var. Ama şimdi fındık olduğu yerde çürüyor” diyen Gören, kurumları hastalıkla mücadelede çağırdı.

Edirne'nin Keşan ilçesi **Saros Körfezi** kıyısındaki, Turizm Koruma ve Geliştirme Bölgesi ile Özel Koruma Bölgesi ilan edilen ormanlık alanlar, açılan kalker ve taş ocakları nedeniyle yok olma tehlikesiyle karşı karşıya. Bakanlığın, “ÇED raporu gereksiz” kararı üzerine çevrecilerin başvurduğu mahkemenin verdiği “ÇED raporu gereklidir” kararına rağmen, bölgeye iki yeni kalker ocağı açılması için başvuru yapıldı.

Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek, **gıda enflasyonunu** düşürecek ilave tedbirleri yakında devreye sokacaklarını söyledi. Şimşek “Bakliyat gibi talebin kısmen de olsa ithalat ile karşılandığı ürünlerde kapsamlı bir üretim planlaması yapıldı. Havzalar belirlendi. Üretimi teşvik eden uygulamalar da yeni bir strateji çerçevesinde devreye girecek” dedi.

Kayseri **Karahıdır Mahallesi**'nde bulunan atıl durumdaki bir kamu yatırımı olan okul binası üretim ve eğitim merkezi haline dönüştürülerek kadınların bir yandan ekonomik ve sosyal hayata katılımı, diğer yandan da yerel ve sağlıklı ürünler üretmesi sağlanacak.

İrlanda'da yapılan bir araştırma, pirinç patlağıyla bebekler ve çocuklara yönelik **pirinç** içeren gıdaların dörtte üçünde tehlikeli seviyelerde **arsenik** bulunduğunu ortaya koy-

du. Queen's Üniversitesi'nin araştırmasına göre, formül sütle -özellikle süttten yapılmayan türlerle- beslenen bebeklerde de tehlikeli seviyelerde organik olmayan arseniğe rastlandı. Yüksek oranda arsenik, kanser dahil bir dizi hastalıkla ilişkilendiriliyor ve bebeklerin fiziksel ve zihinsel gelişimini etkiliyor.

Nature bilimsel araştırma dergisinde yayınlanan bir çalışma için sekiz ülkeden 16 **deniz tuzu** markası incelendi. Bu deniz tuzlarının suda çözüldükten sonra geriye kalan parçacıkları inceleyen araştırma, geride kalan 72 maddeden 30'unun plastik, 17'sinin daha önceden plastiğe ait olan pigment, dördünün ise toz parçacığı olduğunu gösteriyor. Analizler plastiklerin neredeyse hepsinin denizden geldiğini ortaya koyuyor. Avustralya, Fransa, Japonya, Malezya, Portekiz ve Güney Amerika'dan seçilen ürünlerden sadece Fransa'dan gelen bir markada plastik kirliliği bulunmamış.

EPDK tarafından **Akkuyu** Nükleer Güç Santrali için Akkuyu Nükleer AŞ'ye 15 Haziran 2017 tarihinde yürürlüğe girmek üzere, 49 yıl süreli üretim lisansı verildi.

Dünyanın önde gelen insani yardım kuruluşlarından **Norveç Mülteci Konseyi** (NRC), 2016 yılına ilişkin

hazırladığı raporda, dünyada 31 milyondan fazla insanın çatışma, şiddet olayları ve doğal afetler nedeniyle yaşadıkları ülkelerde evsiz kaldığını duyurdu. Bu sayı, her saniye bir kişinin evini kaybettiği anlamına gelirken, yaşadığı ülke içinde yerinden olmuş kişilerin mülteci sayısını ikiye katladığı belirtildi.

Birleşmiş Milletler'e göre, insanlar **nylon poşet** ve **plastik şişeler** gibi tek kullanımlık plastik ürünleri kullanmayı bırakmadığı sürece 2050 yılına kadar dünyadaki okyanuslarda balıklardan daha çok plastik olacak. Birleşmiş Milletler Çevre

Programı (UNEP), "Plastik kirliliği Endonezya sahillerinde dolaşiyor, Kuzey Kutbu'nda okyanus tabanına yerleşiyor ve besin zinciri aracılığıyla sofralarımıza geliyor" diyor.

Üretim Reform Paketi'nden **zeytinliklerin** sanayi yatırımına açılmasına izin veren düzenlemenin çıkarılmasından sonra bir gelişme daha yaşandı. CHP ve MHP'nin ısrarı sonrasında meraların da sanayiye açılmasına ilişkin iki maddenin tasarıdan çıkarılması kararı alındı.

TEİAŞ, Türkiye'nin Mayıs ayı sonu itibarıyla güncel elektrik üretim kapasitesi rakamlarını yayınladı. Buna göre, Türkiye'nin güneş elektriği gücü Mayıs ayında 62 MW artarak 31 Mayıs 2017 itibarıyla 1.165,7 MW'a yükseldi. Yılın ilk beş ayında devreye giren proje sayısı 385 olurken, tamamı lisanssız alanda gerçekleşen bu yatırımların toplam kurulu güçleri ise 332,2 MW oldu.

Kaynaklar: Yeşilist, BBC Türkçe, BirGün, Posta, Yeşil Gazete, DHA, Diken, Dünya, Hürriyet, Milliyet, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, Gaia Dergi,

Çağdaş Yapı Malzemesi Toprak ve Alker

Yazar: Ruhi Kerestecioğlu

Yayınevi: İTÜ Vakfı Yayınları, 2017

Doğal kaynakların sürdürülebilir yöntemlerle değerlendirilmesini amaçlayan ve günümüzün sağladığı olanaklarla desteklenip geliştirilen toprağa dayalı yapım sistemleri, önemli **ekolojik ve ekonomik avantajlar** sağlıyor. Kitap, gerek bireysel projeler bağlamında, gerekse de ülkemizde konut sorununa bir çözüm yöntemi olarak, toprağa dayalı, küçük ölçekte ve yerel kaynaklara bağlı mimarlık pratiklerini önceleyen bir yapı modeli öneriyor. Aynı zamanda, yapım aşamasında ve kullanım sürecinde olabildiğince az enerji tüketen, çevre kirliliği yaratmayan, yapay donatı gerektirmeden sağlıklı yaşam koşullarını kendi bünyesinde gerçekleştiren bir malzeme olan "alker" in (alçı ve kireçle stabilize edilen toprak) mekanik ve fiziksel niteliklerini belirleyen deneylerin sonuçlarını sunuyor.

Hukukun Ekolojisi: Doğa ve Toplumla Uyumlu Bir Hukuk Sistemi

Yazarlar: Fritjof Capra, Ugo Mattei

Çeviren: Ebru Kılıç

Yayınevi: Koç Üniversitesi Yayınları, 2017

Tartışmanın odağını

Batı'nın bilim ve hukuk geleneğine oturtan kitap, bugün küresel çapta yaşadığımız çevresel, sosyal ve ekonomik krizin dünyayı bir "makine" olarak gören ve insanları da onun sahibi ilan eden mekanikçi görüşten kaynaklandığını savunuyor. Bilim insanı Fritjof Capra ile hukukçu Ugo Mattei, doğa bilimleri ile hukukun antikçağdan beri paralel ilerlediği ve bu iki disiplinin birbiri üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğu kanısında. Onlara göre değişimin yolu, toplumun yaşayış biçimiyle devletlerin ve şirketlerin gücünü belirleyen yasaların mevcut, mekanikçi görüşün ürünleri olmaktan çıkıp **ekolojik ilkeler ışığında** yeniden ve **bizzat topluluklar tarafından** oluşturulmasından geçiyor

Alçalma: Küresel Isınmayı Tersine Çevirmek İçin Önerilen En Kapsamlı Plan

(Drawdown: The Most Comprehensive Plan Ever Proposed to Reverse Global Warming)

Yazar: Paul Hawken

Yayınevi: Penguin Books, 2017

Yaygın korku ve umursamazlıkla karşı karşıya olan araştırmacılar, profesyoneller ve bilim insanlarından oluşan uluslararası bir koalisyon, iklim değişikliğine gerçekçi ve ciddi çözümler üretmek üzere bir araya geliyor. Kıtaptaki sözü edilen **100 teknik ve uygulamadan** bazılarını biliyor olsanız da bazılarından belki de hiç haberiniz yok. Temiz enerjiden düşük gelirli ül-

kelerde karbon salımını ortadan kaldırmak için arazi kullanım uygulamaları konusunda genç kızları eğitmeye kadar sunulan çözüm önerileri, ekonomik olarak da uygulanabilir durumda. Nitekim toplumlar, becerileri ve kararlılıkla bunları uygulamaya geçiyor. Önümüzdeki 30 yılda küresel düzeyde hayat buldukları takdirde, bu çözümler, küresel ısınma konusunda ciddi adımlar atılmasını sağlayabilir.

Coca-Cola İçecek'te işimizi büyütürken; sürdürülebilirlik, şeffaflık ve kurumsal yönetim alanlarında da liderliği hedefliyoruz.

2013'ten
bu yana

UNGC 100 Endeksi'nde yer alan ilk ve tek Türk şirketiz

2013'ten
bu yana

CDP Türkiye İklim Liderleri arasındayız

2015'ten
bu yana

BIST 50 Sürdürülebilirlik Endeksi'ndeyiz

2016'da

Morgan Stanley Küresel Sürdürülebilirlik Endeksi'ne girdik

2017'de

FTSE4Good Gelişmekte olan Piyasalar Endeksi'ne dahil olduk

Daha fazla motor gücüne daha temiz çevreyi sevdiiren kimya yaratıyoruz.

Artan hareket özgürlüğümüz doğaya yüksek emisyon oranları olarak dönüyor. Yakın gelecekte bayanın akışı belki yavaşlamayacak ama kimya, A noktasından B noktasına daha temiz ayak izi ile gitmemizi sağlayacak.

Arabaların çevre üzerindeki etkilerini birçok farklı açıdan iyileştiriyoruz. Yakıt verimliliğini artırırken emisyon oranını düşüren yakıt katkı maddeleri ile elektrikli arabaların bataryalarına daha yüksek enerji kapasitesi sağlayan ve e-mobilitiyi daha tercih edilebilir hale getiren malzemeler gibi.

Daha düşük çevresel etki ile daha güçlü performans sağlanabilir. Çünkü biz, BASF'de kimya yaratıyoruz.

Daha fazla bilgi için wecreatechemistry.com

 BASF

We create chemistry